

Ministerstvo školstva Slovenskej republiky

OPERAČNÝ PROGRAM VZDELÁVANIE

(Návrh)

Bratislava máj 2006

Operačný program VZDELÁVANIE

Operačný program VZDELÁVANIE	2
1 Súhrnný obsah dokumentu	4
2 Príprava operačného programu	7
2.1 Proces prípravy operačného programu – uplatňovanie princípu partnerstva	7
2.2 Ex ante hodnotenie	8
2.3 Strategické environmentálne hodnotenie	10
3 Súčasná situácia v oblasti vzdelávania	11
3.1 Všeobecná charakteristika situácie v oblasti vzdelávania	11
3.2 Analýza na úrovni prioritnej osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť ..	15
3.3 Analýza na úrovni prioritnej osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre Bratislavský kraj	24
3.4 Výsledky realizácie programového obdobia 2004 – 2006	27
3.4.1 Základné informácie	27
3.4.2 Stav kontrahovania a čerpania (v EUR, počet projektov)	31
3.4.3 Zhodnotenie dosiahnutej efektívnosti a účinnosti realizovaných projektov	35
3.5 SWOT analýza	41
3.6 Hlavné disparity a faktory rozvoja	65
4 Stratégia operačného programu	67
4.1 Východiská stratégie OP	67
4.1.1 Výsledky analýzy súčasnej situácie	67
4.1.2 Vízia a stratégia NSRR	70
4.1.3 Východiskové strategické dokumenty	71
4.2 Globálny cieľ OP	73
4.3 Stratégia na dosiahnutie globálneho cieľa ako výsledok tematickej a územnej koncentrácie	75
4.3.1 Tematická koncentrácia príspevkov	75
4.3.2 Územná koncentrácia príspevkov	79
5 Prioritné osi	80
5.1 Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť	80
5.1.1 Cieľ a zameranie prioritnej osi	80
5.1.2 Zdôvodnenie prioritnej osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť ...	92
5.2 Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre Bratislavský kraj	100
5.2.1 Cieľ a zameranie prioritnej osi	100
5.2.2 Zdôvodnenie prioritnej osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre Bratislavský kraj	111
5.3 Technická pomoc	114
5.3.1 Cieľ a zameranie prioritnej osi	114
5.3.2 Zdôvodnenie prioritnej osi	115
6 Horizontálne priority	116
6.1 Marginalizované rómske komunity	116
6.2 Rovnosť príležitostí	117
6.3 Trvalo udržateľný rozvoj	117
6.4 Informačná spoločnosť	119
7 Súlad stratégie s politikami, dokumentmi a cieľmi	121
7.1 Súlad so strategickými dokumentmi a politikami EÚ	121
7.1.1 SUS	121
7.1.2 Lisabonská a Goteborská stratégia	123

7.1.3	Legislatíva ES v oblasti kohéznej politiky	123
7.1.4	Legislatíva ES v oblasti pravidiel hospodárskej súťaže	124
7.1.5	Legislatíva ES v oblasti pravidiel verejného obstarávania.....	125
7.1.6	Legislatíva ES v oblasti pravidiel ochrany a zlepšovania životného prostredia 125	
7.1.7	Legislatíva ES v oblasti pravidiel rovnosti príležitostí, rodovej rovnosti a nediskriminácie	125
7.1.8	Ostatné európske strategické materiály	125
7.2	Súlad so strategickými dokumentmi a politikami SR	127
7.2.1	Súlad so stratégiou a víziou NSRR	127
7.2.2	Komplementarita/synergia OP Vzdelávanie s inými OP	128
7.2.3	Operačné programy v rámci cieľa Európska územná spolupráca.....	132
7.2.4	Národný program reforiem/Akčné plány Stratégie rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010	133
7.2.5	Národná stratégia trvaloudržiateľného rozvoja/Akčný plán trvaloudržiateľného rozvoja	136
7.2.6	Koncepcia územného rozvoja SR	137
7.2.7	Ostatné národné, sektorové strategické materiály	137
7.2.8	Regionálne strategické dokumenty (ak relevantné)	138
7.3	Prepojenie na iné finančné nástroje EÚ (ak relevantné)	139
7.3.1	Synergia, komplementarita s komunitárnymi programami ES	139
8	Finančný plán	140
9	Systém implementácie.....	143
9.1	Riadenie.....	143
9.1.1	Riadiaci orgán	143
9.1.2	Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom	144
9.1.3	Úlohy riadiaceho orgánu – Ministerstva školstva SR	146
9.1.4	Úlohy sprostredkovateľských orgánov pod riadiacim orgánom	147
9.1.5	Typy projektov	147
9.1.6	Monitorovací výbor.....	147
9.2	Monitorovanie	148
9.2.1	Systém monitorovania.....	148
9.2.2	Výročná a záverečná správa o implementácii	149
9.3	Hodnotenie	150
9.3.1	Hodnotenie	150
9.3.2	Ex ante hodnotenie	150
9.3.3	Priebežné hodnotenie	150
9.3.4	Ex post hodnotenie	151
9.4	ITMS	151
9.5	Publicita a informovanosť	152
9.6	Finančné riadenie a kontrola	152
10	Prílohy	153

1 Súhrnný obsah dokumentu

Operačný program Vzdelávanie je referenčným dokumentom, na základe ktorého bude poskytovaná podpora na rozvoj ľudských zdrojov s využitím národných zdrojov a zdrojov Európskeho sociálneho fondu. Definuje globálny cieľ, prioritné osi, opatrenia a aktivity, ktoré budú podporované na území cieľov Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť v období rokov 2007-2013. Z geografického hľadiska pokrýva celé územie Slovenskej republiky.

Návrh operačného programu je vypracovaný v súlade s návrhmi nariadení k štrukturálnym fondom a so zameraním Národného strategického referenčného rámca (ďalej len „NSRR“). Jeho obsah bol harmonizovaný s ostatnými strategickými dokumentmi zameranými na oblasť zamestnanosti a vzdelávania na národnej a európskej úrovni. Medzi tieto kľúčové dokumenty patria:

- Lisabonská stratégia
- Európska stratégia zamestnanosti
- Pracovný program Komisie „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“
- Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie
- Strategické usmernenia Spoločenstva
- Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 a na ňu nadväzujúce Akčné plány
- Implementácia Európskeho paktu mládeže na podmienky SR a jej začlenenie do stratégie konkurencieschopnosti SR do roku 2010 – Akčné plány
- Národný program reforiem Slovenskej republiky na roky 2006 – 2008
- Národný akčný plán zamestnanosti na roky 2004 – 2006
- Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 až 20 rokov (projekt Milénium)
- Koncepcia celoživotného vzdelávania v Slovenskej republike
- Koncepcia štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži
- Koncepcia ďalšieho rozvoja vysokého školstva na Slovensku pre 21. storočie
- Národný akčný plán sociálnej inklúzie 2004 – 2006
- Národný akčný plán dekády začleňovania rómskej populácie 2005 – 2015.

Prioritné osi operačného programu vychádzajú a plne podporujú rozvojovú časť Stratégie konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 - Národnej lisabonskej stratégie, ktorá avizuje vo svojom úvode, že „dlhodobá konkurencieschopnosť Slovenska sa dá zabezpečiť len jediným spôsobom: vytváraním podmienok pre rozvoj tzv. znalostnej ekonomiky. Inak povedané, náš hospodársky rast musí byť založený na schopnosti slovenských ľudí pracovať s neustále novými informáciami, produkovať nové poznatky a využívať ich v praxi. Preto je nevyhnutné zamerať sa do roku 2010 na rozvoj tých oblastí, ktoré podporia rast tvorivého potenciálu slovenskej ekonomiky.“

Popri prioritách rozvoja infraštruktúry a prioritách inštitucionálnej podpory rozvoja inovácií, informatizácie a znalostnej ekonomiky v NSRR je kľúčovým faktorom rozvoja podpora ľudského potenciálu, ktorý dokáže ostatné prioritné oblasti personálne zabezpečiť resp. ďalej

ich rozvíjať. Na oblasť rozvoja ľudského potenciálu prostredníctvom vzdelávania a podpory vedy a výskumu sa zameriava Operačný program Vzdelávanie. Jeho globálnym cieľom je „Zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti SR prostredníctvom prispôsobenia vzdelávacieho systému potrebám znalostnej spoločnosti“.

Operačný program Vzdelávanie obsahuje nasledovné prioritné osi:

1. **Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť** (pre cieľ Konvergencia)
2. **Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj** (pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť)
3. **Technická pomoc.**

Tri základné kľúčové disparity NSRR pre Ľudské zdroje a vzdelávanie – nedostatočný počet občanov zapojených do celoživotného vzdelávania, nedostatočná previazanosť obsahu vzdelávania na potreby trhu práce a relatívne nízka kvalita a efektivita poskytovaného vzdelávania k potrebám znalostnej spoločnosti viedli k rozpracovaniu globálneho cieľa na nasledovné opatrenia:

V rámci prioritnej osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť

1. Premena tradičnej školy na modernú
2. Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti
3. Vzdelávanie sa počas celého života pre všetkých ako základný princíp znalostnej spoločnosti
4. Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity

V rámci prioritnej osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj

1. Premena tradičnej školy na modernú v bratislavskom kraji
2. Zvyšovanie konkurencieschopnosti bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania

Opatrenia zamerané na Premenu tradičnej školy na modernú na území oboch cieľov majú za úlohu zvýšiť efektívnosť a účinnosť vzdelávania a reflektuje bazálny problém vzdelávacieho systému na Slovensku a to nedostatočne previazaný obsah vzdelávania vzhľadom na požiadavky trhu práce a z toho vyplývajúca nízka flexibilita pracovnej sily.

Opatrenia Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti a Zvyšovanie konkurencieschopnosti bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania sa zaoberajú podporou výskumu a vývoja a podporou vysokoškolského vzdelávania, ktoré pripravuje ľudský potenciál pre produkciu s vysokou pridanou hodnotou, charakteristickú pre znalostnú spoločnosť.

Ciele opatrení zameraných na celoživotné vzdelávanie (Vzdelávanie sa počas celého života pre všetkých ako základný princíp znalostnej spoločnosti a Zvyšovanie konkurencieschopnosti bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania) reagujú na pretrvávajúci negatívny jav nedostatočného počtu občanov zapojených do celoživotného vzdelávania, čo pri stále sa zvyšujúcom tempe zavádzania nových poznatkov, technológií a pracovných postupov znižuje mobilitu a flexibilitu pracovnej sily na Slovensku. Rieši sa ňou teda rozsiahly systém neformálneho vzdelávania. Dostupnosť efektívneho vzdelávania počas celého života občana je kľúčom

k naplneniu ambície SR vytvoriť fungujúcu znalostnú spoločnosť schopnú konkurovať vyspelým európskym ekonomikám.

Cieľ opatrenia Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity má za úlohu podporovať sociálnu inklúziu marginalizovaných skupín a tak reagovať na problematiku nedostatočnej vzdelanostnej úrovne marginalizovaných skupín, ktorá sa odráža v relatívne vysokej miere rizika chudoby a sociálneho vylúčenia týchto skupín občanov.

2 Príprava operačného programu

2.1 PROCES PRÍPRAVY OPERAČNÉHO PROGRAMU – UPLATŇOVANIE PRINCÍPU PARTNERSTVA

Partnerstvo je jedným zo základných princípov štrukturálnej politiky Európskej únie, v zmysle spolupráce Európskej komisie s členským štátom, jeho orgánmi na národnej, regionálnej a miestnej úrovni, ako aj hospodárskymi a sociálnymi partnermi a inými subjektmi. Návrh všeobecného nariadenia stanovuje zásady a pravidlá partnerstva, programovania, hodnotenia, riadenia vrátane finančného hospodárenia, monitorovania a kontroly na základe spoločnej zodpovednosti členských štátov a Komisie. Partnerstvo zahŕňa prípravu, vykonávanie, monitorovanie a hodnotenie operačných programov.

Princíp partnerstva v súlade s článkom 10 návrhu všeobecného nariadenia bol kľúčovým prvkom pri príprave operačného programu Vzdelávanie. Do procesu prípravy špecifickej prípravy bol zapojený každý z vyššie uvedených partnerov a najmä predstavitelia regiónov. Princíp partnerstva sa uplatňoval formou pracovných skupín, pracovných stretnutí a bilaterálnych rokovaní.

Ministerstvo školstva SR spolupracovalo s Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR už v počiatočných fázach formulovania strategickej, špecifickej a operačných priorít pri príprave NSRR. V prvej fáze prípravy NSRR bola špecifická priorita 3.1 Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť tvorená za účasti zástupcov Krajských školských úradov, vyšších územných celkov, predstaviteľov Rady vysokých škôl, Slovenskej akadémie vied, Slovenskej rektorskej konferencie a relevantných orgánov verejnej správy (relevantné sekcie MŠ SR a Úradu splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity). Výsledkom bolo definovanie zámerov všetkých opatrení špecifickej priority 3.1, špecifikovanie ich zdôvodnenia, stanovenie skupiny oprávnených prijímateľov a oprávnenej cieľovej skupiny.

V ďalšej fáze boli príslušné časti špecifickej priority 3.1 predložené ministrom výstavby a regionálneho rozvoja na zapracovanie do NSRR, ktorý bol predmetom rokovaní so zástupcami regiónov, ZMOS a ÚMS. Výsledkom rokovaní bolo zohľadnenie pripomienok a návrhov zo strany regiónov, ZMOS a ÚMS k špecifickej priority 3.1 a príprava zásobníka projektov. Pri príprave NSRR boli zohľadnené aj spoločné pripomienky a námety mimovládnych organizácií.

Po sfinalizovaní špecifickej priority 3.1 Ministerstvom školstva SR bol materiál predložený na rozšírené rezortné pripomienkové konanie. Rovnako sa k nemu mohli vyjadriť vyššie územné celky, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „MPSVR SR“), mimovládne organizácie a predstavitelia relevantných orgánov verejnej správy. Jednotlivé pripomienky boli do materiálu zapracované, resp. čiastočne zapracované.

Finálne znenie operačného programu Vzdelávanie bude dopracované na základe výsledkov rokovaní **Pracovnej skupiny pre Operačný program Vzdelávanie**, ktorá bola vytvorená zo zástupcov partnerských inštitúcií (Krajské školské úrady, Metodicko-pedagogické centrá a ostatné priamo riadené organizácie MŠ SR, zástupcovia akademickej obce, MPSVR SR, Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, Úrad vlády SR a zástupcovia samosprávy, vyšších územných celkov) a zároveň relevantných sekcií MŠ SR.

2.2 EX ANTE HODNOTENIE¹

Ex-ante hodnotenie špecifickej priority *Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť* pre cieľ Konvergencia a pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť je vykonávané externým hodnotiteľom – Ing. Michalom Sedlačkom, PhD..
Výkon ex-ante hodnotenia prebieha v čase 10. februára 2006 do 30. júna 2006.

Hlavným cieľom ex ante hodnotenia špecifickej priority *Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť* v kontexte budúcich operačných programov NSRR SR pre obdobie 2007-2013 je:

- (i) vyhodnotiť analytické podklady, vrátane SWOT, identifikácie disparít a faktorov rozvoja,
- (ii) vyhodnotiť vhodnosť, zdôvodnenie a konzistenciu stratégie priority, t.j. posúdiť jej vnútornú logiku tak, aby boli zabezpečené logické väzby medzi výsledkami analýz, cieľmi, prioritami, finančnými zdrojmi a merateľnými ukazovateľmi vrátane vyhodnotenia jej očakávaných dopadov,
- (iii) vyhodnotiť koherenciu stratégie priority s politikami a strategickými dokumentmi SR a Spoločenstva,
- (iv) vyhodnotiť kvalitu existujúceho a navrhovaného systému riadenia z pohľadu jeho funkčnosti a efektívnosti pre procesy riadenia, monitorovania a hodnotenia a finančného riadenia.

Zhotoviteľ vykoná ex ante hodnotenie špecifickej priority NSRR z nasledujúcich aspektov:

- posúdiť vhodnosť, relevantnosť a uskutočniteľnosť navrhutej stratégie z pohľadu jej nadväznosti na SWOT analýzu a dosiahnutia jej cieľov;
- vyhodnotiť vnútornú logiku stratégie/dokumentu tak, aby boli zabezpečené logické väzby medzi výsledkami analýz, cieľmi, opatreniami, finančnými zdrojmi, merateľnými ukazovateľmi, vrátane vyhodnotenia jej očakávaných dopadov;
- vyhodnotiť, či má špecifická priorita dobre definované, konzistentné a vyvážené opatrenia a ciele, či odráža kvalifikovaný názor, pokiaľ ide o relevanciu cieľov, ich kvantifikovateľnosť a reálnosť ich dosiahnutia;
- vyhodnotiť zapracovanie horizontálnej/ych priority/ít v rámci špecifickej priority;
- vyhodnotiť, či je špecifická priorita vhodným prostriedkom na riešenie problémov, ktorým SR, sektor alebo región čelí, a či predstavuje krok dopredu v zmysle pozitívnej zmeny sociálno-ekonomickej situácie v SR. Posúdiť očakávané dopady priority na ekonomickú, spoločenskú a environmentálnu situáciu v SR;
- posúdiť vhodnosť a efektívnosť finančných zdrojov z pohľadu očakávaných dopadov;
- vyhodnotiť vhodnosť rozdelenia finančných zdrojov na regióny SR;
- posúdiť vhodnosť navrhutej stratégie priority z pohľadu zabezpečenia súladu s relevantnými nariadeniami, smernicami, stratégiami EÚ, národnými a regionálnymi

¹ Usmernenie č. 3/2005 koordinátorky pre NSRR (Metodické usmernenie k ex ante hodnoteniu priority NSRR – rámcové zadávacie podmienky) zaslané listom č. 11829/62183-14 zo dňa 29. 11. 2005

strategickými dokumentmi SR v tejto oblasti a ich prispievania k napĺňaniu cieľov kohéznej politiky EÚ a cieľov národných politík SR;

- analyzovať adekvátnosť, kvalitu a efektívnosť implementačného systému a napomáhať pri príprave postupov a kritérií pre výber projektov;
- vyhodnotiť celkový súlad vypracovania špecifickej priority a NSRR na obdobie 2007-2013 (najmä v oblasti analýz, stratégie, priorít a cieľov, ukazovateľov).

Fázy ex-ante hodnotenia:

Fáza I *Zhodnotenie koherencie stratégie s politikami a strategickými národnými a regionálnymi dokumentmi SR a s politikami a strategickými dokumentmi Spoločenstva*

Táto fáza sa sústreďí na otázky, či je priorita koherentná s regionálnymi a národnými strategickými dokumentmi a politikami SR a strategickými dokumentmi a politikami Spoločenstva a prispieva k napĺňovaniu ich cieľov.

Fáza II *Zhodnotenie analýzy v špecifickej priorite a zoradenia identifikovaných disparít a potenciálu rozvoja*

Táto fáza odpovedá na otázku, do akej miery je analýza danej oblasti špecifickej priority koherentná so SWOT analýzou, kľúčovými disparitami a faktormi rozvoja NSRR a nakoľko analýza identifikuje relevantné problémy a či je schopná predstavovať základ pre formuláciu cieľov priority.

Fáza IIIa *Zhodnotenie zdôvodnenia a konzistencie stratégie, t.j. vhodnosti identifikácie priorít a cieľov*

Táto fáza sa zameriava na otázky, či sú ciele a priority dostatočne zdôvodnené (vychádzajú z dôkladnej analýzy), konzistentné a vzájomne synergické a nekonfliktné a zodpovedajú identifikovaným potrebám a či sú zohľadnené možné vonkajšie vplyvy. Taktiež sa zameriava na optimálnosť navrhovaných cieľov a priorít vo vzťahu k trvalo udržateľnému rozvoju, zamestnanosti a kohéznej politike na úrovni regiónov.

Fáza IIIb *Zhodnotenie navrhovaného finančného rámca (výšky a štruktúry investícií)*

Táto fáza prebieha súbežne s hodnotením očakávaných vplyvov a odpovedá na otázky, či je priorita reálne uskutočniteľná s danými alokovanými finančnými prostriedkami, či navrhovaný finančný rámec zodpovedá potrebám a absorpčnej kapacite a či je alokácia finančných prostriedkov vo vzťahu k očakávaným výsledkom dostatočne úsporná.

Fáza IV *Hodnotenie očakávaných výsledkov a vplyvov (dopadov)*

Táto fáza sa zameriava na meranie a hodnotenie očakávaných výstupov, výsledok a vplyvov (dopadov) plánovaných intervencií na ekonomickú, spoločenskú a environmentálnu situáciu a návrh primeranejších alternatív. Súčasťou tejto fázy je aj hodnotenie systému indikátorov a ich hodnôt a vypracovanie si pravdepodobne bude vyžadovať aj prevedenie doplnkového výskumu (focus group stretnutia, dotazníkový výskum, séria interview) pre získanie potrebných údajov, čo kladie zvýšené nároky na časový rámec hodnotenia.

Fáza V *Zhodnotenie navrhovaného implementačného systému priority, t.j. procedúr riadenia, monitorovania a hodnotenia a finančného riadenia z pohľadu ich funkčnosti a efektívnosti*

Táto fáza hľadá odpovede na otázku, či jestvujúci, resp. navrhovaný implementačný systém je vhodný na realizáciu a monitorovanie navrhovaných intervencií a navrhuje modifikácie či alternatívy s cieľom zvýšiť efektívnosť, dosiahnuť vyššiu úspornosť a znížiť jeho

komplexnosť za súčasného zachovania princípov transparentnosti, subsidiarity, partnerstva a ďalších princípov vyplývajúcich z požiadaviek Európskych spoločenstiev.

Fáza VI *Záverečné hodnotenie navrhovaného dokumentu a zapracovaných zmien*

Táto fáza skúma, v akej miere a akým spôsobom zohľadnil spracovateľ priority odporúčania, ktoré vznikli z v jednotlivých fázach čiastkového hodnotenia a zhrňuje výsledky predchádzajúcich fáz, hodnotí alternatívy a perspektívy pre rokovanie s EK.

Hlavné doterajšie zistenia ex-ante hodnotenia:

- modifikácia názvu opatrení
- modifikácia špecifických cieľov opatrení
- návrh štruktúry opatrení
- modifikácia a doplnenie typov aktivít
- modifikácia socio-ekonomickej analýzy, SWOT analýzy a kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja.

Počas celého procesu ex-ante hodnotenia prebiehajú pracovné stretnutia a konzultácie medzi spracovateľom špecifickej priority – MŠ SR a ex-ante hodnotiteľom. Odporúčanie ex-ante hodnotenia sú priebežne do špecifickej priority zapracované a sú zohľadnené aj v tomto operačnom program.

2.3 STRATEGICKÉ ENVIRONMENTÁLNE HODNOTENIE²

Pre účely operačného programu Vzdelávanie sa v súlade s legislatívou ES/EÚ nevypracováva SEA. V rámci špecifickej priority Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť budú realizované neinvestičné projekty zamerané predovšetkým na podporu a rozvoj ľudských zdrojov, pri ktorých sa nepredpokladajú žiadne zásahy do životného prostredia.

---

² list MVRR SR č. 7807/11910-1 s priloženou kópiou listu zo SZ SR pri EÚ a kópiou prílohy č. 3 Smernice o Strategickom environmentálnom hodnotení zo dňa 23. 2. 2006.

3 Súčasná situácia v oblasti vzdelávania

3.1 VŠEOBECNÁ CHARAKTERISTIKA SITUÁCIE V OBLASTI VZDELÁVANIA

Analýzy stavu vzdelávania v SR sú súčasťou NSRR³, *Sektorového operačného programu Ľudské zdroje*⁴ a *Národného programu reforiem*⁵. Táto socio-ekonomická analýza sa predovšetkým pokúša o kvantitatívne zdokumentovanie v nich opísaných charakteristík, aby poskytla relevantnú základňu pre navrhované ciele, opatrenia a indikátory. Využíva k tomu predovšetkým zdroje Eurostatu⁶, Ústavu informácií a prognóz školstva⁷ a výskumu uskutočneného Rozvojovým programom OSN s cieľom hodnotiť pokroky dosiahnuté pri napĺňaní Rozvojových cieľov Milénia.

Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť (súhrnná analýza)

Mieru konvergenzie deviatich ukazovateľov Slovenskej republiky k EU-15 za obdobie 2000 až 2004 mapuje nasledujúci graf. SR má nedostatky predovšetkým v ukazovateľoch miery celkovej nezamestnanosti, miery dlhodobej nezamestnanosti a miery zamestnanosti starších osôb, počtu absolventov tretieho stupňa vzdelávania zameraného na vedu a technológie a účasti dospeléj populácie na celoživotnom vzdelávaní.

Miera konvergenzie SR k EÚ-15 v oblasti zamestnanosti a vzdelávania za obdobie 2000 – 2004⁸

³ Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja (MVRR). 2005. *Návrh Národného strategického referenčného rámca 2007 – 2013*. Verzia 1.3. Bratislava : MVRR, 2005 (ďalej MVRR, 2005).

⁴ Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny (MPSVR). 2004. *Sektorový operačný program ľudské zdroje*. Bratislava : MPSVR, 2004 (ďalej MPSVR, 2004).

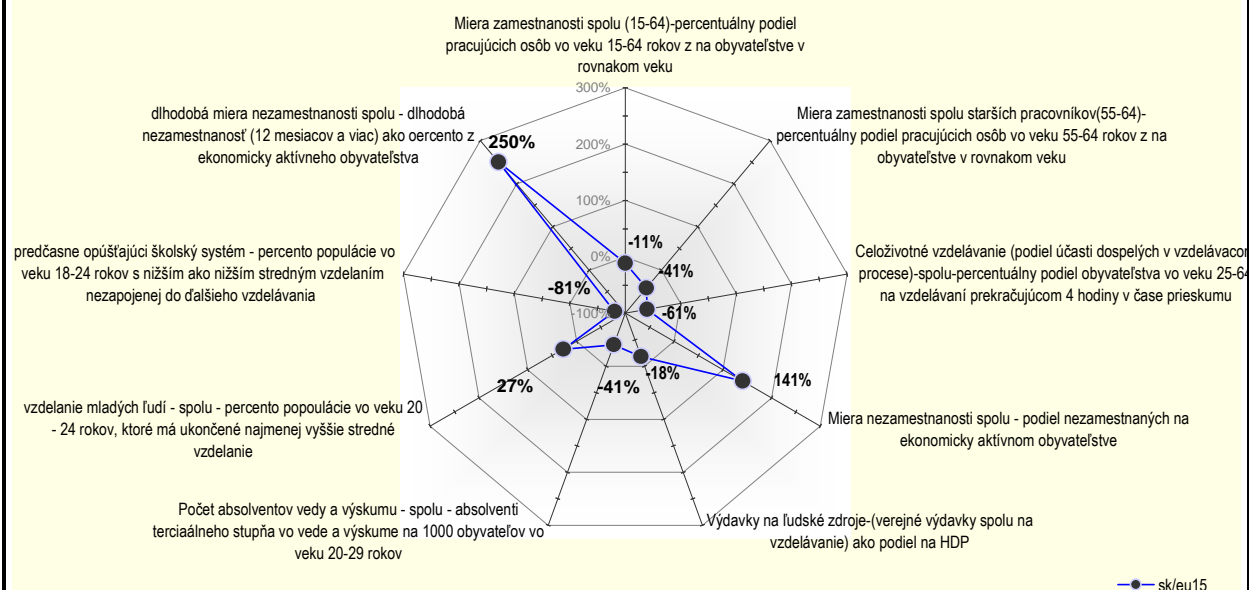
⁵ Ministerstvo financií (MF). 2005. *Národný program reforiem*. Schválený ÚVSR, č. 797/2005 (ďalej MF, 2005).

⁶ Ref. Eurostat.

⁷ Ref. ÚIPŠ.

⁸ Zdroj: Eurostat in MVRR, 2005.

**Miera konvergenencie SR k EÚ-15 v oblasti zamestnanosti a vzdelávania za obdobie
2000 – 2004
(EU15=0%)**

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie dospeléj populácie za jednotlivé kraje a za SR celkom je zhrnuté v tabuľke 1. Výnimočné postavenie z hľadiska vzdelanosti má bratislavský kraj (pozri tiež ďalej).

Tab. 1: Najvyššie dosiahnuté vzdelanie obyvateľstva SR nad 25 rokov za jednotlivé kraje (%)⁹

Kraj	Základné vzdelanie vrátane neúplného	Stredné odborné učilište ISCED 3c	Úplné stredné všeobecné ISCED 3a	Úplné stredné odborné ISCED 3a	Vyššie a vysokooškolské vzdelanie	Bez školského vzdelania	Bez udania školského vzdelania
Bratislavský kraj	14,97	25,08	6,59	25,45	25,74	0,11	2,06
Trnavský kraj	27,47	35,08	4,64	21,45	9,25	0,39	1,72
Trenčiansky kraj	21,99	35,99	3,58	25,69	10,69	0,21	1,85
Nitriansky kraj	29,36	32,90	4,98	21,12	9,76	0,38	1,50
Žilinský kraj	23,73	35,08	3,95	24,75	11,23	0,31	0,95
Banskobystrický kraj	27,04	30,45	4,02	24,87	10,82	0,46	2,34
Prešovský kraj	27,04	32,59	4,01	24,24	10,20	0,30	1,62
Košický kraj	24,43	30,46	5,10	25,01	12,08	0,66	2,26
SR celkom	24,65	32,17	4,60	24,07	12,36	0,36	1,79

⁹ Zdroj: Štatistický úrad SR (2001). *Sčítanie obyvateľov, domov a bytov*.

„Slovensko dosahuje výborné štatistické ukazovatele vzdelania obyvateľstva po úroveň sekundárneho vzdelávania. Až 85 % populácie vo veku 25 až 64 rokov má ukončené vzdelanie ISCED¹⁰ 3, čo je v porovnaní s priemerom EÚ (63,8 %) a priemerom [nových členských] krajín (77,4 %) pozitívne zistenie, ktoré zároveň ukazuje na solídne inštitucionálne zabezpečenie vzdelávania.“¹¹

V porovnaní s priemerom EU-15 je však v SR veľmi nízky podiel vysokoškolsky vzdelaného (ISCED 5+) obyvateľstva na celom obyvateľstve. Vysokoškolsky vzdelaného bolo v roku 2000 len 10,6 % obyvateľstva vo vekovej skupine 30- až 59-ročných (oproti 21,3 % priemeru EU-15).¹² Ďalší ukazovateľ, merajúci zastúpenie vysokoškolského vzdelania u dospelých obyvateľov nad 25 rokov, dosiahol v roku 2001 hodnotu 12,36 % (p. vyššie).

Tab. 2: Miera nezamestnanosti podľa dosiahnutého vzdelania (%) ¹³				
Dosiahnuté vzdelanie	Rok			
	1999	2001	2003	2005
stupne ISCED 0 – 2	30,1	38,3	44,6	50,0
stupne ISCED 3 – 4	8,8	15,0	13,2	13,1
stupne ISCED 5 – 6	2,9	4,4	3,0	4,2

Úroveň dosiahnutého vzdelania pritom úzko koreluje so **zamestnatel'nosťou a konkurencieschopnosťou na trhu práce** (pozri tabuľku 2). Nezamestnanosť rástla od roku 1999 najvýraznejšie práve u skupín obyvateľstva s nízkym vzdelaním (t.j. základným a neúplným základným). Tabuľka 3 uvádza porovnanie celkového počtu nezamestnaných a nezamestnaných absolventov v jednotlivých krajoch SR v auguste 2005. „Na Slovensku bolo v septembri 2005 viac ako 26 000 nezamestnaných absolventov“, pričom viac ako 16 000 z nich ukončilo nejakú formu stredoškolského vzdelania.¹⁴ Počet absolventov VŠ nezamestnaných dlhšie ako 6 mesiacov predstavoval v septembri 2005 veľmi nízke číslo 362.¹⁵

Tab. 3: Počet nezamestnaných a počet nezamestnaných absolventov za jednotlivé kraje				
Kraj	Počet nezamestnaných	Podiel na celkovom počte	Počet nezamestnaných	Podiel na celkovom počte

¹⁰ Stupne **ISCED** (*International Standard Classification of Education*) majú v slovenských podmienkach nasledujúce ekvivalenty: 1 – prvý stupeň základnej školy; 2 – druhý stupeň základnej školy a nižšie ročníky viac ako štvorročných gymnázií; 3 – stredné školy a stredné odborné učilištia (3a – úplné stredné vzdelanie; 3c – stredné vzdelanie bez maturity); 4 – pomaturitné (nevysokoškolské) vzdelávanie; 5 – vysokoškolské štúdium prvého a druhého stupňa; 6 – doktorandské štúdium (vysokoškolské štúdium tretieho stupňa).

¹¹ United Nations Development Programme (UNDP). 2004. *Miléniové rozvojové ciele : cesta k znižovaniu chudoby a sociálneho vylúčenia (Slovenská republika)*. Bratislava : UNDP a Centrum pre hospodársky rozvoj (CPHR), 2004 (ďalej UNDP, 2004).

¹² UNDP, 2004.

¹³ Zdroj: Eurostat.

¹⁴ Šipikal, M. 2006. *Analýza potrieb stredných škôl v rozvoji ich vzdelávania smerovaného k tvorbe absolventov šitých na mieru*. Bratislava : Ministerstvo školstva, 2006 (ďalej Šipikal, 2006).

¹⁵ Akademická rankingová a ratingová agentúra (ARRA). 2005. *Hodnotenie verejných vysokých škôl a ich fakúlt*. Bratislava : ARRA, 2005 (ďalej ARRA, 2005).

		nezamestnaných (%)	absolventov v	nezamestnaných absolventov v (%)
Bratislavský	9 595	3	1 551	5,9
Trnavský	22 495	7	2 377	9
Trenčiansky	21 922	6,9	2 542	9,7
Nitriansky	43 335	13,6	3 575	13,6
Žilinský	30 504	9,6	3 318	12,6
Banskobystrický	59 943	18,8	3 820	14,5
Prešovský	62 343	19,6	4 672	17,7
Košický	68 520	21,5	4 469	17
SR celkom	31 8657	100	26 324	100

Priemerná očakávaná dĺžka štúdia rapídne poklesla medzi rokom 2000 a 2001 a v roku 2003 bola o 1,7 roka nižšia ako priemer EU-15 (pozri tabuľku 4).

Výdavky na vzdelávanie možno merať rôznymi indikátormi (pozri tabuľku 5). Celkové verejné výdavky na vzdelávanie vyjadrené podielom na HDP, resp. na HDP/capita, sú v SR stále mierne nižšie ako priemer EU-15 (o 8 až 16 %, resp. o 26 % v rokoch 2000 až 2002), avšak absolútne výdavky na žiaka/študenta sú prakticky až trojnásobne nižšie. Ďalším špecifikom SR je nízky podiel súkromných výdavkov na zabezpečenie vzdelávania – v rokoch 2000 až 2002 sa súkromné výdavky na financovanie školstva podieľali sumou troj- až štvornásobne nižšou než priemer EU-15. Je však silný predpoklad, že s legislatívnymi zmenami sa v posledných rokoch ukazovatele súkromných výdavkov na vzdelávanie začali meniť (pozri tiež nižšie).

Tab. 4: Priemerná očakávaná dĺžka štúdia v rokoch¹⁶

	Rok		
	1999	2001	2003
SR	17,2	14,8	15,3
EU-15	16,8	17,3	17,0

Tab. 5: Výdavky na vzdelávanie¹⁷

Ukazovateľ		Rok		
		1997	2000	2002
Celkové verejné výdavky na vzdelávanie vyjadrené podielom na HDP	SR	4,80	4,15	4,35
	EU-15	5,03	4,94	5,22
Výdavky na verejné a súkromné vzdelávacie inštitúcie vyjadrené podielom na HDP per capita	SR	-	17,8	18,5
	EU-15	-	24,2	25,3
Výdavky na verejné a súkromné vzdelávacie inštitúcie na žiaka/študenta ¹⁸	SR	-	1 680,9	2 013,9
	EU-15	-	5 308,0	5 878,1
Súkromné výdavky na vzdelávanie vyjadrené podielom na HDP za všetky stupne vzdelávania	SR	-	0,15	0,20
	EU-	-	0,61	0,59

¹⁶ Zdroj: Eurostat.

¹⁷ Zdroj: Eurostat.

¹⁸ Verejné výdavky na predškolské až stredoškolské vzdelávanie 3 – 18-ročných, USD/PPP.

Z hľadiska **demografického vývoja** došlo medzi rokmi 1991 a 2001 k miernemu nárastu (index rastu 101,99), avšak dochádza k zvyšovaniu priemerného veku a následne aj zvyšovaniu indexu starnutia.¹⁹ „Podľa najpravdepodobnejšieho variantu prognózy vývoja obyvateľstva s časovým horizontom do roku 2025 sa predpokladá, že SR by mala mať do roku 2025 zhruba 5,2 mil. obyvateľov, čo je v porovnaní s dnešným počtom o 180 tisíc menej.“²⁰ Podľa prognózy počet obyvateľov v produktívnom veku bude od roku 2007 ubúdať a podiel detí vo veku 0-14 rokov sa v roku 2025 zníži zo súčasných 18% na 12%.²¹ Tento vývoj je potrebné zohľadniť nielen na úrovni základného, stredného a vysokého školstva, ale aj v oblasti celoživotného vzdelávania..

3.2 ANALÝZA NA ÚROVNI PRIORITNEJ OSI MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE ZNALOSTNÚ SPOLOČNOSŤ

Analýza na úrovni opatrení

Premena tradičnej školy na modernú

Kurikulárna reforma sa týka veľkého množstva škôl, žiakov, ich rodičov a učiteľov. Podľa Štatistickej ročenky školstva SR²² máme na Slovensku 2304 základných škôl s 532 188 žiakmi a 34 914 internými učiteľmi a 819 stredných škôl s 317 810 žiakmi a 21 761 učiteľmi (bez riaditeľov a zástupcov). Z celkového počtu stredných škôl je 238 gymnázií, 245 stredných odborných a odborných škôl, 126 združených škôl a 210 stredných odborných učilíšť a odborných učilíšť.

Ako už bolo spomenuté vyššie, po úroveň **sekundárneho vzdelávania** SR dosahuje vysoké hodnoty ukazovateľov vzdelanosti obyvateľstva.²³ Okrem bratislavského kraja dosahuje však viac ako polovica obyvateľstva len úroveň ISCED 3c.²⁴ Podiel žiakov odborného vzdelávania na všetkých žiakoch síce postupne klesá, stále je však vysoko nad priemerom EU-15 pre obe pohlavia (pozri tabuľku 6).

Tab. 6: Podiel žiakov odborného vzdelávania na všetkých žiakoch (%)²⁵

¹⁹ MVRR, 2005.

²⁰ Tamže.

²¹ Tamže.

²² Štatistická ročenka školstva SROV. Bratislava, ÚIPŠ 2005.

²³ Podľa *Národného programu reforiem* sa podiel žiakov, ktorí predčasne opustili školský systém, t.j. percento populácie vo veku 18 – 24 rokov s najnižším vzdelaním, ktorá nepokračuje v štúdiu, v rokoch 2002 až 2005 pohyboval medzi hodnotami 4,9 a 7,1, pričom ten istý ukazovateľ vykazoval hodnoty 15,7 až 16,6 za priemer EU-25 (MF, 2005).

²⁴ UNDP, 2004; pozri tiež tabuľku *Najvyššie dosiahnuté vzdelanie obyvateľstva SR nad 25 rokov za jednotlivé kraje*.

²⁵ Zdroj: Eurostat. Ukazovateľ sa meria na konci druhého stupňa vzdelávania.

Pohlavie		Rok		
		1999	2001	2003
chlapci	SR	82,8	81,1	79,8
	EU-15	61,9	56,3	57,1
dievčatá	SR	76,4	74,2	70,9
	EU-15	55,8	53,5	55,6

V matematických, prírodovedných a technických odboroch hrozí trvalý pokles absolventov a presun záujmu v prospech spoločenskovedných odborov, čo sa prejavuje predovšetkým u dievčat.²⁶ V týchto odboroch klesá aj záujem mladých ľudí o prípravu na učiteľské povolanie (pozri časť 4.1.2.2).

SR má **nedostatok** medzinárodne porovnateľných **údajov o kvalite vzdelávania**.²⁷ Výsledky výskumov potvrdili, že 24,9 % 15-ročných žiakov má nízku schopnosť čítania.²⁸ Vo výskume PISA 14- a 15-ročných žiakov uskutočnenom v r. 2003 dosiahla SR hodnotu 1462, čo predstavuje 98 % priemeru OECD (t.j. 1492).²⁹ Vyučovanie cudzích jazykov sa podľa počtu cudzích jazykov na žiaka/ študenta mení len minimálne, vzrastá však význam angličtiny ako primárneho cudzieho jazyka (pozri tabuľku 7).

Stredným školám chýba motivácia a kapacita **zistiť potreby trhu práce** a adekvátne a promptne prispôbovať obsah vzdelávania. Za hlavné prekážky sa dajú považovať komplikácie pri procese schvaľovania zmien základnej pedagogickej dokumentácie, nezáujem a malá motivácia zamestnávateľov o spoluprácu, resp. neschopnosť SŠ nadviazať spoluprácu.³¹ „Až vyše 70 percent škôl vôbec nespôsobuje s investormi a jedna štvrtina ani so žiadnymi inými zamestnávateľmi“, no prispievajú zamestnávateľov na aktivity školy je aj v prípade úspešnej spolupráce vo všeobecnosti veľmi nízke.³²

Tab. 7: Vyučovanie cudzích jazykov ³⁰			
Ukazovateľ	Rok		
	1999	2001	2003
Počet cudzích jazykov na žiaka/študenta na stupni ISCED 2	1,3	1,1	1,1
Počet cudzích jazykov na žiaka/študenta na stupni ISCED 3	1,4	1,4	1,5
Angličtina ako cudzí jazyk na stupni ISCED 3	94,2 %	95,9 %	96,7 %

Ďalším nedostatkom je nedostatočne optimalizovaná sieť škôl a školských zariadení. Tento problém je už však v štádiu riešenia, *Správa o vzdelávacej politike* konštatuje, že „[...] reforma financovania základných a stredných škôl motivovala regionálnu samosprávu zefektívniť sieť škôl s dôrazom na lepšie využívanie zdrojov“ (MS, 2005a).

SR zaostáva vo **vybavenosti škôl** a vo využívaní informačných a komunikačných technológií.³³ Na úrovni ZŠ pripadá 24,5 žiakov na jeden počítač a na úrovni SŠ pripadá 13,3 študentov na jeden počítač.³⁴ Ceny komunikačných služieb v SR pritom v roku 2003 dosahovali takmer dvojnásobok priemeru EU-25 (194,83 EUR ku 108,85 EUR).³⁵

²⁶ Hromada, I.; Sloboda, B.; Vantuch, J.: *Správa o vzdelávacej politike : národná správa o naplňaní cieľov pracovného programu Európskej komisie Vzdelávanie a odborná príprava 2010*. Bratislava : MŠ, 2005 (ďalej MŠ, 2005a).

²⁷ Z dôvodu nedostatku finančných zdrojov sa SR len čiastočne zapojila do výskumov TIMSS (*Third International Mathematics and Science Survey*), nezapojila sa do prieskumu IALS (*International Adult Literacy Survey*) a oneskorene sa zapojilo do programu PISA (*Program for International Student Assessment*) (UNDP, 2004).

²⁸ MF, 2005.

²⁹ Tamže.

³⁰ Zdroj: Eurostat.

³¹ Táto situácia je najvypuklejšia v prípade zahraničných investorov. Pozri Šipikal, 2006.

³² Tamže.

³³ MPSVR, 2004.

³⁴ MF, 2005.

³⁵ Tamže.

„Slovensku chýbajú kapacity na poskytovanie post-sekundárneho vzdelávania a predovšetkým vyššieho odborného a neuniverzitného terciárneho vzdelávania, ktoré by zavŕšili vzdelávaciu cestu ‚prakticky‘ orientovanej mládeže cielene na potreby trhu práce. V roku 2000 vykazovalo [...] Slovensko dokonca len 2,2 % obyvateľstva s touto úrovňou vzdelania, čo je výrazne pod priemerom krajín OECD (9,4 %).“³⁶

Ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov je dlhodobo podfinancované a nie sú vytvorené dostatočné podmienky pre komplexné a diferencované naplnenie vzdelávacích potrieb pedagogických zamestnancov škôl a školských zariadení. V školskom roku 2004/2005 uskutočnila Štátna školská inšpekcia komplexnú inšpekciu na 550 školách a školských zariadeniach. Podľa výsledkov len 39 % učiteľov na skúmaných školách sa v minulosti zúčastnilo alebo sa práve zúčastňuje na ďalšom vzdelávaní.³⁷

Vysoké školy a veda výskum ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti

Tab. 8: Počet študentov a absolventov verejných vysokých škôl³⁸			
Rok	Denné štúdium	Externé štúdium	Počet absolventov
2000	93 122	38 593	19 116
2001	95 019	44 974	22 345
2002	100 422	45 505	23 914
2003	100 591	52 114	26 594
2004	106 194	50 367	28 907

Rast počtu študentov a absolventov VŠ za roky 2000 až 2004 je zachytený v tabuľke 8. Počet uchádzačov prijatých na vysoké školy významne vzrástol: zo 16 % z populačného ročníka v roku 1990 na 26 % v roku 2000 a na 55 % v roku 2004.³⁹

U **novoprijatých študentov** verejných VŠ dochádza k rastu podielu študentov externého štúdia z 28,5 % (2000) na 38,4 (2003) a adekvátne k tomu aj podiel absolventov (z 25,6 % v r. 2000 na 33,8 % v r. 2004).⁴⁰ Rast podielu študentov externého štúdia na VŠ pritom neumožňuje priame investície nákladov spojených s externým štúdiom zo strany študentov do systému vysokoškolského štúdia a tak znižuje efektivitu využitia tohto zdroja financovania vysokých škôl.

Rastie tiež podiel absolventov stredných odborných škôl a stredných učilíšť, ktorí sú prijatí na vysoké školy (z 29, resp. 16 % v r. 2000 na 57, resp. 38 % v r. 2003).⁴²

Tab. 9: Počet doktorandov na verejných vysokých školách⁴¹			
Rok	študujúci	novoprijatí	absolventi
2000	7 504	1 905	409
2001	7 964	1 922	510
2002	8 530	2 122	712
2003	9 217	2 597	701
2004	9 971	2 773	836

³⁶ UNDP, 2004.

³⁷ Rosa, V. et al. 2006. *Správa o stave ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov škôl a školských zariadení v Slovenskej republike v školskom roku 2004/2005*. Správa je súčasťou Správy Štátnej školskej inšpekcie, www.ssiba.sk.

³⁸ Zdroj: ÚIPŠ, 2005a.

³⁹ MPSVR, 2004; Ministerstvo školstva (MŠ). 2005b. *Výročná správa o stave vysokoškolského školstva za rok 2004*. Bratislava : MŠ, 2005 (ďalej MŠ, 2005b).

⁴⁰ Ústav informácií a prognóz školstva (ÚIPŠ). 2005. *Slovenské vysoké školstvo v číslach a grafoch*. Bratislava : ÚIPŠ, 2005 (ďalej ÚIPŠ, 2005).

⁴¹ Zdroj: ÚIPŠ, 2005a.

⁴² Tamže.

U **absolventov VŠ** dochádza k postupnému posunu v prospech bakalárskeho štúdia – pomer 81:19 v prospech magisterského štúdia v roku 2000 sa vyvinul do pomeru 69:31 v prospech magisterského štúdia v roku 2004.⁴³ Spoločenské vedy, náuky a služby sa na počtoch absolventov podieľajú hodnotou viac ako 50 %, technické vedy približne 25 %.⁴⁴

Rast počtu **doktorandov**, t.j. študujúcich doktorandov, novoprijímaných doktorandov a absolventov doktorandského štúdia je zhrnutý v tabuľke 9. Vyvíja sa podobne dynamicky ako počet všetkých študentov VŠ. Za mierne znepokojivú však môžeme považovať skutočnosť, že úspešnosť doktorandského štúdia je len približne 30 %.⁴⁵ Za kľúčový faktor považujeme ekonomické podmienky doktorandského štúdia. „Na viacerých fakultách sú vysoké počty doktorandov, pričom publikačná úspešnosť a úspešnosť pri získavaní grantových prostriedkov sú pomerne nízke.“⁴⁶

Prudko rastie cezhraničná **mobilita študentov VŠ** (pozri tabuľku vpravo). Tento trend považujeme za uspokojivý, pretože má potenciál nepriamo prispievať aj k začleňovaniu slovenských vysokých škôl do medzinárodných výskumných sietí. Rast mobility študentov je spôsobený aj zavedením kreditového systému do vysokoškolského vzdelávania, hlavne s víziou transferu kreditov v rámci EÚ, čo absolútne zvýši horizontálnu aj vertikálnu mobilitu študentov vo vysokoškolskom vzdelávaní. Jeho hodnota však stále nie je dostatočná, pretože ak by každý študent VŠ mal stráviť aspoň jeden semester v zahraničí⁴⁸, malo by ročne vycestovať za štúdiom asi 30 000 študentov.⁴⁹ Prostredníctvom agentúry SAIA, n.o. a projektov Leonardo a Socrates sa pritom v roku 2004 na zahraničných pobytoch dlhších ako 1 mesiac zúčastnilo 4,2 % študentov denného štúdia VŠVU Bratislava, 2,2 % UVL Košice, 1,8 % UKF Nitra a 1,7 % UK Bratislava.⁵⁰

Tab. 10: Mobilita študentov vysokých škôl⁴⁷	
Rok	Počet vycestovaných študentov
1998	3 000
1999	3 800
2000	4 200
2001	8 300
2002	10 400
2003	13 500

Schopnosť ponúknuť atraktívne **študijné programy v cudzom jazyku** je na slovenských verejných VŠ stále nízka. Podiel študentov iného štátneho občianstva na študentoch verejných vysokých škôl je len 1 %.⁵¹ Výučba vybraných predmetov alebo odborov v cudzích jazykoch pritom uľahčuje výber možností ďalšieho štúdia na zahraničných univerzitách, výber študijných pobytov a sťažuje a účast' na medzinárodnej vedecko-výskumnej spolupráci.

Hodnoty ukazovateľov **výskumu** sú veľmi neuspokojivé. Ak výskumný potenciál meriame schopnosťou získať granty na riešenie projektov, VŠ získali len približne 20 % objemu udeľovaných výskumných grantov.⁵² Podiel výskumných a vedeckých grantov na rozpočte VŠ sa pohyboval vo veľmi nízkom rozmedzí 0,5 % – 7,5 %.⁵³ Nepriaznivú situáciu ilustruje aj ukazovateľ výdavkov na výskum a vývoj z podnikateľských zdrojov, ktorý v roku 2001 pre EU-15 predstavoval 1,06 % HDP, pričom pre SR predstavoval výšku 0,36 % a naďalej klesal

⁴³ Tamže.

⁴⁴ Tamže.

⁴⁵ ARRA, 2005.

⁴⁶ Tamže.

⁴⁷ Zdroj: Eurostat.

⁴⁸ V súlade s cieľmi bolonskej deklarácie.

⁴⁹ ARRA, 2005.

⁵⁰ Keby každý študent vycestoval na aspoň 1-mesačný pobyt na univerzite v zahraničí počas svojho 5-ročného štúdia, citovaný pomer by musel byť približne 20%.

⁵¹ Tamže.

⁵² MŠ, 2005.

⁵³ ARRA, 2005.

(na 0,26 % v r. 2003).⁵⁴ Súhrnný index inovácií (*Summary Innovation Index*) v roku 2004 pre SR dosahoval hodnotu 0,243, čo je výrazne nižšie ako priemer EU-15 (0,406).⁵⁵

Súčet prostriedkov z grantov **VEGA a KEGA** delený počtom tvorivých zamestnancov sa v jednotlivých skupinách v roku 2004 pohyboval v nasledujúcich intervaloch:

TECH ⁵⁶	7 000 – 70 000 Sk
PRIR	2 000 – 67 000 Sk
HUM	0 – 17 000 Sk
AGRO	10 000 – 115 000 Sk
SPOL	0 – 14 000 SK
MED	5 000 – 32 000 SK

Tieto prostriedky nebolo možné použiť na mzdy. Na mnohých fakultách je pre učiteľa oveľa výhodnejšie nájsť si doplňujúci čiastočný úväzok alebo učiť na externom štúdiu. Vysoké školy a fakulty nemajú motiváciu, aby zvýšili tlak na vedeckú produkciu svojich učiteľov.

Najčastejšími príčinami **nízkej schopnosti získavať financovanie na vedecké a výskumné projekty** podľa akademika Plandra⁵⁷ a podľa Prof. Sinaja⁵⁸ sú vysoká administratívna náročnosť riadenia projektov a grantov; neadekvátne finančné ocenenie práce zaangažovaných vedcov; nedostatočná schopnosť manažmentu vysokých škôl získať prepojenie na prax a tým zabezpečiť využitie výsledkov výskumu.

Priemerný **počet prác** (t.j. výsledkov výskumu) publikovaných autormi z verejných VŠ mierne stúpa – z 999 publikácií registrovaných v databáze *Web of Science* (tiež *Web of Knowledge*, WoK) v roku 1995 na 1273 v roku 2004.⁵⁹ Za obdobie 1994 – 2005 bolo zamestnancami VŠ publikovaných 11 163 prác registrovaných vo WoK, na ktoré bolo zaregistrovaných 43 545 citácií. Avšak celých 30 % publikovaných prác nebolo citovaných ani raz.⁶⁰ V ukazovateli priemerného počtu citácií na jednu publikáciu ani pomerne úspešné fakulty slovenských verejných VŠ nedosahujú ani strednú svetovú úroveň.⁶¹ Relatívny citačný index (t.j. podiel priemerného počtu citácií pripadajúcich na publikáciu danej krajiny a priemerného počtu citácií pripadajúcich na publikáciu svetovej databázy) je oproti priemeru EU-15 iba polovičný (1,07 ku 0,56 v r. 2003).⁶²

SAV má dvojnásobnú „vedeckú produktivitu“ ako VŠ a preto musí byť súčasťou opatrení zameraných na podporu výskumu, najlepšie v spolupráci s VŠ. V období 1995 – 2004 publikovali zamestnanci SAV v databáze fy Thomson 9 259 prác a v období 1995 – 2004 publikovali zamestnanci VŠ v databáze fy Thomson 11 163 prác, pričom prevažná väčšina prác bola z oblastí prírodných, technických a lekárskeho vied.⁶³

Existuje tiež obava, že najschopnejší zo súčasných slovenských doktorandov a post-doktorandov sa pri súčasných podmienkach nestanú **vedúcimi výskumných skupín** na slovenských vysokých školách. Príčinami sú nedostatočné finančné ohodnotenie, ktoré je výrazne nižšie ako platy v súkromnom sektore; neschopnosť časti výskumných skupín

⁵⁴ Tamže.

⁵⁵ Tamže.

⁵⁶ V súlade s manuálom „Frascati“ sú všetky fakulty rozdelené do 6 skupín: MED (lekárske a farmaceutické vedy), PRIR (prírodné vedy a matematika), HUM (humanitné vedy ako filozofia, teológia a pod.), AGRO (poľnohospodárske vedy a veterinárne lekárstvo), SPOL (spoločenské vedy ako právo a ekonómia), TECH (technické vedy).

⁵⁷ Zdroj: osobný rozhovor, dňa 1. 4. 2006.

⁵⁸ Zdroj: vystúpenie na konferencii SDKÚ k programovým tézám pre vzdelávanie, 6. 4. 2006 v Bratislave.

⁵⁹ Tamže.

⁶⁰ Tamže.

⁶¹ Tamže.

⁶² MF, 2005.

⁶³ ARRA, 2005.

a katedier nevysliela mladých ľudí na študijné pobyty na špičkové zahraničné pracoviská; a nedostatočné podmienky pre návrat doktorandov a postdoktorandov zo zahraničia (opäť nízke finančné ohodnotenie, konkurzy pripravené pre určitého interného zamestnanca, neochota porovnávať svoju prácu so zahraničnou úrovňou). Postdoktorandské miesta tak, ako sú štandardné vo svete, u nás vlastne ani neexistujú, pritom práve vo svete sa stávajú lídrami danej disciplíny. Kariérny postup mladých ľudí je tiež sťažovaný habilitačnými podmienkami.

Nedostatočný monitoring práce fakúlt a vysokých škôl. Na stránkach fakúlt prakticky nie je možné nájsť dáta o uplatnení ich absolventov a o úspešnosti štúdia na všetkých troch stupňoch.

Počet študentov pripadajúcich na jedného učiteľa VŠ (resp. profesora/docenta) sa veľmi rôzni a nie je možné z neho celkovo vyvodiť jasné výsledky. Alarmujúcim je však vysoký priemerný vek funkčných profesorov (58 rokov), u funkčných profesorov s vedeckou hodnosťou DrSc. dokonca 62 rokov,⁶⁴ čo ukazuje **nepriaznivú vekovú štruktúru učiteľskej základne**.

Záujem o **prípravu na učiteľské povolanie** klesá najmä pri matematike a prírodných vedách, čo je spôsobené nízkymi príjmami učiteľov a ich nízkym spoločenským postavením. Podľa údajov študijného oddelenia Dekanátu fakulty matematiky, fyziky a informatiky Univerzity Komenského v Bratislave klesol počet absolventov učiteľstva fyziky v kombinácii s rôznymi predmetmi (najmä s matematikou) od približne 50 až 60 ročne v rokoch 1980 – 1990 na približne 10 – 20 ročne v rokoch 2002 – 2004. Pomerne veľká časť absolventov učiteľského štúdia si hľadá iné zamestnanie ako učiteľstvo. Prieskum na Oddelení didaktiky fyziky Katedry teoretickej fyziky a didaktiky fyziky FMFI UK v Bratislave priniesol výsledok, že na stredných a základných školách učí 40 – 60% absolventov učiteľského štúdia fyziky. Z rozhovorov s absolventmi po štátniciach sa zdá, že tí absolventi, ktorí sa mienia navrátiť do menších miest, v ktorých vyrastali majú skôr záujem ostať pri učiteľskom povolaní. Príčina je v tom, že v menších mestách je ťažšie nájsť si vhodné zamestnanie. Absolventi, ktorí chcú zostať v Bratislave, sa častejšie zaujímajú o prácu v inej oblasti.

K nezáujmu schopných mladých ľudí o akademickú kariéru prispieva aj **nedostatočné a nedostatočne rastúce finančné ohodnotenie vysokoškolského učiteľa**. S prijatím zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách sa zvýšila tarifná platová tabuľka vysokoškolských učiteľov na úroveň tzv. “zdravotníckej tabuľky”. V tomto zmysle platy vysokoškolských učiteľov sú porovnateľné s platmi zdravotníkov a s platmi v národnom hospodárstve. Sú ale podstatne nižšie ako to, čo mladému schopnému zamestnancovi ponúka súkromná firma.

Pre porovnanie možností pre mladých ľudí uvádzame nasledujúcu tabuľku.

Tab. 11: Hrubé mzdy zamestnancov v rôznych zamestnaniach v roku 2005

Zamestnanie	Hrubá mzda (Sk mesačne)
Zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci	45 564
Vedeckí a odborní duševní zamestnanci	26 249
Technici, zdravotníci, učelia	20 689
Obsluha strojov a zariadení	17 070
Remeselní a kvalifikovaní robotníci	16 795
Nižší administratívni zamestnanci	15 037
Kvalifikovaní robotníci v poľnohospodárstve	11 921
Prevádzkoví zamestnanci v službách	11 846
Nekvalifikovaní zamestnanci	10 874

⁶⁴ Tamže.

Priemerná mesačná hrubá mzda	17 274
-------------------------------------	---------------

Zdroj: Jančík, L. 2006. In: SME, 7. apríla 2006, str. 7. Dáta prebrané zo Štatistického úradu.

Tab. 12: Stupnica platových taríf učiteľov vysokých škôl, výskumných a vývojových zamestnancov a zdravotníckych zamestnancov (Sk mesačne).

Platový stupeň	Počet rokov praxe	Stupnica platových taríf podľa platových tried a platových stupňov					
		Platová trieda					
		9	10	11	12	13	14
1	do 2	12 130	14 220	15 260	16 360	17 590	19 010
2	do 4	12 620	14 790	15 880	17 030	18 310	19 780
3	do 6	13 130	15 380	16 510	17 690	19 030	20 560
4	do 9	13 620	15 960	17 130	18 360	19 750	21 340
5	do 12	14 110	16 540	17 760	19 040	20 460	22 110
6	do 15	14 610	17 130	18 380	19 710	21 190	22 890
7	do 18	15 110	17 700	19 010	20 370	21 900	23 680
8	do 21	15 600	18 290	19 620	21 040	22 630	24 450
9	do 24	16 100	18 870	20 250	21 710	23 340	25 230
10	do 28	16 590	19 450	20 870	22 390	24 070	26 010
11	do 32	17 090	20 030	21 500	23 050	24 780	26 780
12	nad 32	17 590	20 610	22 120	23 720	25 500	27 560

Zdroj: Príloha č. 5 k zákonu č. 553/2003 Z.z.

Vzdelávanie sa počas celého života pre všetkých ako základný princíp znalostnej spoločnosti

Skutočnosť, že SR zaostáva v oblasti celoživotného vzdelávania má významný vplyv na fungovanie trhu práce a zamestnanosť.⁶⁷ „Napriek relatívne vysokému podielu mladých občanov s ukončeným stredoškolským vzdelaním, nedokáže vzdelávací systém produkovať v dostatočnej miere zamestnancov, ktorí sa bezproblémovo vedia zaradiť do pracovného procesu“ (tamže). Práve ďalšie vzdelávanie s jeho flexibilitou k potrebám trhu práce môže tento problém riešiť, avšak podiel dospelých populácie, ktorá sa ďalej vzdeláva, je v porovnaní s EU-15 stále nízky (pozri tabuľku).

Podiel dospelých populácie (25 – 64) zúčastňujúcej sa ďalšieho vzdelávania ⁶⁵				
	Rok			
	2002	2003	2004	2005
SR	9,0	4,8 ⁶⁶	4,6	5,0
EU-15	8,5	9,9	11,1	11,9

V oblasti celoživotného vzdelávania sú však konštatované viaceré **prekážky**. Kvalita programov ďalšieho vzdelávania a systém overovania a uznávania kvalifikácie zostávajú problematické (MPSVR, 2004). Tiež „práce na uznávaní neformálneho a informálneho vzdelávania sú čiastočne brzdené rezistenciou reprezentantov formálneho vzdelávania, ktorí v tejto agende vidia riziko oslabenia postavenia škôl, ale najmä nedostatočnou diskusiou o výhodách, ktoré z toho vyplývajú tak pre občanov ako aj zamestnávateľov“ (MŠ, 2005a).

Podľa *SOP Ľudské zdroje* sa na financovaní ďalšieho vzdelávania v súčasnosti podieľajú 36 percentami samotní účastníci vzdelávania, 21 percentami štátny rozpočet, 18 percentami zamestnávateľia, 19 percentami iné zdroje (napr. dary, výnosy) a 6 – 7 percentami prostriedky aktívnej politiky trhu práce (tamže).

⁶⁵ Zdroj: Eurostat.

⁶⁶ V roku 2003 došlo vo výpočte hodnoty pre SR k zmene metodiky.

⁶⁷ MF, 2005.

Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity

V SR pretrvávajú veľké regionálne rozdiely napr. v miere chudoby, nezamestnanosti, úrovni priemernej mzdy, ale aj v ukazovateľoch vzdelanosti či zdravotného stavu; najviac postihnutými sú regióny východného a juhovýchodného Slovenska. Práve v týchto regiónoch je riziko marginalizácie veľmi vysoké, pričom „marginalizované skupiny reprezentujú predovšetkým dlhodobo nezamestnaní (najmä mladí ľudia do 25 rokov), starší ľudia nad 50 rokov, osoby so zdravotným postihnutím, osoby na rodičovskej dovolenke, rómska národnostná menšina, rodiny s nezaopatrenými deťmi a ostatné zraniteľné osoby (imigranti, utečenci, bezdomovci, osoby po výkone trestu, atď.)“ (MF, 2005). Osoby prináležiace do jednej alebo viacerých marginalizovaných skupín majú na trhu práce len nízku konkurencieschopnosť. Významnou prioritou Slovenskej republiky v oblasti prístupu k vzdelávaniu je integrácia detí z rizikových a marginalizovaných skupín do štandardného školského prostredia (tamže). Do tejto skupiny detí zaraďujeme aj žiakov so špeciálnymi pedagogickými potrebami a mimoriadne nadaných žiakov.

Najvypuklejšie problémy s nedostatočnou mierou sociálnej inklúzie sa prejavujú v prípade **rómskeho etnika**. „Počet Rómov v SR sa odhaduje na 380 000, pričom podiel detí do 14 rokov je 43,6 %“ (MŠ, 2003). Vysoký podiel rómskych detí na úrovni základného školstva sa nachádza v Banskobystrickom (14,19 %), Košickom (19,24 %) a Prešovskom kraji (14,49 %).⁶⁸ Podľa prieskumu UNDP, uskutočneného v roku 2002, má na Slovensku 11 % Rómov neúplné základné vzdelanie, 36,8 % uvádza ako najvyššie ukončené vzdelanie základné vzdelanie⁶⁹, 11,3 % neúplné a 31 % úplné učňovské vzdelanie, 1,6 % neúplné a 6,5 % úplné stredoškolské vzdelanie a len 0,6 % opýtaných Rómov má vyššie vzdelanie.⁷⁰ Prístup k vzdelávaniu komplikuje predovšetkým chudoba a podľa UNDP ďalej tiež „skoré sobášy a pôrody, kolaps centralizovaných vzdelávacích a socializačných možností v 90. rokoch, izolácia rómskych komunít a rastúca úloha etnicity vo vzdelávacích inštitúciách.“⁷¹ Podľa prieskumu priemerná miera nezamestnanosti Rómov dosiahla v roku 2001 72,6 %.⁷² Ako hlavná prekážka zamestnateľnosti Rómov pritom pretrvávajú **nedostatočná úroveň ich zručností a vzdelania**, ktorá sa pre zamestnávateľa prejavuje zvýšenými nákladmi na tréning a školenie takéhoto zamestnanca.⁷³

Neznalosť slovenského jazyka pri nástupe do základnej školy spôsobuje elementárnu neschopnosť dieťaťa porozumieť reči, vyučovaniu ako takému a druhotne spôsobuje

⁶⁸ Pre ďalšie informácie pozri Ministerstvo školstva (MŠ). 2003. *Koncepcia integrovaného vzdelávania rómskych detí a mládeže, vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania*. Bratislava : MŠ, 2003; Metodické centrum Prešov (MCP). 2003. *Vyhodnotenie prieskumu o postavení rómskeho dieťaťa a žiaka vo výchovno-vzdelávacom systéme SR*. Prešov : MCP, 2002.

⁶⁹ Podľa Sčítania obyvateľstva v roku 2001 má takmer 77 % Rómov iba základné vzdelanie.

⁷⁰ United Nations Development Programme (UNDP). 2003. *Únik z pasce závislosti : Rómovia v strednej a východnej Európe*. Bratislava : UNDP, 2003 (ďalej UNDP, 2003).

⁷¹ Tamže.

⁷² UNDP, 2004. Od roku 1999 Národný úrad práce neeviduje etnickú príslušnosť nezamestnaných a presné údaje o nezamestnanosti Rómov sú obťažne získateľné. „Podľa údajov Národného úradu práce [...] tvoria Rómovia približne 20 % zo všetkých nezamestnaných [a] z nezamestnaných dlhšie ako 48 mesiacov tvoria 52,26 % Rómovia.“ Jurásková, M. 2004. *Diskriminácia Rómov na trhu práce*. Bratislava : IVO, 2004.

⁷³ United Nations Development Programme (UNDP). 2005. *Employing the Roma : insights from business*. Bratislava : UNDP a Ernst & Young, 2005.

neschopnosť učiť sa. Až 78% detí rómskeho etnika nastupujúcich povinnú školskú dochádzku prejavuje neznalosť slovenského jazyka.⁷⁴

Ignorácia prirodzených spoločensko-hierarchických **pravidiel sociálneho života** rómskych komunít, napr. prirodzeného postavenia, sociálnych rolí a celkového pôsobenia jednotlivých členov rodín, jednotlivých rodín ako celku v komunite (vajda a mnohohodné matky rodín majú najvyšší sociálny status, a iné) znamená riziko vytvárania a udržiavania komunikačnej bariéry a tým zníženie možnosti správnej identifikácie cieľov a nástrojov na ich implementáciu pre projekty zamerané na zlepšenie postavenia rómskych komunít. Prístup väčšinového obyvateľstva k riešeniu problémov rómskeho etnika je dlhodobo poznačený nízkou účasťou rómskych lídrov v tvorbe zásadných dokumentov.⁷⁵ Využitím týchto zaužívaných stereotypov v rómskych komunitách by sa prelomila komunikačná bariéra medzi rómskymi komunitami a zástupcami majoritnej časti obyvateľstva, ako jeden z dôvodov neúčinnosti projektov na podporu sociálnej inklúzie rómskych komunít, ktorá je dôvodom neúčinnosti viacerých doterajších programov a opatrení na spoločenskú integráciu.

Pre **oblasť celoživotného vzdelávania Rómov** Európska komisia konštatuje, že členské štáty sú neúspešné v identifikovaní Rómov ako cieľovej skupiny politik celoživotného vzdelávania.⁷⁶

Chudoba súvisí s prístupom k vzdelávaniu v mnohých rovinách. V SR zatiaľ chudoba nebola definovaná; do istej miery za ňu možno považovať stav hmotnej núdze. V roku 1993 bolo v hmotnej núdzi 7,2 % obyvateľov, kým v roku 2002 až 11,5 % obyvateľov, pričom chudoba podľa národnej metodiky klesla zo 14,8 % v roku 1996 na 9,9 % v roku 2003.⁷⁷ Podľa medzinárodne uznávanej hranice chudoby na Slovensku chudoba klesla na 4,9 % populácie v roku 2002, pričom v EU-15 bolo roku 2000 chudobou ohrozeného 15 % obyvateľstva.⁷⁸ Nerovnosť príjmov na Slovensku síce patrí dlhodobo medzi najnižšie v celosvetovom meradle, avšak čiastočný prechod nákladov na poskytovanie vzdelávacích služieb zo štátneho rozpočtu do obecných a rodinných rozpočtov vyústilo do situácie, že „deti chudobnejších rodičov začali dostávať horšie vzdelanie.“⁷⁹

Testovanie OECD PISA (2003) ukázalo, že **úspechy vo vzdelávaní korelujú so sociálnym statusom rodiny** a, že Slovensko patrí medzi krajiny s najväčším vplyvom sociálno-ekonomického zázemia žiaka na jeho výkon. Výsledkom testovania PISA bolo zistenie, že vyššie vzdelanie rodiča je na Slovensku pre žiaka významná výhoda. Z výsledkov štúdie tiež vyplynulo, že úspešnosť žiakov závisí aj od sociálno-ekonomického statusu školy, ktorú navštevuje. Zistený veľký rozdiel vo výkonoch žiakov v závislosti od ich zázemie a statusu školy je spôsobený tým, že vo veku 15 rokov sú žiaci nielen v základných školách, ale aj v rôznych typoch stredných škôl, niektorí sú už dokonca niekoľko rokov v gymnáziách s osemročným štúdiom. Títo žiaci sú rozdelení podľa vzdelávacích programov škôl a výber školy často súvisí s ich sociálno-ekonomickým zázemím. Skorá diferenciácia žiakov ochudobňuje žiakov z menej podnetného prostredia a rozvoj v prítomnosti spolužiakov, ktorí sa ďalej vzdelávajú v akademicky orientovaných vzdelávacích programoch. Tých druhých zase nevedie k spolupráci, príliš podnecuje súťaživosť namiesto kooperácie a nerozvíja u nich vnímavosť a pochopenie iných úrovní zručností. Skorá diferenciácia poškodzuje nielen systém ako celok, ale aj jednotlivých žiakov, ktorí nerozvíjajú dostatočne svoje schopnosti.

⁷⁴ Zdroj: Projekt Phare „Reintegrácia sociálne znevýhodnených detí zo špeciálnych škôl do štandardných základných škôl“ (01/2003-04/2004 European Consultants Organisation (Belgicko) v gescii Úradu vlády SR).

⁷⁵ Výročná správa Únie miest Slovenska 2004.

⁷⁶ Directorate-General for Employment and Social Affairs (DG ESA). 2004. *The situation of Roma in an enlarged European Union*. Luxembourg : European Commission, DG ESA, 2004.

⁷⁷ „Najvyššie riziko hmotnej núdze bolo v okresoch Košického kraja (v priemere 18,9 %) a najnižšie v [...] Bratislave (2,5 %.“ (UNDP, 2004).

⁷⁸ Tamže.

⁷⁹ Tamže.

Reformy sociálneho a daňového systému ďalej zvýraznia význam zamestnania ako prevencie chudoby. Jestvuje predpoklad, že špecifické programy, nástroje a alternatívne formy vzdelávania a celoživotného poradenstva marginalizovaných skupín môžu zvýšiť mieru ich konkurencieschopnosti na trhu práce.

3.3 ANALÝZA NA ÚROVNI PRIORITNEJ OSI MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE ZNALOSTNÚ SPOLOČNOSŤ PRE BRATISLAVSKÝ KRAJ

Európa prechádza v súčasnosti k tzv. učiacej sa spoločnosti, ktorá zdôrazňuje celoživotné vzdelávanie človeka ako jeden z hlavných princípov rozvoja ekonomickej prosperity Európskej únie. Nástup informačnej spoločnosti a globalizácia ekonomiky kladú pred školský systém nové úlohy a stavajú ho na novú vyššiu úroveň. Škola sa musí stať vo svojom regióne miestom vzdelávania mladej populácie, ale i celoživotného vzdelávania. Súčasne musí byť kultúrnym, športovým a spoločenským centrom. Cieľom pri rozvíjaní školstva musí byť vytvorenie prostredia pre zdravú súťaživosť škôl, diferenciáciu, orientáciu na kvalitu, výkonnosť. Po vstupe SR do EÚ musia byť školy v Bratislavskom samosprávnom kraji (ďalej len “BSK”) schopné konkurovať školám z krajín EÚ, byť im partnerom, ba v mnohých smeroch by mali byť schopné udávať tempo rozvoja jednotlivých odvetví.

Analýza súčasného stavu v oblasti vzdelávania a naznačené možnosti rozvoja základného, stredného a vysokého školstva, ako aj vedy, výskumu a ďalšieho vzdelávania predstavujú východisko pre dosiahnutie vyššej kvality, compatibility s Európskou úniou a najmä cesty k tvorivosti, kreativite, odbornej, jazykovej a informačno-technologickej vybavenosti absolventov. Systém vzdelávania musí v zásade pružne reagovať na tempo rozvoja jednotlivých priemyselných odvetví.

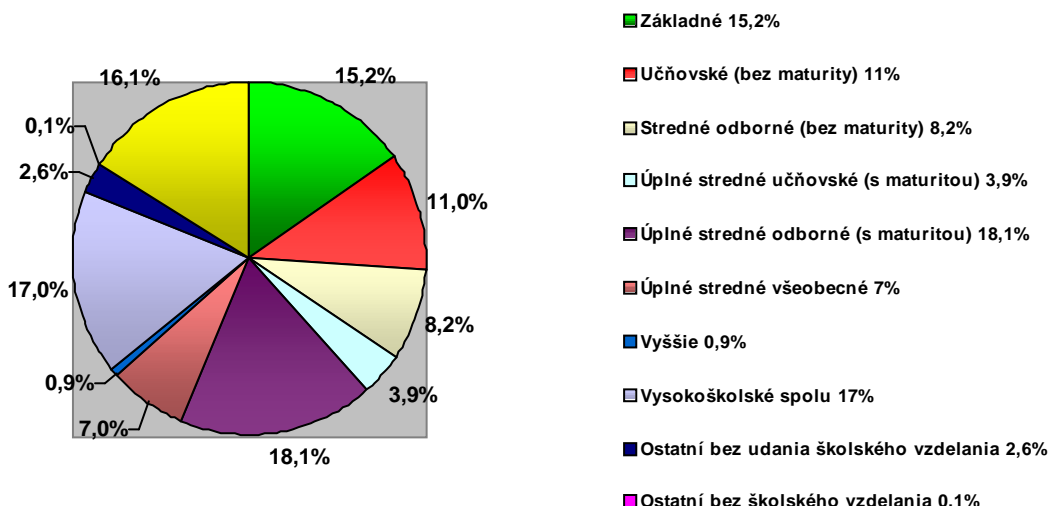
Analýza na úrovni opatrení

Premena tradičnej školy na modernú v bratislavskom kraji

Charakteristika školského systému v BSK

Vzdelanostnú úroveň obyvateľstva kraja výrazne ovplyvňuje mesto Bratislava, kde podiel vysokoškolsky vzdelaných ľudí 3- až 4- násobne prekračuje priemer Slovenska, ako aj zvyšných okresov kraja. Najnepriaznivejšiu vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva vykazuje okres Malacky. Prehľad vzdelanostnej štruktúry ukazuje nasledujúci graf

zdroj: Stratégia rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja, 2003

Na území BSK sa v školskom roku 2004/2005 nachádzalo celkom 159 základných škôl, z toho 140 štátnych, 7 súkromných a 12 cirkevných. Zriaďovateľom štátnych základných škôl sú obce. Ďalej sa na území BSK nachádzalo 27 štátnych špeciálnych základných škôl. Zriaďovateľmi týchto základných škôl sú krajské školské úrady. Počet žiakov **základných škôl** za posledné roky pozvoľna klesá, no priemerný počet žiakov v triede je stále mierne vyšší ako národný priemer (22,5 oproti 22).

V bratislavskom kraji sa nachádza 37,5 % všetkých konzervatórií v SR, 18,9 % gymnázií a 17,9 % stredných špeciálnych škôl. Na území BSK sa v školskom roku 2004/2005 nachádzalo 43 gymnázií, 33 stredných odborných škôl, 13 združených stredných škôl a 24 stredných odborných učilíšť. Takmer dve tretiny stredných škôl (zo 140) sa zameriavajú na poskytovanie stredného odborného vzdelania (SOŠ a SOU), čo je však stále menej než národný priemer.

Počet žiakov **stredných škôl** na 1000 obyvateľov sa rôzni podľa okresu, od 7 v okrese Malacky po viac než 100 v okresoch Bratislava I, II a III, priemer za všetky okresy je však zhodný s národným priemerom. Učiteľská základňa stredného školstva meraná počtom študentov na jedného učiteľa je v bratislavskom kraji silnejšia oproti národnému priemeru, v bratislavskom kraji totiž pripadá 9,14 študentov na jedného učiteľa (priemer SR je 10,75).⁸⁰ Vychádzajúc z materiálov oddelenia školstva BSK, ktoré analyzovalo stav škôl a školských zariadení v BSK, je súčasná sieť stredného školstva sčasti predimenzovaná, nezodpovedá nepriaznivo sa vyvíjajúcemu demografickému vývoju, je veľmi náročná na financovanie a prevádzkové náklady. Štruktúra siete škôl a zvlášť študijných odborov je roztrieštená a lokálne často duplikovaná, preto si vyžaduje viaceré úpravy a zmeny.⁸¹

Zvyšovanie konkurencieschopnosti bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania

⁸⁰ Výpočet založený na údajoch ÚIPŠ z roku 2002, uvádzaných v MPSVR, 2003.

⁸¹ Zdroj: Súčasný stav a koncepcia dlhodobého rozvoja stredného školstva v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK

V sektore **vysokých škôl** sa najviac prejavujú špecifiká bratislavského kraja – na vysokých školách v bratislavskom kraji v akademickom roku 2004/2005 študovalo 36,03 % z celkového počtu vysokoškolských študentov v SR. Podľa výsledkov sčítania obyvateľstva z roku 2001, v bratislavskom kraji má 17,0 % obyvateľstva nad 25 rokov ukončené vysokoškolské vzdelanie (25,74 % ak zarátame aj vyššie vzdelanie), čo je hodnota vyššia ako priemer EU-15 (pozri vyššie). Učiteľská základňa sa však, podobne ako v národnom kontexte, vyznačuje nepriaznivou vekovou štruktúrou a nedostatkom zamestnancom s vyššími pedagogickými hodnotami.

V hlavnom meste Bratislava bolo v referenčnom roku 2004 umiestnených 5 verejných, 2 štátne a 3 súkromné vysoké školy. Bratislava je najväčšie a najvýznamnejšie centrum vysokého školstva v Slovenskej republike, poskytuje takmer kompletne zastúpenie všetkých smerov štúdia.

Vyhodnotiť vplyv vysokých škôl na vzdelanostnú štruktúru v BSK je zložité, pretože mnohé majú celoštátny dosah a študenti prichádzajúci do Bratislavy sa často nevracajú do svojich regiónov, ale po ukončení štúdia sa snažia uplatniť v Bratislave. Na jednej strane sa tým zvyšuje tlak na kvalitu pracovnej sily, ktorá je nahradzovaná kvalifikovanejšou a pružnejšou, na druhej strane to prináša negatívny efekt nezamestnatelnosti určitých skupín pôvodného obyvateľstva BSK (už vyššie uvedená skupina starších občanov bez potrebných pracovných zručností a vedomostí (najmä v oblasti IKT a cudzích jazykov).

V oblasti **d'alšieho vzdelávania** je problémom nedostatok spoľahlivých štatistických údajov. Kurzy zamerané na výučbu cudzích jazykov, výpočtovej techniky a manažmentu tvoria 42 % poskytovaných kurzov. Sektor d'alšieho vzdelávania v bratislavskom kraji má v porovnaní s ostatným územím Slovenska relatívne lepšie východiska práve v dôsledku vysokej koncentrácie inštitúcií počiatočného vzdelávania, orgánov ústrednej štátnej správy a vysokého počtu podnikateľských subjektov.

Na území bratislavského kraja ďalšie vzdelávanie poskytujú predovšetkým stredné a vysoké školy, vzdelávacie inštitúcie v pôsobnosti orgánov ústrednej štátnej správy a vzdelávacie inštitúcie právnických a fyzických osôb. Ďalšie vzdelávanie je zabezpečované rôznorodou škálou poskytovateľov, metód, organizácie, riadenia a financovania. Pre efektívne fungovanie systému d'alšieho vzdelávania v súčasnosti chýba potrebné právne a inštitucionálne zázemie, ktoré by usmerňovalo a podnecovalo účasť v ňom nielen zamestnancov, zamestnávateľov, ale aj širokých vrstiev obyvateľstva.

Zapojenie všetkých občanov do spoločenského, ekonomického a politického diania a prispôsobenie sa trhu práce predpokladá dosiahnuť dostupnosť vzdelania v priebehu celého života. Občanom, ktorí chcú diverzifikovať svoju pracovnú činnosť vzhľadom na rýchlo sa rozvíjajúce odvetvia najmä informačných technológií a komunikácií, je potrebné vytvárať podmienky na vzdelávanie.

Nové študijné aktivity v rámci celoživotného vzdelávania pre seniorov predstavujú univerzity tretieho veku. V Bratislave ho poskytujú dve vysoké školy (Univerzita Komenského a Slovenská technická univerzita), ale na programoch týchto univerzít tretieho veku participujú i iné fakulty vysokých škôl na Slovensku.

Z hľadiska úloh vytýčených v rezolúcii Rady z mája 2004 sa ukazuje, že **kariérové poradenstvo** je poskytované na území BSK v nedostatočnej miere, resp. sa sústreďuje len na

niektoré momenty, ktoré fakticky málo pomáhajú ľuďom v orientácii na trhu práce a v budovaní si svojho osobného kariérneho plánu.

Poradenstvo vykonávané v kompetencii rezortu školstva sa zameriava predovšetkým na riešenie problémov, s ktorými sa stretávajú deti a mládež v priebehu štúdia a pri rozhodovaní o výbere a zmene ďalšieho vzdelávania. Systém poradenských služieb v rámci rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny je orientovaný najmä na riešenie problémov prechodu medzi školou a pracou, na podporu aktívneho a samostatného rozhodovania pri výbere optimálneho pracovného uplatnenia.

Poradenské činnosti v súčasnosti vykonávané v kompetencii rezortu školstva sa uskutočňujú najmä prostredníctvom:

- výchovných poradcov na školách (predovšetkým informačná a administratívna činnosť spojená s voľbou povolania, respektíve odboru vzdelávania a prípravy umožňujúcej výkon povolania),
- pedagogicko-psychologických poradní (voľba študijného a profesijného uplatnenia po absolvovaní ZŠ a SŠ s dôrazom na identifikáciu intelektových a osobnostných predpokladov),
- poradenských zariadení (detské integračné centrá, poradenstvo pre vysokoškolákov, informačné centrá mladých - ICM).

Veľkým problémom je využívanie informačných a komunikačných technológií v práci poradcov, ako neodmysliteľná súčasť európskeho štandardu ich práce.

Špecifickým komponentom ekonomickej základne BSK je **vedecko-výskumná základňa**, umiestnená predovšetkým v Bratislave. V regióne je sústredených 48,4 % (údaj za rok 2003) vedecko-výskumného potenciálu Slovenska. Nosnými inštitúciami sú Slovenská akadémia vied a vysoké školy. Po roku 1990 došlo k výraznej transformácii vedecko-výskumných a vývojových inštitúcií, sprevádzanej poklesom počtu zamestnancov.

Celkové výdavky na výskum a vývoj v roku 2003 dosiahli v BSK 3 389 118 tis. Sk, z čoho výdavky zo štátneho rozpočtu predstavovali 2 277 246 tis. Sk, čo v percentuálnom vyjadrení predstavovalo 48,3 % (štátny rozpočet 63,8%) z celej SR. Na celkových výdavkoch na výskum a vývoj v rámci SR sa podnikateľské zdroje v kraji podieľali 27,1 %, štátny rozpočet 67,9 %, neziskové súkromné zdroje 0,8% a zahraničné zdroje 4,2%. V roku 2003 v sektore výskumu a vývoja bolo v BSK zamestnaných 10 135 osôb, čo predstavovalo 48,4 % zo SR.

3.4 VÝSLEDKY REALIZÁCIE PROGRAMOVÉHO OBDOBIA 2004 – 2006

3.4.1 Základné informácie

Začlenenie do programovej štruktúry - na území cieľa 1

Ministerstvo školstva SR na území cieľa 1 realizovalo v programovom období 2004-2006 v rámci Sektorového operačného programu Ľudské zdroje aktivity dvoch opatrení (3.1 a 3.2) a jedného podopatrenia (3.3.A).

Názov OP: Sektorový operačný program Ľudské zdroje (SOP ĽZ)

Globálnym cieľom SOP ĽZ je „rast zamestnanosti založený na kvalifikovanej a flexibilnej pracovnej sile“ a špecifickými cieľmi sú „zvýšenie zamestnatel'nosti a flexibility trhu práce“, „rozvoj inkluzívneho trhu práce a rovnosti príležitostí“ a „zvýšenie kvalifikačného potenciálu a adaptability zamestnancov“.

Názov priority: Priorita č. 3 Zvýšenie kvalifikácie a adaptability zamestnancov a osôb vstupujúcich na trh práce

Ciele Priority 3 boli v súlade so stratégiou vlády v oblasti vzdelávania vyjadrenou v dokumentoch „Národný program vzdelávania (Milénium)“ pre nasledujúcich 15 až 20 rokov a v „Konceptii celoživotného vzdelávania v Slovenskej republike“.

Naplnenie priority 3 bolo dôležitou súčasťou činností vedúcich k splneniu všetkých programových operačných cieľov. Hlavným zámerom priority bolo zaistiť, aby pracovná sila disponovala schopnosťami, ktoré sú vyžadované trhom práce. Toto bolo dosahované zvyšovaním spolupráce medzi systémom vzdelávania a službami trhu práce, podporou adaptability zamestnancov prostredníctvom ďalšieho vzdelávania a celoživotného vzdelávania, a zabezpečením súladu plánov vzdelávania podľa potrieb trhu práce.

Názvy opatrení:

3.1 Prispôsobenie odbornej prípravy a vzdelávania požiadavkám spoločnosti založenej na vedomostiach (implementované MŠ SR)

Opatrenie bolo zamerané na cieľavedomé prepojenie systému odborného vzdelávania a prípravy, vrátane terciárneho vzdelávania s potrebami trhu práce najmä prostredníctvom jeho orientácie na rozvoj kľúčových kompetencií, na tvorbu a rozvoj modulovej štruktúry odborného vzdelávania, na expanziu inštitúcií terciárneho vzdelávania, na podporu programov rozšírenia a skvalitnenia praktického výcviku a odbornej praxe, na podporu programov zlepšujúcich prístup k odbornému vzdelávaniu a príprave pre všetkých, vrátane žiakov s poruchami učenia, z rodín s nepodnetným sociálnym prostredím a zo sociálne znevýhodnených rodín, vrátane rómskych komunít, pre ktoré je v zmysle dikcie uvedená formulácia charakteristická. Opatrenie sa takisto zameriavalo na zlepšenie začlenenia rómskej populácie do hlavného prúdu vzdelávacieho systému.

3.2 Zvýšenie rozsahu, zlepšenie a širšie poskytovanie ďalšieho vzdelávania s cieľom zlepšiť kvalifikáciu a adaptabilitu zamestnancov (čiastočne implementované MŠ SR)

Systém ďalšieho vzdelávania bol v súlade so zmenami navrhovanými pre oblasť stredného a vysokoškolského vzdelávania prispôsobený tak, aby bol využiteľný ako efektívny nástroj v boji proti nezamestnanosti. Bola rozšírená ponuka rozličných aktivít odborného školstva, najmä však primárne ponuka možností rekvalifikácie, vzhľadom na zvýšenú potrebu celoživotného vzdelávania a pokračujúcej adaptácie pracovnej sily na meniace sa podmienky v takmer všetkých výrobných odvetviach. Bol uľahčený prístup k ďalšiemu vzdelávaniu, ako napríklad programy druhej šance. Stredným a vysokým školám bola daná možnosť efektívnejšie sa zúčastňovať na procese ďalšieho vzdelávania.

3.3: Rozvoj poradenstva o povolaniach a zamestnaniach a systémov na predvídanie zmien kvalifikačných potrieb trhu práce

Názvy podopatrení:

3.3.A Rozvoj poradenstva o povolaniach a zamestnaniach (implementované MŠ SR)

Hlavným cieľom poradenstva o povolaniach a zamestnaniach bola podpora aktivít, ktoré zlepšia tok informácií k študentom na všetkých stupňoch škôl, zameraných na ich ďalšie vzdelávacie možnosti a ich profesionálne perspektívy. Prostredníctvom poradenstva boli študenti aktívne vedení k vyjasňovaniu si vlastných cieľov, k zvýšeniu sebavedomia a sebaúcty a k lepšiemu poznaniu sveta práce a požiadaviek výroby.

3.3.B Systémy na prepojenie odborného vzdelávania a prípravy s trhom práce

Celkovým cieľom podopatrenia bolo poskytnúť krajine národný systém, ktorý bude vzájomne prepájať odborné vzdelávanie a prípravu s potrebami trhu práce a produktívneho sektora ekonomiky s cieľom zlepšiť koncepciu a program politiky ľudských zdrojov, takto zabezpečiac zvýšenie vážnosti systému odborného vzdelávania a prípravy v populácii a zvýšenie dostupnosti, kvality a rozsahu informácií na účely kariérneho poradenstva a rozvoj nástrojov na predvídanie budúcich potrieb trhu práce.

Začlenenie do programovej štruktúry – na území cieľa 3

Ministerstvo školstva SR na území cieľa 3 realizovalo v programovom období 2004-2006 v rámci Jednotný programový dokumentu NUTS II – Bratislava Cieľ 3 aktivity dvoch opatrení (2.1 a 2.2).

Názov JPD: Jednotný programový dokumentu NUTS II – Bratislava Cieľ 3

Stratégia programového dokumentu sa zameriava na riešenie kľúčových disparít Bratislavského samosprávneho kraja a problémy v oblasti ľudských zdrojov, pričom jeho ciele sú v súlade s Národným rozvojovým plánom a s Referenčným rámcom Cieľa 3. Cieľmi programu sú zlepšenie efektívnosti aktívnej politiky trhu práce s osobitným dôrazom na znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a osoby ohrozené sociálnou exklúziou s cieľom napomôcť ich začleňovaniu na trh práce a zvýšenie roly celoživotného vzdelávania a výskumu a vývoja pri zabezpečovaní adaptabilnej pracovnej sily požadovanej spoločnosťou založenou na vedomostiach

Názov priority: Priorita č.2 Rozvoj celoživotného vzdelávania a podpora výskumu a vývoja v kontexte zvyšovania kvality ľudských zdrojov

Táto priorita sa zameriava na podporu udržateľného hospodárskeho rastu a zlepšenia konkurencieschopnosti, prispôsobivosti a kvality zamestnania v Bratislavskom kraji prostredníctvom rozvoja ľudských zdrojov. Tento rozvoj je podporovaný najmä pomocou stimulácie a zlepšovania zabezpečovania kvalifikácií, ktoré vyžaduje spoločnosť založená na vedomostiach, budovaním systému celoživotného vzdelávania, ktorý vie pružne reagovať na potreby moderného trhu práce, prenosom novej technológie a špičkovej odbornosti do všetkých sektorov priemyslu, integráciou výskumných a vývojových inštitúcií do medzinárodných sietí inovácie a výskumu, a skvalitnenie vzdelávania podporou inštitúcií vyššieho vzdelávania ako ťažísk výskumno-vývojových a inovačných sietí. Priorita č.2 zahŕňa dve opatrenia.

Názov opatrení:

Opatrenie 2.1 Stimulovanie a skvalitňovanie vzdelávania pre potreby zamestnávateľov a podnikateľského sektora

Cieľom opatrenia je zvýšiť adaptabilitu a konkurencieschopnosť podnikov prostredníctvom lepšieho poskytovania vzdelávacích aktivít zamestnaným osobám a osobám vstupujúcim na trh práce čím bude aj pracovná sila vybavená potrebnými kvalifikáciami, ktoré si žiada moderný trh práce. Naplnenie cieľa je podporené hlavne aktivitami na lepšiu spoluprácu medzi vzdelávacím systémom a službami trhu práce, na podporu prispôsobivosti zamestnaných ľudí pomocou ďalšieho vzdelávania a celoživotného vzdelávania a na podporu prispôsobovania učebných programov v súlade s dopytom na trhu práce.

Opatrenie 2.2 Zlepšenie kvality zamestnania a konkurencieschopnosti bratislavského regiónu prostredníctvom rozvoja ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja

Cieľom opatrenia je zvýšenie kvality zamestnania a zvýšenie kvalifikácie výskumno-vývojových zamestnancov a odovzdávanie poznatkov v oblasti novej technológie a špičkovej odbornosti, čím sa zvyšovala konkurencieschopnosť bratislavského regiónu. Dosiahnutie cieľa je podporené najmä aktivitami na podporu prenosu novej technológie a špičkovej odbornosti na pracoviská, na integráciu vedecko-výskumných inštitúcií a informačne náročných podnikov do medzinárodnej siete inovácie a výskumu, a na posilnenie inštitucionálnej schopnosti výskumno-vývojových inštitúcií, konkrétne univerzít a Slovenskej akadémie vied byť účinným článkom v inovačnom reťazci

Finančná alokácia v EUR na roky 2004 – 2006

SOP IZ

	2004	2005	2006	2004 - 2006
Opatrenie 3.1.	6 777 283	9 679 215	12 537 752	28 994 250
Opatrenie 3.2.	7 353 151	10 839 292	11 360 015	29 552 458
Podopatrenie 3.3.A	1 151 349	1 644 339	4 693 115	7 488 803
SPOLU	15 281 783	22 162 846	28 590 882	66 035 511

JPD

	2004	2005	2006	2004 - 2006
Opatrenie 2.1.	5 074 814	5 095 706	5 742 703	15 913 223
Opatrenie 2.2.	3 374 307	3 468 941	3 538 320	10 381 568
SPOLU	8 449 121	8 564 647	9 281 023	26 294 791

Prioritná os Technická pomoc

Technická pomoc je osobitným horizontálnym opatrením, ktorého účelom je podporovať realizáciu všetkých priorít a opatrení uvedených v operačnom programe. V programovom období 2004 – 2006 je Technická pomoc osobitným opatrením v rámci Sektorového operačného programu Ľudské zdroje a osobitným opatrením v rámci Jednotného programového dokumentu NUTS II Bratislava Cieľ 3.

Pravidlo 11 Nariadenia Európskej komisie č. 2004/448/ES určuje oblasť pôsobnosti a limity nákladov a zároveň rozlišuje dve kategórie technickej pomoci. V zmysle tohto nariadenia sú

Opatrenie Technickej pomoci pre SOP LZ a Opatrenie Technickej pomoci pre JPD NUTS II Bratislava Cieľ 3 rozčlenené na dve podopatrenia.

Opatrenie Technická pomoc v rámci SOP LZ sa rozčleňuje na:

I. Podopatrenia podporujúce riadenie, implementáciu, monitorovanie a kontrolu: podopatrenia tvoria aktivity uvedené v Nariadení EK č. 2004/448/ES, pravidlo 11 článku 2.1 a 2.2. Výška finančných prostriedkov na toto podopatrenia je stanovená v súlade s Nariadením Európskej komisie č. 2004/448/ES, pravidlom č. 11 bod 2.4. Miera spolufinancovania z ESF je 75 %. Stanovená výška oprávnených výdavkov je limitovaná a predstavuje celkovo podporu vo výške 2 % z celkovej alokácie pre SOP LZ, a to zo sumy 284 480 923 EUR, t.j. 5 689 618 EUR. Pre Ministerstvo školstva SR je pre I. Podopatrenia podporujúce riadenie, implementáciu, monitorovanie a kontrolu vyčlenená celková suma vo výške 1 706 885 EUR, čo predstavuje 30 % z celkovej alokácie na predmetné podopatrenia.

II. Podopatrenia zahrňujúce ďalšie výdavky technickej pomoci: podopatrenia tvoria aktivity uvedené v súlade s Nariadením Európskej komisie č. 2004/448/ES, pravidlom č. 11, článok 3, ktoré nepodliehajú podmienkam stanoveným v článku 2.4 a 2.6 tohto pravidla. Miera spolufinancovania z ESF je 75 %. Výška oprávnených výdavkov na II. podopatrenia predstavuje 1 % z celkovej alokácie pre SOP LZ, a to zo sumy 284 480 923 EUR, t.j. 2 844 809 EUR. Pre Ministerstvo školstva SR je pre II. podopatrenia vyčlenená celková suma 853 443 EUR, čo predstavuje 30 % z celkovej alokácie na predmetné podopatrenia.

Opatrenie Technická pomoc v rámci JPD NUTS II Bratislava Cieľ 3 sa rozčleňuje na:

Podopatrenia 1: Limitovaná technická pomoc – výdavky na priame riadenie programu: podopatrenia tvoria aktivity uvedené v Nariadení EK č. 2004/448/ES, pravidlo 11 článku 2.1 a 2.2. Výška finančných prostriedkov na Podopatrenia 1 je stanovená v súlade s Nariadením Európskej komisie č. 2004/448/ES, pravidlom č. 11 bod 2.4. Miera spolufinancovania z ESF je 50 %. Stanovená výška oprávnených výdavkov je limitovaná a predstavuje celkovo podporu vo výške 2,5 % z celkovej alokácie pre JPD BA Cieľ 3, a to zo sumy 44 939 754, t.j. 1 123 092 EUR. Pre Ministerstvo školstva SR je pre Podopatrenie 1 vyčlenená celková suma vo výške 224 618,5 EUR, čo predstavuje 20 % z celkovej alokácie na predmetné podopatrenia.

Podopatrenia 2: Nelimitovaná technická pomoc – výdavky na technickú podporu projektov: podopatrenia tvoria aktivity uvedené v súlade s Nariadením Európskej komisie č. 2004/448/ES, pravidlom č. 11, článok 3, ktoré nepodliehajú podmienkam stanoveným v článku 2.4 a 2.6 tohto pravidla. Miera spolufinancovania z ESF je 50 %. Výška oprávnených výdavkov na Podopatrenia 2 predstavuje 1 % z celkovej alokácie pre SOP LZ, a to zo sumy 44 939 754 EUR, t.j. 449 237 EUR. Pre Ministerstvo školstva SR je pre II. podopatrenia vyčlenená celková suma 89 847,5 EUR, čo predstavuje 20 % z celkovej alokácie na predmetné podopatrenia

3.4.2 Stav kontrahovania a čerpania (v EUR, počet projektov)

Tabuľka č. 1: Šablóna tabuľky pre vyhodnotenie doterajšieho dopytu a absorpcie po opatreniach:

OP	Priorita	opatrenie	alokácia 04-06 (EUR) – ESF +	dopyt %	kontrahovanie %	č
----	----------	-----------	---------------------------------------	------------	--------------------	---

				ŠR			
Sektorový operačný program Ľudské zdroje (SOP ĽZ)	3	Zvýšenie kvalifikačného potenciálu a adaptability zamestnancov a osôb vstupujúcich na trh práce	3.1	Prispôsobenie odbornej prípravy a vzdelávania požiadavkám spoločnosti založenej na vedomostiach	28 994 250	235,30%	46,79 %
			3.2	Zvýšenie rozsahu, zlepšenie a širšie poskytovanie ďalšieho vzdelávania s cieľom zlepšiť kvalifikáciu a adaptabilitu zamestnancov	29 552 458	163,29%	60,94 %
			3.3.A	Rozvoj poradenstva o povolaniach a zamestnaniach	7 488 803	170,13%	66,08

* vyplatené zálohové a priebežné platby

OP	Priorita		opatrenie		alokácia 04-06 (EUR) – ESF + ŠR	dopyt %	kontrahovanie %
Jednotný programový dokument NUTS II Bratislava Cieľ 3 (JPD BA Cieľ 3)	2	Rozvoj celoživotného vzdelávania a podpora rozvoja výskumu a vývoja v kontexte zvyšovania kvality ľudských zdrojov	2.1	Stimulovanie a skvalitňovanie vzdelávania pre potreby zamestnávateľov a podnikateľského sektora	15 913 223	137,91%	35,87%
		2.2	Zlepšenie kvality zamestnania a konkurencieschopnosti Bratislavského regiónu prostredníctvom rozvoja ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja	10 381 568	129,95%	46,54%	

* vyplatené zálohové a priebežné platby

Priebeh - počet výziev, v akej sume, v akom časovom období

Cieľ 1

Por. číslo	Kód výzvy	Dátum vyhlásenia	Dátum uzavretia	Finančná alokácia
1.	priame zadanie národného projektu (stredoškolské štipendiá – UIPŠ)	15. 3. 2004	31. 3. 2004	bez alokácie
2.	SOP LZ-2004-SORO-1 (výzva pre verejný sektor)	17. 5. 2004	26. 7. 2004	200 mil. Sk
3.	SOP LZ / JPD BA CIEĽ 3 -2004-SORO-NP1 (uzavretá výzva pre národné projekty MŠ SR)	16. 6. 2004	16. 7. 2004	306,1 mil. Sk
4.	SOP LZ-3-2004-SORO-3 (výzva de minimis)	18. 8. 2004	18. 10. 2004	70 mil. Sk
5.	SOP LZ-2004-SORO-4 (výzva pre verejný sektor)	13. 10. 2004	20. 12. 2004	420 mil. Sk
6.	SOP LZ-2004-SORO-4/A (výzva pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia)	28. 10. 2004	29. 11. 2004	25 mil. Sk
7.	SOP LZ-2005-SORO-1 (výzva pre verejný sektor)	21. 3. 2005	20. 5. 2005	480 mil. Sk
8.	SOP LZ-2005-SORO-2 (výzva de minimis)	21. 3. 2005	20. 5. 2005	30 mil. Sk
9.	priame zadanie národného projektu (ďalšie vzdelávanie učiteľov v oblasti ukončovania štúdia na stredných školách – ŠPÚ a ŠIOV)	3. 10. 2005	21. 10. 2005	bez alokácie
10.	SOP LZ-2005-SORO-3	17. 10. 2005	22. 12. 2005	350 mil. Sk
11.	SOP LZ / JPD BA CIEĽ 3 – 2005 – SORO – NP1 (uzavretá výzva pre národné projekty MŠ SR)	12. 12. 2005	17. 2. 2006 resp. 28. 2. 2006	597 mil. Sk
12.	SOP LZ-2006-SORO-1 (výzva de minimis)	24.3.2006	26.5.2006	145 mil. Sk
13.	SOP LZ / JPD BA Cieľ 3-2006-SORO-NP1 (implementácia akčných plánov Národnej Lisabonskej stratégie II)	12.4.2006	14.6.2006	135 mil. Sk

Cieľ 3

Por. číslo	Kód výzvy	Dátum vyhlásenia	Dátum uzavretia	Finančná alokácia
1.	JPD BA CIEĽ 3-2004-SORO-1 (výzva pre verejný sektor)	17. 5. 2004	26. 7. 2004	130 mil. Sk

2.	JPD BA CIEĽ 3 - 2004-SORO-NP1 (uzavretá výzva pre národné projekty MŠ SR)	16. 6. 2004	16. 7. 2004	42,2 mil. Sk
3.	JPD BA CIEĽ 3-2004-SORO-3 (výzva de minimis)	18. 8. 2004	18. 10. 2004	30 mil. Sk
4.	JPD BA CIEĽ 3-2004-SORO-4 (výzva pre verejný sektor)	13. 10. 2004	20. 12. 2004	200 mil. Sk
5.	JPD BA CIEĽ 3-2005-SORO-1 (výzva pre verejný sektor)	21. 3. 2005	20. 5. 2005	250 mil. Sk
6.	JPD BA CIEĽ 3-2005-SORO-2 (výzva de minimis)	21. 3. 2005	20. 5. 2005	30 mil. Sk
7.	JPD BA CIEĽ 3-2005-SORO-3 (výzva pre verejný sektor)	17. 10. 2005	22. 12. 2005	120 mil. Sk
8.	JPD BA CIEĽ 3 - 2005-SORO-NP1 (uzavretá výzva pre národné projekty MŠ SR)	12. 12. 2005	17. 2. 2006 resp. 28. 2. 2006	175 mil. Sk
9.	JPD BA Cieľ 3-2006-SORO-1 (výzva de minimis)	24.3.2006	26.5.2006	25 mil. Sk
10.	SOP IZ / JPD BA Cieľ 3-2006-SORO-NP1 (implementácia akčných plánov Národnej Lisabonskej stratégie II)	12.4.2006	14.6.2006	62 mil. Sk

Technická pomoc

Vyhodnotenie doterajšieho dopytu a absorpcie pre Opatrenie Technická pomoc v rámci SOP IZ

OP	Priorita	opatrenie	alokácia 04-06 (EUR) – ESF + ŠR	dopyt %*	kontrahovanie %*	čerpanie %
SOP IZ	1	Názov				
		01 Opatrenie Technická pomoc	3 413 771	110,53%	100,00%	11,57%
		02 I.Podopatrenie	2 275 847	110,53%	100,00%	14,87%
		03 II. Poopatrenie	1 137 924	110,53%	100,00%	4,65%

* pôvodný dopyt pri prepočte kurzom 38 SKK/1 EUR predstavoval 110,53 % celkovej alokácie technickej pomoci pripadajúcej pre rezort MŠ SR. V roku 2004, keď sa projekty

technickej pomoci pripravovali a schvaľovali v plnej výške celkovej alokácie technickej pomoci, predstavoval kurz 42 SKK/1 EUR. Práve z dôvodu zhodnotenia SKK voči EUR došlo v I Q. 2006 k úprave rozpočtov rámcových projektov jednotlivých podopatrení technickej pomoci tak, aby pri prepočte kurzom 38 SKK/1 EUR predstavovali 100 % celkovej alokácie na jednotlivé podopatrenia technickej pomoci pripadajúcej pre rezort MŠ SR.

Tabuľka č. 2: Vyhodnotenie doterajšieho dopytu a absorpcie pre Opatrenie Technická pomoc v rámci JPD NUTS II Bratislava Cieľ 3

OP	Priorita	opatrenie	alokácia 04-06 (EUR) – ESF + ŠR	dopyt %*	kontrahovanie %	čerpanie %
JPD NUTS II – Bratislava Cieľ 3	1	Názov				
		01 Opatrenie Technická pomoc	628 931	110,53%	102,67%	17,54%
		02 Podopatrenie 1	449 237	110,53%	103,74%	23,50%
		03 Podopatrenie 2	179 694	110,53%	100,00%	2,63%

* dopyt pri prepočte kurzom 38 SKK/1 EUR predstavoval 110,53 % celkovej alokácie technickej pomoci pripadajúcej pre rezort MŠ SR. V roku 2004, keď sa projekty technickej pomoci pripravovali a schvaľovali v plnej výške celkovej alokácie technickej pomoci, predstavoval kurz 42 SKK/1 EUR. Práve z dôvodu zhodnotenia SKK voči EUR došlo v I Q. 2006 k úprave rozpočtov rámcových projektov jednotlivých podopatrení technickej pomoci tak, aby pri prepočte kurzom 38 SKK/1 EUR predstavovali 100 % celkovej alokácie na jednotlivé podopatrenia technickej pomoci pripadajúcej pre rezort MŠ SR (v prípade kontrahovania v rámci Opatrenia Technickej pomoci – Podopatrenie 1: Limitovaná technická pomoc – výdavky na priame riadenie programu došlo k formálnemu prekročeniu kontrahovania, rámcový rozpočet projektu bude upravený).

3.4.3 Zhodnotenie dosiahnutej efektívnosti a účinnosti realizovaných projektov

Cieľ 1

V nižšie uvedených tabuľkách sú zachytené hodnoty merateľných ukazovateľov v troch úrovniach. V stĺpci 2 je očakávaná hodnota z doplnku programu SOP LZ, v stĺpci 4 očakávaná hodnota podľa údajov z uzatvorených zmlúv s prijímateľmi k 31. 3. 2006 a na koniec v stĺpci 5 je reálna hodnota ukazovateľa uvedená kumulatívne od začiatku realizácie projektov do 31. 3. 2006. V tabuľke sú uvedené len hodnoty jedného z troch typov ukazovateľov, a to ukazovateľa výstupu, pretože len tento je sledovaný pri všetkých realizovaných projektoch priebežne (štvrtročne). Ukazovateľ výsledku je meraný na konci realizácie projektov a ukazovateľ dopadu 12 mesiacov po ukončení projektu. Vzhľadom na uvedené a taktiež na fakt, že v momente prípravy špecifickej priority pre obdobie 2007-2013 nebola ešte ukončená realizácia žiadneho projektu, pre obdobie 2004-2006 nie je možné sledovať plnenie ukazovateľov výsledku a dopadu a použiť ich pri hodnotení efektívnosti intervencií. Hodnoty uvedené v tabuľke poskytujú len čiastkový podklad pre takého hodnotenie a efektívnosť intervencií je potrebné posudzovať aj vzhľadom na úroveň reálne vyčerpaných prostriedkov za dané obdobie podľa časti 4.2.4. Definitívny prehľad o efektívnosti intervencií za obdobie 2004-2006 bude k dispozícii na konci roka 2008 (výsledok), resp. 2009 (dopad).

Na základe nižšie uvedených dát je možné robiť len čiastočné závery. Ako prvé je možné pozitívne hodnotiť fakt, že z 11 doplnkom programu definovaných ukazovateľov výstupu je v rámci realizovaných projektov sledovaných 8, pričom počet uzatvorených zmlúv bude na konci roka 2006 ešte vyšší a je možné predpokladať aj zvýšenie počtu sledovaných indikátorov výstupu. Ešte dôležitejším údajom je úroveň dosiahnutých hodnôt výstupov (stĺpec 7) vo vzťahu k predpokladom z doplnku programu (stĺpec 5) a zmlúv (stĺpec 6), ktorá je vzhľadom na všetky vyššie uvádzané súvislosti uspokojivá a pri niektorých ukazovateľoch dokonca presahuje úroveň zodpovedajúcu pomeru sledovaného obdobia a pomeru počtu projektov k očakávaným konečným údajom.

Opatrenie 3.1 – Prispôsobenie odbornej prípravy a vzdelávania požiadavkám spoločnosti založenej na vedomostiach				
Názov ukazovateľa výstupu	Prognózované hodnoty ukazovateľov podľa programových doplnkov na obdobie 2004-2008	Merná jednotka	Očakávané hodnoty ukazovateľov projektov, na ktoré boli uzatvorené zmluvy	Dosiahnutá hodnota ukazovateľa – kumulatívne do 31. 3. 2006
1	2	3	4	5
1. Počet žiakov/študentov zúčastnených na programoch založených na inovovaných, novovytvorených učebných osnovách, modernizovaných programoch a metódach odborného vzdelávania a prípravy a školiacich aktivitách zameraných na nácvik základných/kľúčových zručností	25 000	Počet	16 856	1 483
2. Počet inovovaných a novovytvorených učebných odborov/osnov a odborných učebníc	100	Počet	2 017	21
3. Počet vzdelávacích inštitúcií zapojených do monitorovania a hodnotenia kvality odborného vzdelávania a prípravy	500	Počet	2 312	2 226
4. Počet pedagogických zamestnancov zúčastnených na programoch zameraných na vyučovanie v novom kurikule	300	Počet	2 501	251
5. Počet osôb pochádzajúcich zo znevýhodneného prostredia, na ktorých boli zamerané motivačné a aktivačné intervencie, kurzy a štipendijné programy	10 000	Počet	1 659	399

Opatrenie 3.2 - Zvýšenie rozsahu, zlepšenie a širšie poskytovanie ďalšieho vzdelávania s cieľom zlepšiť kvalifikáciu a adaptabilitu zamestnancov				
Názov ukazovateľa výstupu	Prognózované hodnoty	Mer ná	Očakávané hodnoty	Dosiahnutá hodnota

	ukazovateľov podľa programových doplňkov na obdobie 2004- 2008	jedn otka	ukazovateľov projektov, na ktoré boli uzatvorené zmluvy	ukazovateľ – kumulatívne do 31. 3. 2006
1	2	3	4	5
1. Počet zamestnancov zúčastnených na programoch ďalšieho vzdelávania	10 000	Počet	44 342	8 958
2. Počet učiteľov zúčastnených na programoch celoživotného vzdelávania učiteľov	3 000	Počet	7 328	1 219
3. Počet podporených vzdelávacích inštitúcií	500	Počet	1 431	715

Podopatrenie 3.3.A – Rozvoj poradenstva o povolaniach a zamestnaniach				
Názov ukazovateľa výstupu	Prognózované hodnoty ukazovateľov podľa programových doplňkov na obdobie 2004- 2008	Mer ná jedn otka	Očakávané hodnoty ukazovateľov projektov, na ktoré boli uzatvorené zmluvy	Dosiahnutá hodnota ukazovateľa – kumulatívne do 31. 3. 2006
1	2	3	4	5
1. Počet študentov/žiakov zapojených do programov poradenstva o povolaniach a zamestnaniach	15 000	Počet	130 580	12 044
2. Počet osôb zúčastnených na programoch zameraných na zvýšenie kvalifikácie pre učiteľov/zamestnancov pôsobiach v oblasti kariérneho a výchovného poradenstva	200	Počet	2 003	525
3. Počet realizovaných programov poradenstva o povolaniach a zamestnaniach	50	Počet	1 110	88

Cieľ 3

V nižšie uvedenej tabuľke sú zachytené hodnoty merateľných ukazovateľov v troch úrovniach. V stĺpci 2 je očakávaná hodnota z doplnku programu JPD NUTS II Bratislava Cieľ 3, v stĺpci 4 očakávaná hodnota podľa údajov z uzatvorených zmlúv s prijímateľmi k 31. 3. 2006 a na koniec v stĺpci 5 je reálna hodnota ukazovateľa uvedená kumulatívne od začiatku

realizácie projektov do 31. 3. 2006 V tabuľke sú uvedené len hodnoty jedného z troch typov ukazovateľov, a to ukazovateľa výstupu, pretože len tento je sledovaný pri všetkých realizovaných projektoch priebežne (štvrtročne). Ukazovateľ výsledku je meraný na konci realizácie projektov a ukazovateľ dopadu 12 mesiacov po ukončení projektu. Vzhľadom na uvedené a taktiež na fakt, že v momente prípravy špecifickej priority pre obdobie 2007-2013 nebola ešte ukončená realizácia žiadneho projektu obdobia 2004-2006 nie je možné sledovať plnenie ukazovateľov výsledku a dopadu a použiť ich pri hodnotení efektívnosti intervencií. Hodnoty uvedené v tabuľke poskytujú len čiastkový podklad pre takéto hodnotenie a efektívnosť intervencií je potrebné posudzovať aj vzhľadom na úroveň reálne vyčerpaných prostriedkov za dané obdobie podľa časti 4.2.4. Definitívny prehľad o efektívnosti intervencií za obdobie 2004-2006 bude k dispozícii na konci roka 2008 (výsledok), resp. 2009 (dopad). Na základe nižšie uvedených dát je možné robiť len čiastočné závery. Ako prvé je možné pozitívne hodnotiť fakt, že z 9 doplnkov programu definovaných ukazovateľov výstupu je v rámci realizovaných projektov sledovaných 6, pričom počet uzatvorených zmlúv bude na konci roka 2006 ešte vyšší a je možné predpokladať aj zvýšenie počtu sledovaných indikátorov výstupu. Ešte dôležitejším údajom je úroveň dosiahnutých hodnôt výstupov (stĺpec 5) vo vzťahu k predpokladom z doplnku programu (stĺpec 2) a zmlúv (stĺpec 4), ktorá je vzhľadom na všetky vyššie uvádzané súvislosti uspokojivá a pri niektorých ukazovateľoch dokonca presahuje úroveň zodpovedajúcu pomeru sledovaného obdobia a pomeru počtu projektov k očakávaným konečným údajom.

Opatrenie 2.1 - Stimulovanie a skvalitňovanie vzdelávania pre potreby zamestnávateľov a podnikateľského sektora				
Názov ukazovateľa výstupu	Prognózované hodnoty ukazovateľov podľa programových doplnkov na obdobie 2004-2008	Mer ná jedn otka	Očakávané hodnoty ukazovateľov projektov, na ktoré boli uzatvorené zmluvy	Dosiahnutá hodnota ukazovateľa – kumulatívne do 31. 3. 2006
1	2	3	4	5
1. Počet vytvorených študijných miest v programoch vzdelávania zamestnancov, odborných tréningových programoch za účasti zamestnávateľov a sociálnych partnerov, programov ďalšieho vzdelávania.	Východzí stav: 0 Cieľ 2008: 2000	Počet	3858	499
2. Počet programov vzdelávania zamestnancov, odborných tréningových programov za účasti zamestnávateľov a sociálnych partnerov, programov ďalšieho vzdelávania	Východzí stav: 0 Cieľ 2008: 100	Počet	285	59
3. Počet realizovaných programov kariérneho poradenstva.	Východzí stav: 0 Cieľ 2008: 5	Počet	2	0

4. Počet žiakov/štvudentov študujúcich podľa modernizovaných učebných osnov a metód alebo v modernizovaných programoch vzdelávania a odbornej prípravy	Východzí stav: 0 Cieľ 2008: 7000	Počet	2382	379
5. Počet vzdelávacích inštitúcií majúci priamy prospech z realizácie pomoci	Východzí stav: 0 Cieľ 2008: 150	Počet	71	129

Opatrenie 2.2 – Zlepšenie kvality zamestnania a konkurencieschopnosti Bratislavského regiónu prostredníctvom rozvoja ľudských zdrojov v oblasti výskumu a vývoja				
Názov ukazovateľa výstupu	Prognózované hodnoty ukazovateľov podľa programových doplnkov na obdobie 2004-2008	Mer ná jedn otká	Očakávané hodnoty ukazovateľov projektov, na ktoré boli uzatvorené zmluvy	Dosiahnutá hodnota ukazovateľa – kumulatívne do 31. 3. 2006
1	2	3	4	5
1. Počet vytvorených miest v programoch vzdelávania a podpory doktorandov, mladých vedeckých zamestnancov a kvalifikovaných odborníkov výskumu a vývoja.	Východzí stav: 0 Cieľ 2008: 250	Počet	469	322
2. Počet programov vzdelávania a podpory postgraduálnych študentov, mladých vedeckých zamestnancov a kvalifikovaných odborníkov výskumu a vývoja.	Východzí stav: 0 Cieľ 2008: 50	Počet	139	66
3. Počet programov na podporu výskumu a prenosu nových technológií a špičkovej odbornosti medzi inštitúciami výskumu a podnikateľskej sféry a programov na zvýšenie záujmu podnikateľskej sféry o výsledky výskumu a vývoja	Východzí stav: 0 Cieľ 2008: 10	Počet	12	16
4. Počet organizácií výskumu a vývoja v Bratislavskom samosprávnom kraji, priamo požívajúcich prospech z aktivít v rámci opatrenia.	Východzí stav: 0 Cieľ 2008: 10	Počet	2	3

Technická pomoc

Technická pomoc je osobitné horizontálne opatrenie, ktoré je nevyhnutné z hľadiska zabezpečenia účinnej a efektívnej implementácie a podpory všetkých priorít a opatrení uvedených v operačnom programe. Vzhľadom na fakt, že v momente prípravy špecifickej priority pre obdobie 2007-2013 nebola ešte ukončená realizácia žiadneho z rámcových projektov, pre obdobie 2004-2006 nie je možné sledovať plnenie ukazovateľov výsledku a dopadu a použiť ich pri hodnotení efektívnosti intervencií.

3.5 SWOT ANALÝZA

Definície pojmov a metód

kontext intervencie: geografické, demografické, ekonomické a sociálne podmienky (prostredie) a ďalšie faktory a charakteristiky situácie, ktorá vyžaduje riešenie a zároveň aj prístupu k tomuto riešeniu vrátane implicitných predpokladov, inštitucionálnych mechanizmov a hodnotového rámca premietajúceho sa do intervencie. Intervencia samotná je chápaná ako zárok alebo opatrenie, uskutočňované s cieľom modifikovať súčasný stav nejakým želaným smerom.

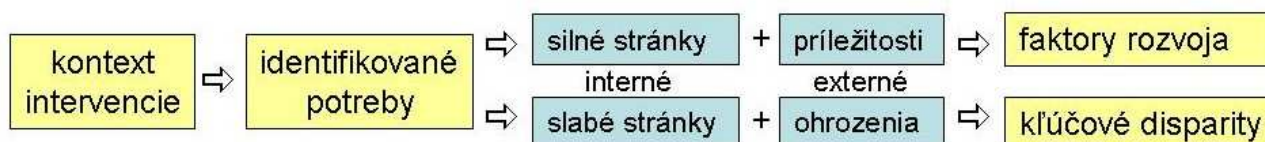
(identifikované) potreby: jasne formulované zistenia relevantných rozdielov medzi zistenou skutočnosťou a želaným stavom, t.j. problémové oblasti, na ktoré sa by sa mala intervencia zamerať. Súčasťou procesu identifikácie potrieb by mala byť aj identifikácia silných a slabých stránok a príležitostí a ohrození pre jednotlivé potreby a stanovenie priorít intervencie. Priradenie vhodných ukazovateľov k prioritným potrebám vedie k sformulovaniu kľúčových disparít a prepojenie silných stránok s príležitosťami vedie k sformulovaniu faktorov rozvoja.

silné a slabé stránky: v kontexte intervencie identifikované interné faktory a kapacity, ktoré sú vo vzťahu k riešeniu daného problému (potreby) potenciálnym prínosom alebo naopak predstavujú nedostatky. Ľahko sa však zamieňa s existujúcimi (internými a externými) faktormi. Stanovenie deliacej línie medzi internými a externými faktormi sa môže líšiť od potreby k potrebe.

príležitosti a ohrozenia: v kontexte intervencie identifikované externé faktory a podmienky prostredia, ktoré vo vzťahu k riešeniu daného problému (potreby). Ľahko sa však zamieňa s potenciálnymi (internými a externými) faktormi, dokonca až vplyvmi.

kľúčová disparita: disparita je rozdiel medzi dvoma kvantitatívne alebo kvalitatívne merateľnými stavmi s priradenými hodnotiacimi kritériami (t.j. vieme určiť, ktorý stav je lepší). Podľa usmernení MVRR je kľúčová disparita „syntézou slabých stránok a ohrození“.

faktor rozvoja: faktor rozvoja vnímame ako také kauzálne ohraničené podmienky kontextu intervencie, ktoré môžu mať vplyv na výsledok intervencie. Podľa usmernení MVRR je faktor

rozvoja „syntézou [...] silných stránok a príležitostí“.

Tieto postupy možno zobraziť uvedeným procesným diagramom. Kontext intervencie je vypracovaný pomocou socio-ekonomickej analýzy, na ktorú nadväzuje identifikácia potrieb (resp. v teórii je analýza kontextu intervencie prvým krokom procesu identifikácie potrieb, t.j. *needs assessment*). K jednotlivým potrebám je zostavená SWOT analýza (modré rámčeky). Na ňu nadväzuje formulácia faktorov rozvoja (syntézou pozitívnych prvkov) a kľúčových disparít (syntézou negatívnych prvkov). Posledným krokom identifikácie potrieb by malo byť zoradenie potrieb podľa priority (prípadne ich zlučovanie) a návrh opatrení na ich riešenie.

2. Identifikované potreby

Potreba	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Prioritné osi: 1 Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť a 2 Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj (súhrnná analýza)				
Zvýšiť schopnosť absolventov úspešne vstupovať na trh práce	<ul style="list-style-type: none"> - úroveň teoretickej prípravy absolventov - pripravené učebné osnovy pre vyučovanie cudzích jazykov podľa Európskeho referenčného rámca pre všetky typy stredných škôl 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná orientácia obsahu vzdelávania na rozvoj kľúčových kompetencií ako predpokladu flexibility a adaptability pracovnej sily - nízka flexibilita profilov absolventov vo formálnom vzdelávaní voči požiadavkám trhu práce a zamestnávateľov - slabá prístupnosť k študijnej odbornej literatúre na školách a vo verejných knižniciach 	<ul style="list-style-type: none"> - vysoký podiel kvalifikovanej pracovnej sily v populácii a rast záujmu podnikateľov o inováciu kvalifikovanosti - partnerstvá na rozvoj vzdelávania na regionálnej úrovni a možné zlepšenie spolupráce školy a ďalších subjektov v rámci komunity, najmä mládežníckych organizácií - rozvíjajúci sa systém kariérového poradenstva vytvára predpoklad pre výber profesie v súlade s potrebami trhu práce - prepojenie stratégie rozvoja regiónov so štruktúrou študijných a učebných odborov 	<ul style="list-style-type: none"> - nevyhovujúca štruktúra kvalifikácie pracovnej sily a vzdelávacích inštitúcií vzhľadom na potreby trhu práce - nízka účasť rezortov, samosprávy a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania - pretrvávajúca rigidita a narastanie izolovanosti systému vzdelávania od potrieb ekonomiky - deformovaný trh práce, ktorý bude vyžadovať len určitý typ kvalifikácie
Zvýšiť schopnosť vzdelávacích inštitúcií zisťovať potreby trhu práce a skrátiť čas tvorby, schvaľovania a zavádzania nových učebných a študijných odborov	<ul style="list-style-type: none"> - existencia prieskumu profesijnej orientácie žiakov na stredných školách pre potreby trhu práce 	<ul style="list-style-type: none"> - nízke povedomie o potrebnosti zisťovania potrieb trhu práce - nízka motivácia škôl, učiteľov a výchovných a kariérnych poradcov na činnosti vedúce k zvyšovaniu kapacity zisťovať potreby trhu práce - neexistencia opatrení motivujúcich regionálne školstvo k preukázateľnej a merateľnej spolupráci s lokálnymi/ regionálnymi aktérmi z oblasti vzdelávania, zamestnanosti a poradenstva - nedostatočné mechanizmy 	<ul style="list-style-type: none"> - spolupráca s podnikmi v regióne, vrátane zvýšenia prístupu žiakov k moderným strojom a zariadeniam - partnerstvá na rozvoj vzdelávania na regionálnej úrovni a možné zlepšenie spolupráce školy a ďalších subjektov v rámci komunity, najmä mládežníckych organizácií - konkurencia škôl a iných inštitúcií v rámci miestnej 	<ul style="list-style-type: none"> - nízka účasť rezortov, samosprávy a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania - pretrvávajúca rigidita a narastanie izolovanosti systému vzdelávania od potrieb ekonomiky - nerealizovanie stratégií, koncepcií a rozvojových impulzov v oblasti formálneho a neformálneho vzdelávania - deformovaný trh práce, ktorý bude vyžadovať len určitý typ kvalifikácie

Potreba	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
		monitorovania absolventov	komunity	
Zvýšiť ukazovateľ priemernej očakávanej dĺžky štúdia, t.j. zvýšiť účasť obyvateľstva na sekundárnom a terciárnom vzdelávaní	<ul style="list-style-type: none"> - pozitívny vývoj vzdelanostnej štruktúry ekonomicky aktívnych obyvateľov, vysoký podiel stredoškolsky vzdelaných ľudí v populácii 22 a menej - rozsiahla sieť a dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií (ZŠ a SŠ) - nízky podiel osôb (predčasne) opúšťajúcich vzdelávací systém bez získania kvalifikácie - vysoká úroveň niektorých zložiek vzdelávacieho systému (predškolská výchova, špeciálne školstvo, základné umelecké školstvo) 	<ul style="list-style-type: none"> - nevyhovujúca úroveň infraštruktúry všetkých stupňov škôl (budovy, vybavenie, zariadenie) - nedostatočná starostlivosť o rozvoj ľudských zdrojov v školstve/pedagogickom procese zapríčiňujúca odliv kvalitných učiteľov zo škôl, ktorý je sprevádzaný nezáujmom absolventov vysokých škôl pedagogického zamerania o výkon učiteľského povolania 	<ul style="list-style-type: none"> - opatrenia štátu zabezpečujúce rovnosť prístupu k vzdelávaniu, integráciu a reintegráciu 	<ul style="list-style-type: none"> - úzky vzťah medzi sociálno-ekonomickou situáciou rodiny a dosiahnutou úrovňou vzdelania detí - skeptické vnímanie hodnoty štúdia obyvateľstvom - pretrvávanie rigidity a narastanie izolovanosti systému vzdelávania od potrieb ekonomiky - nízky podiel HDP vynakladaný na vzdelávanie
Zabezpečiť dostatok medzinárodne porovnateľných údajov o kvalite vzdelávania	<ul style="list-style-type: none"> - participácia Slovenskej republiky na medzinárodných meraniach 	<ul style="list-style-type: none"> - nízka úroveň manažmentu a marketingu škôl - nízka úroveň ovládania cudzích jazykov na všetkých stupňoch škôl - nedostatok štandardizovaných testov pre jednotlivé typy škôl a vyučovacie predmety - absencia relevantných štatistických údajov 	<ul style="list-style-type: none"> - záujem škôl a tretieho sektora o zapojenie do medzinárodnej spolupráce a do výchovno-vzdelávacích programov a projektov 	<ul style="list-style-type: none"> - nízky podiel HDP vynakladaný na vzdelávanie - slabá reflexia príčin znižovania kvality vzdelávania v pripravovaných zámeroch reforiem
Zvýšiť priechodnosť a súčinnosť medzi formálnym, neformálnym a informálnym sektorom vzdelávania	<ul style="list-style-type: none"> - definovanie obsahových štandardov vzdelávania pre formálne vzdelávanie 	<ul style="list-style-type: none"> - slabá priestupnosť škôl na horizontálnej a vertikálnej úrovni - slabá prístupnosť k študijnej odbornej literatúre na školách a vo verejných knižniciach 	<ul style="list-style-type: none"> - možný nárast konkurencie škôl a iných inštitúcií v rámci miestnej komunity - diverzifikácia foriem vzdelávania - možné zvýšenie flexibility mladých ľudí na trhu práce, 	<ul style="list-style-type: none"> - nízka účasť rezortov, samosprávy a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania - nerealizovanie stratégií, koncepcií a rozvojových impulzov v oblasti formálneho a neformálneho vzdelávania

Potreba	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Opatrenie 1.1 Premena tradičnej školy na modernú				
Vytvoriť a zaviesť systém riadenia a kontroly kvality obsahu a procesov vyučovania v regionálnom školstve	<ul style="list-style-type: none"> - zahraničné skúsenosti z oblasti riadenia kvality z projektov Leonardo da Vinci a Socrates - existencia nezávislej externej evalvácie škôl prostredníctvom Štátnej školskej inšpekcie 	<ul style="list-style-type: none"> - nízka úroveň manažmentu a marketingu škôl - nedostatočne stimulujúce prostredie pre ďalšie vzdelávanie učiteľov - absencia základného pedagogického výskumu - spôsob organizácie vyučovania 	<ul style="list-style-type: none"> - možný nárast konkurencie škôl a iných inštitúcií v rámci miestnej komunity - možné zlepšenie spolupráce školy a ďalších subjektov v rámci komunity, najmä mládežníckych organizácií a rodičov - vzdelávanie manažmentu škôl, vrátane stredného manažmentu v oblasti riadenia kvality 	<ul style="list-style-type: none"> - slabá reflexia príčin znižovania kvality vzdelávania v pripravovaných zámeroch reforiem - nízky záujem verejnosti o porovnanie kvalitatívnych ukazovateľov pri výbere školy
Vytvoriť predpoklady pre tvorbu a overovanie nových základných pedagogických dokumentov	<ul style="list-style-type: none"> - výstupy z projektu „Kurikulárna transformácia...“ - skúsenosti z projektov SOCRATES a LEONARDO DA VINCI - dostatok erudovaných odborníkov z praxe schopných tvoriť základnú pedagogickú dokumentáciu 	<ul style="list-style-type: none"> - málo informácií o moderných zahraničných vzdelávacích projektoch - absencia základného pedagogického výskumu 	<ul style="list-style-type: none"> - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní - využívanie najlepších skúseností zo zahraničia 	<ul style="list-style-type: none"> - malá motivácia škôl a učiteľov zoznámiť sa so zahraničnými vzdelávacími projektmi
Rozvíjať systém ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov	<ul style="list-style-type: none"> - skúsenosti s ďalším vzdelávaním učiteľov - zlepšenie dostupnosti vzdelávania v dôsledku diverzifikácie foriem vzdelávania 	<ul style="list-style-type: none"> - nezáujem učiteľov a ich nedostatočná motivácia - nedostatočne stimulujúce prostredie pre ďalšie vzdelávanie učiteľov - orientácia na tradičnú školu založenú na odovzdávaní vedomostí, memorovaní, verbálnych metódach a frontálnej výučbe - absencia základného pedagogického výskumu 	<ul style="list-style-type: none"> - existencia odborníkov na rozvoj kľúčových kompetencií a predmetových kompetencií - synergia s kurikulárnou reformou a skvalitňovaním vyučovania - možný nárast konkurencie škôl a iných inštitúcií v rámci miestnej komunity - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní-zavedenie systému kariérového 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná starostlivosť o rozvoj ľudských zdrojov v školstve/pedagogickom procese zapríčiňujúca odliv kvalitných učiteľov zo škôl, ktorý je sprevádzaný nezáujmom absolventov vysokých škôl pedagogického zamerania o výkon učiteľského povolania - nízky podiel finančných prostriedkov vynakladaných na celoživotné vzdelávanie pedagogických zamestnancov

Potreba	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
			rastu učiteľov v nadväznosti na celoživotné vzdelávanie	
Zvýšiť vybavenosť ZŠ a SŠ informačnými a komunikačnými technológiami a vytvoriť predpoklady na ich využitie vo vyučovacom procese	<ul style="list-style-type: none"> - existujúce, aj keď nedostatočné vybavenie počítačmi a pripojením na internet - postupne sa zvyšujúce IKT schopnosti učiteľov - 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočné vybavenie škôl počítačmi, nedostatok prístupu učiteľov k IKT - pretrvávajúci nedostatok schopnosti učiteľov využívať IKT vo výučbe a ich nízka motivácia - nízka úroveň ovládania cudzích jazykov - malý počet edukačných programov - softvéru pre potreby vyučovacieho procesu 	<ul style="list-style-type: none"> - záujem škôl a tretieho sektora o zapojenie do medzinárodnej spolupráce a do výchovno-vzdelávacích programov a projektov - spolupráca s podnikmi v regióne - celoplošné zavádzanie počítačovej gramotnosti na školách, pracoviskách a vo verejnej správe - podpora tvorby edukačných programov - softvéru 	<ul style="list-style-type: none"> - nízky podiel HDP vynakladaný na vzdelávanie
Zlepšiť vybavenosť škôl učebnými pomôckami a zvýšiť motiváciu učiteľov používať učebné pomôcky	<ul style="list-style-type: none"> - - existencia vzdelávacích inštitúcií pre zavádzanie nových metód a foriem výučby 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok moderných učebných pomôcok a nízka motivácia učiteľov k ich používaniu - nedostatočné ďalšie vzdelávanie učiteľov - nedostatočné ďalšie vzdelávanie učiteľov v oblasti diverzifikácie metód vyučovania 	<ul style="list-style-type: none"> - fakulty pripravujúce budúcich učiteľov na používanie učebných pomôcok - možné zvyšovanie obľúbenosti prírodných a technických vied u žiakov a ich záujmu študovať neskôr tieto disciplíny na VŠ - spolupráca s podnikmi v regióne 	<ul style="list-style-type: none"> - nízky podiel HDP vynakladaný na vzdelávanie
Rozvíjať sieť vyšších odborných škôl	<ul style="list-style-type: none"> - existencia 7 VOŠ s rôznymi zameraniami 	<ul style="list-style-type: none"> - nízka motivácia riaditeľov a zamestnancov VOŠ spracovať prehľad o možnostiach VOŠ a poskytovať konzultácie 	<ul style="list-style-type: none"> - zahraniční investori – študentské stáže, financovanie a ďalšia spolupráca - Asociácia riaditeľov VOŠ – informácie a konzultácie pre zriaďovateľov 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok informácií na VÚC o možnostiach VOŠ - nízky podiel HDP vynakladaný na vzdelávanie
Rozdeliť vzdelávanie na všeobecnú časť a na prípravu na povolanie alebo štúdium na VŠ	<ul style="list-style-type: none"> - výstupy z projektu „Kurikulárna transformácia...“ 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná motivácia učiteľov - nedostatok motivácie pre experimentujúce školy, aby zverejňovali svoje skúsenosti a poskytovali konzultácie - delenie tried kvôli mnohým voliteľným predmetom 	<ul style="list-style-type: none"> - - experimentálne overovanie vzdelávacích projektov na viacerých gymnáziách - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť 	<ul style="list-style-type: none"> - príliš radikálna zmena a preto negatívny postoj škôl – riešením môžu byť dva rámcové vzdelávacie programy na prechodné obdobie - nízka účasť rezortov, samosprávy a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania

Potreba	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
		<ul style="list-style-type: none"> - absencia spoločnej printovej komunikačnej platformy - nezáujem stakeholderov podieľať sa na zvýšení kvality prípravy na povolanie 	reformy vo vzdelávaní	<ul style="list-style-type: none"> - nerealizovanie stratégií, koncepcií a rozvojových impulzov v oblasti formálneho a neformálneho vzdelávania
Podporiť prípravu legislatívy podporujúcej kurikulárnu reformu aj za účasti odborníkov z praxe	- projekt Milénium	<ul style="list-style-type: none"> - nezáujem rezortov podieľať sa odborne na príprave kurikulárnej reformy - zastaraná školská legislatíva nekorešpondujúca s potrebami a požiadavkami praxe, nereflektujúca zmeny v ostatných všeobecne závažných právnych predpisoch 	<ul style="list-style-type: none"> - existencia odborníkov na úrovni MŠ i na regionálnej úrovni - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní 	<ul style="list-style-type: none"> - potreba ďalších nadväzujúcich krokov - nedostatočná pozornosť MŠSR venovaná príprave - nerealizovanie stratégií, koncepcií a rozvojových impulzov v oblasti formálneho a neformálneho vzdelávania - nedostatočná participácia odborníkov z regionálneho školstva na tvorbe a pripomienkovaní legislatívy
Opatrenie 1.2 Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti				
Zvýšiť ukazovatele výskumu na VŠ a zvyšovať odborné kapacity VŠ na získavanie finančných zdrojov pre vedecké a výskumné projekty	<ul style="list-style-type: none"> - niekoľko málo fakúlt je porovnateľných so zahraničím - existujúca sieť vedeckých a výskumných inštitúcií a potenciál vysokokvalifikovanej pracovnej sily vhodnej pre rozvoj výskumu a vývoja 	<ul style="list-style-type: none"> - v porovnaní so zahraničím sú hodnoty ukazovateľov výskumu na našich VŠ pomerne nízke - nízke hodnoty ukazovateľov sú aj pri porovnaní s podobne zameranými ústavmi SAV - neexistencia všeobecne prijímaných objektívnych kritérií kvality výskumu - nedostatočný odborný knižničný fond a prístup k najnovším výsledkom výskumu vo svete - podiel prostriedkov na vedu a výskum vzhľadom na rozpočet fakúlt a VŠ je veľmi nízky - nedostatočná infraštruktúra VŠ v oblasti výskumu a vývoja 	<ul style="list-style-type: none"> - snahy o skvalitnenie vzdelávania doktorandov - celoplošné zavádzanie počítačovej gramotnosti na školách, pracoviskách a vo verejnej správe 	<ul style="list-style-type: none"> - praktická neexistencia čisto výskumných zamestnancov na VŠ - nízka motivácia učiteľov VŠ a často aj nedostatočné finančné podmienky - nízka jazyková vybavenosť učiteľov, doktorandov a výskumných zamestnancov - zotrvačnosť súčasnej inštitucionálnej kultúry na VŠ - odmietavý postoj fakúlt - rovnomerné rozdelenie prostriedkov na vedu a výskum medzi zamestnancov s vysokými a s nízkymi výkonmi vo vede a výskume a nasledujúca strata motivácie u tých výkonnejších
Rozvíjať systém ďalšieho vzdelávania vysokoškolských učiteľov	- existencia základne v podobe pracovísk zameraných na prípravu budúcich učiteľov	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočne stimulujúce prostredie pre ďalšie vzdelávanie učiteľov - rovnostársky prístup k odmeňovaniu - nedostatočné využívanie IKT vo vyučovaní a slabá pripravenosť učiteľov na ich využívanie 	<ul style="list-style-type: none"> - celoplošné zavádzanie počítačovej gramotnosti na školách, pracoviskách a vo verejnej správe - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, 	<ul style="list-style-type: none"> - nízka úroveň kontroly kvality resp. nerozvinutá kultúra kvality vzhľadom na úroveň poskytovania VŠ vzdelávania a z toho prameniaca nízka motivácia na profesionálny rast VŠ učiteľov

Potreba	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
			ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní	
Zvýšiť záujem uchádzačov o prípravu na učiteľské povolania, osobitne v oblasti prírodných a technických vied a matematiky a zároveň zvýšiť motiváciu absolventov všetkých učiteľských povolání, aby neodchádzali pracovať do iných rezortov	<ul style="list-style-type: none"> - na viacerých fakultách pripravujúcich budúcich učiteľov prírodných a technických vied a matematiky máme schopné tímy a kvalitnú prípravu budúcich učiteľov - na ZŠ a SŠ máme viacero veľmi kvalitných učiteľov týchto disciplín - relatívne vysoký počet a kvalita absolventov matematiky, prírodných a technických vied? 	<ul style="list-style-type: none"> - v prieskumoch obľúbenosti predmetov na SŠ patria k najmenej obľúbeným predmetom práve prírodné vedy, čo je čiastočne spôsobené príliš náročným a málo motivujúcim vyučovaním - malá motivácia pre vynikajúcich učiteľov - nedostatočný manažment prenosu dobrých skúseností - nevyhovujúca úroveň infraštruktúry škôl (budovy, vybavenie, zariadenie) 	<ul style="list-style-type: none"> - stále sa zvyšujúci dopyt sofistikovaného trhu práce po absolventoch v oblasti prírodných a technických vied a matematiky - kurikulárna reforma na ZŠ a SŠ výrazne spopularizuje predmety osobitne v oblasti prírodných a technických vied a matematiky - motivácia začínajúcich učiteľov v podobe podpory ich profesionálneho rastu 	<ul style="list-style-type: none"> - nezrealizovaná kurikulárna reforma - nebude sa zohľadňovať profesionálny rast učiteľov v ich odmeňovaní
Zvýšiť finančné ohodnotenie, najmä pre mladých VŠ učiteľov s prihladením ku kvalite ich vedeckej a pedagogickej práce	<ul style="list-style-type: none"> - pôsobenie množstva učiteľov, ktorí sú úspešní vo vedeckej, výskumnej a pedagogickej práci - vzdelanie a morálna zodpovednosť podstatnej časti učiteľov 	<ul style="list-style-type: none"> - finančné ohodnotenie práce vysokoškolských vedeckých a pedagogických zamestnancov je nízke v porovnaní s inými druhmi zamestnania, najmä u mladých učiteľov - finančné ohodnotenie často vôbec nesúvisí s kvalitou práce 	<ul style="list-style-type: none"> - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní 	<ul style="list-style-type: none"> - pretrvávajúce rovnostárskeho pohľadu na finančné ohodnotenie práce vysokoškolského učiteľa
Zvýšiť kvalitu školiteľov doktorandov a zvýšiť počet doktorandov	<ul style="list-style-type: none"> - rastúci počet doktorandov 	<ul style="list-style-type: none"> - publikačná činnosť mnohých fakúlt a ich úspešnosť pri získavaní grantov sú nízke - nízke finančné ohodnotenie doktorandov - často nesystémová predstava o úlohe a práci doktorandov - nedostatočné využívanie IKT a nízka jazyková zdatnosť školiteľov doktorandov - nevyhovujúca úroveň infraštruktúry škôl (budovy, vybavenie, zariadenie) - nedostatočná infraštruktúra VŠ v oblasti výskumu a vývoja 	<ul style="list-style-type: none"> - zvýšenie zapojenia SAV do školiteľskej činnosti - celoplošné zavádzanie počítačovej gramotnosti na školách, pracoviskách a vo verejnej správe 	<ul style="list-style-type: none"> - možný odpor zo strany fakúlt, ktoré dosahujú malú úspešnosť v publikačnej činnosti a pri získavaní grantov

Potreba	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Vytvoriť podmienky pre mladých postdoktorandov, aby sa mohli stať v blízkej budúcnosti lídrami vedy a výskumu na VŠ	- pôsobenie množstva schopných mladých vedeckých zamestnancov, ktorí zatiaľ neodišli do súkromných firiem alebo do zahraničia	- pracovné podmienky na VŠ v zahraničí sú často podstatne lepšie - nedostatočný odborný knižničný fond a prístup k najnovším výsledkom výskumu vo svete - nedostatočná infraštruktúra VŠ v oblasti výskumu a vývoja	- po zlepšení podmienok by sa mladí vedeckí zamestnanci vracali zo zahraničia a súkromného sektora	- prostriedky poskytované v súkromných firmách a v zahraničí budú naďalej dramaticky vyššie ako tie, ktoré im budú schopné poskytnúť naše VŠ
Zdôrazniť odlišnú funkciu prvého (bakalárskeho) a druhého stupňa VŠ vzdelávania a nadväzne umožniť univerzitám špecializovať sa a vykonať diverzifikáciu	- prebiehajúca komplexná akreditácia inštitúcií VŠ vzdelávania podporená v zákone o VŠ - legislatívne vytvorené tri stupne VŠ vzdelávania	- nedostatočná orientácia obsahu vzdelávania na rozvoj kľúčových kompetencií ako predpokladu flexibility a adaptability pracovnej sily - slabá priestupnosť škôl na horizontálnej a vertikálnej úrovni - nízka flexibilita profilov absolventov vysokoškolského vzdelávania voči požiadavkám trhu práce a zamestnávateľov - nedostatočná infraštruktúra VŠ v oblasti výskumu a vývoja	- významná hodnota vzdelania ako individuálnej priority - rast záujmu podnikateľov o inováciu kvalifikovanosti - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní	- nízka účasť rezortov, samosprávy, podnikateľskej sféry a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania - deformovaný trh práce, ktorý bude vyžadovať len určitý typ kvalifikácie
Zvýšiť monitoring práce VŠ a fakúlt, vrátane kontaktu s absolventmi, PR a kontaktov s podnikmi a okolitou komunitou	- viacerí absolventi VŠ sa veľmi dobre uplatnili doma i v zahraničí - niektoré fakulty VŠ dosahujú dobré výsledky vo výučbe a vo vede a výskume - viacerí absolventi VŠ a fakúlt si zachovali dobrý vzťah k svojej "alma mater" a mohli by jej pomôcť	- bez kontaktu so svojimi absolventmi fakulty a VŠ nemôžu využiť ich skúsenosti - bez analýzy svojej vlastnej práce fakulty často nepoznajú svoje silné a slabé stránky vo výučbe a vo vede a výskume - bez prehľadu o pracovnom uplatnení svojich absolventov fakulty nie sú obsahom a metódami vzdelávania schopné pružne reagovať na potreby trhu práce - nedostatočná motivácia fakúlt a VŠ k nadviazaniu kontaktov so svojimi absolventmi a k rozvinutiu PR a kontaktov s komunitou a s podnikmi v regióne - nedostatočná motivácia fakúlt k	- finančné dary od absolventov tvoria v USA až 25% a viac celkových príjmov univerzity - komunikujúca sieť absolventov (<i>alumni</i>) podstatne prispieva k ich schopnosti nájsť si primerané zamestnanie v danom odbore - rast konkurencie medzi jednotlivými fakultami na základe porovnateľných kritérií - podpora myšlienky „učiacich sa regiónov“ - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní	- nie je vybudovaná kultúra komunikácie medzi absolventmi a fakultami, rovnako medzi univerzitami a ich socio-ekonomickým a vedeckým prostredím - nízka účasť rezortov, samosprávy, podnikateľskej sféry a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania - pretrvávajúca rigidita a narastanie izolovanosti systému vzdelávania od potrieb ekonomiky - deformovaný trh práce, ktorý bude vyžadovať len určitý typ kvalifikácie

Potreba	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
		monitorovaniu kvality svojej práce - nízka úroveň manažmentu a marketingu škôl - absencia funkčného systému zabezpečenia hodnotenia kvality vysokoškolského vzdelávania		
Rozvíjať množstvo a kvalitu programov medzinárodnej spolupráce medzi slovenskými VŠ a zahraničnými VŠ	- záujem škôl a tretieho sektora o zapojenie do medzinárodnej spolupráce a do výchovno-vzdelávacích programov a projektov - niekoľkoročné skúsenosti s medzinárodnými programami	- nedostatočná infraštruktúra VŠ v oblasti výskumu a vývoja	- budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní	- nevybudovaná úrovňou kompatibilná infraštruktúra umožňujúca zapájanie sa do partnerstiev - „odliv mozgov“ do súkromnej sféry resp. zahraničných inštitúcií VŠ vzdelávania
Zvýšiť aktívnu a pasívnu zahraničnú mobilitu	- záujem o aktívnu mobilitu rastie	- aktívna mobilita je nízka - pasívna mobilita je veľmi nízka - väčšina VŠ neponúka študijné programy v cudzom jazyku - nízka motivácia fakúlt a ich učiteľov pripraviť kurzy v cudzom jazyku - u mnohých učiteľov problémy so znalosťou jazyka	- poskytovanie kompletných VŠ študijných programov (Bc., Mgr./Ing., PhD.) v cudzích jazykoch - zvýšená úroveň výučby cudzích jazykov na ZŠ a SŠ	- nezáujem VŠ o poskytovanie VŠ študijných programov v cudzom jazyku - nízka účasť rezortov, samosprávy, podnikateľskej sféry a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania, ktorý by reflektoval potreby znalostnej spoločnosti
Zvýšiť podiel študentov v dennej forme štúdia na celkovom počte študentov	- rast záujmu o vzdelávanie, predovšetkým cudzích jazykov, manažmentu, IKT, ale aj o odborné vzdelávanie	- nevyhovujúca úroveň infraštruktúry škôl (budovy, vybavenie, zariadenie) - nízka flexibilita profilov absolventov vysokoškolského vzdelávania voči požiadavkám trhu práce a zamestnávateľov - nedostatočná infraštruktúra VŠ v oblasti výskumu a vývoja	- významná hodnota vzdelania ako individuálnej priority - opatrenia štátu zabezpečujúce rovnosť prístupu k vzdelávaniu, integráciu a reintegráciu - celoplošné zavádzanie počítačovej gramotnosti na školách, pracoviskách a vo verejnej správe	- neexistujúce podporné finančné mechanizmy štátu (študentské pôžičky, štipendiá) umožňujúce štúdium všetkým, ktorí na to majú osobnostné predpoklady
Opatrenie 1.3 Vzdelávanie sa počas celého života pre všetkých ako základný princíp znalostnej spoločnosti				
Zvýšiť podiel dospelých populácie zúčastňujúcej sa ďalšieho vzdelávania	- rast záujmu o vzdelávanie, predovšetkým cudzích jazykov, manažmentu, IKT, ale aj o odborné vzdelávanie - rozsiahla sieť a dobrá	- problematické určenie kvality programov ďalšieho vzdelávania - nedostatočná orientácia obsahu vzdelávania na rozvoj kľúčových kompetencií ako predpokladu	- nízky podiel ľudí (predčasne) opúšťajúcich vzdelávací systém bez získania kvalifikácie - politický dôraz na potrebu celoživotného vzdelávania ako	- nedostatočná diskusia o výhodách, ktoré vyplývajú tak pre občanov ako aj zamestnávateľov - pretrvávajúca veľmi vysoká miera nezamestnanosti SR, s vysokým

Potreba	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
	dostupnosť vzdelávacích inštitúcií - významná hodnota vzdelania ako individuálnej priority	flexibility a adaptability pracovnej sily - nízky podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva na celoživotnom vzdelávaní vrátane učiteľov a riadiacich zamestnancov vo vzdelávaní - nedostatočne stimulujúce prostredie pre ďalšie vzdelávanie učiteľov - slabá prístupnosť k študijnej odbornej literatúre na školách a vo verejných knižniciach - nevyhovujúca štruktúra kvalifikácie pracovnej sily a vzdelávacích inštitúcií vzhľadom na potreby trhu práce - absencia certifikácie vzdelávacích inštitúcií neformálneho vzdelávania, spätnej väzby od účastníkov ďalšieho vzdelávania a ich zamestnávateľov - nedostatočná starostlivosť o rozvoj ľudských zdrojov v školstve/pedagogickom procese	jednej zo štyroch priorit rozvoja slovenskej spoločnosti - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní	podielom dlhodobo nezamestnaných starších občanov a mladých ľudí - nedostatočná miera počítačovej gramotnosti vo verejnej správe a na celospoločenskej úrovni - absencia komplexnej stratégie celoživotného vzdelávania a poradenstva - nedostatočné ocenenie neformálneho vzdelávania z pohľadu spoločnosti aj zamestnávateľov - nevyhovujúce legislatívne prostredie pre motiváciu zamestnancov a zamestnávateľov participovať na ďalšom vzdelávaní - pretrvávajúca rigidita a narastanie izolovanosti systému vzdelávania od potrieb ekonomiky
Zaviesť systém komplexného a dostupného kariérneho poradenstva v regiónoch	- rozsiahla sieť a dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií	- nedostatočná orientácia obsahu vzdelávania na rozvoj kľúčových kompetencií ako predpokladu flexibility a adaptability pracovnej sily - absencia základného pedagogického výskumu - nedostatočná starostlivosť o rozvoj ľudských zdrojov v školstve/pedagogickom procese	- rast záujmu o vzdelávanie, predovšetkým cudzích jazykov, manažmentu, IKT, ale aj o odborné vzdelávanie - možnosť vzdelávania výchovných poradcov a pedagogických zamestnancov na kariérových poradcov	- absencia komplexnej stratégie celoživotného vzdelávania a poradenstva - nízka účasť rezortov, samosprávy a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania
Zvýšiť aktívnu účasť a vplyv zamestnávateľov na kvalitu, obsah a rozsah vzdelávania vedúceho k získaniu kvalifikácie (vrátane vnútropodnikového vzdelávania)	- rast záujmu podnikateľov o inováciu kvalifikovanosti	- nedostatočná orientácia obsahu vzdelávania na rozvoj kľúčových kompetencií ako predpokladu flexibility a adaptability pracovnej sily - absencia certifikácie vzdelávacích inštitúcií neformálneho vzdelávania, spätnej väzby od účastníkov ďalšieho vzdelávania a ich zamestnávateľov - nedostatočný záujem	- významná hodnota vzdelania ako individuálnej priority - vysoký podiel kvalifikovanej pracovnej sily v populácii	- nedostatočná diskusia o výhodách, ktoré vyplývajú tak pre občanov ako aj zamestnávateľov - pretrvávajúca veľmi vysoká miera nezamestnanosti SR, s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných starších občanov a mladých ľudí - nevyhovujúca štruktúra kvalifikácie pracovnej sily a vzdelávacích inštitúcií

Potreba	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
		zamestnávateľov o vzdelávanie vlastných zamestnancov		vzhľadom na potreby trhu práce - nedostatočné ocenenie neformálneho vzdelávania z pohľadu spoločnosti aj zamestnávateľov - nevyhovujúce legislatívne prostredie pre motiváciu zamestnancov a zamestnávateľov participovať na ďalšom vzdelávaní - dlhodobá vysoká nezamestnanosť vedie k sociálnemu a hospodárskemu poklesu - pretrvávajúca rigidita a narastanie izolovanosti systému vzdelávania od potrieb ekonomiky - deformovaný trh práce, ktorý bude vyžadovať len určitý typ kvalifikácie
Zaviesť systém hodnotenia kvality a certifikácie inštitúcií ČŽV		<ul style="list-style-type: none"> - problematické určenie kvality programov ďalšieho vzdelávania - absencia systému hodnotenia kvality formálneho vzdelávania - nízka efektívnosť siete vzdelávacích inštitúcií - absencia základného pedagogického výskumu - nedostatočne stimulujúce prostredie pre ďalšie vzdelávanie učiteľov 	<ul style="list-style-type: none"> - významná hodnota vzdelania ako individuálnej priority - politický dôraz na potrebu celoživotného vzdelávania ako jednej zo štyroch priorit rozvoja slovenskej spoločnosti - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní 	<ul style="list-style-type: none"> - absencia komplexnej stratégie celoživotného vzdelávania a poradenstva - nedostatočná diskusia o výhodách, ktoré vyplývajú tak pre občanov ako aj zamestnávateľov - absencia spätnej väzby od účastníkov ďalšieho vzdelávania a ich zamestnávateľov - nízka účasť rezortov, samosprávy a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania
Zaviesť metódy prieskumu potrieb trhu práce	- existencia prieskumu profesijnej orientácie žiakov na stredných školách pre potreby trhu práce	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná orientácia obsahu vzdelávania na rozvoj kľúčových kompetencií ako predpokladu flexibility a adaptability pracovnej sily - nevyhovujúca štruktúra kvalifikácie pracovnej sily a vzdelávacích inštitúcií vzhľadom na potreby trhu práce - absencia spätnej väzby od účastníkov ďalšieho vzdelávania a ich zamestnávateľov 	- rast záujmu podnikateľov o inováciu kvalifikovanosti	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná diskusia o výhodách, ktoré vyplývajú tak pre občanov ako aj zamestnávateľov - pretrvávajúca veľmi vysoká miera nezamestnanosti SR, s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných starších občanov a mladých ľudí - pretrvávajúca rigidita a narastanie izolovanosti systému vzdelávania od potrieb ekonomiky - deformovaný trh práce, ktorý bude vyžadovať len určitý typ kvalifikácie

Potreba	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
Podporiť vznik sietí učiacich sa regiónov	- rozsiahla sieť a dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií	<ul style="list-style-type: none"> - nízky podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva na celoživotnom vzdelávaní vrátane učiteľov a riadiacich zamestnancov vo vzdelávaní - nevyhovujúca úroveň infraštruktúry všetkých stupňov škôl (budovy, vybavenie, zariadenie) - slabá prístupnosť k študijnej odbornej literatúre na školách a vo verejných knižniciach - nevyhovujúca štruktúra kvalifikácie pracovnej sily a vzdelávacích inštitúcií vzhľadom na potreby trhu práce - absencia certifikácie vzdelávacích inštitúcií neformálneho vzdelávania, spätnej väzby od účastníkov ďalšieho vzdelávania a ich zamestnávateľov 	<ul style="list-style-type: none"> - vysoký počet ľudí aktívnych v rámci dobrovoľníctva, zvlášť mladých ľudí, ktorí týmto spôsobom získavajú dôležité manažérske, jazykové a sociálne zručnosti - vytváranie partnerstiev na rozvoj vzdelávania na regionálnej úrovni - rozšírenie prístupu k vzdelávaniu pre znevýhodnené skupiny na trhu práce 	<ul style="list-style-type: none"> - pretrvávajúca veľmi vysoká miera nezamestnanosti SR, s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných starších občanov a mladých ľudí - nedostatočná miera počítačovej gramotnosti vo verejnej správe a na celospoločenskej úrovni - nízka účasť rezortov, samosprávy a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania - dlhodobá vysoká nezamestnanosť vedie k sociálnemu a hospodárskemu poklesu - pretrvávajúca rigidita a narastanie izolovanosti systému vzdelávania od potrieb ekonomiky
Zabezpečiť priechodnosť a kompatibilitu medzi formálnym, neformálnym a informálnym sektorom vzdelávania a umožniť priebežné získavanie kvalifikácie aj prostredníctvom neformálneho vzdelávania	<ul style="list-style-type: none"> - rast záujmu o vzdelávanie, predovšetkým cudzích jazykov, manažmentu, IKT, ale aj o odborné vzdelávanie - rozsiahla sieť a dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií - široká sieť mládežníckych organizácií pracujúcich v oblasti neformálneho učenia detí a mládeže 	<ul style="list-style-type: none"> - nízka efektívnosť siete vzdelávacích inštitúcií - nedostatočná orientácia obsahu vzdelávania na rozvoj kľúčových kompetencií ako predpokladu flexibility a adaptability pracovnej sily - slabá prístupnosť škôl na horizontálnej a vertikálnej úrovni - absencia základného pedagogického výskumu - slabá prístupnosť k študijnej odbornej literatúre na školách a vo verejných knižniciach - nedostatočná starostlivosť o rozvoj ľudských zdrojov v školstve/pedagogickom procese - 	<ul style="list-style-type: none"> - významná hodnota vzdelania ako individuálnej priority - existujúce opatrenia štátu zabezpečujúce rovnosť prístupu k vzdelávaniu - vysoký počet ľudí aktívnych v rámci dobrovoľníctva, zvlášť mladých ľudí, ktorí týmto spôsobom získavajú dôležité manažérske, jazykové a sociálne zručnosti - využívanie foriem neformálneho vzdelávania v rámci voľnočasových aktivít detí a mládeže s dôrazom na rozvoj kľúčových kompetencií, najmä spoločenských a občianskych - politický dôraz na potrebu celoživotného vzdelávania ako jednej zo štyroch priorit rozvoja slovenskej spoločnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - rezistencia reprezentantov formálneho vzdelávania, ktorí v tejto agende vidia riziko oslabenia postavenia škôl - absencia komplexnej stratégie celoživotného vzdelávania a poradenstva - nedostatočné ocenenie neformálneho vzdelávania z pohľadu spoločnosti aj zamestnávateľov - pretrvávajúca rigidita a narastanie izolovanosti systému vzdelávania od potrieb ekonomiky

Potreba	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
			- budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní	
Zaviest' systém efektívneho financovania CŽV na celoživotné vzdelávanie dospelých podľa zámerov regionálneho rozvoja	- rozsiahla sieť a dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií	- problematické určenie kvality programov ďalšieho vzdelávania - absencia systému hodnotenia kvality formálneho vzdelávania - absencia základného pedagogického výskumu - absencia certifikácie vzdelávacích inštitúcií neformálneho vzdelávania, spätnej väzby od účastníkov ďalšieho vzdelávania a ich zamestnávateľov	- rast záujmu podnikateľov o inováciu kvalifikovanosti - politický dôraz na potrebu celoživotného vzdelávania ako jednej zo štyroch priorit rozvoja slovenskej spoločnosti - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní	- absencia komplexnej stratégie celoživotného vzdelávania a poradenstva - dlhodobá vysoká nezamestnanosť vedie k sociálnemu a hospodárskemu poklesu - nízky podiel HDP vynakladaný na vzdelávanie
Opatrenie 1.4 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity				
Integrovať deti z rizikových a marginalizovaných skupín do štandardného školského prostredia	- existujúca koncepcia riešenia integrácie rómskej menšiny - rozsiahla sieť a dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií	- deti z marginalizovaných skupín často končia v špeciálnych školách len na základe svojej napr. etnickej príslušnosti (vysoký podiel rómskych detí na špeciálnych školách)	- opatrenia štátu zabezpečujúce rovnosť prístupu k vzdelávaniu, integráciu a reintegráciu - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní - využívanie foriem neformálneho vzdelávania v rámci voľnočasových aktivít detí a mládeže so zámerom na rozvoj sociálnych kompetencií a kľúčových kompetencií	- nevyvážená integrácia Rómov do spoločnosti z dôvodu nekomplexnosti, časovej a vecnej neprepojenosti riešení problému - slabá prístupnosť k odbornej literatúre a výsledkom výskumu v tejto oblasti
Zvýšiť vzdelanostnú úroveň rómskeho etnika	- existujúca koncepcia riešenia integrácie rómskej menšiny - rozsiahla sieť a dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií	- nedostatočná orientácia obsahu vzdelávania na rozvoj kľúčových kompetencií ako predpokladu flexibility a adaptability pracovnej sily	- opatrenia štátu zabezpečujúce rovnosť prístupu k vzdelávaniu, integráciu a reintegráciu - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní - záujem škôl a tretieho sektora o zapojenie do medzinárodnej	- úzky vzťah medzi sociálno-ekonomickou situáciou rodiny a dosiahnutou úrovňou vzdelania detí - nebezpečenstvo trvania príklonu k zotrvaní v „pasci chudoby“ - nevyvážená integrácia Rómov do spoločnosti z dôvodu nekomplexnosti, časovej a vecnej neprepojenosti riešení problému

Potreba	Silné stránky	Slabé stránky	Príležitosti	Ohrozenia
			spolupráce a do výchovno-vzdelávacích programov a projektov	- pretrvávajúca veľmi vysoká miera nezamestnanosti ako v celej SR, tak aj rómskeho etnika s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných starších občanov a mladých ľudí - negatívny populačný vývoj a nepriaznivá veková štruktúra
Vypracovať problematiku vzdelávania osôb s osobitými potrebami ako súčasť stratégie CŽV	- existujúca koncepcia riešenia integrácie rómskej menšiny	- nedostatočná orientácia obsahu vzdelávania na rozvoj kľúčových kompetencií ako predpokladu flexibility a adaptability pracovnej sily	- budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní	- úzky vzťah medzi sociálno-ekonomickou situáciou rodiny a dosiahnutou úrovňou vzdelania detí - nedostatočná vzdelanostná úroveň marginalizovanej rómskej komunity
Vytvoriť primerané podmienky pre nadané deti a mládež	- rozsiahla sieť a dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií	- nedostatočná orientácia obsahu vzdelávania na rozvoj kľúčových kompetencií ako predpokladu flexibility a adaptability pracovnej sily	- rozvoj systému práce s talentovanou a nadanou mládežou - záujem škôl a tretieho sektora o zapojenie do medzinárodnej spolupráce a do výchovno-vzdelávacích programov a projektov	
Zaviesť opatrenia na odstránenie jazykových bariér detí pochádzajúcich z rómskeho etnika pred začiatkom povinnej školskej dochádzky	- existujúca koncepcia riešenia integrácie rómskej menšiny			- nedostatočná vzdelanostná úroveň marginalizovanej rómskej komunity - úzky vzťah medzi sociálno-ekonomickou situáciou rodiny a dosiahnutou úrovňou vzdelania detí
Zvýšiť počet rómskych asistentov v ZŠ, ktoré navštevujú rómske deti a zvyšovať ich odborné a sociálne kompetencie	- doterajšie skúsenosti s rómskymi asistentmi učiteľov	- rómskych asistentov učiteľov je podstatne menej ako je potrebné a žiaduce - nedostatočná motivácia riaditeľov škôl a učiteľov, ktorí budú pripravovať rómskych asistentov učiteľa na ich prácu		- neprimeraná formulácia požiadaviek na asistenta učiteľa v novom školskom zákone (potreba ukončeného bakalárskeho štúdia)

Opatrenie 2.1 Premena tradičnej školy na modernú v bratislavskom kraji

Vytvoriť a zaviesť	- zahraničné skúsenosti	- nízka úroveň manažmentu	- možný nárast konkurencie škôl	- slabá reflexia príčin znižovania kvality
--------------------	-------------------------	---------------------------	---------------------------------	--

<p>systém riadenia a kontroly kvality obsahu a procesov vyučovania v regionálnom školstve</p>	<p>z oblasti riadenia kvality z projektov Leonardo da Vinci a Socrates</p> <ul style="list-style-type: none"> - existencia nezávislej externej evalvácie škôl prostredníctvom Štátnej školskej inšpekcie 	<p>a marketingu škôl</p> <ul style="list-style-type: none"> - nedostatočne stimulujúce prostredie pre ďalšie vzdelávanie učiteľov - absencia základného pedagogického výskumu - spôsob organizácie vyučovania 	<p>a iných inštitúcií v rámci miestnej komunity</p> <ul style="list-style-type: none"> - možné zlepšenie spolupráce školy a ďalších subjektov v rámci komunity, najmä mládežníckych organizácií a rodičov - vzdelávanie manažmentu škôl, vrátane stredného manažmentu v oblasti riadenia kvality 	<p>vzdelávania v pripravovaných zámeroch reforiem</p> <ul style="list-style-type: none"> - nízky záujem verejnosti o porovnanie kvalitatívnych ukazovateľov pri výbere školy
<p>Vytvoriť predpoklady pre tvorbu a overovanie nových základných pedagogických dokumentov</p>	<ul style="list-style-type: none"> - výstupy z projektu „Kurikulárna transformácia...“ - skúsenosti z projektov SOCRATES a LEONARDO DA VINCI - dostatok erudovaných odborníkov z praxe schopných tvoriť základnú pedagogickú dokumentáciu 	<ul style="list-style-type: none"> - málo informácií o moderných zahraničných vzdelávacích projektoch - absencia základného pedagogického výskumu 	<ul style="list-style-type: none"> - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní - využívanie najlepších skúseností zo zahraničia 	<ul style="list-style-type: none"> - malá motivácia škôl a učiteľov zoznámiť sa so zahraničnými vzdelávacími projektmi
<p>Rozvíjať systém ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov</p>	<ul style="list-style-type: none"> - skúsenosti s ďalším vzdelávaním učiteľov - zlepšenie dostupnosti vzdelávania v dôsledku diverzifikácie foriem vzdelávania 	<ul style="list-style-type: none"> - nezáujem učiteľov a ich nedostatočná motivácia - nedostatočne stimulujúce prostredie pre ďalšie vzdelávanie učiteľov - orientácia na tradičnú školu založenú na odovzdávaní vedomostí, memorovaní, verbálnych metódach a frontálnej výučbe - absencia základného pedagogického výskumu 	<ul style="list-style-type: none"> - existencia odborníkov na rozvoj kľúčových kompetencií a predmetových kompetencií - synergia s kurikulárnou reformou a skvalitňovaním vyučovania - možný nárast konkurencie škôl a iných inštitúcií v rámci miestnej komunity - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní- zavedenie systému kariérového rastu učiteľov v nadväznosti na celoživotné vzdelávanie 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná starostlivosť o rozvoj ľudských zdrojov v školstve/pedagogickom procese zapríčiňujúca odliv kvalitných učiteľov zo škôl, ktorý je sprevádzaný nezáujmom absolventov vysokých škôl pedagogického zamerania o výkon učiteľského povolania - nízky podiel finančných prostriedkov vynakladaných na celoživotné vzdelávanie pedagogických zamestnancov
<p>Zvyšiť vybavenosť ZŠ a SŠ informačnými a komunikačnými</p>	<ul style="list-style-type: none"> - existujúce, aj keď nedostatočné vybavenie počítačmi a pripojením na 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočné vybavenie škôl počítačmi, nedostatok prístupu učiteľov k IKT 	<ul style="list-style-type: none"> - záujem škôl a tretieho sektora o zapojenie do medzinárodnej spolupráce a do výchovno- 	<ul style="list-style-type: none"> - nízky podiel HDP vynakladaný na vzdelávanie

technológiami a vytvoriť predpoklady na ich využitie vo vyučovacom procese	internet - postupne sa zvyšujúce IKT schopnosti učiteľov	- pretrvávajúci nedostatok schopnosti učiteľov využívať IKT vo výučbe a ich nízka motivácia - nízka úroveň ovládania cudzích jazykov - malý počet edukačných programov - softvéru pre potreby vyučovacieho procesu	vzdelávacích programov a projektov - spolupráca s podnikmi v regióne - celoplošné zavádzanie počítačovej gramotnosti na školách, pracoviskách a vo verejnej správe - podpora tvorby edukačných programov - softvéru	
Zlepšiť vybavenosť škôl učebnými pomôckami a zvýšiť motiváciu učiteľov používať učebné pomôcky	- existencia vzdelávacích inštitúcií pre zavádzanie nových metód a foriem výučby	- nedostatok moderných učebných pomôcok a nízka motivácia učiteľov k ich používaniu - nedostatočné ďalšie vzdelávanie učiteľov - nedostatočné ďalšie vzdelávanie učiteľov v oblasti diverzifikácie metód vyučovania	- fakulty pripravujúce budúcich učiteľov na používanie učebných pomôcok - možné zvyšovanie obľúbenosti prírodných a technických vied u žiakov a ich záujmu študovať neskôr tieto disciplíny na VŠ - spolupráca s podnikmi v regióne	- nízky podiel HDP vynakladaný na vzdelávanie
Rozvíjať sieť vyšších odborných škôl	- existencia VOŠ s rôznymi zameraniami	- nízka motivácia riaditeľov a zamestnancov VOŠ spracovať prehľad o možnostiach VOŠ a poskytovať konzultácie	- zahraniční investori – študentské stáže, financovanie a ďalšia spolupráca - Asociácia riaditeľov VOŠ – informácie a konzultácie pre zriaďovateľov	- nedostatok informácií na VÚC o možnostiach VOŠ - nízky podiel HDP vynakladaný na vzdelávanie
Rozdeliť vzdelávanie na všeobecnú časť a na prípravu na povolanie alebo štúdium na VŠ	- výstupy z projektu „Kurikulárna transformácia...“	- nedostatočná motivácia učiteľov - nedostatok motivácie pre experimentujúce školy, aby zverejňovali svoje skúsenosti a poskytovali konzultácie - delenie tried kvôli mnohým voliteľným predmetom - absencia spoločnej printovej komunikačnej platformy - nezáujem stakeholderov podieľať sa na zvýšení kvality prípravy na povolanie	- experimentálne overovanie vzdelávacích projektov na viacerých gymnáziách - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní	- príliš radikálna zmena a preto negatívny postoj škôl – riešením môžu byť dva rámcové vzdelávacie programy na prechodné obdobie - nízka účasť rezortov, samosprávy a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania - nerealizovanie stratégií, koncepcií a rozvojových impulzov v oblasti formálneho a neformálneho vzdelávania
Podporiť prípravu legislatívy podporujúcej	- projekt Milénium	- nezáujem rezortov podieľať sa odborne na príprave kurikulárnej	- existencia odborníkov na úrovni MŠ i na regionálnej	- potreba ďalších nadväzujúcich krokov - nedostatočná pozornosť MŠ SR

kurikulárnu reformu aj za účasti odborníkov z praxe		reformy - zastaraná školská legislatíva nekorešpondujúca s potrebami a požiadavkami praxe, nereflektujúca zmeny v ostatných všeobecne závažných právnych predpisoch	úrovni - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní	venovaná príprave - nerealizovanie stratégií, koncepcií a rozvojových impulzov v oblasti formálneho a neformálneho vzdelávania - nedostatočná participácia odborníkov z regionálneho školstva na tvorbe a pripomienkovaní legislatívy
Opatrenie 2.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania				
Zvýšiť ukazovatele výskumu na VŠ a zvyšovať odborné kapacity VŠ na získavanie finančných zdrojov pre vedecké a výskumné projekty	- niekoľko málo fakúlt je porovnateľných so zahraničím - existujúca sieť vedeckých a výskumných inštitúcií a potenciál vysokokvalifikovanej pracovnej sily vhodnej pre rozvoj výskumu a vývoja	- v porovnaní so zahraničím sú hodnoty ukazovateľov výskumu na našich VŠ pomerne nízke - nízke hodnoty ukazovateľov sú aj pri porovnaní s podobne zameranými ústavmi SAV - neexistencia všeobecne prijímaných objektívnych kritérií kvality výskumu - nedostatočný odborný knižničný fond a prístup k najnovším výsledkom výskumu vo svete - podiel prostriedkov na vedu a výskum vzhľadom na rozpočet fakúlt a VŠ je veľmi nízky - nedostatočná infraštruktúra VŠ v oblasti výskumu a vývoja	- snahy o skvalitnenie vzdelávania doktorandov - celoplošné zavádzanie počítačovej gramotnosti na školách, pracoviskách a vo verejnej správe	- praktická neexistencia čisto výskumných zamestnancov na VŠ - nízka motivácia učiteľov VŠ a často aj nedostatočné finančné podmienky - nízka jazyková vybavenosť učiteľov, doktorandov a výskumných zamestnancov - zotrvačnosť súčasnej inštitucionálnej kultúry na VŠ - odmietavý postoj fakúlt - rovnomerné rozdelenie prostriedkov na vedu a výskum medzi zamestnancov s vysokými a s nízkymi výkonmi vo vede a výskume a nasledujúca strata motivácie u tých výkonnejších
Rozvíjať systém ďalšieho vzdelávania vysokoškolských učiteľov	- existencia základne v podobe pracovísk zameraných na prípravu budúcich učiteľov	- nedostatočne stimulujúce prostredie pre ďalšie vzdelávanie učiteľov - rovnostársky prístup k odmeňovaniu - nedostatočné využívanie IKT vo vyučovaní a slabá pripravenosť učiteľov na ich využívanie	- celoplošné zavádzanie počítačovej gramotnosti na školách, pracoviskách a vo verejnej správe - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní	
Zvýšiť záujem uchádzačov o prípravu na učiteľské povolania, osobitne v oblasti prírodných a technických	- na viacerých fakultách pripravujúcich budúcich učiteľov prírodných a technických vied a matematiky máme schopné	- v prieskumoch obľúbenosti predmetov na SŠ patria k najmenej obľúbeným predmetom práve prírodné vedy, čo je čiastočne spôsobené príliš náročným a málo motivujúcim		

vied a matematiky a zároveň zvýšiť motiváciu absolventov všetkých učiteľských povolání, aby neodchádzali pracovať do iných rezortov	tímy a kvalitnú prípravu budúcich učiteľov - na ZŠ a SŠ máme viacero veľmi kvalitných učiteľov týchto disciplín - relatívne vysoký počet a kvalita absolventov matematiky, prírodných a technických vied?	vyučovaním - malá motivácia pre vynikajúcich učiteľov - nedostatočný manažment prenosu dobrých skúseností - nevyhovujúca úroveň infraštruktúry škôl (budovy, vybavenie, zariadenie)		
Zvýšiť finančné ohodnotenie, najmä pre mladých VŠ učiteľov s prihliadnutím ku kvalite ich vedeckej a pedagogickej práce	- pôsobenie množstva učiteľov, ktorí sú úspešní vo vedeckej, výskumnej a pedagogickej práci - vzdelanie a morálna zodpovednosť podstatnej časti učiteľov	- finančné ohodnotenie práce vysokoškolských vedeckých a pedagogických zamestnancov je nízke v porovnaní s inými druhmi zamestnania, najmä u mladých učiteľov - finančné ohodnotenie často vôbec nesúvisí s kvalitou práce	- budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní	- pretrvávajúce rovnostárskeho pohľadu na finančné ohodnotenie práce vysokoškolského učiteľa
Zvýšiť kvalitu školiteľov doktorandov a zvýšiť počet doktorandov	- rastúci počet doktorandov	- publikačná činnosť mnohých fakúlt a ich úspešnosť pri získavaní grantov sú nízke - nízke finančné ohodnotenie doktorandov - často nesystémová predstava o úlohe a práci doktorandov - nedostatočné využívanie IKT a nízka jazyková zdatnosť školiteľov doktorandov - nevyhovujúca úroveň infraštruktúry škôl (budovy, vybavenie, zariadenie) - nedostatočná infraštruktúra VŠ v oblasti výskumu a vývoja	- zvýšenie zapojenia SAV do školiteľskej činnosti - celoplošné zavádzanie počítačovej gramotnosti na školách, pracoviskách a vo verejnej správe	- možný odpor zo strany fakúlt, ktoré dosahujú malú úspešnosť v publikačnej činnosti a pri získavaní grantov
Vytvoriť podmienky pre mladých postdoktorandov, aby sa mohli stať v blízkej budúcnosti lídrami vedy a výskumu na VŠ	- pôsobenie množstva schopných mladých vedeckých zamestnancov, ktorí zatiaľ neodišli do súkromných firiem alebo do zahraničia	- pracovné podmienky na VŠ v zahraničí sú často podstatne lepšie - nedostatočný odborný knižničný fond a prístup k najnovším výsledkom výskumu vo svete - nedostatočná infraštruktúra VŠ v oblasti výskumu a vývoja	- po zlepšení podmienok by sa mladí vedeckí zamestnanci vracali zo zahraničia a súkromného sektora	- prostriedky poskytované v súkromných firmách a v zahraničí sú často dramaticky vyššie ako tie, ktoré im sú schopné poskytnúť naše VŠ
Zdôrazniť odlišnú funkciu prvého	- rast záujmu o vzdelávanie, predovšetkým cudzích	- nedostatočná orientácia obsahu vzdelávania na rozvoj kľúčových	- významná hodnota vzdelania ako individuálnej priority	- nízka účasť rezortov, samosprávy, podnikateľskej sféry a sociálnych

(bakalárskeho) a druhého stupňa VŠ vzdelávania a nadväzne umožniť univerzitám špecializovať sa a vykonať diverzifikáciu	jazykov, manažmentu, IKT, ale aj o odborné vzdelávanie	kompetencií ako predpokladu flexibility a adaptability pracovnej sily - slabá priestupnosť škôl na horizontálnej a vertikálnej úrovni - nízka flexibilita profilov absolventov vysokoškolského vzdelávania voči požiadavkám trhu práce a zamestnávateľov - nedostatočná infraštruktúra VŠ v oblasti výskumu a vývoja	- rast záujmu podnikateľov o inováciu kvalifikovanosti - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní	partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania - deformovaný trh práce, ktorý bude vyžadovať len určitý typ kvalifikácie
Zvyšiť monitoring práce VŠ a fakúlt, vrátane kontaktu s absolventmi, PR a kontaktov s podnikmi a okolitou komunitou	- viacerí absolventi VŠ sa veľmi dobre uplatnili doma i v zahraničí - niektoré fakulty VŠ dosahujú dobré výsledky vo výučbe a vo vede a výskume - viacerí absolventi VŠ a fakúlt si zachovali dobrý vzťah k svojej "alma mater" a mohli by jej pomôcť	- bez kontaktu so svojimi absolventmi fakulty a VŠ nemôžu využiť ich skúsenosti - bez analýzy svojej vlastnej práce fakulty často nepoznajú svoje silné a slabé stránky vo výučbe a vo vede a výskume - bez prehľadu o pracovnom uplatnení svojich absolventov fakulty nie sú schopné pružne reagovať na potreby trhu práce - nedostatočná motivácia fakúlt a VŠ k nadviazaniu kontaktov so svojimi absolventmi a k rozvinutiu PR a kontaktov s komunitou a s podnikmi v regióne - nedostatočná motivácia fakúlt k monitorovaniu kvality svojej práce - nízka úroveň manažmentu a marketingu škôl - absencia funkčného systému zabezpečenia hodnotenia kvality vysokoškolského vzdelávania	- finančné dary od absolventov tvoria v USA až 25% a viac celkových príjmov univerzity - komunikujúca sieť absolventov (<i>alumni</i>) podstatne prispieva k ich schopnosti nájsť si primerané zamestnanie v danom odbore - rast konkurencie medzi jednotlivými fakultami na základe porovnateľných kritérií - podpora myšlienky „učiacich sa regiónov“ - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní	- nie je vybudovaná kultúra komunikácie medzi absolventmi a fakultami, rovnako medzi univerzitami a ich socio-ekonomickým a vedeckým prostredím - nízka účasť rezortov, samosprávy, podnikateľskej sféry a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania - pretrvávajúca rigidita a narastanie izolovanosti systému vzdelávania od potrieb ekonomiky - deformovaný trh práce, ktorý bude vyžadovať len určitý typ kvalifikácie
Rozvíjať množstvo a kvalitu programov medzinárodnej spolupráce medzi slovenskými VŠ	- záujem škôl a tretieho sektora o zapojenie do medzinárodnej spolupráce a do výchovno-vzdelávacích programov a projektov	- nedostatočná infraštruktúra VŠ v oblasti výskumu a vývoja	- budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní	

a zahraničnými VŠ	- niekoľkoročné skúsenosti s medzinárodnými programami			
Zvýšiť aktívnu a pasívnu zahraničnú mobilitu	- aktívna mobilita rastie	- aktívna mobilita je nízka - pasívna mobilita je veľmi nízka - väčšina VŠ neponúka študijné programy v cudzom jazyku - nízka motivácia fakúlt a ich učiteľov pripraviť kurzy v cudzom jazyku - u mnohých učiteľov problémy so znalosťou jazyka		- nízka účasť rezortov, samosprávy, podnikateľskej sféry a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania
Zvýšiť podiel študentov v dennej forme štúdia na celkovom počte študentov	- rast záujmu o vzdelávanie, predovšetkým cudzích jazykov, manažmentu, IKT, ale aj o odborné vzdelávanie	- nevyhovujúca úroveň infraštruktúry škôl (budovy, vybavenie, zariadenie) - nízka flexibilita profilov absolventov vysokoškolského vzdelávania voči požiadavkám trhu práce a zamestnávateľov - nedostatočná infraštruktúra VŠ v oblasti výskumu a vývoja	- významná hodnota vzdelania ako individuálnej priority - opatrenia štátu zabezpečujúce rovnosť prístupu k vzdelávaniu, integráciu a reintegráciu - celoplošné zavádzanie počítačovej gramotnosti na školách, pracoviskách a vo verejnej správe	
Zvýšiť podiel dospelých populácie zúčastňujúcej sa ďalšieho vzdelávania	- rast záujmu o vzdelávanie, predovšetkým cudzích jazykov, manažmentu, IKT, ale aj o odborné vzdelávanie - rozsiahla sieť a dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií - významná hodnota vzdelania ako individuálnej priority	- problematické určenie kvality programov ďalšieho vzdelávania - nedostatočná orientácia obsahu vzdelávania na rozvoj kľúčových kompetencií ako predpokladu flexibility a adaptability pracovnej sily - nízky podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva na celoživotnom vzdelávaní vrátane učiteľov a riadiacich zamestnancov vo vzdelávaní - nedostatočne stimulujúce prostredie pre ďalšie vzdelávanie učiteľov - slabá prístupnosť k študijnej odbornej literatúre na školách a vo verejných knižniciach - nevyhovujúca štruktúra kvalifikácie pracovnej sily a vzdelávacích inštitúcií vzhľadom na potreby trhu práce - absencia certifikácie vzdelávacích	- nízky podiel ľudí (predčasne) opúšťajúcich vzdelávací systém bez získania kvalifikácie - politický dôraz na potrebu celoživotného vzdelávania ako jednej zo štyroch priorít rozvoja slovenskej spoločnosti - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní	- nedostatočná diskusia o výhodách, ktoré vyplývajú tak pre občanov ako aj zamestnávateľov - nedostatočná miera počítačovej gramotnosti vo verejnej správe a na celospoločenskej úrovni - absencia komplexnej stratégie celoživotného vzdelávania a poradenstva - nedostatočné ocenenie neformálneho vzdelávania z pohľadu spoločnosti aj zamestnávateľov - nevyhovujúce legislatívne prostredie pre motiváciu zamestnancov a zamestnávateľov participovať na ďalšom vzdelávaní - pretrvávajúca rigidita a narastanie izolovanosti systému vzdelávania od potrieb ekonomiky

		inštitúcií neformálneho vzdelávania, spätnej väzby od účastníkov ďalšieho vzdelávania a ich zamestnávateľov - nedostatočná starostlivosť o rozvoj ľudských zdrojov v školstve/pedagogickom procese		
Zaviesť systém komplexného a dostupného kariérneho poradenstva v regióne	- rozsiahla sieť a dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií	- nedostatočná orientácia obsahu vzdelávania na rozvoj kľúčových kompetencií ako predpokladu flexibility a adaptability pracovnej sily - absencia základného pedagogického výskumu - nedostatočná starostlivosť o rozvoj ľudských zdrojov v školstve/pedagogickom procese	- rast záujmu o vzdelávanie, predovšetkým cudzích jazykov, manažmentu, IKT, ale aj o odborné vzdelávanie - možnosť vzdelávania výchovných poradcov a pedagogických zamestnancov na kariérových poradcov	- absencia komplexnej stratégie celoživotného vzdelávania a poradenstva - nízka účasť rezortov, samosprávy a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania
Zvýšiť aktívnu účasť a vplyv zamestnávateľov na kvalitu, obsah a rozsah vzdelávania vedúceho k získaniu kvalifikácie (vrátane vnútropodnikového vzdelávania)	- rast záujmu podnikateľov o inováciu kvalifikovanosti	- nedostatočná orientácia obsahu vzdelávania na rozvoj kľúčových kompetencií ako predpokladu flexibility a adaptability pracovnej sily - absencia certifikácie vzdelávacích inštitúcií neformálneho vzdelávania, spätnej väzby od účastníkov ďalšieho vzdelávania a ich zamestnávateľov - nedostatočný záujem zamestnávateľov o vzdelávanie vlastných zamestnancov	- významná hodnota vzdelania ako individuálnej priority - vysoký podiel kvalifikovanej pracovnej sily v populácii	- nedostatočná diskusia o výhodách, ktoré vyplývajú tak pre občanov ako aj zamestnávateľov - nevyhovujúca štruktúra kvalifikácie pracovnej sily a vzdelávacích inštitúcií vzhľadom na potreby trhu práce - nedostatočné ocenenie neformálneho vzdelávania z pohľadu spoločnosti aj zamestnávateľov - nevyhovujúce legislatívne prostredie pre motiváciu zamestnancov a zamestnávateľov participovať na ďalšom vzdelávaní - pretrvávajúca rigidita a narastanie izolovanosti systému vzdelávania od potrieb ekonomiky - deformovaný trh práce, ktorý bude vyžadovať len určitý typ kvalifikácie
Zaviesť systém hodnotenia kvality a certifikácie inštitúcií ČZV		- problematické určenie kvality programov ďalšieho vzdelávania - absencia systému hodnotenia kvality formálneho vzdelávania - nízka efektívnosť siete vzdelávacích inštitúcií	- významná hodnota vzdelania ako individuálnej priority - politický dôraz na potrebu celoživotného vzdelávania ako jednej zo štyroch priorít rozvoja slovenskej spoločnosti	- absencia komplexnej stratégie celoživotného vzdelávania a poradenstva - nedostatočná diskusia o výhodách, ktoré vyplývajú tak pre občanov ako aj zamestnávateľov - absencia spätnej väzby od účastníkov

		<ul style="list-style-type: none"> - absencia základného pedagogického výskumu - nedostatočne stimulujúce prostredie pre ďalšie vzdelávanie učiteľov 	<ul style="list-style-type: none"> - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní 	<ul style="list-style-type: none"> ďalšieho vzdelávania a ich zamestnávateľov - nízka účasť rezortov, samosprávy a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania
Zaviesť metódy prieskumu potrieb trhu práce	<ul style="list-style-type: none"> - existencia prieskumu profesijnej orientácie žiakov na stredných školách pre potreby trhu práce 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná orientácia obsahu vzdelávania na rozvoj kľúčových kompetencií ako predpokladu flexibility a adaptability pracovnej sily - nevyhovujúca štruktúra kvalifikácie pracovnej sily a vzdelávacích inštitúcií vzhľadom na potreby trhu práce - absencia spätnej väzby od účastníkov ďalšieho vzdelávania a ich zamestnávateľov 	<ul style="list-style-type: none"> - rast záujmu podnikateľov o inováciu kvalifikovanosti 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná diskusia o výhodách, ktoré vyplývajú tak pre občanov ako aj zamestnávateľov - pretrvávajúca rigidita a narastanie izolovanosti systému vzdelávania od potrieb ekonomiky - deformovaný trh práce, ktorý bude vyžadovať len určitý typ kvalifikácie
Podporiť vznik sietí učiacich sa regiónov	<ul style="list-style-type: none"> - rozsiahla sieť a dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií 	<ul style="list-style-type: none"> - nízky podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva na celoživotnom vzdelávaní vrátane učiteľov a riadiacich zamestnancov vo vzdelávaní - nevyhovujúca úroveň infraštruktúry všetkých stupňov škôl (budovy, vybavenie, zariadenie) - slabá prístupnosť k študijnej odbornej literatúre na školách a vo verejných knižniciach - nevyhovujúca štruktúra kvalifikácie pracovnej sily a vzdelávacích inštitúcií vzhľadom na potreby trhu práce - absencia certifikácie vzdelávacích inštitúcií neformálneho vzdelávania, spätnej väzby od účastníkov ďalšieho vzdelávania a ich zamestnávateľov 	<ul style="list-style-type: none"> - vysoký počet ľudí aktívnych v rámci dobrovoľníctva, zvlášť mladých ľudí, ktorí týmto spôsobom získavajú dôležité manažérske, jazykové a sociálne zručnosti - vytváranie partnerstiev na rozvoj vzdelávania na regionálnej úrovni - rozšírenie prístupu k vzdelávaniu pre znevýhodnené skupiny na trhu práce 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná miera počítačovej gramotnosti vo verejnej správe a na celospoločenskej úrovni - nízka účasť rezortov, samosprávy a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania - pretrvávajúca rigidita a narastanie izolovanosti systému vzdelávania od potrieb ekonomiky
Zabezpečiť priechodnosť a kompatibilitu medzi formálnym, neformálnym a informálnym sektorom vzdelávania a umožniť priebežné získavanie kvalifikácie aj	<ul style="list-style-type: none"> - rast záujmu o vzdelávanie, predovšetkým cudzích jazykov, manažmentu, IKT, ale aj o odborné vzdelávanie - rozsiahla sieť a dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií 	<ul style="list-style-type: none"> - nízka efektívnosť siete vzdelávacích inštitúcií - nedostatočná orientácia obsahu vzdelávania na rozvoj kľúčových kompetencií ako predpokladu flexibility a adaptability pracovnej sily - slabá prístupnosť škôl na 	<ul style="list-style-type: none"> - významná hodnota vzdelania ako individuálnej priority - existujúce opatrenia štátu zabezpečujúce rovnosť prístupu k vzdelávaniu - vysoký počet ľudí aktívnych v rámci dobrovoľníctva, zvlášť 	<ul style="list-style-type: none"> - rezistencia reprezentantov formálneho vzdelávania, ktorí v tejto agende vidia riziko oslabenia postavenia škôl - absencia komplexnej stratégie celoživotného vzdelávania a poradenstva - nedostatočné ocenenie neformálneho vzdelávania z pohľadu spoločnosti aj

prostredníctvom neformálneho vzdelávania	- široká sieť mládežníckych organizácií pracujúcich v oblasti neformálneho učenia detí a mládeže	horizontálnej a vertikálnej úrovni - absencia základného pedagogického výskumu - slabá prístupnosť k študijnej odbornej literatúre na školách a vo verejných knižniciach - nedostatočná starostlivosť o rozvoj ľudských zdrojov v školstve/pedagogickom procese	mladých ľudí, ktorí týmto spôsobom získavajú dôležité manažérske, jazykové a sociálne zručnosti - využívanie foriem neformálneho vzdelávania v rámci voľnočasových aktivít detí a mládeže s dôrazom na rozvoj kľúčových kompetencií, najmä spoločenských a občianskych - politický dôraz na potrebu celoživotného vzdelávania ako jednej zo štyroch priorít rozvoja slovenskej spoločnosti - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní	zamestnávateľov - pretrvávajúca rigidita a narastanie izolovanosti systému vzdelávania od potrieb ekonomiky
Zaviesť systém efektívneho financovania CŽV na celoživotné vzdelávanie dospelých podľa zámerov regionálneho rozvoja	- rozsiahla sieť a dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií	- problematiku určenia kvality programov ďalšieho vzdelávania - absencia systému hodnotenia kvality formálneho vzdelávania - absencia základného pedagogického výskumu - absencia certifikácie vzdelávacích inštitúcií neformálneho vzdelávania, spätnej väzby od účastníkov ďalšieho vzdelávania a ich zamestnávateľov	- rast záujmu podnikateľov o inováciu kvalifikovanosti - politický dôraz na potrebu celoživotného vzdelávania ako jednej zo štyroch priorít rozvoja slovenskej spoločnosti - budovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní	- absencia komplexnej stratégie celoživotného vzdelávania a poradenstva - nízky podiel HDP vynakladaný na vzdelávanie

3.6 HLAVNÉ DISPARITY A FAKTORY ROZVOJA

Tabuľka 4: Schéma rozpracovania kľúčových disparít a faktorov rozvoja s regionálnym priemetom na úrovni NUTS 2

Kľúčové disparity	Regionálny priemet				Hlavné faktory rozvoja	Regionálny priemet			
Prioritná os Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť	ZS	SS	VS	BA	Prioritná os Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť	ZS	SS	VS	BA
1. Nedostatočná orientácia obsahu vzdelávania na rozvoj kľúčových kompetencií ako predpokladu flexibility a adaptability pracovnej sily a nedostatočné využívanie potenciálu IKT vo vzdelávacom procese	x	x	x		a. Tvorba vzdelávacích programov, obsahu a metód či foriem vzdelávania zodpovedajúcich potrebám znalostnej ekonomiky a orientácia obsahu vzdelávania na kľúčové kompetencie; Prispôbenie ponuky a tvorba vzdelávacích programov, obsahu, metód a foriem ďalšieho vzdelávania požiadavkám trhu práce, znalostnej ekonomiky vytváraním partnerstiev na rozvoj vzdelávania na regionálnej úrovni. (1)	x	x	x	
2. Nízky podiel HDP vynakladaný na vzdelávanie a nedostatočná starostlivosť o rozvoj ľudských zdrojov v školstve zapríčiňujúca odliv kvalitných učiteľov zo škôl	x	x	x		b. Rozsiahla sieť a dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií a opatrenia štátu zabezpečujúce rovnosť prístupu k vzdelávaniu (2, 5). Vybudovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní a zlepšenie spoločenského statusu a sociálneho postavenia učiteľa (2)	x	x	x	
3. Absencia funkčného systému zabezpečenia kvality vzdelávania a pretrvávajúca rigidita a narastanie izolovanosti systému vzdelávania od potrieb ekonomiky.	x	x	x		c. Vytvorenie uceleného systému monitorovania kvality vzdelávania, najmä po ukončení jednotlivých stupňov vzdelávania a kompletizácia štandardov a existujúca sieť vedeckých a výskumných inštitúcií a potenciál vysokokvalifikovanej pracovnej sily vhodnej pre rozvoj výskumu a vývoja (3)	x	x	x	
4. Nízka flexibilita profilov absolventov vo formálnom vzdelávaní voči požiadavkám trhu práce a zamestnávateľov a nízka účasť rezortov, samosprávy a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania	x	x	x		d. Vytváranie partnerstiev na rozvoj vzdelávania na regionálnej úrovni a tvorba vzdelávacích programov, obsahu a metód či foriem vzdelávania zodpovedajúcich potrebám znalostnej ekonomiky (4)	x	x	x	
5. Nízky podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva na celoživotnom vzdelávaní vrátane pedagógov a riadiacich pracovníkov vo vzdelávaní	x	x	x		e. Rast záujmu zamestnávateľov a občanov o ďalšie vzdelávanie a politický dôraz na potrebu celoživotného vzdelávania ako	x	x	x	

					jednej zo štyroch priorit rozvoja slovenskej spoločnosti (2, 5)				
6. Relatívne vysoká miera nezamestnanosti SR, s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných starších občanov a mladých ľudí	x	x	x		f. Rozsiahla sieť a relatívne dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií (2, 5)	x	x	x	
7. Nevývážená integrácia marginalizovaných skupín do spoločnosti, najmä členov rómskej komunity	x	x	x		g. Opatrenia štátu zabezpečujúce rovnosť prístupu k vzdelávaniu, integráciu a reintegráciu a rozšírenie prístupu k vzdelávaniu pre znevýhodnené skupiny na trhu práce (6)	x	x	x	
8. Slabá sociálno-ekonomická situácia a relatívne vysoké riziko chudoby rodín postihnutých nezamestnanosťou	x	x	x		h. Rozšírenie prístupu ku vzdelávaniu pre marginalizované skupiny obyvateľstva, rozsiahla sieť a dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií (7)	x	x	x	
9. Nedostatočná vzdelanostná úroveň marginalizovaných skupín obyvateľstva	x	x	x		i. Tvorba koncepcií rozvoja vzdelávacej sústavy s ohľadom na vzdelávacie potreby marginalizovaných skupín (8)	x	x	x	
Prioritná os Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre Bratislavský kraj	ZS	SS	VS	BA	Prioritná os Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre Bratislavský kraj	ZS	SS	VS	BA
1. Nedostatočná orientácia obsahu a podmienok vzdelávania (metódy, formy, prostredie výchovy a pod.) na rozvoj kľúčových kompetencií ako predpokladu flexibility a adaptability pracovnej sily a nedostatočné využívanie potenciálu IKT vo vzdelávacom procese				x	a. Tvorba vzdelávacích a výchovných programov, obsahu a metód, foriem vzdelávania zodpovedajúcich potrebám znalostnej ekonomiky a orientácia obsahu vzdelávania na kľúčové kompetencie (1)				x
2. Nízky podiel HDP vynakladaný na vzdelávanie a nedostatočná starostlivosť o rozvoj ľudských zdrojov v školstve zapríčiňujúca odlišnosť kvalitných učiteľov zo škôl				x	b. Prispôbenie ponuky a tvorba vzdelávacích programov, obsahu, metód a foriem ďalšieho vzdelávania požiadavkám trhu práce, znalostnej ekonomiky vytváraním partnerstiev na rozvoj vzdelávania na regionálnej úrovni (1)				x
3. Nízky podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva na celoživotnom vzdelávaní vrátane pedagógov a riadiacich pracovníkov vo vzdelávaní				x	c. Rozsiahla sieť a dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií a opatrenia štátu zabezpečujúce rovnosť prístupu k vzdelávaniu. Vybudovanie pedagogickej vedecko-výskumnej základne, ktorá bude systémovo riešiť reformy vo vzdelávaní a zlepšenie spoločenského statusu a sociálneho postavenia učiteľa (2)				x
4. Nedostatočné legislatívne zabezpečenie uznávania formálneho (v rôznych štátoch sveta), neformálneho a informálneho (samovzdelávanie a pod.) vzdelávania				x	d. Rast záujmu zamestnávateľov a občanov o ďalšie vzdelávanie a politický dôraz na potrebu celoživotného vzdelávania ako jednej zo štyroch priorit rozvoja slovenskej spoločnosti (2, 3)				x
					e. Rozsiahla sieť a relatívne dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií (2, 3)				x
					f. Opatrenia štátu zabezpečujúce tvorbu legislatívy (4)				x

4 Stratégia operačného programu

4.1 VÝCHODISKÁ STRATÉGIE OP

4.1.1 Výsledky analýzy súčasnej situácie

Na základe výsledkov socio-ekonomickej analýzy kontextu intervencií je globálny cieľ operačného programu definovaný nasledovne: *„Zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti SR prostredníctvom prispôbenia vzdelávacieho systému potrebám znalostnej spoločnosti“*. Súčasná ekonomická a sociálna situácia v oblasti vzdelávania si vyžaduje intervencie do všetkých zložiek vzdelávacieho systému, ako aj do oblasti vedy a výskumu. Zo socio-ekonomickej analýzy oblasti vzdelávania v Slovenskej republike vyplýva, že je potrebné podporovať aj tvorbu prognóz budúcich vzdelávacích potrieb. Pri plánovaní a riadení školstva nie je možné reagovať ad hoc, ale je potrebné prijímať kompetentné rozhodnutia založené na znalosti vývoja trhu práce s dostatočným predstihom. Od zmeny vzdelávacieho obsahu po uvoľnenie absolventa na trh práce ubieha spravidla niekoľko rokov. Tu je vhodné formálne vzdelávanie dopĺňať neformálnymi pružnejšími formami a hľadať spôsob ich uznania zamestnávateľmi.

Operačný program Vzdelávanie definuje ciele, rámcové aktivity a príklady konkrétnych aktivít, ktoré budú spolufinancované zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu na území cieľov Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť v období rokov 2007-2013 v rámci nasledovných prioritných osí:

1. Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť
2. Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj
3. Technická pomoc.

Globálny cieľ prioritnej osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť bol zadefinovaný na základe výsledkov SWOT analýzy, ktoré poukázali na kľúčové disparity a faktory rozvoja v oblasti Ľudské zdroje a vzdelávanie, nasledovne: *„Zvýšiť kvalitu a prístup k celoživotnému vzdelávaniu s dôrazom na transformáciu obsahu vzdelávania smerom k rozvíjaniu kľúčových kompetencií tak, aby reflektovalo aktuálne a perspektívne potreby znalostnej spoločnosti“*.

Na dosiahnutie tohto cieľa bola zvolená stratégia, ktorá v prvom kroku rozdelila celoživotné vzdelávanie na tri kľúčové a svojim poslaním navzájom oddeliteľné segmenty:

- a) regionálne školstvo (základné a stredné školy - zriaďované vo veľkej väčšine na úrovni samosprávy; zabezpečujú poskytovanie základných vedomostí, zručností a kompetencií v počiatočnom vzdelávaní; veľmi dobre fungujúca inštitucionálna sieť poskytovateľov základného a stredoškolského vzdelania),
- b) vysoké školstvo (vysoké školy – svojim charakterom a poslaním majú významné postavenie v celom vzdelávacom systéme; zriaďované zákonom a uznesením vlády SR, udeľovaním štátneho súhlasu; poskytujú vedomosti, zručnosti a kompetencie,

ktoré umožňujú svojim absolventom podieľať sa na produkcii s vysokou pridanou hodnotou a flexibilne sa pohybovať na trhu práce v znalostnej ekonomike),

- c) celoživotné vzdelávanie (s dôrazom na ďalšie vzdelávanie, ktoré sa vo väčšine uskutočňuje v systéme neformálneho vzdelávania; vzdelávacie inštitúcie ďalšieho vzdelávania orientujú predovšetkým podľa dopytu po vzdelávaní; sú tou časťou vzdelávacieho systému, ktorý je vo svojej podstate najflexibilnejší k požiadavkám trhu práce (najnovšie poznatky, prevažuje vzdelávanie v problematike okamžite využiteľnej v praxi) a učiacim sa (efektívne vzdelávanie založené na metódach prispôbených učiacemu sa).

V druhom kroku bolo každému segmentu priradené samostatné opatrenie so špecifickými cieľmi a jedno opatrenie so špecifickým cieľom horizontálneho charakteru podporujúceho prístup marginalizovaných skupín ku vzdelávaniu tak, aby spolu všetky ciele opatrení synergicky napĺňali globálny cieľ prioritnej osi.

Cieľ opatrenia pre **regionálne školstvo** spočíva v kurikulárnej transformácii vzdelávania tak, aby pripravil absolventa pre potreby trhu práce v znalostnej ekonomike ako aj pre jeho nadväzujúce vzdelávanie v systéme vysokých škôl a ďalšieho vzdelávania. Cieľ opatrenia pre **vysoké školstvo a vedu a výskum** spočíva v podpore vysokým školám a organizáciám výskumu a vývoja neustále sa prispôbovať meniacim sa podmienkam a reflektovať nové potreby znalostnej spoločnosti, tak aby zvýšili kvalitu vzdelávania, výskumu a vývoja. Cieľ opatrenia pre **celoživotné vzdelávanie** spočíva v podpore vytvárania a rozvoja efektívneho systému celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva zameraného na zvyšovanie a prispôbovanie kvalifikácií požiadavkám znalostnej spoločnosti a uľahčenie prístupu k efektívnemu učeniu sa po celý život pre všetkých občanov SR. Cieľ opatrenia zameranej na **zvýšenie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity**, spočíva predovšetkým v podpore prístupu ku vzdelávaniu na všetkých úrovniach celoživotného vzdelávania ako aj v príprave učiteľov a alternatívnych foriem vzdelávania pre tieto skupiny.

Môže sa zdať, že cieľ tretieho opatrenia je totožný s globálnym cieľom a prvé dva ciele sú jeho podmnožinami. Treba však vychádzať zo stavu v akom slovenský vzdelávací systém je. Má veľmi dobre inštitucionálne vyvinutý systém formálneho vzdelávania (základné, stredné a vysoké školy), ale nekorešponduje so systémom neformálneho vzdelávania (kurzy ďalšieho vzdelávania). Preto sa v plnení tohto cieľa prioritná os zameria práve na systém neformálneho vzdelávania, aby sa dokázal priblížiť a interaktívne „komunikovať“ s formálnym systémom vzdelávania (horizontálna a vertikálna prestupnosť s formálneho do neformálneho systému a naopak).

Tretí krok predstavujú špecifické ciele opatrení a samotné skupiny aktivít, ktoré ešte konkrétnejšie zameriavajú plnenie vyššie spomenutých cieľov na jednotlivé komponenty vzdelávacieho prostredia príslušného opatrenia. Vo všeobecnosti tieto komponenty môžeme pomenovať nasledovne: 1. žiak, študent, učitelia a jeho potreby v systéme; 2. učiteľ, pedagóg, lektor, poradca a jeho podmienky pre prácu; 3. kurikulum, vyučovacie metódy a formy, učebný odbor, študijný program, kurz, modul a jeho prispôbenie potrebám znalostnej ekonomiky; 4. škola, vzdelávacia inštitúcia a riadenie jej procesov s cieľom poskytovať kvalitné a efektívne vzdelávanie.

Takto nastavená stratégia má na samom vrchu pyramídy identifikovaný globálny cieľ, ktorý operuje s pojmami komplexného systému vzdelávania. Na to, aby bol tento globálny cieľ realizovateľný a zároveň priebežne kontrolovaný jeho priebeh napĺňania, bolo potrebné

v nastavení stratégie „operacionalizovať“ tento komplex do jednoduchších komponentov a vzťahov medzi nimi. Týmto je možné v rámci stratégie dosiahnutia globálneho cieľa spojiť niekoľko komponentov horizontálne i vertikálne a riešiť i zložitejšie zmeny v systéme na úrovni národných projektov a zároveň táto stratégia poskytuje priestor pre malé aktivity, ktoré sa dokážu koncentrovať na jednotlivé malé procesy vo vzdelávacích subsystémoch. Výhodou takto zvolenej stratégie je jednak riešenie ľahko identifikovateľných prekážok na ceste plnenia globálneho cieľa a zároveň sa tým podporuje využívanie synergických efektov pri realizácii jednotlivých aktivít v systéme na dosiahnutie globálneho cieľa.

Systém vzdelávania v **regióne Bratislavského samosprávneho kraja** musí reagovať na súčasný dlhodobý pokles populačnej krivky v Bratislavskom samosprávnom kraji. Neustály rozvoj technológií, výrobných procesov a technických riešení vo výrobnom procese si vyžadujú zabezpečiť celoživotný proces vzdelávania s dôrazom na permanentný rast odbornosti zamestnancov, v ktorom môžu a musia zohrávať školy oveľa významnejšiu úlohu ako doteraz. Cieľom tejto zmeny je zvýšenie zamestnanosti, zvýšenie šancí pre ich uplatnenie v nových podmienkach, keď budú zanikať mnohé pracovné príležitosti, ale zároveň budú vznikať a vytvárať sa nové.

Globálny cieľ prioritnej osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj zadefinovaný na základe výsledkov SWOT analýzy, ktoré poukázali na kľúčové disparity a faktory rozvoja v oblasti Ľudské zdroje a vzdelávanie, je nasledovný: *„Zvýšiť kvalitu a prístup k celoživotnému vzdelávaniu s dôrazom na transformáciu obsahu vzdelávania smerom k rozvíjaniu kľúčových kompetencií s cieľom zabezpečiť dlhodobú konkurencieschopnosť bratislavského kraja“.*

Cieľ opatrenia pre **regionálne školstvo** na území cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť spočíva v kurikulárnej transformácii vzdelávania tak, aby pripravil absolventa pre potreby trhu práce v znalostnej ekonomike ako aj pre jeho nadväzujúce vzdelávanie v systéme vysokých škôl a ďalšieho vzdelávania. Hlavným cieľom optimalizácie siete vzdelávacích inštitúcií vzhľadom na potreby trhu práce je prispôsobenie ich kapacity aktuálnym a perspektívnym tendenciám populačného vývoja na jednej strane a požiadavkám na kvalifikovanú pracovnú silu na strane druhej.

Stratégia navrhnutá Bratislavským samosprávnym krajom (ďalej len „BSK“) je zacielená na dve základné úlohy: reštrukturalizáciu siete škôl, odborov a odborných zameraní štúdia a jej racionalizáciu, ktorými sa má dosiahnuť postupné zosúladenie štruktúry škôl a spektra ponúkaných vzdelávacích potrieb s potrebami trhu práce a dopytom po vzdelávacích službách. Cieľom má byť, aby sa školy otvárali reálnym potrebám regiónu, a tým zvyšovali efektívnosť služieb, ktoré poskytujú verejnosti. Osobitnou úlohou využitia existujúcej siete škôl na širšie uplatnenie v spoločnosti a riešenie dostupnosti odborného vzdelávania a prípravy bude aj rozvinutie iniciatív na hodnotenie a uznávanie neformálneho vzdelávania, v ktorých môžu aj školy zohrávať významnú úlohu, pretože vo fáze hodnotenia a uznávania musí dôjsť k prepojeniu neformálneho vzdelávania s formálnym systémom a jeho hodnotiacimi nástrojmi.

Na riešenie problému nezamestnanosti absolventov z dôvodu nedostatočnej, resp. chýbajúcej praxe bude potrebné prehodnotiť obsah a metódy ich prípravy vo formálnom systéme vzdelávania a zapojiť podnikateľskú sféru do poskytovania možností praktických stáží počas školskej dochádzky, resp. absolventskej praxe po absolvovaní stredoškolskej prípravy.

Cieľ opatrenia pre **zvyšovanie konkurencieschopnosti bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania** spočíva v neustálej podpore vysokým školám pri prispôbovaní sa meniacim sa podmienkam znalostnej spoločnosti, tak aby zvýšili kvalitu vzdelávania, výskumu a vývoja a v podpore vytvárania a rozvoja efektívneho systému celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva zameraného na zvyšovanie a prispôbovanie kvalifikácií požiadavkám znalostnej spoločnosti a uľahčenie prístupu k efektívnemu učeniu sa po celý život..

Bratislavský región je charakteristický vysokou ponukou vzdelávacích možností vrátane terciárneho vzdelávania. Ich efektívnosť spravidla zabezpečuje čiastočné, resp. úplné financovanie zo strany klienta. Efektívnosť vynakladaných verejných zdrojov by mali zabezpečovať nástroje vyhodnocovania účinnosti dotovaných vzdelávacích programov. V systémoch formálneho vzdelávania zohrávajú významnú úlohu efektívne fungujúce služby kariérneho poradenstva. Tu sa nemyslí len na služby psychologického charakteru, ktoré tvoria nezanedbateľnú súčasť pri výbere povolania, ale aj informačné služby, tutorstvo, kariérne poradenstvo a podobne. Poskytovanie a využívanie poradenských kariérnych služieb nie je v regióne štandardom. Tieto služby však zároveň vytvárajú tlak na hodnotenie vzdelávacích ponúk a výber vhodných a prínosných pre klienta. Takto spätne prispievajú k efektívnemu investovaniu do celoživotného vzdelávania.

V súvislosti s realizáciou zásady Podpora rozvoja ľudského kapitálu a celoživotného učenia v Národnom strategickom pláne sa pre BSK ukazuje potreba rovnomerne pokryť ponuku vzdelávania v regióne a jeho subregiónoch, a to jednak optimalizáciou siete vzdelávacích inštitúcií vzhľadom na potreby trhu práce, ale aj rozšírením ponuky stredného a ďalšieho vzdelávania v jednotlivých subregiónoch BSK (najmä v okrese Malacky).

4.1.2 Vízia a stratégia NSRR

„Vízia predstavuje koncepčné smerovanie krajiny a vymedzuje pozíciu, ktorú chce z dlhodobého hľadiska dosiahnuť. Na víziu nadväzuje stratégia, prostredníctvom ktorej je vo vymedzenom časovom období vízia napĺňaná.“ Ak sa chce SR stať prosperujúcou krajinou, dlhodobo atraktívnou pre investovanie a život jej súčasných aj budúcich obyvateľov, musí naplno využívať svoje šance na ďalší rozvoj a s tým súvisiace zmeny, ktoré ju priblížia k najvyspelejším krajinám EÚ. Ak porovnávame SR s najvyspelejšími krajinami, zistíme že zaostáva v mnohých aspektoch a v rôznom rozsahu. Ak za najvyspelejšie krajiny EÚ môžeme považovať štáty EÚ-15, tak vízia SR by sa mala zamerať na priblíženie sa k ich úrovni a kvalite hospodárskeho rozvoja. Preto je vízia hospodárskeho a sociálneho rozvoja SR formulovaná ako: **Udržateľná celková konvergencia ekonomiky SR k priemeru EÚ-15.**

Čo sa týka súčasnej celkovej konvergenzie SR k EÚ-15, SR napriek výraznému pokroku v poslednom období stále výrazne zaostáva za krajinami EÚ-15 tak v ekonomickej výkonnosti ako aj v kvalite ekonomického rastu. Kvalita ekonomického rastu zásadne ovplyvňuje jeho trvalú udržateľnosť a musí preto zohrávať dominantnú úlohu v napĺňaní vízie v programovom období 2007 – 2013. Z uvedených dôvodov bude NSRR prispievať k napĺňaniu vízie SR v programovom období 2007 – 2013 dosiahnutím strategického cieľa, ktorý je formulovaný nasledovne: **Výrazne zvýšiť do roku 2013 konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja.**

Z hľadiska naplňania vízie a dosiahnutia strategického cieľa sa politika č. 1 a 2 dopĺňajú. Kým realizácia **politiky č. 1** môže v súčasnosti prispieť k vysokej dynamike hospodárskeho rastu a rastu konkurencieschopnosti, tak adekvátna realizácia **politiky č. 2** môže v budúcnosti prispieť k trvalej udržateľnosti ekonomického rastu. Politika č. 1 je zameraná na riešenie disparít prostredníctvom využitia **tradičných faktorov rozvoja ekonomického rastu**. V dôsledku ich podpory sa potrebná dynamika udržateľného hospodárskeho rastu a rastu konkurencieschopnosti zabezpečuje prostredníctvom zvýšenia miery využitia a produktivity existujúceho potenciálu. Politika č. 2 je zameraná na riešenie disparít prostredníctvom podpory **rozvoja znalostnej ekonomiky**⁸². Orientácia intervencií sa koncentruje na podporu endogénneho inovačného rastového potenciálu regiónov s cieľom zvýšiť kvalitu existujúcich a tvorbu nových faktorov ekonomického rastu. Regionálna politika sa v oblasti podpory rastu konkurencieschopnosti regiónov a podpory šírenia inovácií koncentruje na podporu takých typov aktivít, akými sú výskum a vývoj, inovačné projekty, podnikateľské poradenstvo, vzdelávanie, transfer technológií, rozvoj inovačných sietí v regióne, rozvoj ekonomických klastrov a pod..

Zadefinovanie si vízie a strategického cieľa NSRR nám pomôže jasne identifikovať mieru príspevku prioritných osí Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť a Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj k ich naplňaniu. Ak si globálny cieľ prioritných osí kladie za úlohu prispôbiť celoživotné vzdelávanie potrebám **znalostnej spoločnosti** tak priam explicitne pomenúva jeho vzťah k realizácii politiky č. 2, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou stratégie NSRR na dosiahnutie hore uvedeného cieľa i vízie.

Operačný program Vzdelávanie je plne v súlade so Strategickými usmerneniami Spoločenstva pre ekonomickú, sociálnu a územnú kohéziu definujúce základný rámec pre národné strategické referenčné rámce členských krajín s cieľom presadiť harmonický, vyrovnaný a udržateľný rozvoj Spoločenstva. Prioritné osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť a Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj sa sústreďujú predovšetkým na témy v rámci druhého a tretieho usmernenia: „Zlepšenie poznatkov a inovácie pre rast“ a „Väčšie množstvo a kvalitnejšie pracovné miesta“.

4.1.3 Východiskové strategické dokumenty

Dokumenty EÚ

- Lisabonská stratégia,
- návrhy nariadení k štrukturálnym fondom (všeobecné, ERDF, ESF, KF, EZCS, implementačné),
- návrh všeobecného nariadenia k financovaniu Spoločnej poľnohospodárskej politiky,
- Európska stratégia zamestnanosti,
- Návrh Finančnej perspektívy 2007 – 2013,
- Legislatíva ES v oblasti pravidiel hospodárskej súťaže, verejného obstarávania, ochrany a zlepšovania životného prostredia, rovnosti príležitostí, rodovej rovnosti a nediskriminácie.
- Pracovný program Komisie „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“,
- Memorandum o celoživotnom vzdelávaní,
- Bolonská deklarácia,

⁸² Vo všeobecnosti to znamená podporou najmä takých aktivít, ktoré súvisia s tvorbou a využitím poznatkov.

- Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie,
- Strategické usmernenia Spoločenstva,
- Biela kniha Európskej komisie o politike mládeže „Nový stimul pre Európsku mládež“, 2001.
- Európsky pakt mládeže,
- Národný akčný plán zamestnanosti 2004-2006

Dokumenty SR (národné, sektorové, regionálne)

- Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 až 20 rokov schválený uznesením vlády SR č.1193/2001 (projekt Milénium)
- Integrovaný plán regionálneho rozvoja – schválený uznesením vlády SR č. 923/99,
- Národný plán regionálneho rozvoja – schválený uznesením vlády SR č. 133/2002,
- Národný rozvojový plán 2004-2006 – schválený uznesením vlády SR č. 166/2003,
- Rámec podpory Spoločenstva 2004-2006 pre Slovensko – konečná verzia dokumentu bola prijatá ministrom výstavby a regionálneho rozvoja 18. decembra 2003. Oficiálne rozhodnutie Európskej komisie C(2004)2001, ktorým schválila CSF pre Slovensko, bolo zverejnené 18. júna 2004,
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 – schválená uznesením vlády SR č. 1033/2001 zo dňa 31. októbra 2001,
- Aktualizovaný konvergenčný program Slovenska na roky 2004 až 2010,
- Stratégia rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 – schválená uznesením vlády SR č. 140/2005,
- Stratégia konkurencieschopnosti Slovenskej republiky do roku 2010 - Akčné plány – schválené uznesením vlády SR č. 557/2005,
- Návrh NSRR 2007 – 2013 (1. verzia) - schválené uznesením vlády SR č. 832/2005,
- Národný program reforiem SR na roky 2006 – 2008 - schválený uznesením vlády SR č. 797/2005,
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja – schválená uznesením vlády SR č. 978/2001 a Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja v SR na roky 2005 -2010 – schválený uznesením vlády SR č. 574/2005,
- Národný strategický plán rozvoja vidieka pre obdobie 2007 -2013,
- Národný akčný plán dekády začleňovania rómskej populácie 2005 – 2015,
- Národný plán výchovy k ľudským právam na roky 2005-2014 (schválený 2. OPM dňa 8.2.2005) vrátane Rozpracovanej Koncepcie migračnej politiky SR na podmienky rezortu školstva,
- Koncepcia ďalšieho rozvoja vysokého školstva na Slovensku pre 21. storočie schválená uznesením vlády SR č. 685/2000,
- Koncepcia celoživotného vzdelávania v Slovenskej republike schválená uznesením vlády SR č. 157/2004,
- Národný akčný plán pre deti schválený uznesením vlády SR č. 837/2002
- Koncepcia štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži schválený uznesením vlády č. 1213/2001
- Správa o vzdelávacej politike, Národná správa o napĺňaní cieľov pracovného programu Európskej komisie Vzdelávanie a odborná príprava 2010,
- Koncepcia integrovaného vzdelávania rómskych detí a mládeže, vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania schválená uznesením vlády SR č. 498/2004,

- Implementácia Európskeho paktu mládeže na podmienky Slovenskej republiky a jej začlenenie do stratégie konkurencieschopnosti SR do roku 2010- schválené uznesením vlády č. 6/2006.
- Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávnych krajov
- Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí,
- Akčný plán zamestnanosti bratislavského kraja na roky 2005-2006,
- Súčasný stav a koncepcia dlhodobého rozvoja stredného školstva v zriaďovateľskej pôsobnosti Bratislavského samosprávneho kraja,
- Strategický akčný plán zamestnanosti a budovanie partnerstva na regionálnej, sub-regionálnej a miestnej úrovni – Analýza bratislavského regiónu,
- Stratégia rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja,

Stručný popis východiskových dokumentov na úrovni EÚ aj SR a súlad stratégie OP s príslušným dokumentom sa detailnejšie popisuje v kapitole 7.

4.2 GLOBÁLNY CIEĽ OP

Ak si Slovenská republika v NSRR zadefinovala víziu „stať sa prosperujúcou krajinou, dlhodobo atraktívnou pre investovanie a život jej súčasných aj budúcich obyvateľov, ktorá musí naplno využívať svoje šance na ďalší rozvoj a s tým súvisiace zmeny, ktoré ju priblížia k najvyspelejším krajinám EÚ“, tak možno konštatovať, že operačný program Vzdelávanie rozpracovaný do 4+2 opatrení výrazne podporuje globálny cieľ NSRR. Globálny cieľ operačného programu Vzdelávanie je: **„Zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti SR prostredníctvom prispôsobenia vzdelávacieho systému potrebám znalostnej spoločnosti“**.

Prioritné osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť a Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj sú plne kompatibilné a rozvíjajú priority zadefinované v Stratégii konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 – Národná lisabonská stratégia v priorite Vzdelávanie a zamestnanosť časť Moderná vzdelávacia politika, v jej Akčnom pláne pre oblasť Vzdelávanie a zamestnanosť ako aj v Národnom programe reforiem v časti III. 1 Moderná vzdelávacia politika (všetky dokumenty prijaté vládou SR v priebehu roku 2005).

Znalostná spoločnosť si vyžaduje nový obsah a procesy vzdelávania, vychádzajúce v podmienkach SR z pozitívnych trendov vývoja vzdelanostnej úrovne ekonomicky aktívneho obyvateľstva, súčasného stavu rozsiahlej siete a dobrej dostupnosti vzdelávacích inštitúcií, rastúceho záujmu obyvateľstva o vzdelávanie, najmä v oblasti cudzích jazykov, manažmentu, odborného vzdelávania a využívania IKT, ďalej relatívne vysokého počtu a kvalitatívnej úrovne absolventov matematiky, prírodných a technických odborov. Prispieva i k riešeniu a eliminácii negatív, akými sú nízky podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva na celoživotnom vzdelávaní, nedostatočná priestupnosť škôl na horizontálnej a vertikálnej úrovni, uplatňovanie princípov tradičnej školy, nízka úroveň manažmentu a marketingu škôl, slabá aktivita a motivácia učiteľov na ďalšie vzdelávanie a využívanie IKT.

Dlhodobá konkurencieschopnosť Slovenska sa dá zabezpečiť len uskutočnením nevyhnutných štrukturálnych reforiem a vytváraním podmienok pre rozvoj tzv. znalostnej ekonomiky. Inak povedané, Slovensko sa musí stať nielen znalostnou ekonomikou, ale aj znalostnou spoločnosťou. Z tohto pohľadu je nevyhnutné zamerať sa na celkovú predstavbu tradičnej školy na modernú, zvýšenie prístupnosti a kvality vysokoškolského vzdelávania, otvorenie systému ďalšieho vzdelávania pre čo najväčší okruh občanov a zvyšovanie vzdelanostnej úrovne marginalizovaných skupín.

Znalostná spoločnosť potrebuje ľudí, ktorí budú vzdelaní a budú disponovať zručnosťami, ktoré si vyžadujú nové pracovné miesta s vysokou pridanou hodnotou. Je dôležité, aby pre takýto typ spoločnosti bol systémom vzdelávania pripravovaný aj občan tak, aby bol v každodennom živote schopný kriticky myslieť, analyzovať a vyhodnocovať spoločenské javy a pružne reagovať na zmeny potrieb na trhu práce. Systém celoživotného vzdelávania musí poskytovať žiakom a študentom možnosť osvojiť si základné kľúčové zručnosti tak, aby sa stali na trhu práce pružnou pracovnou silou schopnou prispôbovať sa požiadavkám znalostnej spoločnosti. Náš hospodársky rast preto musí byť založený na schopnosti ľudí pracovať s neustále novými informáciami, produkovať nové poznatky a využívať ich v praxi.

Globálnym cieľom prioritnej osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť je: „Zvýšiť kvalitu a prístupu k celoživotnému vzdelávaniu s dôrazom na transformáciu obsahu vzdelávania smerom k rozvíjaniu kľúčových kompetencií tak, aby reflektovalo aktuálne a perspektívne potreby znalostnej spoločnosti“. Globálny cieľ prioritnej osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj zadefinovaný na základe výsledkov SWOT analýzy, ktoré poukázali na kľúčové disparity a faktory rozvoja v oblasti Ľudské zdroje a vzdelávanie, je nasledovný: „Zvýšiť kvalitu a prístup k celoživotnému vzdelávaniu s dôrazom na transformáciu obsahu vzdelávania smerom k rozvíjaniu kľúčových kompetencií s cieľom zabezpečiť dlhodobú konkurencieschopnosť bratislavského kraja“. Globálny cieľ prioritnej osi Technická pomoc je: „Zabezpečiť implementáciu operačného programu Vzdelávanie v súlade s nárokmi kladenými na riadenie a administratívne štruktúry zodpovedné za realizáciu operačného programu“.

Kvantifikácia globálneho cieľa bude po dopracovaní tvoriť samostatnú prílohu operačného programu (Fyzické ukazovatele výstupov a výsledkov vrátane hlavných ukazovateľov na kvantifikáciu cieľov).

Ukazovatele z NSRR:

Operačný program	
Vzdelávanie	
Názov ukazovateľa	Zdroj:
obyvateľstvo zapojené do celoživotného vzdelávania na 100 obyvateľov vo veku 25 - 64	EUROSTAT/cordis
podiel výdavkov univerzít na výskume a vývoji financovaných podnikmi (% z celkových výdavkov univerzít na výskum a vývoj)	EUROSTAT/cordis
percento úspešnosti podľa štandardov CIVED, SITES, TIMSS, PIRLS, PISA, Monitor 9, Maturita	MŠ SR
percento žiakov (15) s úrovňou gramotnosti v čítaní jeden a nižšia (PISA štandard)	OECD, PISA databáza
percento populácie (18 - 24) s nižším stredným vzdelaním, ktorí sa ďalej nevzdelávajú – „early school leavers“ (benčmark EÚ)	EUROSTAT

Operačný program	
percento populácie (20 - 24) s ukončeným minimálne vyšším stredným vzdelaním	EUROSTAT/cordis
obyvateľstvo s vysokoškolským vzdelaním na 100 obyvateľov vo veku 25 - 64	EUROSTAT/cordis
podiel študentov vo vysokoškolskom vzdelávaní (ISCED 5,6) z celkového počtu žiakov a študentov	EUROSTAT
počet vysokoškolských absolventov matematiky, prírodných a technických vied na 1000 obyvateľov vo veku 20 - 29	EUROSTAT/cordis

4.3 STRATÉGIA NA DOSIAHNUTIE GLOBÁLNEHO CIEĽA AKO VÝSLEDOK TEMATICKEJ A ÚZEMNEJ KONCENTRÁCIE

4.3.1 Tematická koncentrácia príspevkov

Dosiahnutie strategického cieľa NSRR na programové obdobie 2007-2013, ktorým je zvýšenie konkurencieschopnosti a výkonnosti regiónov a slovenskej ekonomiky pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja, si vyžaduje zvýšené investície do vzdelávania, vrátane výdavkov z verejných zdrojov. Zabezpečenie vysokej miery zamestnanosti a predpokladov pre vysokú produktivitu práce prostredníctvom modernej vzdelávacej politiky je najlepšou zárukou dlhodobej vysokej životnej úrovne pre všetkých obyvateľov Slovenska. Verejná politika v oblasti ľudských zdrojov musí vytvoriť pre všetkých občanov dostupné možnosti a podporovať schopnosť neustále sa vzdelávať, absorbovať nové informácie a plynulo prechádzať z jedného zamestnania do druhého.

Globálny cieľ operačného programu Vzdelávanie je: „Zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti SR prostredníctvom prispôsobenia vzdelávacieho systému potrebám znalostnej spoločnosti“.

Operačný program Vzdelávanie definuje ciele, rámcové aktivity a príklady konkrétnych aktivít, ktoré budú spolufinancované zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu na území cieľov Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť v období rokov 2007-2013 v rámci nasledovných prioritných osí:

1. Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť
2. Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj
3. Technická pomoc.

Globálnym cieľom prioritnej osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť je: „Zvýšiť kvalitu a prístupu k celoživotnému vzdelávaniu s dôrazom na transformáciu obsahu vzdelávania smerom k rozvíjaniu kľúčových kompetencií tak, aby reflektovalo aktuálne a perspektívne potreby znalostnej spoločnosti“. Napĺňanie globálneho cieľa sa bude realizovať v týchto oblastiach pôsobenia:

- Premena tradičnej školy na modernú
- Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti

- Vzdelávanie sa počas celého života pre všetkých ako základný princíp znalostnej spoločnosti
- Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity

Globálny cieľ prioritnej osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj zadefinovaný na základe výsledkov SWOT analýzy, ktoré poukázali na kľúčové disparity a faktory rozvoja v oblasti Ľudské zdroje a vzdelávanie, je nasledovný: „Zvýšiť kvalitu a prístup k celoživotnému vzdelávaniu s dôrazom na transformáciu obsahu vzdelávania smerom k rozvíjaniu kľúčových kompetencií s cieľom zabezpečiť dlhodobú konkurencieschopnosť bratislavského kraja“. Napĺňanie globálneho cieľa sa bude realizovať v týchto oblastiach pôsobenia:

- Premena tradičnej školy na modernú v bratislavskom kraji
- Zvyšovanie konkurencieschopnosti bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania

Globálny cieľ prioritnej osi Technická pomoc je: „Zabezpečiť implementáciu operačného programu Vzdelávanie v súlade s nárokmi kladenými na riadenie a administratívne štruktúry zodpovedné za realizáciu operačného programu“. Technická pomoc sa bude realizovať v nasledovných oblastiach:

- podpora administratívneho personálu v procese poskytovania pomoci z ESF
- podpora pri transformácii SO/RO na RO a pri budovaní SO/RO (agentúry, implementačné inštitúcie)
- zabezpečenie kvality a kontinuity hodnotenia a monitorovania počas celého programového obdoba
- vypracovanie špecifických štúdií a analýz, analytická podpora implementácie
- zabezpečenie dostatočnej informovanosti a propagácie poskytovanej pomoci a tým podporovať kvalitnú absorpciu systému rozvoja ľudských zdrojov
- vybudovanie a skvalitnenie finančného riadenia, vrátane auditu a kontroly
- zabezpečenie kvalitných návrhov projektov (vrátane riadených monotematických grantových schém – „projektov na kľúč“) zo strany žiadateľov o poskytnutie pomoci
- zabezpečenie činnosti monitorovacieho výboru a podvýborov v súlade s potrebami výmena skúseností z realizácie pomoci

Základným krokom na zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti Slovenska v oblasti rozvoja ľudských zdrojov je **dokončenie reformy základného a stredného školstva** s dôrazom na reformu obsahu vzdelávania. Vzdelávanie musí zabezpečiť rozvoj kľúčových kompetencií pre všetkých žiakov a predovšetkým odrážať súčasné a očakávané potreby trhu práce. Zmeny v systéme školstva musia zabezpečiť vysokú mieru slobody žiaka vybrať si školu a možnosť školy vybrať si formu a obsah vzdelávania. To musí byť spojené s univerzálnym a prepracovaným systémom merania kvality učenia sa, procesu výučby, inštitúcií a zriaďovateľov. Zároveň je potrebné zlepšovať moderné vybavenie škôl na všetkých stupňoch vzdelávania. To si bude vyžadovať nasledovné kroky:

- uskutočniť obsahovú a procesnú premenu tradičnej školy na modernú školu a zaviesť celkovú zmenu obsahu, metód a foriem vzdelávania vedúcich od memorovania informácií smerom k schopnosti ich získavať, vyhodnocovať a využívať,
- posilniť a zlepšiť vzdelávanie v oblasti cudzích jazykov, informačných technológií, MST (matematiky, vedy a technológií) a základných podnikateľských vedomostí a zručností pre každého absolventa strednej školy,

- zvyšovať kvalitu učiteľov, najmä zatraktívňovaním učiteľského povolania pre kvalitných pedagógov a prostredníctvom zlepšovania podmienok pre ich výchovu a neustály rozvoj ich zručností,
- vzdelávať riadiacich zamestnancov škôl a školských zariadení v uvádzaní systému manažérstva kvality, ktorý by sa vzťahoval na všetky procesy na škole a všetkých zamestnancov školy.

Na úrovni vysokých škôl je nevyhnutné zamerať sa na rozšírenie kapacít (formou diverzifikácie inštitúcií vysokoškolského vzdelávania) a výrazné zvýšenie kvality. Kľúčom k dosiahnutiu tohto cieľa je pružný systém, kde vysoké školy reagujú najmä na požiadavky trhu práce a mladých ľudí, ale aj na dopyt po celoživotnom vzdelávaní a tie najkvalitnejšie z nich sú zároveň centrom výskumu a vývoja na medzinárodne porovnateľnej úrovni. Prostredníctvom ich aktivít by sa vysoké školy mali zároveň stať jedným motorom spoločenského a ekonomického rozvoja regiónu, v ktorom sa nachádzajú. Nástroje na dosiahnutie týchto cieľov sú nasledovné:

- vytvárať podmienky na inovácie študijných programov, napr. aj v spolupráci so súkromným sektorom alebo zahraničnými vysokými školami,
- zvyšovať kvalitu pedagógov, najmä zatraktívňovaním učiteľského povolania pre kvalitných pedagógov a prostredníctvom zlepšovania podmienok pre ich profesijný, teda najmä vedecký rast,
- prostredníctvom zvýšenia konkurencie ako aj priamymi grantovými nástrojmi stimulovať profiláciu vysokých škôl a zefektívnenie ich činnosti,
- podporiť získanie všeobecných kompetencií u absolventov všetkých vysokých škôl (napr. komunikačné, analytické, alebo práca v tíme) ako aj rozšírenie praktických zručností získaných predchádzajúcim štúdiom (jazyky, digitálna gramotnosť, alebo podnikanie),
- podporiť mobilitu študentov aj pedagógov, ktorá sa musí stať automatickou súčasťou vzdelávania,
- posilniť výskum, vývoj a inovácie na vysokých školách a na výskumných pedagogických pracoviskách.

Väčšina obyvateľstva v práceschopnom veku bude potrebovať niekedy počas svojho života ďalšiu injekciu vedomostí a zručností. Z tohto dôvodu je nevyhnutné urýchlene vytvoriť prístupný, modulárny a trhový **systém celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva**. Najdôležitejšou úlohu štátu je:

- podporovať zvyšovanie kvality programov celoživotného vzdelávania,
- odstránenie bariér vstupu poskytovateľov do rôznych segmentov vzdelávacieho systému,
- vytvoriť funkčný model financovania ďalšieho vzdelávania spojením zdrojov zamestnávateľa, verejných financií a zamestnanca,
- podporovať princíp učiacich sa regiónov, kde regionálne siete rozličných inštitúcií vytvárajú na mieru šité služby poradenstva a celoživotného vzdelávania,
- vytvoriť systém kompatibility a priechodnosti medzi sektormi formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania.

Vzhľadom na špecifické postavenie istej časti obyvateľstva SR, ktoré pochádza zo sociálne znevýhodneného prostredia a **marginalizovaných komunít**, je nevyhnutné sa zamerať na zlepšenie postavenia a kvality života, vrátane vzdelanostnej úrovne členov týchto skupín. Zlepšenie existujúcich životných podmienok marginalizovaných komunít si vyžaduje nasledovné kroky:

- vo vzdelávacích inštitúciách vytvoriť podmienky, ktoré rešpektujú osobitosti marginalizovaných skupín, tak aby sa mohol rozvíjať ich potenciál v plnej miere skupiny

(napr. žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorými sú: osoby s rôznymi druhmi zdravotného postihnutia, príslušníci rómskej komunity, nadaní a talentovaní žiaci),

- uľahčiť prístup ku vzdelaniu a zapojenie členov marginalizovaných skupín do hlavného prúdu vzdelávania a štandardného školského prostredia,
- zabezpečiť zvýšenie odbornej spôsobilosti a počtu asistentov učiteľa v základnom školstve a špeciálnych pedagógov pôsobiacich v školách, v pedagogicko-psychologických poradniach, v špeciálno-pedagogických poradniach a detských integračných centrách,
- podporovať programy integrácie detí z marginalizovaných skupín do štandardného školského prostredia; dôraz by mal byť kladený aj na finančnú podporu prístupnosti vzdelania pre deti z chudobných rodín prostredníctvom štipendií a podobných nástrojov.

Z hľadiska postavenia a potrieb **bratislavského regiónu** je dôležité, aby aspekty jeho rozvoja jednak vnútri regiónu a jednak vzhľadom na potreby Slovenskej republiky boli vyvážené. Bratislavský región má všetky predpoklady, aby sa vyvíjal harmonicky, zhodnocoval svoj rozvojový potenciál a vytváral tak podmienky pre trvalé zvyšovanie kvality života jeho obyvateľov. Nevyhnutným predpokladom dosiahnutia udržateľnosti vysokého ekonomického potenciálu, kvality zamestnanosti a rastu konkurencieschopnosti regiónu v stredoeurópskom priestore je rozvoj ľudských zdrojov. Už systémy počiatočného vzdelávania by mali byť koncipované tak, aby vybavili mladých ľudí nielen odbornými znalosťami, ale aj zručnosťami, ktorými budú pružnejšie reagovať na požiadavky trhu práce.

Operačný program Vzdelávanie vo všetkých troch prioritných osiach podporuje rozvoj znalostnej spoločnosti v Slovenskej republike. Prioritné osi 1 a 2 zamerané na moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť sú vzhľadom na jednotný vzdelávací systém v celej Slovenskej republike obsahovo takmer totožné a pokrývajú všetky jeho zložky (s výnimkou predškolských zariadení). Zámerom je uskutočniť obsahové a systémové zmeny v sektore formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania, ako aj v oblasti vedy, výskumu tak, aby komplementárne prispievali k získavaniu a rozvíjaniu kľúčových kompetencií v súlade s aktuálnymi a perspektívnymi potrebami znalostnej spoločnosti počas celého života pre všetkých.

Demarkačná línia medzi pritoritnými osami 1 a 2 je stanovená na základe nomenklatúry územných štatistických jednotiek (NUTS III) a to v súlade s nariadeniami Európskeho spoločenstva definujúcimi rozsah pomoci zo zdrojov štrukturálnych fondov EÚ pre ciele Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. Z geografického hľadiska pokrýva prioritná os 1 celé územie Slovenskej republiky s výnimkou bratislavského kraja, pre ktorý je spracovaná prioritná os 2. Pri hodnotení súčasného stavu SR treba mať na zreteli skutočnosť, že bratislavský kraj má z funkcie hlavného mesta a geografickej polohy iný charakter ako ostatné regióny NUTS III. Jeho výnimočné postavenie sa prejavuje tak v jeho ekonomickej výkonnosti ako aj konkurencieschopnosti. Ostatné kraje ako celok hlboko zaostávajú za úrovňou bratislavského kraja. S výnimkou územia NUTS 2 bratislavský kraj, územie Slovenskej republiky spadá pod cieľ Konvergencia, ktorý pokrýva 88,84% populácie SR. Územie NUTS 2 bratislavský kraj s 601 132 (11,16%) obyvateľmi spadá pod cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť.

Prioritná os 3 bude využívaná na financovanie opatrení na súvisiacich s realizáciou operačného programu Vzdelávanie. Jej cieľom je podporovať realizáciu oboch prioritných osí v procese riadenia, implementácie, monitorovania, hodnotenia a kontroly. Vzhľadom na zvýšenie finanej alokácie a transformáciu Ministerstva školstva SR ako Sprostredkovateľského orgánu (SO/RO) pod Riadiacim orgánom na Riadiaci orgán (RO) je

potrebné niekoľkonásobne zvýšiť počet administratívnych kapacít a zabezpečiť efektívne a účelné využívanie finančných prostriedkov z ESF. Táto prioritná os bude podporovať zabezpečenie prevádzkových, administratívnych, materiálových a iných nákladov a fungovanie novej implementačnej organizačnej štruktúry.

4.3.2 Územná koncentrácia príspevkov

Projekty sa budú realizovať na celom území SR na základe priorít identifikovaných riadiacim orgánom a v súlade s potrebami prijímateľov v jednotlivých regiónoch. Finančná alokácia na operačný program Vzdelávanie sa bude čerpať na základe výziev na podávanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok z ESF (dopytové projekty) a prostredníctvom uzavretej výzvy na predkladanie projektov alebo formou priameho zadania (národné projekty). Zároveň sa predpokladá rozdelenie celkovej alokácie medzi riadiaci orgán a regionálne štruktúry (vyššie územné celky) v pomere 70:30 formou globálneho grantu. Vzhľadom na charakter plánovaných projektov v rámci operačného programu Vzdelávanie nie je možné plne uplatniť princíp inovačných a kohéznych pólov rastu.

Operačný program svojím zameraním napĺňa odporúčania EÚ o zamestnanosti, Európsku stratégiu zamestnanosti a nadväzuje na strategické dokumenty SR (Stratégia podpory rastu zamestnanosti na základe reformy sociálneho systému a trhu práce, Národný akčný plán zamestnanosti na roky 2004 – 2006). Vzdelávanie je v týchto strategických dokumentoch jedným zo základných kameňov podpory ekonomickej a sociálnej aktivity a zamestnatelnosti. Zámerom operačného programu je v týchto intenciách reforma vzdelávacieho systému a zvyšovanie kvalifikácie pracovnej sily. V súlade s Národným akčným plánom zamestnanosti operačný program Vzdelávanie reflektuje predovšetkým zásady: riešiť zmeny a podporovať adaptabilitu a mobilitu na trhu práce, podporovať rozvoj ľudského kapitálu a celoživotného učenia a podporovať integráciu a bojovať proti diskriminácii ľudí znevýhodnených na trhu práce. Konkrétne aktivity opatrení smerujú k prispôsobeniu vzdelávacieho systému a sektora vedy a výskumu potrebám znalostnej spoločnosti.

V nadväznosti na sociálnu politiku EK, bolo vypracované Spoločné memorandum o inklúzii a Národný akčný plán sociálnej inklúzie 2004-2006. Operačný program Vzdelávanie reflektuje potrebu sociálnej inklúzie a zvýšenia participácie marginalizovaných skupín na vzdelávaní a následne na trhu práce prostredníctvom samostatného opatrenia Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity.

Stratégia operačného programu Vzdelávanie poskytuje dobrý základ pre intervencie sociálnych partnerov na lokálnej, regionálnej, národnej a aj medzinárodnej úrovni. Pri realizácii konkrétnych aktivít sa predpokladá participácia verejného a súkromného sektora vo vytváraní partnerstiev, resp. sietí zameraných na poskytovanie vzdelávania zodpovedajúceho potrebám trhu práce a zúčastnených subjektov. Pri implementácii vyššie uvedených priorít sú podporované predovšetkým inovatívne aktivity.

5 Prioritné osi

5.1 MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE ZNALOSTNÚ SPOLOČNOSŤ

5.1.1 Cieľ a zameranie prioritnej osi

Globálny cieľ prioritnej osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť bol zadefinovaný nasledovne: „Zvýšiť kvalitu a prístup k celoživotnému vzdelávaniu s dôrazom na transformáciu obsahu vzdelávania smerom k rozvíjaniu kľúčových kompetencií tak, aby reflektovalo aktuálne a perspektívne potreby znalostnej spoločnosti“.

Napĺňanie globálneho cieľa sa realizuje v rámci štyroch opatrení:

1. Premena tradičnej školy na modernú
2. Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti
3. Vzdelávanie sa počas celého života pre všetkých ako základný princíp znalostnej spoločnosti
4. Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity

Globálne ciele opatrení:

- Uskutočniť kurikulárnu transformáciu vzdelávania na základných a stredných školách a s využitím inovovaných foriem a metód výučby pripraviť absolventa pre aktuálne a perspektívne potreby znalostnej spoločnosti ako aj pre jeho nadväzujúce vzdelávanie v systéme vysokých škôl a ďalšieho vzdelávania
- Podporiť zvyšovanie kvality vzdelávania a výskumu a vývoja s cieľom dosiahnuť neustálu adaptáciu vysokých škôl na aktuálne a perspektívne potreby znalostnej spoločnosti
- Vytvoriť a rozvíjať efektívny systém celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva zameraného na rozvíjanie kľúčových kompetencií a zvyšovanie kvalifikácií v súlade s aktuálnymi a perspektívnymi potrebami znalostnej spoločnosti dostupné počas celého života pre všetkých občanov SR
- Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity

Oprávneným miestom realizácie projektov je územie cieľa Konvergencia. Z hľadiska NUTS III ide o Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky, Žilinský, Banskobystrický, Prešovský a Košický kraj.

Kvantifikácia globálneho cieľa prioritnej osi bude po dopracovaní súčasťou samostatnej prílohy operačného programu (Fyzické ukazovatele výstupov a výsledkov vrátane hlavných ukazovateľov na kvantifikáciu cieľov).

MŠ SR predpokladá realizáciu tejto prioritnej osi v spolupráci s Krajskými školskými úradmi, vyššími územnými celkami a špecializovanými implementačnými agentúrami, ktoré budú na základe zmluvy o delegovaní právomocí, vykonávať implementáciu programových dokumentov (napr. príprava a vyhlasovanie výziev, zabezpečenie informovania verejnosti, poradenstvo pri príprave projektov, prijímanie, registrácia a posudzovanie spisov projektov, uzatváranie zmlúv s prijímateľmi, prijímanie žiadostí o platbu a posudzovanie oprávnenosti výdavkov, monitorovanie projektov).

Schéma štátnej pomoci sa bude uplatňovať v rámci opatrení 1.2, 1.3 a 1.4 pre podnikateľské subjekty podľa § 2 Obchodného zákonníka. Prijemcami štátnej pomoci sú fyzické alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie podľa právnych predpisov SR, registrované v jednotlivých sektoroch hospodárstva na území SR. Podrobnejšie podmienky poskytovania pomoci podľa podmienok štátnej pomoci a pomoci de minimis sú definované v jednotlivých schémach štátnej pomoci, resp. schémach pomoci de minimis, ktoré sú uverejnené v Obchodnom vestníku.

5.1.1.1 Opatrenie 1.1 Premena tradičnej školy na modernú

Špecifický cieľ 1: Inovovať obsah a metódy, skvalitniť výstupy vzdelávania pre potreby trhu práce v znalostnej spoločnosti

- **Rámcová aktivita 1.1: Podpora reformy a rozvoj všeobecného vzdelávania na základných školách a stredných školách**

Príklady konkrétnych aktivít

- Tvorba a implementácia kuriku základných a stredných škôl na základe rozvoja kľúčových kompetencií žiakov;
- Transformácia obsahu vzdelávania a metód vyučovania cudzích jazykov, vrátane zabezpečenia nadväznosti vyučovania cudzích jazykov na jednotlivých stupňoch a typoch škôl, projektová spolupráca s krajinami EÚ zameraná na výučbu jazykov, príprava nových študijných materiálov, zavádzanie nových metód do výučby cudzích jazykov;
- Podpora orientácie mladých ľudí pre štúdium matematiky, prírodovedných a technických študijných odborov;
- Inovácia metód vzdelávania s dôrazom na využívanie informačných a komunikačných technológií (IKT) vo vyučovacom procese, vrátane možnosti doplniť infraštruktúru IKT na školách;
- Podpora podnikateľských vedomostí a zručností;
- Podpora sociálnych a komunikačných zručností žiakov základných a stredných škôl;
- Podpora multikultúrneho vzdelávania a vnímania rôznorodosti na základných a stredných školách;
- Inovácia pedagogickej dokumentácie, učebníc, učebných textov, učebných pomôcok a príručiek smerom k rozvoju kľúčových kompetencií;
- Projekty spolupráce vzdelávacích inštitúcií a podnikateľského sektora (napr. návštevy na školách, exkurzie do výrobných podnikov);

- Tvorba návrhov školského kurikula ako modelu obsahu vzdelávania vo väzbe na štátne kurikulum a potreby regiónu; tvorba a využitie nových učebných materiálov pre výchovno-vzdelávací proces;
- Tvorba a realizácia interaktívnych vzdelávacích programov (TV programy, e-learning);
- Podpora zavádzania princípov trvalo udržateľného rozvoja do obsahu vzdelávania;
- Implementácia stratégie informatizácie regionálneho školstva;
- Podpora navrhovania a zavádzania netradičných foriem vyučovania (napr. projektové, blokové, modulové)
- Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na tvorbu a inováciu pedagogickej dokumentácie, učebníc, vzdelávacích programov, projektov a učebných pomôcok

Rámcová aktivita 1.2: Podpora reformy a rozvoj odborného vzdelávania a prípravy

Príklady konkrétnych aktivít

- Tvorba a implementácia kurikula základných a stredných škôl na základe rozvoja kľúčových kompetencií) žiakov;
- Transformácia obsahu vzdelávania a metód vyučovania cudzích jazykov, vrátane zabezpečenia nadväznosti vyučovania cudzích jazykov na jednotlivých stupňoch a typoch škôl, projektová spolupráca s krajinami EÚ zameraná na výučbu jazykov, príprava nových študijných materiálov, zavádzanie nových metód do výučby cudzích jazykov;
- Podpora vyučovania matematiky, prírodovedných a technických študijných odborov;
- Inovácia metód vzdelávania s dôrazom na využívanie informačných a komunikačných technológií (IKT) vo vyučovacom procese, vrátane možnosti doplniť infraštruktúru IKT na školách;
- Podpora podnikateľských vedomostí a zručností;
- Podpora sociálnych a komunikačných zručností žiakov stredných škôl;
- Podpora multikultúrneho vzdelávania a vnímania rôznorodosti na stredných školách;
- Inovácia pedagogickej dokumentácie, učebníc, učebných textov, učebných pomôcok a príručiek smerom k rozvoju kľúčových kompetencií;
- Projekty spolupráce vzdelávacích inštitúcií a podnikateľského sektora (napr. návštevy na školách, exkurzie do výrobných podnikov);
- Tvorba návrhov školského kurikula ako modelu obsahu vzdelávania vo väzbe na štátne kurikulum a potreby regiónu, tvorba a využitie nových učebných materiálov pre výchovno-vzdelávací proces;
- Tvorba a realizácia programov na podporu získania praktických zručností a návykov na pracoviskách v spolupráci s podnikmi a inými organizáciami praxe;
- Tvorba a realizácia interaktívnych vzdelávacích programov (TV programy, e-learning);
- Podpora zavádzania princípov trvalo udržateľného rozvoja do obsahu vzdelávania;
- Implementácia stratégie informatizácie regionálneho školstva;
- Podpora navrhovania a zavádzania netradičných foriem vyučovania vyučovania (napr. projektové, blokové, modulové);
- Podpora mobility v odbornom vzdelávaní a príprave
- Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na prepojenie odborného vzdelávania s praktickými skúsenosťami v regionálnych podnikoch

- Projekty na podporu rozvoja študijných a učebných odborov, ktoré si akútne vyžaduje trh práce, ale záujem študentov o takéto odbory je minimálny

Rámcová aktivita 1.3: Podpora výchovného a kariérového poradenstva na základných a stredných školách

Príklady konkrétnych aktivít

- Podpora orientácie mladých ľudí pre štúdium matematiky, prírodovedných a technických študijných odborov;
- Podpora prípravy a realizácie poradenstva o povolaniach a zamestnaniach
- Organizovanie „otvorených dní kariéry“ pre žiakov a rodičov s cieľom prepojiť vzdelávaciu sféru so svetom práce a výroby (podnikov);
- Vytvoriť a realizovať komplexný model ďalšieho vzdelávania pracovníkov systému výchovného poradenstva.
- Podpora vzdelávacích aktivít pre pedagogických zamestnancov škôl na podporu výchovného a kariérového poradenstva

Špecifický cieľ 2: Orientovať prípravu a celoživotné vzdelávanie pedagogických zamestnancov na získanie kompetencií potrebných na premenu tradičnej školy na modernú

•   Rámcová aktivita 2.1 Podpora prípravy učiteľov

Príklady konkrétnych aktivít

- Podpora spolupráce ZŠ, SŠ a VŠ pri príprave učiteľov
- Tvorba štandardov kvality prípravy učiteľov
- Inovácia obsahu, metód a foriem prípravy učiteľov
- Podpora inovatívnych metód v realizácii všetkých foriem pedagogickej praxe
- Podpora jazykových a komunikačných kompetencií budúcich učiteľov

•   Rámcová aktivita 2.2: Podpora ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov

Príklady konkrétnych aktivít

- Tvorba štandardov kvality prípravy pedagogických zamestnancov;
- Ďalšie vzdelávanie a podpora osobnostného rozvoja pedagogických zamestnancov zamerané na potreby modernej školy;
- Ďalšie vzdelávanie pre všetky kariérne pozície v škole;
- Podpora a rozvoj kľúčových kompetencií pedagogických zamestnancov;
- Tvorba projektov ďalšieho vzdelávania učiteľov podľa moderných trendov vzdelávania vo svete;
- Modulárny systém ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov na pozíciách špecialistov, vedúcich pedagogických zamestnancov a metodikov založených na kľúčových kompetenciách;
- Podpora spolupráce vzdelávacích inštitúcií vzdelávania pedagogických zamestnancov

Špecifický cieľ 3: Skvalitniť správu a manažment škôl a stimulovať ich k väčšej otvorenosti k potrebám miestnych komunít

- **Rámcová aktivita 3.1: Podpora systému otvorenej školy**

Príklady konkrétnych aktivít

- Podpora rozvoja správy, manažmentu a marketingu školy, ako aj podpora systémov manažérstva kvality škôl;
- Podpora spolupráce škôl s miestnymi komunitami, radami škôl a rodičovskými organizáciami
- Podpora spolupráce školy a subjektov neformálneho vzdelávania;
- Podpora vzdelávacích aktivít pre potreby miestnej komunity;
- Vzdelávanie k aktívnemu občianstvu a trvalo udržateľnému rozvoju;
- Podpora vzdelávacích aktivít zástupcov zriaďovateľov škôl v oblasti systému otvorenej školy v záujme miestnej komunity

Špecifický cieľ 4: Zabezpečovať inštitucionálnu kvalitu škôl a školských zariadení

- **Rámcová aktivita 4.1: Podpora a rozvoj nástrojov hodnotenia výchovno-vzdelávacích činností škôl a školských zariadení**

Príklady konkrétnych aktivít

- Projekty na podporu partnerstva a spolupráce vzdelávacích inštitúcií pri výmene najlepších skúseností
- Hodnotenie systému odborného vzdelávania a prípravy;
- Podpora modelov hodnotenia a sebahodnotenia práce školy (školského zariadenia);
- Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na tvorbu a implementáciu hodnotiacich nástrojov výchovno-vzdelávacích činností

5.1.1.2 Opatenie 1.2 Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti“

Špecifický cieľ 1: Rozvíjať inovatívne formy vzdelávania, racionalizácia a skvalitnenie študijných programov VŠ s dôrazom na potreby znalostnej spoločnosti, vrátane podpory kariérneho poradenstva

Príklady konkrétnych aktivít

- Tvorba a inovácia študijných programov s dôrazom na potreby trhu práce, vrátane prakticky zameraných bakalárskych študijných programov a programov ďalšieho vzdelávania v spolupráci so súkromným sektorom a organizáciami zastupujúcimi podnikateľský sektor;
- Tvorba a inovácia študijných programov s dôrazom na potreby informačnej spoločnosti, vrátane bakalárskych študijných programov
- Projekty spolupráce inštitúcií terciárneho a sekundárneho vzdelávania s dôrazom na skvalitňovanie odborného vzdelávania a prípravy;
- Programy využívania nových informačných a komunikačných technológií vo vysokoškolskom vzdelávaní;

- Budovanie štruktúr kariérneho poradenstva na vysokých školách;
- Vytváranie študijných programov vo svetovom jazyku, ktoré podporujú medzinárodnú spoluprácu a mobilitu akademickej obce;
- Zavádzanie princípov trvalo udržateľného rozvoja do obsahu vzdelávania

Špecifický cieľ 2: Zefektívniť správu a manažment vysokých škôl a podporovať princíp kultúry kvality na vysokých školách

Príklady konkrétnych aktivít

- Budovanie efektívnej správy a riadenia vysokých škôl a podpora kvalifikovaného manažmentu, prostredníctvom ďalšieho vzdelávania súčasného vedenia vysokých škôl a inovácie súčasných riadiacich procesov;
- Projekty na rozvoj profesionálneho rastu vysokoškolských učiteľov zamerané na zvýšenie kvality vzdelávania;
- Vytvorenie nástrojov zabezpečenia kvality terciárneho vzdelávania prostredníctvom ďalších metód ako evalvácia, audit a benchmarking (predmetov, študijných programov alebo inštitúcií);
- Vytvorenie vnútorného modelu zabezpečenia kvality vysokej školy;
- Budovanie administratívnych kapacít pre prípravu, riadenie a implementáciu projektov;

Špecifický cieľ 3: Zvýšiť kvalitu a rozvíjať ľudské zdroje vo výskume a vývoji

Rámcová aktivita 3.1: Podpora rozvoja ľudských zdrojov vo výskume a vývoji na vysokých školách

Príklady konkrétnych aktivít

- Vzdelávanie študentov a zamestnancov VŠ pôsobiacich v oblasti výskumu a vývoja (študenti doktorandského štúdia, postdoktorandi, vysokoškolskí učitelia);
- Programy na podporu zvýšenia počtu doktorandov / absolventov doktorandského štúdia na VŠ
- Podpora mobility medzi vysokými školami, organizáciami výskumu a vývoja a podnikateľským sektorom.

Rámcová aktivita 3.2: Podpora rozvoja ľudských zdrojov v organizáciách výskumu a vývoja⁸³

Príklady konkrétnych aktivít

- Vzdelávanie zamestnancov výskumu a vývoja (vedeckí pracovníci)
- Podpora mobility medzi organizáciami výskumu a vývoja a podnikateľským sektorom

Špecifický cieľ 4: Podporiť spoluprácu medzi vysokými školami, organizáciami výskumu a vývoja a súkromným sektorom na národnej a medzinárodnej úrovni

⁸³ V zmysle zákona č. 172/2005 Z.z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja

Rámcová aktivita 4.1: Podpora aktívnej spolupráce vysokých škôl a súkromného sektora pri tvorbe nových študijných odborov a programov a pri procese výučby

Príklady konkrétnych aktivít

- Projekty zamerané na predvídanie trendov obsahového charakteru a typu vzdelania z úrovne aktuálnych a predpokladaných požiadaviek praxe, vývojových tendencií vo svete a predikčných signálov z vedy a technológie na trendy a tendencie budúceho vývoja;
- Systémy tvorby nových kľúčových kompetencií absolventov jednotlivých študijných odborov, ktoré budú v súlade s potrebami jednotlivých trhových segmentov a systémy podpory generických zručností (ide o zručnosti majúce všeobecné použitie - napr. písanie projektov, práca v tíme, vodcovstvo v tíme a pod.) a to predovšetkým u študentov 2. a 3. stupňa ;

Rámcová aktivita 4.2: Transfer technológií

Príklady konkrétnych aktivít

- Programy na podporu výskumu a prenosu nových technológií a špičkovej odbornosti medzi inštitúciami výskumu a podnikateľskej sféry;
- Informačné aktivity výskumno-vývojových inštitúcií zamerané na zvýšenie záujmu podnikateľskej sféry o výsledky výskumu a vývoja;
- Programy na podporu spolupráce vysokých škôl s inštitúciami verejného, súkromného sektora a priemyslu s cieľom vyvíjať a aplikovať výsledky výskumu a vývoja v oblasti sofistikovaných technológií s vysokou pridanou hodnotou;
- Budovanie celoškolských, medziuniverzitných, celoslovenských a medzinárodných výskumných centier výskumných univerzít otvorených pre systém „mať možnosť pre všetkých našich a prípadne i zahraničných zamestnancov výskumu a vývoja chodiť robiť vedu v príslušnej oblasti do centra;
- Zriaďovanie spoločných, resp. združených pracovísk v oblasti výskumu a vývoja s inými vysokými školami, inštitúciami a pracoviskami výskumu a vývoja a inovačnej praxe;
- Podpora mobility medzi organizáciami výskumu a vývoja a podnikateľským sektorom
- Implementácia výsledkov výskumu, vývoja a inovácií do praxe s cieľom zabezpečiť rast konkurencieschopnosti SR

Rámcová aktivita 4.3: Zvýšenie zapojenia VŠ a ostatných organizácií výskumu a vývoja do medzinárodnej spolupráce a sietí vývoja a inovácií

Príklady konkrétnych aktivít

- Zavádzanie, resp. rozšírenie doteraz zavedených spoločných študijných programov našich VŠ a popredných zahraničných VŠ, vrátane udeľovania dvojitého a trojitých diplomov;
- Programy podpory medzinárodnej spolupráce vysokých škôl;
- Zvýšenie mobility vysokoškolských učiteľov a študentov medzi našimi a zahraničnými VŠ;
- Networking a cezhraničná spolupráca so zameraním na výmenu najlepších skúseností za účelom implementácie výsledkov výskumu a vývoja;

- Budovanie výskumno-vývojových a inovačných sietí;
- Programy podpory vzájomnej výmeny pracovníkov výskumu a vývoja, výskumných ústavov, podnikateľských subjektov a univerzít

5.1.1.3 Opatenie 1.3 Vzdelávanie sa počas celého života pre všetkých ako základný princíp znalostnej spoločnosti

Špecifický cieľ 1: Zvyšovať kvalitu programov a inštitúcií celoživotného vzdelávania a posilniť systém kontroly kvality, podporovať inovácie v obsahu, formách a metódach

• Rámcová aktivita 1.1: Zvyšovanie kvality celoživotného vzdelávania

Príklady konkrétnych aktivít

- Podpora nových foriem vzdelávania (napr. dištančné vzdelávanie, e-learning);
- Zavádzanie a podpora inovácií v systéme celoživotného vzdelávania;
- Vytvorenie a podpora otvoreného modulárneho systému ďalšieho vzdelávania;
- Vytvorenie systému certifikácie vzdelávacích programov a inštitúcií na zabezpečenie kvality ďalšieho vzdelávania;
- Vytvorenie systému certifikácie lektorov, tútorov a organizačných zamestnancov;
- Podpora zavádzania princípov trvalo udržateľného rozvoja do obsahu celoživotného vzdelávania;
- Vytváranie a realizácia programov neformálneho vzdelávania a dobrovoľníckych aktivít
- Príprava občanov SR na prácu v inštitúciách Európskej únie

• Rámcová aktivita 1.2: Rozvoj ľudských zdrojov v ďalšom vzdelávaní

Príklady konkrétnych aktivít

- Vzdelávanie a príprava lídrov pre oblasť práce s deťmi a mládežou;
- Projekty zamerané na celoživotné vzdelávanie lektorov, tútorov a organizačných zamestnancov

• Rámcová aktivita 1.3: Podpora učiacich sa regiónov a vytvárania sietí v celoživotnom vzdelávaní

Príklady konkrétnych aktivít

- Vytváranie a podpora regionálnych sietí rozličných inštitúcií - „učiace sa regióny“, ktoré vytvárajú na mieru šité služby a projekty poskytovania celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva;
- Networking a cezhraničná spolupráca so zameraním na výmenu najlepších skúseností za účelom cieleného vzdelávania a zvyšovania konkurencieschopnosti regiónu;
- Podpora zakladania partnerstiev medzi školami, regiónmi, mestami, podnikateľskou sférou a tretím sektorom
- Networking a medzinárodná spolupráca v rámci dobrovoľníckych aktivít

- **Rámcová aktivita 1.4: Podpora celoživotného vzdelávania v jednotlivých sektoroch**

Príklady konkrétnych aktivít

- Projekty na podporu vzdelávania v oblasti strategického riadenia a správy spoločnosti pre malé a stredné podniky;
- Implementácia programov vzdelávania pre zamestnancov v štátnej správe a samospráve v školstve;
- Podpora implementácií stratégií celoživotného vzdelávania v jednotlivých sektoroch
- Podpora vnútropodnikového vzdelávania (tzv. „in-company training“) – programy pre vnútropodnikovú adaptáciu novoprijatých zamestnancov;

Špecifický cieľ 2: Zvyšovať podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva participujúceho na programoch ďalšieho vzdelávania a zvýšiť informovanosť o možnostiach vzdelávania sa počas celého života

- **Rámcová aktivita 2.1: Podpora informačného systému v celoživotnom vzdelávaní a podpora celoživotného poradenstva**

Príklady konkrétnych aktivít

- Vytvorenie komplexného informačného systému zabezpečujúceho prístup ku kvalitným informáciám a radám o možnostiach vzdelávania sa pre každého a počas celého života;
- Rozvoj systému a foriem celoživotného poradenstva;
- Budovanie siete poradenských inštitúcií pre využitie rôznych foriem celoživotného vzdelávania

- **Rámcová aktivita 2.2: Podpora diverzifikácie foriem financovania celoživotného vzdelávania**

Príklady konkrétnych aktivít

- Vytvorenie funkčného modelu financovania ďalšieho vzdelávania spojením zdrojov zamestnávateľa, verejných financií a zamestnanca;
- Podpora spolupráce sociálnych partnerov pri presadzovaní celoživotného vzdelávania

- **Rámcová aktivita 2.3: Uľahčenie prístupu k celoživotnému vzdelávaniu**

Príklady konkrétnych aktivít

- Projekty podporujúce lokálne vzdelávanie, umiestnené čo najbližšie k vzdelávajúcim sa, vo vzdelávacích strediskách na bežne prístupných miestach;
- Projekty na podporu vzdelávania pre aktívne starnutie;
- Dobudovanie siete regionálnych centier mládeže;
- Programy zvýšenia individuálneho prístupu k vzdelávaniu pre nízkopríjmové/nízko vzdelané skupiny (programy druhej šance, štipendiá, vzdelávacie poukazy);
- Podpora rozvoja e-learningových foriem vzdelávania, zvýšenie dostupnosti dištančného vzdelávania

Špecifický cieľ 3: Zvyšovať a obnovovať úroveň kľúčových kompetencií a priebežné dopĺňanie kvalifikácie osôb na trhu práce v súlade s aktuálnymi a perspektívnymi potrebami znalostnej spoločnosti

- **Rámcová aktivita 3.1: Rozvoj kľúčových kompetencií prostredníctvom celoživotného vzdelávania**

Príklady konkrétnych aktivít

- Rozšírenie ponuky ďalšieho vzdelávania zameraného na získavanie kľúčových kompetencií⁸⁴;
- Podpora adaptácie zamestnancov na technologické zmeny v priemysle a v službách;
- Tvorba a realizácia vzdelávacích programov pre zamestnaných ľudí, ľudí ohrozených nezamestnanosťou a krátkodobo nezamestnaných v spolupráci so sociálnymi partnermi a regionálnymi samosprávami;
- Programy štátnej pomoci pre zamestnávateľov, ktorí sú ochotní prijímať dlhodobo nezamestnaných (dotované pracovné miesta a pod.) a nízko kvalifikovaných nezamestnaných a následne investovať do ich vzdelávania;
- Programy neformálneho vzdelávania detí a mládeže zamerané na rozvoj kľúčových kompetencií, najmä sociálnych, občianskych a kultúrnych;

Špecifický cieľ 4: Vytvoriť systém kompatibility a priechodnosti medzi sektormi formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania

Príklady konkrétnych aktivít

- Opatrenia na zabezpečenie priechodnosti medzi sektormi a úrovňami formálneho a neformálneho a informálneho vzdelávania (postupy a pravidlá pri uznávaní výsledkov vzdelávania);
- Vytvorenie efektívneho systému hodnotenia vzdelávania, najmä pri neformálnom a informálnom vzdelávaní;

5.1.1.4 Opatrenie 1.4 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity

Špecifický cieľ 1: Podporovať sociálnu inklúziu osôb s osobitými vzdelávacími potrebami prostredníctvom uľahčenia ich prístupu k formálnemu vzdelávaniu a k získavaniu zručností potrebných na trhu práce

- **Rámcová aktivita 1.1 Podpora prístupu osôb s osobitými vzdelávacími potrebami k vzdelávaniu na všetkých stupňoch škôl**

---

⁸⁴ Za kľúčové kompetencie sa považujú: komunikácia v materinskom jazyku (alebo v oficiálnom jazyku), komunikácia v cudzích jazykoch, matematická kompetencia a základné kompetencie v oblasti vedy a techniky, digitálna kompetencia, kompetencia „učiť sa učiť“, spoločenské a občianske kompetencie, podnikanie, kultúrna vnímavosť

Príklady konkrétnych aktivít

- Programy na uľahčenie prístupu a úspešné pôsobenie marginalizovaných skupín vo vzdelávaní na všetkých stupňoch škôl (ZŠ, vrátane nultých a prípravných ročníkov, ZUŠ, SŠ, univerzity, VŠ);
  - Prípravné a doučovacie kurzy pre študentov pochádzajúcich z marginalizovaných skupín smerujúce k umožneniu pokračovania ich štúdia na ďalších stupňoch škôl v systéme formálneho vzdelávania;
  - Projekty zamerané na získavanie praktických zručností a odborné vzdelávanie a prípravu na pracovisku pre marginalizované skupiny;
  - Projekty integrácie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do štandardného vyučovacieho procesu;
  - Príprava a tvorba pedagogickej dokumentácie a učebníc, učebných textov, učebných pomôcok a príručiek s cieľom umožniť integráciu osôb s osobitými vzdelávacími potrebami do systému vzdelávania;
  - Projekty zamerané na skvalitnenie a synergizáciu systémov výchovného a kariérového poradenstva a rozvoj spolupráce s pedagogicko-psychologickými poradňami a so špeciálno-pedagogickými poradňami, detskými integračnými centrami, reedukačnými domovmi, liečebno-výchovnými sanatóriami a špecializovanými zariadeniami v pôsobnosti ministerstva zdravotníctva (napr. pedopsychiatrické oddelenia nemocníc, liečebno-výchovné ústavy) a ďalšími odborníkmi pre potreby žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia;
- **Rámcová aktivita 1.2 Podpora individuálneho prístupu a rozvoj alternatívnych foriem a nástrojov vyučovania**

Príklady konkrétnych aktivít

- Projekty zamerané na podporu a rozvoj chránených dielní;
- Tvorba a realizácia akceleračných výchovno-vzdelávacích programov na zvýšenie školskej úspešnosti žiakov a študentov zo znevýhodneného prostredia na všetkých stupňoch škôl;
- Podpora alternatívnych foriem vzdelávania a projekty smerujúce k vytvoreniu atraktívneho edukačného prostredia rešpektujúceho sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká cieľovej skupiny;
- Zavádzanie programov celodennej intenzívnej starostlivosti, výchovy a vzdelávania v podmienkach základných škôl a špeciálnych škôl;
- Realizácia podporného vyučovania a tutorstva pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia;
- Projekty zamerané na podporu rozvoja nadaných a talentovaných žiakov;
- Poradenstvo a mentoring pre žiakov zo sociálne znevýhodneného a výchovne málo podnetného prostredia v posledných troch ročníkoch základnej školy s cieľom motivácie pre začatie štúdia na strednej škole;

Špecifický cieľ 2: Vytvárať vhodné podmienky vo vzdelávaní občanov so zdravotným postihnutím a s ťažkosťami pri učení

- **Rámcová aktivita 2.1: Podpora zdravotne postihnutých občanov a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami**

Príklady konkrétnych aktivít

- Príprava a realizácia projektov vytvárajúcich podmienky pre štúdium zdravotne postihnutých žiakov a študentov;
- Príprava a realizácia projektov pre pôsobenie zdravotne postihnutých pedagogických i nepedagogických zamestnancov v školstve;
- Projekty zamerané na podporu rozvoja detí so zdravotným postihnutím (tvorba osvetových materiálov, metodických materiálov pre prácu s deťmi, s rodinou);
- Projekty zamerané na skvalitnenie systému špeciálnopedagogického poradenstva a integrácie detí so zdravotným postihnutím do všetkých druhov a stupňov škôl;
- Projekty na podporu vzdelávania žiakov s poruchami učenia a správania;
- Projekty na podporu osôb so zdravotným postihnutím.
- Príprava a tvorba pedagogickej dokumentácie a učebníc, učebných textov, učebných pomôcok a príručiek s cieľom umožniť integráciu osôb s osobitými vzdelávacími potrebami do systému vzdelávania

Špecifický cieľ 3: Ďalšie vzdelávanie osôb s osobitými vzdelávacími potrebami, ako aj osôb pracujúcich v oblasti ich integrácie do spoločnosti⁸⁵.

- **Rámcová aktivita 3.1: Ďalšie vzdelávanie osôb s osobitými vzdelávacími potrebami**

Príklady konkrétnych aktivít

- Podpora komunikačných zručností (napr. neverbálna komunikácia, príprava na výberové konanie, prezentačné schopnosti) a osobnostný rozvoj jednotlivca (napr. sebavedomie, motivácia, interpersonálne zručnosti);
- Tvorba a realizácia programov ďalšieho vzdelávania osôb s osobitými vzdelávacími potrebami;
- Projekty zamerané na vzdelávanie matiek s deťmi;
- Projekty zamerané na komplexné vzdelávanie a prácu s celými rómskymi rodinami;
- Tvorba a realizácia programov celoživotného poradenstva;
- Rozšírenie ponuky dostupných informácií o vzdelávacích programoch a individuálne poradenstvo (napr. bezplatná telefonická informačná a poradenská linka v rómskom jazyku);
- Tvorba osvetových materiálov pre príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít v rómskom jazyku s cieľom motivovať ich k ďalšiemu vzdelávaniu, zapájaniu sa do pracovného procesu a aktívnemu občianstvu;
- Projekty na vytváranie podmienok pre poskytovanie služby rizikovým neorganizovaným deťom a mládeži, ktorí sa nachádzajú v zložitej životnej situácii, sú ohrození sociálno-patologickými javmi (alebo majú vyhranený životný štýl neakceptovaný väčšinou spoločnosťou);
- Realizácia integrovaných mimoškolských aktivít na podporu rozvoja detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a detí zo sociálne znevýhodneného prostredia v spolupráci s miestnymi inštitúciami, zástupcami marginalizovaných komunít a rodičov;
- Realizácia programov pre marginalizované skupiny, ktoré umožňujú doplnenie základného a stredoškolského vzdelania a získania príslušných uznávaných dokladov o ukončení konkrétneho typu štúdia (programy druhej šance);

---

⁸⁵ vrátane mimoškolských aktivít

- Projekty na vytváranie pracovných inkubátorov so zameraním na profesie, ktoré sú požadované na trhu práce
- **Rámcová aktivita 3.2: Ďalšie vzdelávanie osôb a podpora spolupráce inštitúcií pracujúcich v oblasti integrácie občanov s osobitými vzdelávacími potrebami do spoločnosti**

Príklady konkrétnych aktivít

- Tvorba a realizácia programov ďalšieho vzdelávania zamestnancov komunitných centier a zamestnancov štátnej správy a samosprávy pracujúcimi s občanmi s osobitými vzdelávacími potrebami;
- Vzdelávanie a príprava mladých lídrov pre prácu s deťmi a mládežou v rómskych komunitách;
- Prepájanie a podpora vzájomnej výmeny a spolupráce škôl, školských zariadení, ako aj miestnych inštitúcií zúčastňujúcich sa na procese výchovy a vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a detí zo sociálne znevýhodneného prostredia;
- Projekty zamerané na prácu so zamestnávateľmi smerujúce k zlepšeniu integrácie členov marginalizovaných komunít do zamestnania;
- Projekty zamerané na inováciu prípravy učiteľov a pedagogických zamestnancov smerom k nadobúdaniu odborných kompetencií poznávať, hodnotiť a riešiť problematiku skupín zo sociálne znevýhodneného prostredia v danom lokálnom kontexte;
- Odborná pomoc, poradenstvo a podpora programov prípravy a ďalšieho vzdelávania učiteľov a asistentov učiteľov a podpora vzdelávacích aktivít a študijných programov pre riadiacich, pedagogických i nepedagogických zamestnancov škôl a školských zariadení s vyšším počtom žiakov pochádzajúcich zo sociálne znevýhodneného a výchovne menej podnetného prostredia;
- Podpora výskumných projektov v oblasti vzdelávania s cieľom podpory akcelerácie výchovno-vzdelávacieho procesu – výskumy vzdelávacích potrieb v rómskych komunitách, výsledky ktorých budú zapracované do študijných osnov VŠ pripravujúcich sociálnych pracovníkov, misijných pracovníkov, asistentov učiteľa;
- Projekty zamerané na zlepšenie práce lokálnych partnerstiev sociálnej inklúzie vytvorených v rámci Fondu sociálneho rozvoja, vzdelávanie jeho členov a prepájanie činností partnerov
- Príprava odborných pracovníkov pre individuálny prístup a rozvoj alternatívnych foriem vyučovania
- Príprava odborných pracovníkov pre vzdelávanie osôb s osobitými vzdelávacími potrebami

5.1.2 Zdôvodnenie prioritnej osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť

Výchova a vzdelávanie patria medzi najvýznamnejšie a trvalé priority SR. Ich podpora je nevyhnutnou súčasťou vytvárania modernej slovenskej spoločnosti, v ktorej je vzdelávanie zdrojom dlhodobej konkurencieschopnosti Slovenskej republiky, čo ovplyvňuje jej postavenie v Európe, ako aj všestranný rozvoj osobnosti a uplatnenie každého občana.

Na odstránenie kľúčových disparít a zvýšenie podpory faktorov rozvoja je pripravená prestavba tradičnej školy na modernú na úrovni základných a stredných škôl. Vzhľadom na nedostatočnú orientáciu obsahu vzdelávania na rozvoj kľúčových kompetencií a nízkej flexibility profilov absolventov vo formálnom vzdelávaní voči požiadavkám zamestnávateľov je potrebné zvýšiť adaptabilitu absolventov. Obsahom reformy je inovovať obsah, metódy a skvalitniť výstupy vzdelávania smerom k potrebám trhu práce v znalostnej spoločnosti.

Vysoké školy a veda a výskum majú v znalostnej spoločnosti úlohu zabezpečovať predpoklady pre vytváranie produktov a služieb s vysokou pridanou hodnotou a podporovať trvalú udržateľnosť ekonomického rastu. Operačný program napĺňa strategický cieľ NSRR prostredníctvom prispôsobovania existujúcich a zavádzania nových študijných odborov, podporou investícií do ľudských zdrojov a spolupráce vedecko-výskumného sektora s privátnym sektorom.

Stratégia celoživotného vzdelávania musí vytvoriť pre všetkých občanov v znalostnej spoločnosti možnosti neustále sa vzdelávať. Väčšina obyvateľstva v aktívnom veku bude potrebovať počas svojho života rozšíriť pôvodné resp. nadobudnúť nové vedomosti a zručnosti a preto je potrebné, aby sa do celoživotného vzdelávania mohli kedykoľvek zapojiť.

Opatrenie zamerané na osoby s osobitými vzdelávacími potrebami adresuje problém nedostatočného zapojenia týchto skupín do vzdelávacieho systému a ich ohrozenia spoločenskou exklúziou. Prístup k možnostiam vzdelanostného, ľudského aj ekonomického rozvoja marginalizovaných skupín obyvateľstva, ktorý je možné zabezpečiť cez nižšie uvedené nástroje operačnej priority, im zabezpečí integráciu do spoločnosti.

Opatrenie 1.1: Premena tradičnej školy na modernú

Znalostná spoločnosť, akou sa Slovensko chce stať, predpokladá vznik moderného systému vzdelávania. Pre plnohodnotné zapojenie absolventov stredných škôl je dôležité v ich kompetenčných profiloch a v obsahu vzdelávania zohľadniť potreby trhu práce a požiadavky na formovanie osobnosti a zručností pre znalostnú spoločnosť.

Žiak vybavený novými kľúčovými kompetenciami je lepšie pripravený jednak pre stále sa vyvíjajúci a sofistikovanejší trh práce, ako aj pre svoje nadväzujúce vzdelávanie v systéme vysokoškolského alebo ďalšieho vzdelávania. Osobitný dôraz je potrebné klásť na aktívne ovládanie aspoň dvoch cudzích jazykov. S tým súvisí transformácia obsahu i metód vzdelávania a zabezpečenie nadväznosti vyučovania cudzích jazykov na jednotlivých stupňoch a typoch škôl.

Pre zvýšenie uplatnenia a flexibility na trhu práce v znalostnej spoločnosti je preto potrebné u žiakov rozvíjať kľúčové kompetencie, za ktoré sa považujú:

- *komunikácia v materinskom jazyku (alebo v oficiálnom jazyku)* je schopnosť vyjadrovať a tlmočiť myšlienky, pocity a fakty ústnou a písanou formou (počúvanie, hovorenie, čítanie a písanie) a z jazykového hľadiska pôsobiť interaktívne primeraným spôsobom v rôznych spoločenských a kultúrnych kontextoch – vo vzdelávaní a odbornej príprave, v práci, doma a vo voľnom čase;
- *komunikácia v cudzích jazykoch* v rozsiahlej miere zahŕňa hlavné oblasti zručností platné pre komunikáciu v materinskom jazyku;

- *matematická kompetencia a základné kompetencie v oblasti vedy a techniky* zahŕňajú:
  - a) matematickú kompetenciu: schopnosť používať nielen základnú aritmetiku, ale hlavne využívať matematické myslenie na riešenie rôznych problémov v každodenných situáciách;
  - b) vedeckú kompetenciu: schopnosť a snaha používať základné vedomosti a metodiku na vysvetľovanie prirodzeného sveta s cieľom určiť otázky a vyvodiť závery podložené dôkazmi; kompetencia v technológii sa chápe ako používanie vedomostí a metodiky na vnímané ľudské túžby a potreby; obidve oblasti tejto kompetencie zahŕňajú porozumenie zmenám spôsobeným ľudskou činnosťou a zodpovednosti občana ako jednotlivca;
- *digitálna kompetencia* zahŕňa sebaistú a kritické používanie techniky informačnej spoločnosti na pracovné účely, vo voľnom čase a na komunikáciu; je založená na základných zručnostiach v IKT: používanie počítača na získavanie, posudzovanie, ukladanie, tvorbu, prezentáciu a výmenu informácií a na sprostredkovanie a účasť v spolupracujúcich sieťach prostredníctvom internetu;
- *kompetencia „učiť sa učiť“* je schopnosť pokračovať a zotrvať v učení; jednotlivci by si mali vedieť zorganizovať vlastné učenie, aj pomocou efektívneho manažmentu času a informácií individuálne aj v skupinách; táto kompetencia zahŕňa uvedomenie si procesu učenia sa a potrieb jednotlivca, zistenie dostupných príležitostí a schopnosť riešiť prekážky za účelom úspešne sa vzdelávať; znamená to získavať, spracúvať a prispôbovať nové vedomosti a zručnosti, ako aj hľadať a využívať poradenstvo; učenie sa ako sa učiť podnecuje učiacich sa aby stávali na predchádzajúcom učení sa a životných skúsenostiach, aby mohli používať a uplatňovať vedomosti a zručnosti v rozličných kontextoch – doma, v práci, vo vzdelávaní a odbornej príprave;
- *spoločenské a občianske kompetencie* zahŕňajú interpersonálne, interkulturálne, spoločenské a občianske kompetencie pokrývajúce všetky formy správania, ktoré jednotlivec využíva na účasť v spoločenskom a pracovnom živote, najmä v čoraz zložitejších spoločnostiach, a v potrebných prípadoch na riešenie konfliktov; občianska kompetencia umožní jednotlivcom v plnej miere sa zúčastňovať na občianskom živote založenom na znalosti sociálnych a politických konceptov a štruktúr a prijatí záväzku aktívnej a demokratickej účasti;
- *podnikanie* sa vzťahuje na schopnosť jednotlivca zmeniť myšlienky na skutky; zahŕňa kreativitu, inováciu a prijímanie rizika, ako aj schopnosť plánovať a riadiť projekty za účelom dosiahnuť ciele; toto podporuje jednotlivca v každodennom živote doma a v spoločnosti, zamestnancov, aby si boli vedomí kontextu práce, a aby mohli využiť príležitosti, a je základom pre špecifickejšie zručnosti a vedomosti, ktoré potrebujú podnikatelia zakladajúci podnik zameraný na spoločenskú alebo obchodnú činnosť;
- *kultúrna vnímavosť* je uvedomovanie si dôležitosti kreatívneho vyjadrovania myšlienok, skúseností a emócií prostredníctvom rôznych médií vrátane hudby, scénických umení, literatúry a výtvarných umení.

Reforma základného a stredného školstva má za cieľ reformu výstupov a obsahu vzdelávania tak, aby bolo zabezpečené poskytovanie vzdelávania pre ovládanie kľúčových kompetencií pre všetkých žiakov. Celková premena tradičnej školy na modernú bude spočívať v celkovej zmene školy z inštitúcie odovzdávajúcej poznatky na učiacu sa komunitu. Je nevyhnutné prejsť od memorovania informácií smerom k schopnosti ich získavať, kriticky vyhodnocovať a využívať; od vyučovania k učeniu sa; od pasivity žiaka k aktivite, samostatnosti, tvorivosti,

prežívaní práce žiaka; od klasického učiteľa k učiteľovi-poradcovi; od orientácie na priemerného žiaka k diferencovanému a individuálnemu prístupu k žiakom; od frontálnosti práce žiakov ku kooperatívnosti žiakov a projektovo-orientovanému vyučovaniu; od izolovaných predmetov k ich integrácii; od kriedy a tabule k aktívnemu využívaniu informačných a komunikačných technológií (ďalej len „IKT“) vo vyučovaní; od dôrazu na obsah učiva k dôrazu na celý proces vyučovania; .

Na zabezpečenie premeny školy na modernú je nevyhnutné skvalitniť prípravu a celoživotné vzdelávanie učiteľov, ktorí musia byť pripravení na neustále zmeny v potrebách vzdelávania. Keďže zmeny prebiehajú dynamicky, je nevyhnutné zabezpečiť ich efektívne ďalšie vzdelávanie, napr. viacstupňové školenia pre pedagógov so zámerom rozvíjať inovačné pedagogické prístupy s využívaním IKT vo vyučovacom procese, vybudovanie inovačných centier a ich prepojenie do vzdelávacích sietí. Zároveň je nevyhnutné zlepšiť sociálny status učiteľa, zaviesť motivačné nástroje na získanie a udržanie kvalifikovaných učiteľov a motivovať učiteľov na integrovanie inovatívnych pedagogických metód do vyučovacieho procesu.

Naplnenie obsahovej reformy v regionálnom školstve predpokladá zefektívnenie manažmentu škôl a školských zariadení a zabezpečenie inštitucionálnej kvality vytvorením systému ich hodnotenia. Súčasne je žiaduca väčšia spolupráca škôl so sociálnymi partnermi na lokálnej, regionálnej i medzinárodnej úrovni s cieľom posilniť celkové postavenie školy v kontexte systému otvorenej školy.

Opatrenie 1.2: Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti

Spoločnosť sa čoraz viac zakladá na vedomostiach a vedomosti nahrádzajú fyzický zdroj ako hlavnú hybnú silu hospodárskeho rastu. Ak chce Slovenská republika využiť ľudský, vedomostný a výskumný potenciál vysokých škôl, musí vytvoriť potrebné podmienky, ktoré im umožnia zlepšiť ich výkon, zmodernizovať sa a stať sa konkurencieschopnými, skrátka stať sa vedúcou silou v ich vlastnej obnove a plniť svoju úlohu v budovaní znalostnej spoločnosti, ktorú predpokladá Lisabonská stratégia. Vysoké školy (ďalej aj „VŠ“) a výskum a vývoj majú v znalostnej spoločnosti úlohu zabezpečovať predpoklady pre vytváranie produktov a služieb s vysokou pridanou hodnotou výchovou ľudského potenciálu, ktorý je schopný nové sofistikované technológie vytvárať alebo s nimi pracovať, alebo v spolupráci s verejným alebo súkromným sektorom aplikovať výsledky výskumu a vývoja do vytvárania týchto technológií.

Na odstránenie kľúčových disparít a zvýšenie podpory faktorov rozvoja v oblastiach VŠ vzdelávania a výskumu a vývoja je nevyhnutné sa zamerať na rozšírenie kapacít, zvýšenie kvality a flexibility VŠ vzdelávania, rozvoj ľudských zdrojov a podpora zapojenia VŠ a organizácií výskumu a vývoja do inovačných sietí.

Jedným z kľúčových aspektov zabezpečenia kvality **vysokoškolského vzdelávania** je prepojenie obsahu vzdelávania s potrebami znalostnej spoločnosti a to vo všetkých troch stupňoch VŠ štúdia. Obsah študijných programov musí odrážať potreby trhu práce, ktorý si v posledných rokoch žiada predovšetkým absolventov VŠ s vysokou mierou praktických zručností schopných zvládnuť nové sofistikované technológie, ďalej stavať na základných teoretických vedomostiach z príslušného odboru a schopných pružne reagovať na meniace sa podmienky v štruktúre pracovných miest, na nové technológie a pracovné prostredie (mobilita za prácou). Ak majú univerzitné študijné programy prekonať pretrvávajúci nesúlad medzi kvalifikáciou absolventov a potrebami trhu práce, mali by byť štruktúrované tak, aby priamo

zvyšovali zamestnateľnosť absolventov a vo všeobecnosti poskytovali širšiu podporu zamestnancom. Univerzity by mali ponúkať inovačné osnovy, vzdelávacie metódy a prípravné/rekvalifikačné kurzy, ktoré rozvinú širšie zručnosti, pokiaľ ide o zamestnanie, ako aj viac špecifických zručností v rámci daného odboru. Z tohto hľadiska je potrebné inovovať existujúce a vytvárať nové študijné programy, resp. odbory, vrátane prakticky zameraných bakalárskych študijných programov a programov ďalšieho vzdelávania a to aj v súčinnosti so zástupcami „sveta práce“. Stáže v podnikoch, zahrnuté v kreditnom systéme, by sa mohli stať súčasťou osnov.

Mobilita študentov a výskumných pracovníkov, ktorí absolvovali aspoň jeden semester v zahraničí alebo získali skúsenosť v priemysle, by sa mala podstatne zvýšiť.

Univerzity, by sa mali čoraz viac stávať dôležitými aktérmi v hospodárstve, schopnými lepšie a rýchlejšie reagovať na požiadavky trhu a budovať partnerstvá, ktoré využívajú vedecko-technické poznatky. To znamená uznať, že ich vzťah s obchodnou komunitou má strategický význam a je súčasťou ich záväzku slúžiť verejnému záujmu. Štruktúrované partnerstvá s obchodnou komunitou (vrátane MSP) predstavujú pre univerzity príležitosť zlepšiť výmenu výsledkov výskumu, práv duševného vlastníctva, patentov a licencií (napríklad prostredníctvom zakladania podnikov v areáloch vysokých škôl alebo zakladaním vedeckých parkov). Kontakty s obchodnou komunitou môžu priniesť dodatočné financie napríklad na rozšírenie výskumných kapacít alebo na poskytovanie rekvalifikačných kurzov a posilnia vplyv univerzitného výskumu na MSP a inovácie v regiónoch.

Kvalitné ľudské zdroje dokáže pripraviť iba inštitucionálne a odborne pripravený systém vysokoškolského vzdelávania. Z hľadiska vyššej komplexnosti poslania vysokých škôl v súčasnosti je kľúčové, aby sa zlepšila efektívnosť riadenia vysokých škôl. To si vyžaduje nové systémy vnútorného riadenia založené na strategických prioritách a profesionálnom riadení ľudských zdrojov, investícií a administratívnych postupov. To sa môže uskutočňovať prostredníctvom ďalšieho vzdelávania súčasného vedenia vysokých škôl a inovovania súčasných riadiacich procesov a štruktúr. Naplnenie ambícií vytvorenia znalostnej spoločnosti na Slovensku je zároveň podmienené posilnením výskumu a vývoja na vysokých školách a hlavne podporou prípravy a zapojenia doktorandov a postdoktorandov do výskumu a vývoja. Príležitosti pre absolventov doktorandského štúdia sú stále často zanedbávané alebo veľmi úzko špecializované. Starostlivosť o ľudský potenciál vo výskume a vývoji na vysokých školách a využívanie kvalifikovaných manažérov podporujú zladenie všetkých funkcií vysokej školy do integrovaného celku.

V záujme skvalitnenia vysokoškolského vzdelávania musia všetci zainteresovaní aktéri v oblasti vysokoškolského vzdelávania začať vnímať zabezpečenie a rozvoj kultúry kvality na vysokých školách ako svoju prioritu pre ďalší rozvoj týchto inštitúcií. Proces zabezpečenia kvality musí prebiehať v dvoch rovinách. Prvou je vnútorný systém kontroly kvality, ktorou si samé vysoké školy nastavujú systémy a procesy schopné merať pokrok a trendy v sledovaných ukazovateľoch a na základe nich potom rozhodovať o ďalšom postupe pri dosahovaní zadaných cieľov. Druhou je proces evaluácie, ktorý má uzavretý svet hodnotenia vysokej školy otvoriť verejnosti aj z hľadiska kvantifikovateľných indikátorov, ktoré vedú priblížiť úroveň štúdia v rôznych oblastiach na hociktovej vysokej škole záujmu študenta. Nevyhnutným predpokladom pre splnenie zvýšených nárokov na kvalitu vysokoškolského vzdelávania je umožniť rozvoj profesionálneho rastu učiteľov a podporu ľudských zdrojov vo výskume a vývoji na vysokých školách schopných reflektovať potreby trhu práce.

Prioritou je podporiť rozšírenie prístupu k vysokoškolskému vzdelávaniu vo všeobecnosti pre všetkých, ktorí o to prejavujú záujem v rámci celoživotného vzdelávania a podporiť dostupnosť

vysokoškolského vzdelávania pre študentov zo sociálne znevýhodneného prostredia. Preto je nevyhnutné, aby tento stupeň vzdelávania bol otvorený pre všetkých, ktorí majú na to osobnostné predpoklady a pre jeho zvyšujúcu sa finančnú náročnosť nebol uzavretý pre tých, ktorí nemajú dostatok materiálnych prostriedkov na jeho absolvovanie.

V oblasti výskumu a vývoja je potrebné zamerať sa na zvýšenie starostlivosti o ľudský potenciál, otvorenie sa vysokých škôl verejnej a súkromnej sfére a reflektovanie ich potrieb a požiadaviek a zlepšenie medzinárodnej spolupráce zapájaním sa do medzinárodných sietí výskumu a vývoja a vedeckej mobility. Univerzity by mali byť schopné zmeniť nastavenie ich výskumných programov v záujme využitia príležitostí ponúkaných novým vývojom v existujúcich oblastiach a novovznikajúcimi smermi vedeckého bádania. To si vyžaduje menej sa sústreďovať na vedecké odbory a viac na oblasti výskumu (napr. zelená energia, nanotechnológia), užšie ich spájať s príslušnými alebo komplementárnymi oblasťami (vrátane humanitných smerov, sociálnych vied, podnikateľských a riadiacich zručností) a posilniť interakciu medzi študentmi, výskumnými pracovníkmi a výskumnými tímami pomocou intenzívnejšej mobility medzi jednotlivými odbormi, sektormi a výskumnými inštitúciami.

Výskum, vývoj a technologické inovácie nie je možné realizovať bez existencie kvalitných ľudských zdrojov. Ich rozvoj predpokladá vyššie a efektívnejšie investície do rozvoja ľudského kapitálu vo výskume a vývoji prostredníctvom ich ďalšieho vzdelávania a podporou výmeny skúseností v rámci sietí.

Tieto investície by sa mali potom zužitkovať pri programoch prenosu nových technológií a špičkovej odbornosti medzi vysokými školami a podnikateľskou sférou, kde by priamo dochádzalo k implementácii výsledkov výskumu a vývoja do nových technológií a inovácií využiteľných pri výrobe a poskytovaní služieb s vysokou pridanou hodnotou. Existencia špičkových pracovísk výskumu a vývoja dáva všetky predpoklady na to, aby ich výstupy bolo možné implementovať v praxi a aby o takéto mala záujem podnikateľská sféra.

Nakoľko sa dnes špičkový výskum len veľmi ťažko dá uskutočňovať bez výmeny skúseností je žiaduce vyššie zapojenie VŠ a ostatných organizácií výskumu a vývoja do budovania štruktúrovanej medzinárodnej spolupráce a sietí vývoja a inovácií. Vysoké školy by mali klásť stále väčší dôraz na poskytovanie vysokoškolského vzdelávania vo svetovom jazyku, hľadať svojich partnerov nielen na Slovensku a cez efektívnu medzinárodnú spoluprácu sa zapájať do sietí výskumu a vývoja a mobilizovať študentov a pedagógov.

Opatrenie 1.3: Vzdelávanie sa počas celého života pre všetkých ako základný princíp znalostnej spoločnosti

Pri porovnaní participácie obyvateľstva na celoživotnom vzdelávaní v rámci členských krajín EÚ vykazuje SR ani nie polovičné hodnoty. Vzhľadom na definovaný cieľ v Pracovnom programe Komisie „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“, v ktorom si EÚ stanovila do roku 2010 dosiahnuť 12,5 % zastúpenie obyvateľstva na celoživotnom vzdelávaní z populácie 25-64 ročných, je potrebné reflektovať tieto skutočnosti v rámci celého vzdelávacieho systému SR.

Opatrenie *Vzdelávanie sa počas celého života pre všetkých ako základný princíp znalostnej spoločnosti* má za cieľ vytvoriť pre všetkých občanov možnosti prístupu k neustálemu vzdelávaniu sa, k vyhodnocovaniu nových informácií a adaptácii na lokálny i regionálny trh práce. V spoločnosti založenej na vedomostiach bude obyvateľstvo počas vývoja svojej kariéry potrebovať nepretržité alebo občasné získavanie nových vedomostí a zručností, preto systém celoživotného učenia sa v SR musí byť otvorený týmto požiadavkám. Implementácia

stratégie celoživotného vzdelávania zabezpečená z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu je jeden z nevyhnutných impulzov pre zvýšenie atraktivity ďalšieho vzdelávania dospelých pre zamestnávateľov.

Ponímanie vzdelávania sa počas celého života pre všetkých pre potreby tejto operačnej priority napĺňa spoločenské funkcie ďalšieho vzdelávania dospelých (rozširovanie a nadobúdanie nových vedomostí a zručností, rozširovanie kvalifikácie, získanie špecializácie, udržiavanie sociálnych väzieb, návykov a i.) a ekonomické funkcie ďalšieho vzdelávania (rýchla adaptácia na zavádzanie nových technológií a inovácií prináša rýchly zisk z výroby a obchodu, rýchlo získané rozšírenie kvalifikácie alebo získanie nových vedomostí a zručností vedie k zvýšeniu zamestnanosti) vo väzbe na úspešné umiestnenie sa na trhu práce a mobilitu pracovnej sily.

Z analýzy slabých stránok vyplýva, že systém vzdelávania vytvára nevyhovujúcu štruktúru kvalifikácie pracovnej sily a vzdelávacích inštitúcií vzhľadom na potreby znalostnej spoločnosti. Existuje nedostatočná spätná väzba od účastníkov ďalšieho vzdelávania a zamestnávateľov, nízka efektívnosť siete vzdelávacích inštitúcií a absencia systému hodnotenia kvality a certifikácie vzdelávacích inštitúcií neformálneho vzdelávania. Riešenie týchto problémov vidíme v:

- prispôbovaní ponuky ďalšieho vzdelávania požiadavkám trhu práce prostredníctvom tvorby vzdelávacích programov, obsahu, metód a foriem vzdelávania zodpovedajúcich potrebám znalostnej ekonomiky
- zvyšovaní kvality programov a inštitúcií celoživotného vzdelávania a posilnení systému kontroly kvality
- rozvoji ľudských zdrojov v ďalšom vzdelávaní
- vytváraní partnerstiev na rozvoj vzdelávania na regionálnej úrovni.

Významná hodnota vzdelania ako individuálnej priority u občanov SR, stály záujem obyvateľstva o vzdelávanie a dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií neformálneho vzdelávania vytvárajú dobré predpoklady vysokého záujmu o ďalšie vzdelávanie. Osoby, ktoré majú na trhu práce neistú pozíciu, či už z dôvodu svojej nízkej kvalifikácie alebo s ohľadom na rastúce nároky zamestnávateľov, sa musia neustále vzdelávať. Udržanie si vysokej miery flexibility svojej pracovnej sily je východiskom pre stále lepšie a výhodnejšie postavenie na trhu práce. Pre zvýšenie participácie ekonomicky aktívneho obyvateľstva na celoživotnom vzdelávaní je potrebné zvýšiť informovanosť o vzdelávacích možnostiach a rozvíjať systém celoživotného poradenstva.

Vzhľadom na nedostatočnú zainteresovanosť zamestnávateľov na ďalšom vzdelávaní vlastných zamestnancov je potrebné vytvoriť finančné mechanizmy, vrátane legislatívnych opatrení motivujúcich a stimulujúcich k zvýšeniu participácie zamestnancov na programoch ďalšieho vzdelávania. Pre potreby tohto opatrenia sa pod zamestnancami rozumejú všetci zamestnanci okrem zamestnancov ohrozených prepúšťaním a nízko kvalifikovaných zamestnancov (ISCED 2).

Navrhované ciele operačnej priority sa nedajú realizovať bez uľahčenia a rozšírenia prístupu k celoživotnému vzdelávaniu pre všetkých počas celého života. Konkrétne aktivity majú za cieľ priblížiť vzdelávacie možnosti širokému okruhu potenciálnych záujemcov (vrátane mládeže, seniorov a i.) a to čo najbližšie k nim napr. vytváraním lokálnych vzdelávacích stredísk na bežne prístupných miestach. Zároveň sa podporuje adaptácia zamestnaných osôb

na trh práce prostredníctvom alternatívnych foriem podpory ľudských zdrojov od špeciálnych programov druhej šance po programy individuálneho prístupu k vzdelávaniu.

Základným predpokladom flexibility a adaptability pracovnej sily je zvyšovanie a obnovovanie úrovne kľúčových kompetencií. Opatrenie reaguje na potrebu orientovať obsah vzdelávania na rozvoj kľúčových kompetencií a priebežne dopĺňať kvalifikácie získané v predchádzajúcich stupňoch formálneho vzdelávania. Pretrvávajúcimi problémami sú nedostatočná kompatibilita a priechodnosť medzi sektormi formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania a priestupnosť škôl na horizontálnej a vertikálnej úrovni. Jedným z dôsledkov tejto situácie je, že kvalifikácie, vedomosti a zručnosti získané v systémoch neformálneho a informálneho vzdelávania nie sú dostatočne akceptované z pohľadu spoločnosti a zamestnávateľov.

Opatrenie 1.4: Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity

Podstata problémov osôb s osobitými vzdelávacími potrebami a marginalizovaných komunít spočíva v sociálnom vylúčení a nerovnom prístupe k možnostiam ich ľudského aj ekonomického rozvoja. Nerovnaká úroveň rozvoja životných podmienok a zanedbaná infraštruktúra v regiónoch s vyšším podielom Rómov v kombinácii s ich nízkou mobilitou a flexibilitou na pracovnom trhu podporuje ich spoločenskú marginalizáciu. Osoby pochádzajúce zo sociálne znevýhodneného prostredia sú vystavené riziku vysokej miery nezamestnanosti a chudoby, ktoré sú okrem iného dôsledkom nízkej vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít.

Pre účely tohto opatrenia sa pod pojmom *osoby s osobitými vzdelávacími potrebami* rozumejú žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (t.j.: žiaci s mentálnym, sluchovým, zrakovým alebo telesným postihnutým, žiaci zdravotne oslabení a chorí, žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou, žiaci s autizmom, žiaci s vývinovými poruchami učenia alebo správania, žiaci s ťažkým mentálnym postihnutím umiestnení v domovoch sociálnych služieb, žiaci s poruchami psychického alebo sociálneho vývinu), nadaní a talentovaní žiaci, osoby pochádzajúce zo sociálne znevýhodneného a výchovne málo podnetného prostredia, príslušníci marginalizovaných rómskych komunít, bezdomovci, imigranti, žiadatelia o azyl, mladí ľudia, ktorí vychádzajú z ústavnej starostlivosti (detské domovy, detské výchovné ústavy...), jednotlivci nachádzajúci sa vo väzbe, vo výkone trestu odňatia slobody a jednotlivci vracajúci sa z výkonu trestu odňatia slobody.

Zlepšenie postavenia a kvality života marginalizovaných skupín a jednotlivcov, ktorým hrozí sociálne vylúčenie, v mnohom závisí od ich vzdelanostnej úrovne. Aktivita opatrenia smerujú k podpore iniciatív, ktoré vedú k zlepšeniu existujúcich životných podmienok, spoločenského a kultúrneho prostredia marginalizovaných skupín a podpore spolupráce medzi členmi miestnej komunity a samosprávou. Zlepšenie kvality života cieľovej skupiny predchádzaním, znížením sociálnych a zdravotných rizík súvisiacich s ich spôsobom života, im umožní im lepšie sa orientovať v ich sociálnom prostredí a vytvárať podmienky, aby v prípade záujmu sami mohli riešiť svoju nepriaznivú sociálnu situáciu.

Opatrenie sa zameriava na základné, stredné a ďalšie vzdelávanie osôb s osobitými vzdelávacími potrebami. Pokiaľ ide o základné a stredoškolské vzdelávanie, bude potrebné podporovať integráciu žiakov do štandardného vyučovacieho procesu, vytváranie školskej

kultúry spojenej s kultúrou miestneho spoločenstva a realizácia školských akceleračných výchovno-vzdelávacích programov. Musí nastať zmena cieľov a obsahu vzdelávania z monokultúrneho na multikultúrne. Bude sa podporovať systém vyrovnávania individuálnych rozdielov žiakov, zameranie sa na sociálne a komunikačné zručnosti, poskytovanie alternatívnych učebných osnov a individualizácia prístupu k žiakom.

Pre zapojenie osôb s osobitými vzdelávacími potrebami do hlavného prúdu vzdelávania bude potrebné podieľať sa na úspešnom prechode žiakov z prvého na druhý stupeň základnej školy, zo ZŠ na strednú školu, zo SŠ na vysokú školu a zvlášť zdôrazňovať dôležitosť komunikácie medzi pedagógmi a rodičmi žiakov v tomto procese. Účasť marginalizovaných skupín vo vyučovacom procese je potrebné zvýšiť vytváraním organizačných a materiálnych predpokladov na vzdelávanie. Rovnosť šancí na individuálnej úrovni je možné dosiahnuť aj prostredníctvom rôznych motivačných a aktivačných opatrení (napr. štipendijné programy, prípravné a doučovacie kurzy, výchovné a kariérne poradenstvo).

Každé dieťa a člen spoločnosti musí mať možnosť dosiahnuť kvalitné vzdelanie zodpovedajúce jeho potenciálu a mať možnosť svoj potenciál v plnej miere rozvíjať. Na naplnenie tohto cieľa je potrebné zaviesť opatrenia na tvorbu a realizáciu programov ďalšieho vzdelávania osôb s osobitými vzdelávacími potrebami tak, aby sa zabezpečil komplexný osobnostný rozvoj jednotlivca. Výsledky štúdie OECD PISA 2003 ukázali, že skorá diferenciácia žiakov do rôznych vzdelávacích programov škôl poškodzuje jednotlivých žiakov, ktorí nerozvíjajú dostatočne svoje schopnosti. Podstatné je nepokračovať v selekcii 10-ročných detí do gymnázií s osemročným štúdiom, ale do vzdelávacej ponuky školy zaradiť programy pre talentované deti. Súčasne treba klásť dôraz na rozšírenie ponuky dostupných informácií o vzdelávacích programoch a individuálneho poradenstva.

V druhom rade je potrebné vytvárať podmienky pre ďalšie vzdelávanie odborníkov, ktorí prispievajú k riešeniu sociálnych, ekonomických, kultúrnych a edukačných problémov osôb s osobitými vzdelávacími potrebami a členov marginalizovaných skupín. Zámerom je zabezpečiť zvýšenie odbornej spôsobilosti a počtu pracovníkov komunitných centier, učiteľov, asistentov učiteľa, špeciálnych pedagógov, riadiacich, sociálnych, misijných a ostatných pracovníkov, ktorí sa venujú integrácii marginalizovaných osôb do výchovno-vzdelávacieho procesu a spoločnosti. Táto integrácia sa dá zabezpečiť iba v úzkej súčinnosti a partnerskej spolupráci všetkých relevantných inštitúcií.

5.2 MODERNÉ VZDELÁVANIE PRE ZNALOSTNÚ SPOLOČNOSŤ PRE BRATISLAVSKÝ KRAJ

5.2.1 Cieľ a zameranie prioritnej osi

Globálny cieľ prioritnej osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj zadefinovaný na základe výsledkov SWOT analýzy, ktoré poukázali na kľúčové disparity a faktory rozvoja v oblasti Ľudské zdroje a vzdelávanie, je nasledovný: „Zvýšiť kvalitu a prístup k celoživotnému vzdelávaniu s dôrazom na transformáciu obsahu

vzdelávania smerom k rozvíjaniu kľúčových kompetencií s cieľom zabezpečiť dlhodobú konkurencieschopnosť bratislavského kraja“.

Napĺňanie globálneho cieľa sa realizuje v rámci dvoch opatrení:

1. Premena tradičnej školy na modernú v bratislavskom kraji
2. Zvyšovanie konkurencieschopnosti bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania

Globálne ciele opatrení:

- Uskutočniť kurikulárnu transformáciu vzdelávania na základných a stredných školách a s využitím inovovaných foriem a metód výučby pripraviť absolventa pre aktuálne a perspektívne potreby znalostnej spoločnosti ako aj pre jeho nadväzujúce vzdelávanie v systéme vysokých škôl a ďalšieho vzdelávania
- Zvyšovať kvalitu a prispôbovať obsah VŠ vzdelávania, podporovať výskum a vývoj a rozvíjať efektívny systém celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva v súlade s aktuálnymi a perspektívnymi potrebami znalostnej spoločnosti

Oprávneným miestom realizácie projektov je územie cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. Z hľadiska NUTS III ide o Bratislavský samosprávny kraj.

Kvantifikácia globálneho cieľa prioritnej osi bude po dopracovaní súčasťou samostatnej prílohy operačného programu (Fyzické ukazovatele výstupov a výsledkov vrátane hlavných ukazovateľov na kvantifikáciu cieľov).

Schéma štátnej pomoci sa bude uplatňovať v rámci opatrení 2.1 a 2.2 pre podnikateľské subjekty podľa § 2 Obchodného zákonníka. Prijemcami štátnej pomoci sú fyzické alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie podľa právnych predpisov SR, registrované v jednotlivých sektoroch hospodárstva na území SR. Podrobnejšie podmienky poskytovania pomoci podľa podmienok štátnej pomoci a pomoci de minimis sú definované v jednotlivých schémach štátnej pomoci, resp. schémach pomoci de minimis, ktoré sú uverejnené v Obchodnom vestníku.

5.2.1.1 Opatrenie 2.1 Premena tradičnej školy na modernú v bratislavskom kraji

Špecifický cieľ 1: Inovovať obsah a metódy, skvalitniť výstupy vzdelávania pre potreby trhu práce v znalostnej spoločnosti

- **Rámcová aktivita 1.1: Podpora reformy a rozvoj všeobecného vzdelávania na základných školách a stredných školách**

Príklady konkrétnych aktivít

- Tvorba a implementácia kurikula základných a stredných škôl na základe rozvoja kľúčových kompetencií žiakov;

- Transformácia obsahu vzdelávania a metód vyučovania cudzích jazykov, vrátane zabezpečenia nadväznosti vyučovania cudzích jazykov na jednotlivých stupňoch a typoch škôl, projektová spolupráca s krajinami EÚ zameraná na výučbu jazykov, príprava nových študijných materiálov, zavádzanie nových metód do výučby cudzích jazykov;
- Podpora orientácie mladých ľudí pre štúdium matematiky, prírodovedných a technických študijných odborov;
- Inovácia metód vzdelávania s dôrazom na využívanie informačných a komunikačných technológií (IKT) vo vyučovacom procese, vrátane možnosti doplniť infraštruktúru IKT na školách;
- Podpora podnikateľských vedomostí a zručností;
- Podpora sociálnych a komunikačných zručností žiakov základných a stredných škôl;
- Podpora multikultúrneho vzdelávania a vnímania rôznorodosti na základných a stredných školách;
- Inovácia pedagogickej dokumentácie, učebníc, učebných textov, učebných pomôcok a príručiek smerom k rozvoju kľúčových kompetencií;
- Projekty spolupráce vzdelávacích inštitúcií a podnikateľského sektora (napr. návštevy na školách, exkurzie do výrobných podnikov);
- Tvorba návrhov školského kurikula ako modelu obsahu vzdelávania vo väzbe na štátne kurikulum a potreby regiónu; tvorba a využitie nových učebných materiálov pre výchovno-vzdelávací proces;
- Tvorba a realizácia interaktívnych vzdelávacích programov (TV programy, e-learning);
- Podpora zavádzania princípov trvalo udržateľného rozvoja do obsahu vzdelávania;
- Implementácia stratégie informatizácie regionálneho školstva;
- Podpora navrhovania a zavádzania netradičných foriem vyučovania (napr. projektové, blokové, modulové);
- Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na tvorbu a inováciu pedagogickej dokumentácie, učebníc, vzdelávacích programov, projektov a učebných pomôcok

Rámcová aktivita 1.2: Podpora reformy a rozvoj odborného vzdelávania a prípravy

Príklady konkrétnych aktivít

- Tvorba a implementácia kurikula základných a stredných škôl na základe rozvoja kľúčových kompetencií) žiakov;
- Transformácia obsahu vzdelávania a metód vyučovania cudzích jazykov, vrátane zabezpečenia nadväznosti vyučovania cudzích jazykov na jednotlivých stupňoch a typoch škôl, projektová spolupráca s krajinami EÚ zameraná na výučbu jazykov, príprava nových študijných materiálov, zavádzanie nových metód do výučby cudzích jazykov;
- Podpora vyučovania matematiky, prírodovedných a technických študijných odborov;
- Inovácia metód vzdelávania s dôrazom na využívanie informačných a komunikačných technológií (IKT) vo vyučovacom procese, vrátane možnosti doplniť infraštruktúru IKT na školách;
- Podpora podnikateľských vedomostí a zručností;
- Podpora sociálnych a komunikačných zručností žiakov stredných škôl;
- Podpora multikultúrneho vzdelávania a vnímania rôznorodosti na stredných školách;

- Inovácia pedagogickej dokumentácie, učebníc, učebných textov, učebných pomôcok a príručiek smerom k rozvoju kľúčových kompetencií;
- Projekty spolupráce vzdelávacích inštitúcií a podnikateľského sektora (napr. návštevy na školách, exkurzie do výrobných podnikov);
- Tvorba návrhov školského kurikula ako modelu obsahu vzdelávania vo väzbe na štátne kurikulum a potreby regiónu; tvorba a využitie nových učebných materiálov pre výchovno-vzdelávací proces;
- Tvorba a realizácia programov na podporu získania praktických zručností a návykov na pracoviskách v spolupráci s podnikmi a inými organizáciami praxe;
- Tvorba a realizácia interaktívnych vzdelávacích programov (TV programy, e-learning);
- Podpora zavádzania princípov trvalo udržateľného rozvoja do obsahu vzdelávania;
- Implementácia stratégie informatizácie regionálneho školstva;
- Podpora navrhovania a zavádzania netradičných foriem vyučovania (napr. projektové, blokové, modulové);
- Podpora mobility v odbornom vzdelávaní a príprave;
- Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na prepojenie odborného vzdelávania s praktickými skúsenosťami v regionálnych podnikoch
- Projekty na podporu rozvoja študijných a učebných odborov, ktoré si akútne vyžaduje trh práce, ale záujem študentov o takéto odbory je minimálny

Rámcová aktivita 1.3: Podpora výchovného a kariérového poradenstva na základných a stredných školách

Príklady konkrétnych aktivít

- Podpora orientácie mladých ľudí pre štúdium matematiky, prírodovedných a technických študijných odborov;
- Podpora prípravy a realizácie poradenstva o povolaniach a zamestnaniach
- Organizovanie „otvorených dní kariéry“ pre žiakov a rodičov s cieľom prepojiť vzdelávaciu sféru so svetom práce a výroby (podnikov);
- Vytvoriť a realizovať komplexný model ďalšieho vzdelávania pracovníkov systému výchovného poradenstva.
- Podpora vzdelávacích aktivít pre pedagogických zamestnancov škôl na podporu výchovného a kariérového poradenstva

Špecifický cieľ 2: Orientovať prípravu a celoživotné vzdelávanie pedagogických zamestnancov na získanie kompetencií potrebných na premenu tradičnej školy na modernú

• Rámcová aktivita 2.1: Podpora prípravy učiteľov

Príklady konkrétnych aktivít

- Podpora spolupráce ZŠ, SŠ a VŠ pri príprave učiteľov
- Tvorba štandardov kvality prípravy učiteľov
- Inovácia obsahu, metód a foriem prípravy učiteľov
- Podpora inovatívnych metód v realizácii všetkých foriem pedagogickej praxe
- Podpora jazykových a komunikačných kompetencií budúcich učiteľov

- **Rámcová aktivita 2.2: Podpora ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov**

Príklady konkrétnych aktivít

- Tvorba štandardov kvality prípravy pedagogických zamestnancov;
- Ďalšie vzdelávanie a podpora osobnostného rozvoja pedagogických zamestnancov zamerané na potreby modernej školy;
- Ďalšie vzdelávanie pre všetky kariérne pozície v škole;
- Podpora a rozvoj kľúčových kompetencií pedagogických zamestnancov;
- Tvorba projektov ďalšieho vzdelávania učiteľov podľa moderných trendov vzdelávania vo svete;
- Modulárny systém ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov na pozíciách špecialistov, vedúcich pedagogických zamestnancov a metodikov založených na kľúčových kompetenciách;
- Podpora spolupráce vzdelávacích inštitúcií vzdelávania pedagogických zamestnancov

Špecifický cieľ 3: Skvalitniť správu a manažment škôl a stimulovať ich k väčšej otvorenosti k potrebám miestnych komunít

- **Rámcová aktivita 3.1: Podpora systému otvorenej školy**

Príklady konkrétnych aktivít

- Podpora rozvoja správy, manažmentu a marketingu školy, ako aj podpora systémov manažérstva kvality škôl;
- Podpora spolupráce škôl s miestnymi komunitami, radami škôl a rodičovskými organizáciami;
- Podpora spolupráce školy a subjektov neformálneho vzdelávania;
- Podpora vzdelávacích aktivít pre potreby miestnej komunity;
- Vzdelávanie k aktívnemu občianstvu a trvalo udržateľnému rozvoju.
- Podpora spolupráce a prepojenie škôl ZŠ, SŠ a univerzít, ktoré pripravujú učiteľov a pedagogických zamestnancov;
- Podpora vzdelávacích aktivít zástupcov zriaďovateľov škôl v oblasti systému otvorenej školy v záujme miestnej komunity

Špecifický cieľ 4: Zabezpečovať inštitucionálnu kvalitu škôl a školských zariadení

- **Rámcová aktivita 4.1: Podpora a rozvoj nástrojov hodnotenia výchovno-vzdelávacích činností škôl a školských zariadení**

Príklady konkrétnych aktivít

- Projekty na podporu partnerstva a spolupráce vzdelávacích inštitúcií pri výmene najlepších skúseností;
- Hodnotenie systému odborného vzdelávania a prípravy;
- Podpora modelov hodnotenia a sebahodnotenia práce školy (školského zariadenia);

- Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na tvorbu a implementáciu hodnotiacich nástrojov výchovno-vzdelávacích činností;

5.2.1.2 Opatenie 2.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania

Špecifický cieľ 1: Rozvíjať inovatívne formy vzdelávania, racionalizácia a skvalitnenie študijných programov VŠ s dôrazom na potreby znalostnej spoločnosti, vrátane podpory kariérneho poradenstva

Príklady konkrétnych aktivít

- Tvorba a inovácia študijných programov s dôrazom na potreby trhu práce, vrátane prakticky zameraných bakalárskych študijných programov a programov ďalšieho vzdelávania v spolupráci so súkromným sektorom a organizáciami zastupujúcimi podnikateľský sektor;
- Tvorba a inovácia študijných programov s dôrazom na potreby informačnej spoločnosti, vrátane bakalárskych študijných programov;
- Projekty spolupráce inštitúcií terciárneho a sekundárneho vzdelávania s dôrazom na skvalitňovanie odborného vzdelávania a prípravy;
- Programy využívania nových informačných a komunikačných technológií vo vysokoškolskom vzdelávaní;
- Budovanie štruktúr kariérneho poradenstva na vysokých školách;
- Vytváranie študijných programov vo svetovom jazyku, ktoré podporujú medzinárodnú spoluprácu a mobilitu akademickej obce;
- Zavádzanie princípov trvalo udržateľného rozvoja do obsahu vzdelávania

Špecifický cieľ 2: Zefektívniť správu a manažment vysokých škôl a podporovať princíp kultúry kvality na vysokých školách

Príklady konkrétnych aktivít

- Budovanie efektívnej správy a riadenia vysokých škôl a podpora kvalifikovaného manažmentu, prostredníctvom ďalšieho vzdelávania súčasného vedenia vysokých škôl a inovácie súčasných riadiacich procesov;
- Projekty na rozvoj profesionálneho rastu vysokoškolských učiteľov zamerané na zvýšenie kvality vzdelávania;
- Vytvorenie nástrojov zabezpečenia kvality terciárneho vzdelávania prostredníctvom ďalších metód ako evalvácia, audit a benchmarking (predmetov, študijných programov alebo inštitúcií);
- Vytvorenie vnútorného modelu zabezpečenia kvality vysokej školy;
- Budovanie administratívnych kapacít pre prípravu, riadenie a implementáciu projektov;

Špecifický cieľ 3: Zvýšiť kvalitu a rozvíjať ľudské zdroje vo výskume a vývoji

Rámcová aktivita 3.1: Podpora rozvoja ľudských zdrojov vo výskume a vývoji na vysokých školách

Príklady konkrétnych aktivít

- Vzdelávanie študentov a zamestnancov VŠ pôsobiacich v oblasti výskumu a vývoja (študenti doktorandského štúdia, postdoktorandi, vysokoškolskí učitelia);

- Programy na podporu zvýšenia počtu doktorandov /absolventov doktorandského štúdia na VŠ;
- Podpora mobilit medzi vysokými školami, organizáciami výskumu a vývoja a podnikateľským sektorom.

Rámcová aktivita 3.2: Podpora rozvoja ľudských zdrojov v organizáciách výskumu a vývoja⁸⁶

Príklady konkrétnych aktivít

- Vzdelávanie zamestnancov výskumu a vývoja (vedeckí pracovníci)
- Podpora mobilit medzi organizáciami výskumu a vývoja a podnikateľským sektorom

Špecifický cieľ 4: Podporiť spoluprácu medzi vysokými školami, organizáciami výskumu a vývoja a súkromným sektorom na národnej a medzinárodnej úrovni

Rámcová aktivita 4.1: Podpora aktívnej spolupráce vysokých škôl a súkromného sektora pri tvorbe nových študijných odborov a programov a pri procese výučby

Príklady konkrétnych aktivít

- Projekty zamerané na predvídanie trendov obsahového charakteru a typu vzdelania z úrovne aktuálnych a predpokladaných požiadaviek praxe, vývojových tendencií vo svete a predikčných signálov z vedy a technológie na trendy a tendencie budúceho vývoja;
- Systémy tvorby nových kľúčových kompetencií absolventov jednotlivých študijných odborov, ktoré budú v súlade s potrebami jednotlivých trhových segmentov a systémy podpory generických zručností (ide o zručnosti majúce všeobecné použitie - napr. písanie projektov, práca v tíme, vodcovstvo v tíme a pod.) a to predovšetkým u študentov 2. a 3. stupňa

Rámcová aktivita 4.2: Transfer technológií

Príklady konkrétnych aktivít

- Programy na podporu výskumu a prenosu nových technológií a špičkovej odbornosti medzi inštitúciami výskumu a podnikateľskej sféry;
- Informačné aktivity výskumno-vývojových inštitúcií zamerané na zvýšenie záujmu podnikateľskej sféry o výsledky výskumu a vývoja;
- Programy na podporu spolupráce vysokých škôl s inštitúciami verejného, súkromného sektora a priemyslu s cieľom vyvíjať a aplikovať výsledky výskumu a vývoja v oblasti sofistikovaných technológií s vysokou pridanou hodnotou;
- Budovanie celoškolských, medziuniverzitných, celoslovenských a medzinárodných výskumných centier výskumných univerzít;
- Zriaďovanie spoločných, resp. združených pracovísk v oblasti výskumu a vývoja s inými vysokými školami, inštitúciami a pracoviskami výskumu a vývoja a inovačnej praxe;

---

⁸⁶ V zmysle zákona o vede a technike

- Podpora mobilit medzi organizáciami výskumu a vývoja a podnikateľským sektorom
- implementácia výsledkov výskumu, vývoja a inovácií do praxe s cieľom zabezpečiť rast konkurencieschopnosti SR

Rámcová aktivita 4.3: Zvýšenie zapojenia VŠ a ostatných organizácií výskumu a vývoja do medzinárodnej spolupráce a sietí vývoja a inovácií

Príklady konkrétnych aktivít

- Zavádzanie, resp. rozšírenie doteraz zavedených spoločných študijných programov našich VŠ a popredných zahraničných VŠ, vrátane udeľovania dvojitych a trojitych diplomov;
- Programy podpory medzinárodnej spolupráce vysokých škôl;
- Zvýšenie mobility vysokoškolských učiteľov a študentov medzi našimi a zahraničnými VŠ;
- Networking a cezhraničná spolupráca so zameraním na výmenu najlepších skúseností za účelom implementácie výsledkov výskumu a vývoja;
- Budovanie výskumno-vývojových a inovačných sietí;
- Programy podpory vzájomnej výmeny pracovníkov výskumu a vývoja, výskumných ústavov, podnikateľských subjektov a univerzít

Špecifický cieľ 5: Zvyšovať kvalitu programov a inštitúcií celoživotného vzdelávania a posilniť systém kontroly kvality, podporovať inovácie v obsahu, formách a metódach

- **Rámcová aktivita 5.1: Zvyšovanie kvality celoživotného vzdelávania**

Príklady konkrétnych aktivít

- Podpora nových foriem vzdelávania (napr. dištančné vzdelávanie, e-learning);
- Zavádzanie a podpora inovácií v systéme celoživotného vzdelávania;
- Vytvorenie a podpora otvoreného modulárneho systému ďalšieho vzdelávania;
- Vytvorenie systému certifikácie vzdelávacích programov a inštitúcií na zabezpečenie kvality ďalšieho vzdelávania;
- Vytvorenie systému certifikácie lektorov, tútorov a organizačných zamestnancov;
- Podpora zavádzania princípov trvalo udržateľného rozvoja do obsahu celoživotného vzdelávania;
- Vytváranie a realizácia programov neformálneho vzdelávania a dobrovoľníckych aktivít;
- Príprava občanov SR na prácu v inštitúciách Európskej únie

- **Rámcová aktivita 5.2: Rozvoj ľudských zdrojov v ďalšom vzdelávaní**

Príklady konkrétnych aktivít

- Vzdelávanie a príprava lídrov pre oblasť práce s deťmi a mládežou;
- Projekty zamerané na celoživotné vzdelávanie lektorov, tútorov a organizačných zamestnancov;

- **Rámcová aktivita 5.3: Podpora učiacich sa regiónov a vytvárania sietí v celoživotnom vzdelávaní**

Príklady konkrétnych aktivít

- Vytváranie a podpora regionálnych sietí rozličných inštitúcií - „učiace sa regióny“, ktoré vytvárajú na mieru šité služby a projekty poskytovania celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva;
- Networking a cezhraničná spolupráca so zameraním na výmenu najlepších skúseností za účelom cieleného vzdelávania a zvyšovania konkurencieschopnosti regiónu;
- Podpora zakladania partnerstiev medzi školami, regiónmi, mestami, podnikateľskou sférou a tretím sektorom
- Networking a medzinárodná spolupráca v rámci dobrovoľníckych aktivít

- **Rámcová aktivita 5.4: Podpora celoživotného vzdelávania v jednotlivých sektoroch**

Príklady konkrétnych aktivít

- Projekty na podporu vzdelávania v oblasti strategického riadenia a správy spoločnosti pre malé a stredné podniky;
- Implementácia programov vzdelávania pre zamestnancov v štátnej správe a samospráve v školstve;
- Podpora implementácií stratégií celoživotného vzdelávania v jednotlivých sektoroch
- Podpora vnútropodnikového vzdelávania (tzv. „in-company training“) – programy pre vnútropodnikovú adaptáciu novoprijatých zamestnancov.

Špecifický cieľ 6: Zvyšovať podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva participujúceho na programoch ďalšieho vzdelávania a zvýšiť informovanosť o možnostiach vzdelávania sa počas celého života

- **Rámcová aktivita 6.1: Podpora informačného systému v celoživotnom vzdelávaní a podpora celoživotného poradenstva**

Príklady konkrétnych aktivít

- Vytvorenie komplexného informačného systému zabezpečujúceho prístup ku kvalitným informáciám a radám o možnostiach vzdelávania sa pre každého a počas celého života;
- Rozvoj systému a foriem celoživotného poradenstva;
- Budovanie siete poradenských inštitúcií pre využitie rôznych foriem celoživotného vzdelávania;

- **Rámcová aktivita 6.2: Podpora diverzifikácie foriem financovania celoživotného vzdelávania**

Príklady konkrétnych aktivít

- Vytvorenie funkčného modelu financovania ďalšieho vzdelávania spojením zdrojov zamestnávateľa, verejných financií a zamestnanca;

- Podpora spolupráce sociálnych partnerov pri presadzovaní celoživotného vzdelávania

• **Rámcová aktivita 6.3: Uľahčenie prístupu k celoživotnému vzdelávaniu**

Príklady konkrétnych aktivít

- Projekty podporujúce lokálne vzdelávanie, umiestnené čo najbližšie k vzdelávajúcim sa, vo vzdelávacích strediskách na bežne prístupných miestach;
- Projekty na podporu vzdelávania pre aktívne starnutie;
- Dobudovanie siete regionálnych centier mládeže;
- Programy zvýšenia individuálneho prístupu k vzdelávaniu pre nízkopríjmové/nízko vzdelané skupiny (programy druhej šance, štipendiá, vzdelávacie poukazy);
- Podpora rozvoja e-learningových foriem vzdelávania, zvýšenie dostupnosti dištančného vzdelávania;

Špecifický cieľ 7: Zvyšovať a obnovovať úroveň kľúčových kompetencií a priebežné dopĺňanie kvalifikácie osôb na trhu práce v súlade s aktuálnymi a perspektívnymi potrebami znalostnej spoločnosti

• **Rámcová aktivita 7.1: Rozvoj kľúčových kompetencií prostredníctvom celoživotného vzdelávania**

Príklady konkrétnych aktivít

- Rozšírenie ponuky ďalšieho vzdelávania zameraného na získavanie kľúčových kompetencií (napr. cudzie jazyky, počítačová gramotnosť, sociálne, občianske a podnikateľské zručnosti a rozvinutá spôsobilosť učiť sa);
- Podpora adaptácie zamestnancov na technologické zmeny v priemysle a v službách;
- Tvorba a realizácia vzdelávacích programov pre zamestnaných ľudí, ľudí ohrozených nezamestnanosťou a krátkodobo nezamestnaných v spolupráci so sociálnymi partnermi a regionálnymi samosprávami;
- Programy štátnej pomoci pre zamestnávateľov, ktorí sú ochotní prijímať dlhodobo nezamestnaných (dotované pracovné miesta a pod.) a nízko kvalifikovaných nezamestnaných a následne investovať do ich vzdelávania;
- Programy neformálneho vzdelávania detí a mládeže zamerané na rozvoj kľúčových kompetencií, najmä sociálnych, občianskych a kultúrnych;

Špecifický cieľ 8: Vytvoriť systém kompatibility a priechodnosti medzi sektormi formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania

Príklady konkrétnych aktivít

- Opatrenia na zabezpečenie priechodnosti medzi sektormi a úrovňami formálneho a neformálneho a informálneho vzdelávania, (postupy a pravidlá pri uznávaní výsledkov vzdelávania);
- Vytvorenie efektívneho systému hodnotenia vzdelávania, najmä pri neformálnom a informálnom (neinštitucionálnom) vzdelávaní;

5.2.2 Zdôvodnenie prioritnej osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre Bratislavský kraj

Výchova, vzdelávanie a veda a výskum patria medzi najvýznamnejšie a trvalé priority SR. Vzhľadom na osobité postavenie Bratislavského samosprávneho kraja v rámci regiónov Slovenska, ktoré sa prejavuje pomerne vysokou vzdelanostnou úrovňou obyvateľov, nízkou mierou nezamestnanosti a vysokou koncentráciou vzdelávacích a výskumných inštitúcií, je adaptácia vzdelávacieho systému na potreby znalostnej spoločnosti a podpora vedy a výskumu nevyhnutným predpokladom dlhodobej konkurencieschopnosti Bratislavského samosprávneho kraja v Európe.

Na odstránenie kľúčových disparít a zvýšenie podpory faktorov rozvoja je pripravená prestavba tradičnej školy na modernú na úrovni základných a stredných škôl. Vysoké školy a veda a výskum, ktoré sú vo veľkej miere koncentrované v Bratislave, predstavujú významný faktor rozvoja celého bratislavského regiónu. Podporou systému vzdelávania a investíciami do výskumu a vývoja sa vytvoria predpoklady pre produkciu tovarov a služieb s vysokou pridanou hodnotou či už priamo na ich pôde alebo v spolupráci s verejným alebo privátnym sektorom. Dynamicky sa rozvíjajúci trh práce v bratislavskom regióne si vyžaduje vzdelanú a flexibilnú pracovnú silu, ktorá sa potrebuje neustále vzdelávať a spracovávať nové informácie. Táto potreba sa odráža v aktivitách druhého opatrenia zameranej na vytvorenie otvoreného systému vzdelávania sa počas celého života pre všetkých.

1.1 Premena tradičnej školy na modernú v Bratislavskom samosprávnom kraji

Znalostná spoločnosť, akou sa Slovensko chce stať, predpokladá vznik moderného systému vzdelávania. Vzdelanostná úroveň obyvateľov Bratislavského samosprávneho kraja je pomerne vysoká, keď 17,9% obyvateľov má vysokoškolské vzdelanie, takmer 30% obyvateľov stredoškolské vzdelanie s maturitou a 19,2% obyvateľov má stredoškolské vzdelanie bez maturity, tzn. že v tomto kraji je prioritou najmä zvýšenie kvality a transformácia obsahu vzdelávania smerom k nadobudnutiu kľúčových kompetencií (komunikácia v materinskom jazyku, resp. oficiálnom jazyku, komunikácia v cudzích jazykoch, matematická kompetencia a základné kompetencie v oblasti vedy a techniky, digitálna kompetencia, kompetencia „učiť sa učiť“, spoločenské a občianske kompetencie, podnikanie, kultúrna vnímavosť).

Toto opatrenie je zamerané na rozvoj ľudských zdrojov v bratislavskom regióne prostredníctvom transformácie systému a obsahu formálneho vzdelávania tak, aby výstupom vzdelávania bol absolvent disponujúci takým rozsahom a kvalitou vedomostí, zručností a kompetencií, ktoré mu umožnia sa zapojiť do systému vysokoškolského alebo ďalšieho vzdelávania a pracovného procesu.

Celková premena tradičnej školy na modernú v Bratislavskom samosprávnom kraji bude spočívať v mnohých elementoch. Predovšetkým sa musí zmeniť škola z inštitúcie odovzdávajúcej poznatky na učiacu sa komunitu, prejsť od odovzdávania encyklopedických vedomostí žiakovi ku komplexnému rozvoju osobnosti žiaka; od vyučovania k učeniu sa; od pasivity žiaka k aktivite, samostatnosti, tvorivosti, prežívaniu práce žiaka; od klasického učiteľa k učiteľovi-poradcovi; od orientácie na priemerného žiaka k diferencovanému a individuálnemu prístupu k žiakom; od frontálnosti práce žiakov ku kooperatívnosti žiakov a projektovo-orientovanému vyučovaniu; od izolovaných predmetov k ich integrácii; od kriedy a tabule k aktívnemu využívaniu IKT vo vyučovaní; od dôrazu na obsah učiva k dôrazu na celý proces vyučovania.

Na zabezpečenie premeny školy na modernú je nevyhnutné skvalitniť prípravu a celoživotné vzdelávanie učiteľov, ktorí musia byť pripravení na neustále zmeny v potrebách vzdelávania. Keďže zmeny prebiehajú dynamicky, je nevyhnutné zabezpečiť ich efektívne ďalšie vzdelávanie. Zároveň je nevyhnutné zlepšiť sociálny status učiteľa, zaviesť motivačné nástroje na získanie a udržanie kvalifikovaných učiteľov a motivovať učiteľov na integrovanie inovatívnych pedagogických metód do vyučovacieho procesu.

Naplnenie obsahovej reformy v regionálnom školstve predpokladá zefektívnenie manažmentu škôl a školských zariadení a zabezpečenie inštitucionálnej kvality vytvorením systému ich hodnotenia. Súčasne je žiaduca väčšia spolupráca škôl so sociálnymi partnermi na lokálnej, regionálnej i medzinárodnej úrovni s cieľom posilniť celkové postavenie školy v kontexte systému otvorenej školy.

1.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania

Bratislavský samosprávny kraj disponuje dostatočným potenciálom výskumu a vývoja, ktorý predstavuje koncentrácia vysokých škôl a inštitúcií výskumu a vývoja na území Bratislavy. Vysoké školy a univerzity zabezpečujú vysokú úroveň vzdelávania obyvateľov nielen bratislavského regiónu. Viac ako 60 000 študentov (čo predstavuje 1/3 všetkých študujúcich na Slovensku) študuje na vysokých školách a univerzitách v Bratislave. Zariadenia stredných a vysokých škôl sa podieľajú aj na programoch ďalšieho a celoživotného vzdelávania vrátane univerzít tretieho veku. Okrem škôl v systéme formálneho vzdelávania existuje v bratislavskom regióne široká sieť rôznorodých poskytovateľov celoživotného vzdelávania. Prvou oblasťou, na ktorú sa zameriavajú aktivity tohto opatrenia, sú vysoké školy a inštitúcie výskumu a vývoja. Cieľom posilnenia výskumných, vývojových a inovačných aktivít je podporiť vyvážený rozvoj a vyššiu konkurencieschopnosť Bratislavského samosprávneho kraja. Na odstránenie kľúčových disparít a zvýšenie podpory faktorov rozvoja v oblastiach VŠ vzdelávania a výskumu a vývoja je nevyhnutné sa zamerať na rozšírenie kapacít, zvýšenie kvality a flexibility VŠ vzdelávania, rozvoj ľudských zdrojov a podpora zapojenia VŠ a organizácií výskumu a vývoja do inovačných sietí.

Jedným z kľúčových aspektov zabezpečenia kvality **vysokoškolského vzdelávania** je prepojenie obsahu vzdelávania s potrebami znalostnej spoločnosti a to vo všetkých troch stupňoch VŠ štúdiá. Obsah študijných programov musí odrážať potreby trhu práce, ktorý si v posledných rokoch žiada predovšetkým absolventov VŠ s vysokou mierou praktických zručností schopných zvládnuť nové sofistikované technológie, ďalej stavať na základných teoretických vedomostiach z príslušného odboru a schopných pružne reagovať na meniace sa podmienky v štruktúre pracovných miest, na nové technológie a pracovné prostredie. Z tohto hľadiska je potrebné inovovať existujúce a vytvárať nové študijné programy, resp. odbory, vrátane prakticky zameraných bakalárskych študijných programov a programov ďalšieho vzdelávania a to aj v súčinnosti so zástupcami „sveta práce“.

Kvalitné ľudské zdroje dokáže pripraviť iba inštitucionálne a odborne pripravený systém vysokoškolského vzdelávania. Z hľadiska vyššej komplexnosti poslania vysokých škôl v súčasnosti je kľúčové, aby sa zlepšila efektívnosť riadenia vysokých škôl. To sa môže uskutočňovať prostredníctvom ďalšieho vzdelávania súčasného vedenia vysokých škôl a inovovania súčasných riadiacich procesov a štruktúr. Naplnenie ambícií vytvorenia znalostnej spoločnosti na Slovensku je zároveň podmienené posilnením výskumu a vývoja na vysokých školách a hlavne podporou prípravy a zapojenia doktorandov a postdoktorandov do výskumu a vývoja. Starostlivosť o ľudský potenciál vo výskume a vývoji na vysokých

školách a využívanie kvalifikovaných manažérov podporujú zladenie všetkých funkcií vysokej školy do integrovaného celku.

V záujme skvalitnenia vysokoškolského vzdelávania musia všetci zainteresovaní aktéri v oblasti vysokoškolského vzdelávania začať vnímať zabezpečenie a rozvoj kultúry kvality na vysokých školách ako svoju prioritu pre ďalší rozvoj týchto inštitúcií. Proces zabezpečenia kvality musí prebiehať v dvoch rovinách. Prvou je vnútorný systém kontroly kvality, ktorou si samé vysoké školy nastavujú systémy a procesy schopné merať pokrok a trendy v sledovaných ukazovateľoch a na základe nich potom rozhodovať o ďalšom postupe pri dosahovaní zadefinovaných cieľov. Druhou je proces evaluácie, ktorá má uzavretý svet hodnotenia vysokej školy otvoriť verejnosti aj z hľadiska kvantifikovateľných indikátorov, ktoré vedú priblížiť úroveň štúdia v rôznych oblastiach na hociktovej vysokej škole záujmu študenta. Nevyhnutným predpokladom pre splnenie zvýšených nárokov na kvalitu vysokoškolského vzdelávania je umožniť rozvoj profesionálneho rastu učiteľov a podporu ľudských zdrojov vo výskume a vývoji na vysokých školách schopných reflektovať potreby trhu práce.

V oblasti výskumu a vývoja je potrebné zamerať sa na zvýšenie starostlivosti o ľudský potenciál vo výskume a vývoji, otvorenie sa vysokých škôl verejnej a súkromnej sfére a reflektovanie ich potrieb a požiadaviek a zlepšenie medzinárodnej spolupráce zapájaním sa do medzinárodných sietí výskumu a vývoja a vedeckej mobility. Výskum, vývoj a technologické inovácie nie je možné realizovať bez existencie kvalitných ľudských zdrojov. Ich rozvoj predpokladá vyššie a efektívnejšie investície do rozvoja ľudského kapitálu vo výskume a vývoji prostredníctvom ich ďalšieho vzdelávania a podporou výmeny skúseností.

Vzhľadom na reštrukturalizáciu priemyselnej základne Bratislavského samosprávneho kraja orientovanú na zavádzanie inovačných technológií do výrobných procesov a vznik odvetví založených na špičkových technológiách nadobúda mimoriadne dôležitý význam transfer dosiahnutých technických a technologických inovácií do praxe. Existencia špičkových pracovísk výskumu a vývoja dáva všetky predpoklady na to, aby sa v spolupráci s podnikateľskou sférou zabezpečila implementácia a zhodnotenie vedeckých, technologických a inovačných výsledkov vo výrobných procesoch a odvetviach s vysokou pridanou hodnotou. Projekty priemyselných a vedecko-technologických parkov a podnikateľských inkubátorov vytvárajú predpoklady pre efektívnejšie zavádzanie poznatkov výskumu a vývoja do podnikateľského sektora.

Nakoľko sa dnes špičkový výskum len veľmi ťažko dá uskutočňovať bez medzinárodnej výmeny skúseností a vedeckých pracovníkov je žiaduce zvýšiť zapojenie VŠ a ostatných organizácií výskumu a vývoja do medzinárodnej spolupráce a sietí vývoja a inovácií. Vysoké školy by mali klásť stále väčší dôraz na poskytovanie vysokoškolského vzdelávania vo svetovom jazyku, hľadať svojich partnerov nielen na Slovensku a cez efektívnu medzinárodnú spoluprácu sa zapájať do sietí výskumu a vývoja a mobilít študentov a pedagógov.

Druhou oblasťou zamerania tohto opatrenia je **celoživotné vzdelávanie**, ktoré umožní všeobecný, rovnaký a stály prístup občanov k nadobúdaniu nových a obnovovaniu už získaných vedomostí a zručností potrebných na zapojenie sa do života znalostnej spoločnosti. Veľmi dôležitým z tohto hľadiska sa javí presadzovanie partnerského prístupu pri navrhovaní foriem a poskytovaní na mieru šitého vzdelávania medzi inštitúciami, ktoré existujú na trhu celoživotného vzdelávania (školy, vzdelávacie inštitúcie, zamestnávateľia, samospráva). Opatrenie má ďalej za cieľ vytvoriť podmienky pre uznávanie výsledkov ďalšieho vzdelávania tak pri neformálnom, ako aj informálnom vzdelávaní a zabezpečiť pre príjemcu vzdelávania kvalitný informačný systém o možnostiach celoživotného vzdelávania.

Zvyšovanie kvality programov a inštitúcií celoživotného vzdelávania sa bude uskutočňovať prostredníctvom:

- prispôsobovania ponuky ďalšieho vzdelávania požiadavkám trhu práce prostredníctvom tvorby vzdelávacích programov, obsahu, metód a foriem vzdelávania zodpovedajúcich potrebám znalostnej ekonomiky
- zvyšovania kvality programov a inštitúcií celoživotného vzdelávania a posilnenia systému kontroly kvality
- rozvoja ľudských zdrojov v ďalšom vzdelávaní
- vytvárania partnerstiev na rozvoj vzdelávania na regionálnej úrovni.
- zvýšenia informovanosti o vzdelávacích možnostiach a rozvoja systému celoživotného poradenstva
- vytvorenia finančných mechanizmov stimulujúcich zvýšenie participácie na programoch ďalšieho vzdelávania zamestnancov (pre potreby tohto opatrenia sa pod zamestnancami rozumejú všetci zamestnanci okrem zamestnancov ohrozených prepúšťaním a nízkokvalifikovaných zamestnancov)
- uľahčenia a rozšírenia prístupu k celoživotnému vzdelávaniu pre všetkých počas celého života
- zvyšovania a obnovovania úrovne kľúčových kompetencií
- zabezpečenia kompatibility a priechodnosti medzi sektormi formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania

Významná hodnota vzdelania ako individuálnej priority u občanov SR, stály záujem obyvateľstva o vzdelávanie a dobrá dostupnosť vzdelávacích inštitúcií neformálneho vzdelávania vytvárajú dobré predpoklady vysokého záujmu o ďalšie vzdelávanie. Osoby, ktoré majú na trhu práce neistú pozíciu, z dôvodu svojej nízkej kvalifikácie alebo s ohľadom na rastúce nároky zamestnávateľov, sa musia neustále vzdelávať. Udržanie si vysokej miery flexibility svojej pracovnej sily je východiskom pre stále lepšie a výhodnejšie postavenie na trhu práce. Opatrenie reaguje na potrebu orientovať obsah vzdelávania na rozvoj kľúčových kompetencií a priebežne dopĺňať kvalifikácie získané v predchádzajúcich stupňoch formálneho vzdelávania.

5.3 TECHNICKÁ POMOC

5.3.1 Cieľ a zameranie prioritnej osi

Špecifický cieľ: zabezpečenie implementácie operačného programu Vzdelávanie v súlade s nárokmi kladenými na riadenie a administratívne štruktúry zodpovedné za realizáciu operačného programu.

1. podpora administratívneho personálu v procese poskytovania pomoci z ESF
2. podpora pri transformácii SO/RO na RO a pri budovaní SO/RO (agentúry, implementačné inštitúcie)

3. zabezpečenie kvality a kontinuity hodnotenia a monitorovania počas celého programového obdobia
4. vypracovanie špecifických štúdií a analýz, analytická podpora implementácie
5. zabezpečenie dostatočnej informovanosti a propagácie poskytovanej pomoci a tým podporovať kvalitnú absorpciu systému rozvoja ľudských zdrojov
6. vybudovanie a skvalitnenie finančného riadenia, vrátane auditu a kontroly
7. zabezpečenie kvalitných návrhov projektov (vrátane riadených monotematických grantových schém – „projektov na kľúč“) zo strany žiadateľov o poskytnutie pomoci
8. zabezpečenie činnosti monitorovacieho výboru a podvýborov v súlade s potrebami
9. výmena skúseností z realizácie pomoci

5.3.2 Zdôvodnenie prioritnej osi

Technická pomoc je osobitnou prioritnou osou operačného programu Vzdelávanie, ktorej účelom je podporovať realizáciu všetkých prioritných osí, priorít, cieľov a opatrení uvedených v operačnom programe Vzdelávanie. Efektívna implementácia operačného programu Vzdelávanie závisí od schopnosti riadiacich inštitúcií vykonávať svoje funkcie v súlade s pravidlami riadenia ESF. Úspešná implementácia Operačného programu Vzdelávanie prináša so sebou ďalšie aktivity týkajúce sa riadenia a administratívnych postupov zapojených do procesu. Dôraz je kladený na potrebu vysokej odbornosti pri riadení, implementácii, monitorovaní, hodnotení a kontrole. V tomto procese budú využité skúsenosti z implementácie Sektorového operačného programu Ľudské zdroje a Jednotného programového dokumentu NUTS II Bratislava Cieľ 3, avšak realizácia Operačného programu Vzdelávanie si vzhľadom na veľkosť finančnej alokácie vyžaduje zapojenie niekoľkonásobne väčšieho počtu administratívnych a implementačných kapacít a zabezpečenie niekoľkonásobne väčšieho objemu prevádzkových, administratívnych, materiálových a iných nákladov z dôvodu potreby dobudovania a zabezpečenia fungovania novej implementačnej organizačnej štruktúry. Konkrétne transformáciu Ministerstva školstva SR ako Sprostredkovateľského orgánu (SO/RO) pod Riadiacim orgánom na Riadiaci orgán (RO) a vybudovanie organizačnej štruktúry pod RO (SO/RO, platobné jednotky, útvary kontroly a auditu, inštitúcie a experti zapojení do realizácie technickej pomoci) aj vzhľadom ku skutočnosti, že Ministerstvo školstva SR bude po prvýkrát v nasledujúcom programovom období riadiť a implementovať operačný program v plnom sedemročnom období.

NSRR definuje prioritu Vzdelávanie ako kľúčovú, preto je potrebné aj vzhľadom na alokáciu vytvoriť efektívny a pružný systém riadenia a implementácie Operačného programu Vzdelávanie, konkrétne zabezpečiť prechod Ministerstva školstva SR zo SO/RO na RO a dobudovanie štruktúry SO/RO (agentúry, implementačné inštitúcie).

6 Horizontálne priority

6.1 MARGINALIZOVANÉ RÓMSKE KOMUNITY

Problematika marginalizovaných rómskych komunít je adresovaná najmä v samostatnom opatrení Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity. Obsah tejto priority je v súlade so zámermi formulovanými v strategických koncepcných materiáloch: Koncepcia integrovaného vzdelávania rómskych detí a mládeže, vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania (ďalej len „Koncepcia“) a Národný akčný plán Slovenskej republiky k Dekáde začleňovania rómskej populácie 2005 – 2015 (ďalej len „Akčný plán“).

Strategickým cieľom Koncepcie je integrované vzdelávanie cieľovej skupiny rómskej populácie, ktoré vychádza z poňatia integrácie ako „vyváženej a stabilnej možnosti etnickej skupiny zúčastňovať sa spoločensko-ekonomického života krajiny na základe rovnakých príležitostí, bez ohrozenia svojej identity (jazykovej, kultúrnej), ktorá svojou špecifickosťou prispieva do kultúrneho bohatstva spoločnosti.“

Všetky formulované strategické ciele reflektuje prioritná os Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť v rámci svojej kompetencie v plnej miere. Ciele, ktoré sa týkajú vytvárania vzdelávacieho prostredia rešpektujúceho sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká a vytvárania podmienok pre integráciu rómskych žiakov a študentov sú adresované prostredníctvom aktivít opatrenia Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity. Podpora kurikulárnej transformácie je adresovaná aktivitami opatrenia Premena tradičnej školy na modernú a zabezpečenie podmienok pre výskum je v oblasti vysokého školstva adresované aktivitami opatrenia Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti

Národný akčný plán Slovenskej republiky k Dekáde začleňovania rómskej populácie 2005 – 2015 je v oblasti vzdelávania rómskej komunity založený na Koncepcii. Vzdelávanie je prvou zo štyroch prioritných oblastí Akčného plánu a obsahuje tri základné roviny:

- príprava učiteľa, asistenta učiteľa, vychovávateľa, atď. ako jedného z rozhodujúcich činiteľov realizácie zmien,
- tvorba učebníc, metodických príručiek pre učiteľov, poskytnutia učebných pomôcok a ďalších materiálov potrebných na výchovno-vzdelávací proces a oboznámenie rodičov,
- kurikulárna transformácia zabezpečujúca zmenu jednostrannej orientácie na materiálne vzdelanie, s cieľom transmisie čo najväčšie množstvo učebnej látky, smerom k vzdelaniu formálnemu, ktorého cieľom je celostný rozvoj osobnosti žiaka, pri akceptácii jeho individuálnych osobitostí a potrieb, s orientáciou na rozvíjanie základných kompetencií.

Opatrenie Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity je v plnom súlade so všetkými piatimi zámermi v oblasti vzdelávania:

1. Zlepšiť vzdelávacie výsledky Rómov
2. Zlepšiť zaškolenosť a pripravenosť rómskych detí
3. Zvýšiť percentuálny podiel rómskych žiakov navštevujúcich stredné školy
4. Znížiť počet rómskych detí navštevujúcich špeciálne základné školy a špeciálne výchovné zariadenia
5. Podporiť celoživotné vzdelávanie Rómov s neukončeným vzdelaním z aspektu uplatnenia sa na trhu práce (vrátane kariérneho poradenstva)

Ciele opatrenia naplňajú strategické ciele v oblasti výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov prostredníctvom reformy vzdelávacieho procesu s ohľadom na lokálne sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká rómskej menšiny, podpory sociálnej inklúzie uľahčením ich prístupu k formálnemu a neformálnemu vzdelávaniu a k získavaniu zručností potrebných na trhu práce a tiež prostredníctvom ďalšieho vzdelávania členov marginalizovaných skupín, ako aj osôb pracujúcich v oblasti ich integrácie do spoločnosti.

6.2 ROVNOSŤ PRÍLEŽITOSTÍ

Operačný program Vzdelávanie podporuje rovnosť príležitostí prierezovo vo všetkých opatreniach a to prostredníctvom konkrétnych aktivít, ktoré vytvárajú podmienky na rovný prístup k formálnemu a neformálnemu vzdelávaniu pre všetkých počas celého života. Každé dieťa a člen spoločnosti musí mať rovnakú možnosť dosiahnuť kvalitné vzdelanie zodpovedajúce jeho potenciálu a mať možnosť svoj potenciál v plnej miere rozvíjať. V rámci prioritných osí budú podporené napr. projekty uľahčujúce prístup marginalizovaných skupín ku vzdelávaniu na všetkých stupňoch škôl (ZŠ, vrátane nultých ročníkov, SŠ, univerzity, VŠ), projekty integrácie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do štandardného vyučovacieho procesu, príprava a realizácia projektov vytvárajúcich podmienky pre štúdium zdravotne postihnutých žiakov a študentov, projekty zamerané na vzdelávanie matiek s deťmi alebo programy zvýšenia individuálneho prístupu k vzdelávaniu pre nízkoprájmové/nízko vzdelané skupiny (programy druhej šance, štipendiá, vzdelávacie poukazy).

Opatrenie Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity priamo rieši problematiku znevýhodnených skupín obyvateľstva (napr. príslušníci marginalizovaných rómskych komunít, žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, žiaci a študenti pochádzajúci zo sociálne znevýhodneného a výchovne málo podnetného prostredia, bezdomovci, imigranti, žiadatelia o azyl, jednotlivci nachádzajúci sa vo väzbe, vo výkone trestu odňatia slobody, jednotlivci vracajúci sa z výkonu trestu odňatia slobody, matky s deťmi).

6.3 TRVALO UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ

V prioritných osiach Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť a Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre Bratislavský kraj sa kladie dôraz na súlad so strategickými dokumentmi SR v oblasti trvalo udržateľného rozvoja.

Z 28 strategických cieľov, formulovaných v *Národnej stratégii trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky*, sú pre prioritné osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť a Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť v Bratislavskom samosprávnom kraji relevantné nasledujúce:

5. Podpora mimovládnych organizácií, záujmových združení a verejnosti v účasti na rozvoji spoločnosti
6. Posilnenie právneho vedomia, zmena hodnotových orientácií obyvateľov, výchova a osveta
8. Vybudovanie moderného a kvalitného školského systému, podpora vedy a výskumu
10. Prednostný rozvoj problémových (okrajových, marginálnych) regiónov
14. Zmiernenie sociálnych rozdielov v spoločnosti, zníženie miery nezamestnanosti, ukončenie transformácie systému sociálneho zabezpečenia a podpora politiky zamestnanosti
15. Zvýšenie podpory pre sociálne ohrozené skupiny obyvateľov a rodinu
16. Komplexné zlepšenie postavenia rómskej menšiny
17. Minimalizácia výskytu sociálno-patologických javov

Strategický cieľ č. 5 je splnený prostredníctvom zahrnutia týchto organizácií medzi prijímateľov. Súlad s cieľom č. 6 je zahrnutý v rámcovej aktivite Podpora systému otvorenej školy prostredníctvom vzdelávania k aktívnemu občianstvu a trvalo udržateľnému rozvoju.

Cieľ č. 8 je zohľadnený prostredníctvom týchto opatrení: Premena tradičnej školy na modernú, Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti, Premena tradičnej školy na modernú v Bratislavskom samosprávnom kraji a Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania. Oblasť vzdelávania je podporená viacerými aktivitami, orientovanými na budovanie zručností a kompetencií potrebných v pracovnom prostredí a aktivitami, ktoré majú za cieľ zvýšiť komunikáciu a spoluprácu medzi školami a zamestnávateľmi, výchovným, vzdelávacím a kariérnym poradenstvom. Konkrétne aktivity zahŕňajú napr.: tvorbu nových a inováciu existujúcich študijných programov reflektujúcich potreby trhu práce, spoluprácu so súkromným sektorom v oblasti výskumu a vývoja, kariérne poradenstvo, medzinárodnú spoluprácu, vytvorenie funkčného modelu financovania na získavanie praktických zručností a odborné vzdelávanie.

Ciele 10 a 14 sú napĺňané prostredníctvom zvyšovania vzdelanostnej úrovne obyvateľstva a prispôbovaním profesijnej orientácie absolventov očakávaným potrebám trhu práce, najmä v regiónoch s nízkym podielom obyvateľstva s vyšším vzdelaním. Oblasť zamestnanosti podporujú napr. tieto aktivity: programy na získanie podnikateľských zručností, tvorbu a realizáciu vzdelávacích programov pre zamestnaných ľudí, ľudí ohrozených nezamestnanosťou a krátkodobo nezamestnaných v spolupráci so sociálnymi partnermi a regionálnymi samosprávami, vnútropodnikové vzdelávanie, „učiace sa regióny“ a projekty zamerané na prácu so zamestnávateľmi smerujúcich k zlepšeniu integrácie členov marginalizovaných komunít do zamestnania.

Realizácia cieľov 15, 16 a 17 sa uskutočňuje najmä prostredníctvom aktivít opatrenia Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity

Implementácia *Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja SR* sa uskutočňuje prostredníctvom *Akčného plánu trvalo udržateľného rozvoja v SR na roky 2005 – 2010*, ktorý definuje konkrétne ciele, ktoré napomôžu dlhodobej konkurencieschopnosti SR pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja. V oblasti školstva Akčný plán definuje nasledovné prioritné oblasti:

- Dokončenie reformy základného a stredného školstva s dôrazom na reformu obsahu vzdelávania
- Dlhodobá štátna vedná a technická politika
- Vypracovanie stratégie environmentálnej výchovy a vzdelávania obyvateľstva na školách všetkých stupňov
- Zvýšenie kvality a efektívnosti vysokého školstva
- Celoživotné vzdelávanie na národnej, regionálnej a miestnej úrovni
- Aktualizovaný systém štátnych programov výskumu a vývoja na zabezpečenie riešenia kľúčových problémov rozvoja a napĺňania potrieb spoločnosti v podobe návrhu konkrétnych nových štátnych programov
- Informatizácia v školstve
- Začlenenie Stratégie pre vzdelávanie k trvalo udržateľnému rozvoju do vzdelávacieho procesu

Tieto priority sú dostatočne reflektované v oboch prioritných osiach a to v nasledovných opatreniach: Premena tradičnej školy na modernú, Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti, Vzdelávanie sa počas celého života pre všetkých ako základný princíp znalostnej spoločnosti, Premena tradičnej školy na modernú v Bratislavskom samosprávnom kraji a Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania

6.4 INFORMAČNÁ SPOLOČNOSŤ

Hlavný cieľ Stratégie konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010, je „zabezpečiť, aby Slovensko čo najrýchlejšie dobehlo životnú úroveň najvyspelejších krajín EÚ“. Prostriedkom jeho dosiahnutia má byť „rýchly“ a zároveň „dlhodobý“ hospodársky rast podporený tvorbou vhodných podmienok pre rast ekonomickej konkurencieschopnosti. Tá sa dá zabezpečiť vytváraním podmienok pre rozvoj tzv. znalostnej ekonomiky a informatizáciou spoločnosti. Podpora informačnej spoločnosti sa odráža v oboch prioritných osiach.

Globálny cieľ prioritnej osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť a Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť v Bratislavskom kraji je v nadväznosti na túto argumentáciu vymedzený ako „zvýšenie kvality a prístupu k celoživotnému vzdelávaniu s dôrazom na transformáciu obsahu vzdelávania smerom k rozvíjaniu kľúčových kompetencií tak, aby reflektovalo aktuálne a perspektívne potreby znalostnej spoločnosti“. Jednou z kľúčových kompetencií je aj digitálna gramotnosť (pripravenosť širokých vrstiev obyvateľstva na používanie moderných IKT), ktorá je v rámci reformy školstva adresovaná nasledujúcimi aktivitami:

- inovácia metód vzdelávania s dôrazom na využívanie informačných a komunikačných technológií (IKT) vo vyučovacom procese, vrátane možnosti doplniť infraštruktúru IKT na školách.
- tvorba a realizácia interaktívnych vzdelávacích programov (TV programy, e-learning)
- implementácia stratégie informatizácie regionálneho školstva.

Opatrenie Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti obsahuje programy využívania nových IKT vo vysokoškolskom vzdelávaní, Vzdelávanie sa počas celého života pre všetkých ako základný princíp znalostnej spoločnosti aktivity zamerané na získavanie kľúčových kompetencií vrátane počítačovej gramotnosti, e-learning a vytvorenie informačného systému celoživotného vzdelávania.

Jedným zo štyroch akčných plánov nadväzujúcich na Stratégiu konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 je III. akčný plán – Informačná spoločnosť. Jeho cieľom je v priebehu niekoľkých rokov zabezpečiť, aby takmer každý občan bol informačne gramotný, mal prístup k internetu a pociťoval výhody informačnej spoločnosti. Výsledkom bude zvýšenie celkovej vzdelanosti, produktivity a zamestnanosti, začleňovanie znevýhodnených skupín občanov do spoločnosti, skvalitnenie služieb, väčší rast inovácií a zefektívnenie použitia verejných prostriedkov. Prioritné osi operačného programu Vzdelávanie podporujú nasledovné zámery vyjadrené v Akčnom pláne: Digitálne štúrovstvo na školách, Mapovanie stavu digitálnej gramotnosti a adaptability obyvateľstva na IKT a Internet pre všetkých.

7 Súlad stratégie s politikami, dokumentmi a cieľmi

7.1 SÚLAD SO STRATEGICKÝMI DOKUMENTMI A POLITIKAMI EÚ

7.1.1 SUS

Operačný program Vzdelávanie je plne v súlade so Strategickými usmerneniami Spoločenstva pre ekonomickú, sociálnu a územnú kohéziu definujúce základný rámec pre národné strategické referenčné rámce členských krajín s cieľom presadiť harmonický, vyrovnaný a udržateľný rozvoj Spoločenstva (čl. 23 návrhu všeobecného nariadenia). Prioritné osi „Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť“ a „Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj“ sa sústreďujú predovšetkým na témy v rámci druhého a tretieho usmernenia: „Zlepšenie poznatkov a inovácie pre rast“ a „Väčšie množstvo a kvalitnejšie pracovné miesta“.

		S U S		
		jej regióny atraktívnejším priestorom pre investície a	Zlepšenie poznatkov a inovácie pre rast	Väčšie množstvo a kvalitnejšie pracovné miesta
N S R R	Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť	Premena tradičnej školy na modernú		
		Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti		
		Vzdelávanie sa počas celého života pre všetkých ako základný princíp znalostnej spoločnosti		
		Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity		
	Moderné vzdelávanie pre znalostnú	Premena tradičnej školy na modernú v bratislavskom kraji		

Operačný program Vzdelávanie je plne v súlade so Strategickými usmerneniami Spoločenstva pre ekonomickú, sociálnu a územnú kohéziu definujúce základný rámec pre národné strategické referenčné rámce členských krajín s cieľom presadiť harmonický, vyrovnaný a udržateľný rozvoj Spoločenstva (čl. 23 návrhu všeobecného nariadenia). Prioritné osi „Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť“ a „Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj“ sa sústreďujú predovšetkým na témy v rámci druhého a tretieho usmernenia: „Zlepšenie poznatkov a inovácie pre rast“ a „Väčšie množstvo a kvalitnejšie pracovné miesta“.

	spoločnosť pre Bratislavský kraj	Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania	S U S		
	Technická pomoc	Technická pomoc	jej regióny atraktívnejším priestorom pre investície a	Zlepšenie poznatkov a inovácie pre rast	Väčšie množstvo a kvalitnejšie pracovné miesta

Priority strategických usmernení Spoločenstva sa na úrovni opatrení odrážajú takto:

Premena tradičnej školy na modernú a Premena tradičnej školy na modernú v bratislavskom kraji

2.3 Podpora informačnej spoločnosti pre všetkých

3.2 Zlepšenie prispôsobivosti zamestnancov a podnikov a flexibility trhu práce

3.3 Zvýšenie investícií do ľudského kapitálu zlepšením vzdelávania a kvalifikácií

Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti

2.1 Zvýšenie a zlepšenie investícií do výskumu a technického rozvoja

2.2 Uľahčenie inovácie a podpora podnikania

2.3 Podpora informačnej spoločnosti pre všetkých

3.3 Zvýšenie investícií do ľudského kapitálu zlepšením vzdelávania a kvalifikácií

Vzdelávanie sa počas celého života pre všetkých ako základný princíp znalostnej spoločnosti

2.2 Uľahčenie inovácie a podpora podnikania

2.3 Podpora informačnej spoločnosti pre všetkých

3.2 Zlepšenie prispôsobivosti zamestnancov a podnikov a flexibility trhu práce

3.3 Zvýšenie investícií do ľudského kapitálu zlepšením vzdelávania a kvalifikácií

3.4 Administratívne kapacity

Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity

3.1 Získať viac ľudí pre pracovný pomer a udržať ich v ňom a zmodernizovať systémy sociálnej ochrany

3.3 Zvýšenie investícií do ľudského kapitálu zlepšením vzdelávania a kvalifikácií

Zvyšovanie konkurencieschopnosti bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania

2.1 Zvýšenie a zlepšenie investícií do výskumu a technického rozvoja

2.2 Uľahčenie inovácie a podpora podnikania

2.3 Podpora informačnej spoločnosti pre všetkých

3.2 Zlepšenie prispôsobivosti zamestnancov a podnikov a flexibility trhu práce

3.3 Zvýšenie investícií do ľudského kapitálu zlepšením vzdelávania a kvalifikácií

3.4 Administratívne kapacity

7.1.2 Lisabonská a Goteborská stratégia

Tento súlad je popísaný v rámci podkapitoly 7.2.3

7.1.3 Legislatíva ES v oblasti kohéznej politiky

V zmysle návrhu **Nariadenia Rady o všeobecných ustanoveniach o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Európskom sociálnom fonde** (Všeobecné nariadenie o ŠF) majú prostriedky štrukturálnych fondov v programovom období 2007 – 2013 smerovať k naplneniu nasledujúcich cieľov:

1. konvergencia – zameranie hlavne na najmenej rozvinuté regióny prostredníctvom rozvojových kapitálových investícií a investícií do ľudského kapitálu
2. regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť – zameranie hlavne na zvýšenie konkurencieschopnosti a atraktívnosti regiónov;
3. európska územná spolupráca – zameranie na posilnenie cezhraničnej spolupráce.

Spoločenstvá prostredníctvom napĺňania týchto cieľov „prispievajú k harmonickému, vyváženému a trvalo udržateľnému rozvoju hospodárskych činností, rozvoju zamestnanosti a

ľudských zdrojov, ochrane a zlepšovaniu životného prostredia a odstraňovaní nerovností a presadzovaní rovnoprávnosti medzi mužmi a ženami“.

Operačný program Vzdelávanie bude prostredníctvom príspevkov zo zdrojov ESF financovať formovanie a podporu ľudskeho potenciálu smerom k nadobudnutiu základných zručností a kľúčových kompetencií potrebných v znalostnej ekonomike v zmysle prvých dvoch cieľov kohéznej politiky EÚ – cieľ Konvergencia i cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. Členenie na dva ciele je zohľadnené na úrovni prioritných osí. Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pokrýva celé územie SR okrem bratislavského kraja. Prioritná os Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj je zameraná na bratislavský kraj. Obe prioritné osi sa tiež zameriavajú na zvýšenú účasť na celoživotnom vzdelávaní a odbornej príprave a rozvoj ľudskeho potenciálu vo výskume a inovácii.

Európsky sociálny fond (ESF) prispieva k cieľom hospodárskej a sociálnej súdržnosti uvedeným v článku 158 Zmluvy o ES tým, že podporuje politiky a priority zamerané na dosiahnutie plnej zamestnanosti, zlepšenie kvality a produktivity práce a podporu sociálneho začlenenia a súdržnosti v súlade s usmerneniami a odporúčaniami *Európskej stratégie zamestnanosti*.

Podľa návrhu **Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o Európskom sociálnom фонде** (nariadenie o ESF) na dosiahnutie tohto cieľa potrebuje ESF riešiť tri najdôležitejšie problémy:

1. rozdiely v zamestnanosti, sociálne nerovnosti, medzery v schopnostiach a nedostatok pracovných miest v rozšírenej Únii
2. hospodársku a sociálnu reštrukturalizáciu, ktorá je dôsledkom globalizácie a rozvoja znalostnej ekonomiky
3. demografické zmeny, ktorých výsledkom je stále menej početná a starnúca pracovná sila.

V zmysle článku 3 nariadenia o ESF, ktorý definuje rozsah pomoci, sa Prioritné osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť a Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj podporujú zvýšenie adaptability pracovnej sily prostredníctvom zvýšenia kvality a prístupu k celoživotnému vzdelávaniu. Jednotlivé opatrenia sa zameriavajú na posilnenie ľudskeho kapitálu, najmä prostredníctvom podpory vzdelávania v jednotlivých segmentoch vzdelávacieho systému: regionálne školstvo, vysoké školstvo a celoživotné vzdelávanie. Podpora sa uskutočňuje formou vytvárania a zavádzania reforiem do systémov vzdelávania a odbornej prípravy s ohľadom na zvyšovanie schopnosti ľudí reagovať na potreby znalostnej spoločnosti a celoživotného vzdelávania, vylepšovaním schopností školiaceho personálu smerom k inovácii a znalostnej ekonomike a vytváraním sietí medzi inštitúciami vysokoškolského vzdelávania, výskumnými a technologickými strediskami a podnikmi. Opatrenie Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity podporuje sociálnu inklúziu a trvalo udržateľnú integráciu znevýhodnených skupín na trhu práce.

7.1.4 Legislatíva ES v oblasti pravidiel hospodárskej súťaže

V prípadoch kedy bude prijímateľom pomoci podnikateľ v zmysle §2 Obchodného zákonníka, budú uplatnené príslušné právne predpisy EÚ v oblasti hospodárskej súťaže (najmä v oblasti štátnej pomoci, napr. štátna pomoc pre výskum a vývoj, štátna pomoc na vzdelávanie).

7.1.5 Legislatíva ES v oblasti pravidiel verejného obstarávania

Pravidlá verejného obstarávania záväzné pre všetkých obstarávateľov v rámci projektov v oblasti ľudských zdrojov sú v súlade s národnou legislatívou v tejto oblasti, ktorá reflektuje na legislatívu ES v oblasti verejného obstarávania.

7.1.6 Legislatíva ES v oblasti pravidiel ochrany a zlepšovania životného prostredia

Z hľadiska súladu stratégie prioritných osí Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť a Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj s legislatívou ES v oblasti pravidiel ochrany a zlepšovania životného prostredia je možné konštatovať, že aktivity priority majú neutrálny, niektoré dokonca mierne pozitívny dopad na životné prostredie.

7.1.7 Legislatíva ES v oblasti pravidiel rovnosti príležitostí, rodovej rovnosti a nediskriminácie

Stratégia prioritných osí Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť a Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj podporuje legislatívu ES v oblasti pravidiel rovnosti príležitostí, rodovej rovnosti a nediskriminácie najmä prostredníctvom opatrenia Vzdelávanie sa počas celého života pre všetkých ako základný princíp znalostnej spoločnosti, ktorej cieľom je aj zabezpečenie všeobecného, rovného a stáleho prístupu k celoživotnému vzdelávaniu a zvýšenie informovanosti o možnostiach vzdelávania sa počas celého života a opatrenia Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity, ktorej zámerom je integrácia uvedených skupín do spoločnosti a zabezpečenie plného uplatnenia ich práv. Špecifická priorita vytvára zároveň prostredníctvom definovaných aktivít v operačných cieľoch dostatočný rámec na uplatnenie rovnosti medzi ženami a mužmi, čo je základnou zásadou podľa článku 2 a článku 3 ods. 2 Zmluvy o ES a judikatúry Súdneho dvora.

7.1.8 Ostatné európske strategické materiály

Európska stratégia zamestnanosti (EES)

Európska stratégia zamestnanosti (EES, *European Employment Strategy*) bola vytvorená ako hlavný nástroj na zabezpečenie dosiahnutia európskej úrovne priorít v oblasti politik zamestnanosti členskými štátmi. EES zohráva vedúcu úlohu pri vykonávaní cieľov *Lisabonskej stratégie* v oblasti zamestnanosti. Jej ciele sú:⁸⁷

1. úplná zamestnanosť
2. zvyšovanie kvality a produktivity práce
3. posilňovanie sociálnej a územnej súdržnosti.

Ciele EES sa majú dosahovať prostredníctvom nasledujúcich priorít:

- zamestnanie väčšieho počtu ľudí a ich udržanie v zamestnaní
- rozšírenie ponuky pracovných príležitostí a modernizácia systémov sociálnej ochrany
- zvýšenie prispôsobivosti zamestnancov a podnikov
- zvýšenie investícií do ľudského kapitálu prostredníctvom lepšieho vzdelania a zručností

---

⁸⁷ Európska rada: Rozhodnutie Rady z 12. júla 2005 o usmerneniach politik zamestnanosti členských štátov. Bruxelles: (2005/600/ES).

V rámci prioritných osí sa tieto ciele naplňajú prostredníctvom investícií do lepšieho vzdelania a zručností, modernizáciou a reformami vzdelávacieho systému.

Pracovný program Komisie „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“

Tento pracovný program stanovuje nasledujúce 3 strategické úlohy v oblasti systémov vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré sa ďalej delia na 13 cieľov a 42 kľúčových tém:

1. zlepšenie kvality a efektívnosti systémov vzdelávania a odbornej prípravy v EÚ z hľadiska nových požiadaviek znalostne orientovanej spoločnosti a meniacich sa modelov učenia sa
2. uľahčenie prístupu všetkých ľudí k systému vzdelávania a odbornej prípravy z hľadiska hlavného princípu celoživotného vzdelávania, podpora zamestnateľnosti a rozvoja kariéry, ako aj aktívneho občianstva, rovnosti príležitostí a sociálnej súdržnosti
3. otvorenie systému vzdelávania a odbornej prípravy širšiemu svetu z hľadiska základnej potreby podporiť význam práce v spoločnosti a využiť výhody vyplývajúce z globalizácie.

Prioritné osi v dostatočnej miere reflektujú tieto ciele.

Memorandum o celoživotnom vzdelávaní sa

Kľúčové ciele pracovného materiálu Európskej komisie vyznačujú oblasti, na ktoré by sa mala stratégia v oblasti celoživotného vzdelávania zamerať:

- nové základné zručnosti pre všetkých: zaručiť všeobecný a stály prístup ku vzdelávaniu sa pre nadobúdanie a obnovovanie zručností, ktoré sú potrebné pre trvalé zapojenie sa do života spoločnosti založenej na vedomostiach
- viac investícií do ľudských zdrojov: viditeľne zvýšiť úroveň investícií do ľudských zdrojov a tým zdôrazniť prioritu najdôležitejšieho bohatstva Európy – jej ľudí
- inovácie vo vyučovaní a vzdelávaní sa: vyvinúť účinné metódy vyučovania a vzdelávania sa a kontexty zohľadňujúce kontinuum celoživotného vzdelávania sa
- oceňovanie vzdelávania sa: významne zlepšiť spôsoby ako sa chápe a oceňuje účasť na vzdelávaní sa a výsledky vzdelávania sa, najmä pri neformálnom a neinštitucionálnom vzdelávaní sa
- nový prístup k profesijnej orientácii a poradenstvu: zabezpečiť, aby každý mal ľahký prístup ku kvalitným informáciám a radám o možnostiach vzdelávania sa v celej Európe a počas celého života
- priblíženie vzdelávania k domovu: poskytovať príležitosti na CŽV čo najbližšie k vzdelávajúcim sa v ich vlastných komunitách a v maximálnej možnej miere ich podporovať prostriedkami IKT

Prioritné osi sú v uspokojivej miere súladu s týmto dokumentom.

Bolonská deklarácia

S cieľom dosiahnuť väčšiu konvergenciu a transparentnosť štruktúr vysokoškolského vzdelávania deklarácia navrhuje sústrediť sa v najbližšom období predovšetkým na tieto štyri aktivity:

1. zavedenie a prijatie kreditného akumuláčného systému kompatibilného s ECTS
2. zavedenie európskej dimenzie do systému zabezpečenia a kontroly kvality vzdelávania zavedením kompatibilných systémov zabezpečenia kvality
3. dosiahnutie vyššej konkurencieschopnosti európskych systémov vysokoškolského vzdelávania pri poskytovaní transnárodného vzdelávania, keď je mobilita študentov mení na mobilitu študijných programov
4. podpora Európanov pri využívaní nových učebných príležitostí; kompatibilné kreditné systémy, zrozumiteľné štruktúry úrovni kvalifikácií/titulov, lepšie zabezpečenie

kontroly kvality a väčší európsky trh práce predstavujú také štrukturálne inovácie, ktoré budú schopné vytvoriť celý rad nových učebných príležitostí pre všetkých.

Ciele Bolonskej deklarácie sa odrážajú v rámci OP Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti a OP Zvyšovanie konkurencieschopnosti bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania, ktoré sú zamerané aj na vysoké školy.

Návrh odporúčania Európskeho parlamentu a Rady o kľúčových zručnostiach pre celoživotné vzdelávanie

Návrh odporúčania Európskeho parlamentu a Rady o kľúčových zručnostiach pre celoživotné vzdelávanie bol vydaný 11. novembra 2005. Medzi jeho základné ciele patrí:

- 1) určiť a definovať kľúčové zručnosti potrebné na osobný rast, sociálnu súdržnosť a schopnosť nájsť v znalostnej spoločnosti zamestnanie
- 2) podporovať členské štáty pri zabezpečovaní, aby po skončení počiatočného vzdelania a odbornej prípravy mladí ľudia rozvíjali svoje kľúčové zručnosti v miere, ktorá ich vybaví pre život v dospelosti a aby dospelí ľudia boli schopní rozvíjať a obnovovať svoje zručnosti v priebehu celého života.
- 3) poskytnúť pre osoby v rozhodovacích pozíciách, poskytovateľov vzdelávania, zamestnávateľov a učiacich sa referenčný Rámec kľúčových zručností pre celoživotné vzdelávanie na európskej úrovni na uľahčenie úsilia na štátnej a európskej úrovni zameraného na spoločne dohodnuté ciele
- 4) zabezpečiť rámec pre ďalšie aktivity na úrovni Spoločenstva v rámci pracovného programu *Vzdelávanie a odborná príprava 2010* a programov Spoločenstva na vzdelávanie a odbornú prípravu.

Prioritné osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť a Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj nie sú v rozpore s cieľmi a prioritami stanovenými v tomto odporúčaní.

7.2 SÚLAD SO STRATEGICKÝMI DOKUMENTMI A POLITIKAMI SR

7.2.1 Súlad so stratégiou a víziou NSRR

Prvá verzia *Národného strategického referenčného rámca 2007 – 2013* bola schválená uznesením vlády č. 832 zo dňa 19. októbra 2005. Ako hlavnú víziu NSRR uvádza „vybudovanie konkurencieschopnej a dynamickej ekonomiky; ekonomiky založenej na zodpovednosti, iniciatíve, inovatívnosti a kreativitě slobodných občanov, ktorá zabezpečuje lepšie uspokojovanie ich životných potrieb a zároveň zachováva kvalitu životného prostredia pre nasledujúce generácie“, ktorej hlavným komponentom je „rozvoj znalostnej ekonomiky a zvyšovanie jej významu v spoločnosti“. Tieto zmeny „sa dajú dosiahnuť procesom celkovej konvergenčie“.

Ak si Slovenská republika v NSRR zadefinovala víziu „stať sa prosperujúcou krajinou, dlhodobo atraktívnou pre investovanie a život jej súčasných aj budúcich obyvateľov, ktorá musí naplno využívať svoje šance na ďalší rozvoj a s tým súvisiace zmeny, ktoré ju priblížia k najvyspelejším krajinám EÚ“ a z nej vyplývajúci strategický cieľ „výrazne zvýšiť do roku 2013 konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky pri rešpektovaní

trvalo udržateľného rozvoja“ tak možno konštatovať, že operačný program Vzdelávanie rozpracovaný do 4+2 opatrení výrazne podporuje princíp trvalo udržateľného rastu. Prostredníctvom cieľov a ďalej aktivít a opatrení na ich splnenie prispôsobuje celoživotné vzdelávanie potrebám znalostnej spoločnosti, na ktorej princípoch je možné postaviť základ pre trvalú konkurencieschopnosť Slovenskej republiky.

7.2.2 Komplementarita/synergia OP Vzdelávanie s inými OP

7.2.2.1 Komplementarita/synergia s Operačným programom Infraštruktúra vzdelávania (OPIV)

Všetky opatrenia OP Vzdelávanie vykazujú silný synergický a komplementárny vzťah k opatreniam OPIV.

Globálnym cieľom operačného programu je: **zlepšenie podmienok vzdelávacieho procesu prostredníctvom zvýšenie kvalitatívnej úrovne hmotnej infraštruktúry v oblasti vzdelávania**. Napĺňanie globálneho cieľa sa bude realizovať v týchto oblastiach pôsobenia:

- Rekonštrukcia a rozširovanie stredných škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu
- Rekonštrukcia a rozširovanie vysokých škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu
- Modernizácia vnútorného vybavenia základných škôl za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu

Operačný program reflektuje na zlý technický stav hmotnej infraštruktúry základných, stredných a vysokých škôl, zlý technický stav objektov a ich vnútorného vybavenia s ohľadom na zvýšenie štandardu a technologického zabezpečenia, na zvýšenie kvality vyučovania v regiónoch. Kvalita a úroveň poskytovania vzdelávania súvisí aj so stavom budov a zariadení, v ktorých výchovno-vzdelávací proces prebieha. Kvalita a dostupnosť vzdelávania je dlhodobo poznačená nedostatkom investícií do technického a vnútorného vybavenia škôl – základných, stredných a vysokých škôl. Dôsledkom je neuspokojivý technický stav veľkého počtu budov, morálna a fyzická zastaranosť technických zariadení, existencia vysokých prevádzkových nákladov a nedostatok moderných technológií využívaných vo vyučovacom procese.

V rámci prioritnej osi sa za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu bude podporovať rekonštrukcia a rozširovanie stredných a vysokých škôl a modernizácia vnútorného vybavenia základných, stredných a vysokých škôl. V zmysle uplatňovania komplexného prístupu k zvyšovaniu kvality vzdelávacieho procesu je táto prioritná os previazaná s prioritnou osou moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť v rámci Operačného programu Vzdelávanie a bude prispievať k dosahovaniu cieľov v oblasti vzdelávania stanovených v dokumentoch na národnej úrovni a v Lisabonskej stratégii

Realizáciou Operačného programu Infraštruktúra vzdelávania sa vytvorí priestor pre **synergiu s Operačným programom Vzdelávanie**. Synergia týchto operačných programov prispeje ku **komplexnej podpore reformy vzdelávania v SR a jeho celkovej kvalite**.

7.2.2.2 Komplementarita/synergia s Regionálnym operačným programom (ROP)

Opatrenie 1.1 Premena tradičnej školy na modernú a 2.1 Premena tradičnej školy na modernú v bratislavskom kraji a ich komplementarita s opatrením 1.1 Regionálneho operačného programu *Rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia materských a základných škôl za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu.*

Cieľ: Opatrenie je zamerané na zabezpečenie predovšetkým požadovaných kvalitatívnych a kvantitatívnych štandardov vzdelávacích zariadení a štandardov ich prístupnosti v nadväznosti na súčasné potreby moderného vzdelávacieho procesu.; **Aktivity:** Investičné aktivity zamerané na rekonštrukciu, rozširovanie a modernizáciu existujúcich objektov (materských a základných škôl a príslušných školských zariadení); **Synergia:** infraštruktúra a vybavenie škôl je pre splnenie úloh podporujúcich vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť s využitím nových technológií často nepostačujúca;

Poznámka: Pre proces hodnotenia projektov pre opatrenie 1.3.1 navrhujeme bodovo oceniť také projekty, ktoré využijú modernizáciu vnútorného vybavenia na realizáciu úloh v opatreniach 1.1, 1.4 a 2.1 Operačného programu vzdelávanie;

Opatrenie 1.4 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity a jej komplementarita s prioritnou osou 2 *Infraštruktúra sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately*

Cieľ: riešenie problematiky sociálneho vylúčenia, ktorá má komplexné a viacrozmerné formy; **Aktivity:** budovanie nových zariadení; rekonštrukcia existujúcich zariadení; modernizáciu vnútorného vybavenia existujúcich zariadení; **Synergia:** uľahčenie prístupu marginalizovaných skupín ku vzdelaniu na všetkých stupňoch škôl (ZŠ, SŠ, VŠ); podpora alternatívnych foriem vzdelávania a vytvorenie atraktívneho edukačného prostredia rešpektujúceho sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká cieľovej skupiny; vytváranie podmienok pre štúdium zdravotne postihnutých študentov a pre pôsobenie zdravotne postihnutých vysokoškolských učiteľov a výskumných zamestnancov na vysokých školách; podpora a rozvoj chránených dielní;

Poznámka: Pre proces hodnotenia projektov v rámci prioritnej osi 2 ROP navrhujeme bodovo oceniť také projekty, ktoré využijú modernizáciu vnútorného vybavenia na realizáciu úloh v opatrení 1.4 OP Vzdelávanie;

7.2.2.3 Komplementarita/synergia s Operačným programom Znalostná ekonomika (OP ZE)

Opatrenie 1.2 Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti a 1.3 Vzdelávanie sa počas celého života pre všetkých ako základný princíp znalostnej spoločnosti a ich komplementarita s opatreniami OP ZE:

Opatrenie 1.2 Podpora spoločných služieb a infraštruktúry pre podnikateľov

Cieľ: Cieľom opatrenia je napomôcť predovšetkým malým a stredným podnikom prezentovať sa na domácom a zahraničnom trhu, budovanie imidžu výrobným podnikom a podnikom pracujúcich v službách; **Aktivity:** podpora budovania clustrov a sietí; **Synergia s aktivitami opatrenia 1.2 OP Vzdelávanie:** podpora programov prenosu nových technológií a špičkovej odbornosti medzi vysokými školami a podnikateľskou sférou; podpora spolupráce vysokých škôl s verejnou a súkromnou sférou a priemyslom;

Opatrenie 1.1 Inovácie a technologické transfery (formou nepriamej pomoci);

Cieľ: Hlavným cieľom tohto opatrenia je preto výrazne zvýšiť všetky typy inovácií v podnikateľskej sfére; **Aktivita:** podpora aplikovaného výskumu a vývoja v podnikovej sfére, podpora tvorby a zavádzania inovácií do podnikovej sféry, podpora technologických transferov;

Synergia s aktivitami v opatrení 1.2 OP Vzdelávanie: podpora programov prenosu nových technológií a špičkovej odbornosti medzi vysokými školami a podnikateľskou sférou; podpora spolupráce vysokých škôl s verejnou a súkromnou sférou a priemyslom;

Opatrenie 3.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja

Cieľ: Výskum, vývoj a technologické inovácie nie je možné realizovať bez existencie kvalitných ľudských zdrojov a súčasne bez kvalitného technického vybavenia (prístroje, laboratória...); **Aktivita:** modernizácia technického vybavenia organizácií výskumu a vývoja, vrátane nevyhnutných stavebných úprav, budovanie laboratórií so špičkovým vybavením v oblastiach, ktoré sú perspektívne z hľadiska ďalšieho rozvoja Slovenskej republiky, vrátane nevyhnutných stavebných úprav, budovanie a modernizácia podpornej infraštruktúry výskumu a vývoja a to najmä v oblasti informačných technológií – budovanie počítačových sietí, budovanie vysokorýchlostných informačných sietí medzi pracoviskami výskumu a vývoja, vrátane nevyhnutných stavebných úprav

Synergia s aktivitami v opatrení 1.2 OP Vzdelávanie: posilnenie výskumu a vývoja na vysokých školách a hlavne podpora prípravy a zapojenia doktorandov a postdoktorandov do výskumu a vývoja ako dôležitého potenciálu programov ďalšieho rozvoja vysokých škôl; rozvoj profesionálneho rastu učiteľov a podporu ľudských zdrojov vo výskume a vývoji na vysokých školách schopných reflektovať potreby trhu práce; podpora programov prenosu nových technológií a špičkovej odbornosti medzi inštitúciami výskumu a vývoja a podnikateľskej sféry; podpora spolupráce inštitúcií výskumu a vývoja s verejnou a súkromnou sférou a priemyslom;

Opatrenie 3.2 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce

Cieľ: Opatrenie by zároveň malo prispieť aj k rozvoju komunikácie medzi jednotlivými partnermi tvoriacimi základ znalostnej ekonomiky a hospodárskeho rastu výskumno-vývojovou základňou, hospodárskou sférou a orgánmi tvoriacimi legislatívny rámec a regionálny rozvoj. Vytvorením špecifických komunikačných platforiem by bolo možné prispieť k rozvoju danej špecifickej oblasti ako aj regiónu; **Aktivita:** podpora budovania sietí pracovísk výskumu a vývoja vo väzbe na rozvojové priority konkrétneho regiónu, výber podporených pracovísk bude viazaný na realizáciu ich výstupov na špičkovej úrovni, podpora začleňovania výskumných pracovísk výskumu a vývoja do nadregionálnych a medzinárodných sietí pre spoluprácu vo výskume, vývoji a v inováciách, podpora tvorby národných a regionálnych technologických platforiem, zabezpečujúcich interakciu medzi pracoviskami výskumu a vývoja, regionálnymi a národnými autoritami a hospodárskou sférou; **Synergia s aktivitami v opatrení 1.2 OP Vzdelávanie:** posilnenie výskumu a vývoja na vysokých školách a hlavne podporu prípravy a zapojenia doktorandov a postdoktorandov do výskumu a vývoja ako dôležitého potenciálu programov ďalšieho rozvoja vysokých škôl; podpora programov prenosu nových technológií a špičkovej odbornosti medzi vysokými školami a podnikateľskou sférou; podpora spolupráce vysokých škôl s verejnou a súkromnou sférou a priemyslom;

Opatrenie 3.3 Prenos výskumom a vývojom získaných poznatkov a technológií do praxe

Cieľ: využívanie výsledkov výskumu a vývoja v praxi; **Aktivita:** podpora spoločných projektov s priemyslom, podpora vedecko-technologických parkov, technologických centier

a inkubátorov výlučne v prostredí verejných organizácií výskumu a vývoja (univerzity, Slovenská akadémia vied...), podporných programov pre mobilizáciu a identifikáciu potenciálnych inovácií, súťaží podnikateľských plánov, virtuálnych inkubátorov v prostredí verejných organizácií výskumu a vývoja (univerzity, Slovenská akadémia vied...), podpora kompetenčných centier univerzít pre spoluprácu s praxou a technologický transfer, poskytujúc predpoklady pre „kolaboratívny“ výskum a budovanie dlhodobého „zodpovedného“ partnerstva medzi univerzitami a priemyslom, kontaktné body pre styk s priemyslom, kancelárie/útvary pre prenos technológií a poznatkov a valorizačné a komercializačné útvary na univerzitách vybavené expertízou, príslušným tréningom, skúsenosťou, pochopením pre potreby výskumníkov, zákonných noriem, podnikania, problematiky vývoja technológií,

Synergia s aktivitami v opatrení 1.2 OP Vzdelávanie: podpora programov prenosu nových technológií a špičkovej odbornosti medzi vysokými školami a podnikateľskou sférou; podpora spolupráce vysokých škôl s verejnou a súkromnou sférou a priemyslom;

Opatrenie 2.1 Efektívna elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb

Cieľ: efektívna elektronizácia celej verejnej správy s dôrazom na rozvoj oblastí, e-Health, e-Learning, e-Business, e-Environment a e-Culture; **Aktivita:** rozvoj informačných služieb pre občanov a podniky zabezpečené tak, aby administratívne zaťaženie občana bolo čo najnižšie a transparentnosť procesov čo najvyššia; od základu zmeniť existujúce procesné fungovanie verejnej správy, upraviť legislatívu a nové procesy prispôbiť do maximálnej možnej miery možnostiam moderných IKT; **Synergia s aktivitami v opatrení 1.3 OP Vzdelávanie:** zavádzaním inovácií v systéme celoživotného vzdelávania vo vzdelávacích technológiách založených na využití informačno-komunikačných technológií sa môžu občania pripraviť na využívanie elektronickej formy verejnej správy;

Opatrenie 2.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom podpory terciárneho a celoživotného vzdelávania a jeho komplementarita s opatreniami OP ZE.

Komplementárnosť/synergia Opatrenia 2.2 OP Vzdelávanie s OP ZE sa vyskytuje vo všetkých opatreniach prioritnej osi 4 Znalostná ekonomika v Bratislavskom kraji, a to konkrétne s opatreniami 4.1 Inovácie a technologické transfery, 4.2 Informatizácia spoločnosti, 4.3 Obnova / budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja 4.4 Podpora sietí pracovísk výskumu a vývoja s výstupmi na excelentnej úrovni.

7.2.2.4 Komplementarita/synergia s Operačným programom Zamestnanosť a sociálna inklúzia (OP ZSI)

Opatrenia OP ZSI 1.2 Podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti, 1.3 Podpora sociálnej inklúzie prostredníctvom rozvoja sociálnych služieb, opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a zdravotníckych služieb s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity, 1.4 Podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity a 1.5 Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života a starostlivosti o malé deti svojimi aktivitami vytvárajú široký priestor pre synergiu a komplementárny efekt s opatreniami OP Vzdelávanie.

Priestor na vytvorenie synergického efektu oboch OP predstavujú najmä opatrenia 1.3, 1.4 a 1.5 OP ZSI a opatrenie 1.4 OP Vzdelávanie Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb

s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity. Aktivita opatrení svojim zameraním na skupiny obyvateľstva ohrozené sociálnym vylúčením, osoby sociálne znevýhodnené a marginalizované skupiny, s dôrazom na marginalizované rómske komunity vytvárajú predpoklad na uskutočnenie viditeľných zmien socio-ekonomickej situácie a inklúzie predmetných cieľových skupín.

Opatrenia 1.1, 1.2, 1.3, 2.1 a 2.2 OP Vzdelávanie svojim obsahovým zameraním predstavujú komplexný rámec pre prevenciu pred nezamestnanosťou a spoločensko-ekonomickou exklúziou.

7.2.2.4 Komplementarita/synergia s Operačným programom Bratislavský kraj

Opatrenie 1.1 Obnova a rozvoj školskej infraštruktúry OP Bratislavský kraj vytvorí priestor pre **synergiu s Operačným programom Vzdelávanie**. Synergia týchto operačných programov prispeje ku **komplexnej podpore reformy vzdelávania v bratislavskom kraji a jeho celkovej kvalite**.

7.2.3 Operačné programy v rámci cieľa Európska územná spolupráca

Na základe navrhovaných priorít pre cieľ Európska územná spolupráca existuje významné prepojenie prioritných osí operačného programu Vzdelávanie na niektoré priority definované v rámci návrhov priorít pre jednotlivé operačné programy v rámci Európskej územnej spolupráce. V oblasti **transnacionálnej spolupráce** je potrebné zdôrazniť napr. prepojenie s opatrením Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti v časti Vytváranie vedeckých a technologických sietí súvisiacich s otázkami týkajúcimi sa vyváženého rozvoja nadnárodných oblastí, vrátane vytvárania sietí medzi vysokoškolskými a výskumnými inštitúciami, malými a strednými podnikmi a prepojení prístupných vedecké a technologické poznatky. V časti **Interregionálna spolupráca** nadväzujú prioritné osi na priority podpora obchodu a podnikania (prepojenie priority Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti na spoluprácu medzi MSP a výskumnými inštitúciami a interregionálna spolupráca výskumných a vedeckých clustrov) a regionálny strategický rozvoj a konkurencieschopnosť. **Cezhraničná spolupráca** sa tiež zameriava na podporu ľudských zdrojov a socio-ekonomický rozvoj, čím úzko nadväzuje na prioritné osi operačného programu. Komplementarita sa prejavuje v týchto prioritách:

- Česká republika – priorita 1: Podpora sociálnej interakcie, ľudských zdrojov a podnikania
- Rakúsko - priorita 1: Cezhraničná spolupráca v ekonomike, ľudské zdroje a cezhraničné organizačné štruktúry a siete
- Poľsko – priorita 2: Socio-ekonomický rozvoj
- Maďarsko-SR-Ukrajina – priorita 1: : Cezhraničná sociálna a hospodárska spolupráca

7.2.4 Národný program reforiem/Akčné plány Stratégie rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010

Strategické a špecifické priority NSRR sú plne v súlade s prioritami Národného programu reforiem Slovenskej republiky na roky 2006 – 2008 („NPR“). *Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010*, tzv. *Lisabonská stratégia pre Slovensko* („LSS“), vychádza zo základnej filozofie lisabonskej stratégie EÚ, ktorou je rozvoj ekonomickej konkurencieschopnosti. Dlhodobá konkurencieschopnosť Slovenska sa dá zabezpečiť len jediným spôsobom, a to rozvojom tzv. znalostnej ekonomiky. Preto sa *Národný program reforiem 2006 – 2008*, ktorý vychádza z LSS a konkretizuje vízie, ciele a politiky na najbližšie 3 roky, prioritne sústreďuje na nasledujúce oblasti: podnikateľské prostredie, veda, výskum a inovácie, informačná spoločnosť, vzdelávanie a zamestnanosť, prispievajúce k inovatívnemu potenciálu slovenskej ekonomiky, rozvoju znalostnej ekonomiky a zamestnanosti.

			N P R / L S S			
			Informačná spoločnosť	Podnikateľské prostredie	Vzdelanie a zamestnanosť	Veda, výskum a inovácie
N S R R	Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť	Premena tradičnej školy na modernú				
		Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti				
		Vzdelávanie sa počas celého života pre všetkých ako základný princíp znalostnej spoločnosti				
		Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity				
	Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj	Premena tradičnej školy na modernú v bratislavskom kraji				
		Zvyšovanie konkurencieschopnosti bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania				
	Technická pomoc	Technická pomoc				

Opatrenie Premena tradičnej školy na modernú a Premena tradičnej školy na modernú v bratislavskom kraji má za cieľ:

- zvýšiť a zabezpečiť a atraktívnosť, otvorenosť a kvalitu vzdelania a výchovy, rozšíriť ponuku možností vzdelania a výchovy a zabezpečiť flexibilné prístupy výučby a možnosti pre mobilitu študentov a štážístov; (úlohy v Akčnom pláne pre oblasť Vzdelávanie a zamestnanosť (ďalej len „AP“): 1.1; 1.2; 1.3; 1.4; 1.5; 1.6)
- lepšie predvídať zručnosti, ktoré bude potrebovať trh práce, a nedostatok pracovných síl na trhu práce (AP: 1.1; 1.2; 1.3; 1.4; 1.5; 1.6)
- výrazne znížiť počet tých, ktorý predčasne opustia školu (AP: 1.2; 1.7; 1.8)
- reagovať na nové potreby týkajúce sa zamestnania, kľúčové schopnosti a budúce požiadavky na zručnosti (AP: 1.1; 1.2; 1.3; 1.4; 1.5; 1.6)

Opatrenie Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti a Zvyšovanie konkurencieschopnosti bratislavského kraja prostredníctvom podpory terciárneho a celoživotného vzdelávania má za cieľ:

- odstrániť zábrany mobility pracujúcich v Európe v rámci Zmlúv (AP: 1.11; 1.13)
- lepšie predvídať zručnosti, ktoré bude potrebovať trh práce, a nedostatok pracovných síl na trhu práce (AP: 1.2; 1.3; 1.4; 1.6; 1.11; 1.12)
- uľahčiť prístup k stredoškolskému a vysokoškolskému štúdiu prostredníctvom inkluzívnych politík v oblasti vzdelania a školení (AP: 1.11; 1.12; 1.13)
- zvýšiť a zabezpečiť a atraktívnosť, otvorenosť a kvalitu vzdelania a výchovy, rozšíriť ponuku možností vzdelania a výchovy a zabezpečiť flexibilné prístupy výučby a možnosti pre mobilitu študentov a štážístov (AP: 1.2; 1.3; 1.4; 1.5; 1.9; 1.10; 1.11; 1.12; 1.13)
- reagovať na nové potreby týkajúce sa zamestnania, kľúčové schopnosti a budúce požiadavky na zručnosti (AP: 1.2; 1.3; 1.4; 1.6; 1.11; 1.12)

Opatrenie Vzdelávanie sa počas celého života pre všetkých ako základný princíp znalostnej spoločnosti a Zvyšovanie konkurencieschopnosti bratislavského kraja prostredníctvom podpory terciárneho a celoživotného vzdelávania má za cieľ:

- odstrániť zábrany mobility pracujúcich v Európe v rámci Zmlúv (AP: 1.2; 1.3; 1.11; 1.13)
- lepšie predvídať zručnosti, ktoré bude potrebovať trh práce, a nedostatok pracovných síl na trhu práce (AP: 1.2; 1.3; 1.4; 1.5; 1.11; 1.13)
- zabezpečiť pre všetkých ľudí efektívne stratégie celoživotného vzdelávania (AP: 1.2; 1.3; 1.4; 1.5; 1.6; 1.7; 1.8; 1.9; 1.10; 1.11; 1.12; 1.13)
- zvýšiť a zabezpečiť atraktívnosť, otvorenosť a kvalitu vzdelania a výchovy, rozšíriť ponuku možností vzdelania a výchovy a zabezpečiť flexibilné prístupy výučby a možnosti pre mobilitu študentov a štážístov (AP: 1.2; 1.3; 1.4; 1.5; 1.6; 1.7; 1.8; 1.9; 1.10; 1.11; 1.12; 1.13)
- uľahčiť a diverzifikovať prístup k vzdelaniu pre všetkých (AP: 1.2; 1.3; 1.4; 1.5; 1.6; 1.7; 1.8; 1.11; 1.12; 1.13)
- reagovať na nové potreby týkajúce sa zamestnania, kľúčové schopnosti a budúce požiadavky na zručnosti (AP: 1.2; 1.3; 1.4; 1.5; 1.6; 1.10; 1.11; 1.13)

Opatrenie Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity má za cieľ:

- uľahčiť prístup k stredoškolskému a vysokoškolskému štúdiu prostredníctvom inkluzívnych politík v oblasti vzdelania a školení (AP: 1.7; 1.8; 1.12)
- výrazne znížiť počet tých, ktorý predčasne opustia školu (AP: 1.1; 1.2; 1.7; 1.8)
- zabezpečiť pre všetkých ľudí efektívne stratégie celoživotného vzdelávania (AP: 1.2; 1.5; 1.6; 1.7; 1.8; 1.12)

- zvýšiť a zabezpečiť a atraktivnosť, otvorenosť a kvalitu vzdelania a výchovy, rozšíriť ponuku možností vzdelania a výchovy a zabezpečiť flexibilné prístupy výučby a možnosti pre mobilitu študentov a štážístov; (AP:1.1; 1.2; 1.4; 1.5; 1.6; 1.8)
- uľahčiť a diverzifikovať prístup k vzdelaniu pre všetkých (AP: 1.2; 1.4; 1.5; 1.6; 1.7; 1.8; 1.12)

Prioritné osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť a Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj sú plne kompatibilné a rozvíjajú priority zadefinované v Stratégii konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 – Národná lisabonská stratégia v priorite Vzdelávanie a zamestnanosť časť Moderná vzdelávacia politika. V nadväzujúcom Akčnom pláne pre oblasť Vzdelávanie a zamestnanosť ako aj v Národnom programe reforiem v časti III. 1 Moderná vzdelávacia politika (všetky dokumenty prijaté vládou SR v priebehu roku 2005) sú tieto priority podrobnejšie rozpracované do jednotlivých čiastkových úloh so stanovenými cieľmi, merateľnými ukazovateľmi a časovou postupnosťou ich plnenia.

7.2.5 Národná stratégia trvaloudržateľného rozvoja/Akčný plán trvaloudržateľného rozvoja

Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky (Ďalej len „NSTUR“) bola schválená uznesením vlády č. 978 zo dňa 10. októbra 2001; *Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja v SR na roky 2005 – 2010* bol schválený uznesením vlády č. 574 zo dňa 13. júla 2005. Tieto dokumenty vytvárajú dlhodobý rámec pre trvalo udržateľný rozvoj spoločnosti, čoho neoddeliteľnou súčasťou je aj rozvoj v oblasti vzdelávania a ľudských zdrojov.

Základné komponenty vízie NSTUR pre Slovensko sú **vyspelá občianska spoločnosť, znalostná spoločnosť, informačná spoločnosť a spoločnosť s environmentálnym vedomím**. Koncepcia znalostnej a informačnej spoločnosti je v ŠP rozpracovaná na základe *Stratégie konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010*. Vízia občianskej spoločnosti (podľa definície NSTUR) je napĺňaná prostredníctvom rozvoja kľúčových kompetencií, výchovy k multikultúrnej spoločnosti, dôrazom kladeným na rozvoj ľudských zdrojov a kumuláciu poznatkov prostredníctvom výskumu (vnútrogeneračná a medzigeneračná rovina), nástrojmi nepriamo podporujúcimi miestne identity a adresovaním marginalizovaných skupín obyvateľstva.

V tomto smere ciele prioritných osí operačného programu kopírujú ciele NSTUR, kde cieľom je spoločnosť, kde má každý rovnaký prístup k vzdelaniu a rovnakú šancu uspieť, spoločnosť, kde sa vzdelanie spolu so znalosťami a zručnosťami, vedeckými a vývojovými poznatkami považujú za najcennejší kapitál rozvoja, spoločnosť, kde sa podporuje celoživotné vzdelávanie, vzdelanosť, rozvoj kultúry, vedy a výskumu a využívajú sa pre rozvoj na všetkých úrovniach a vo všetkých sférach. Opatrenie Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity priamo reflektuje na strategický cieľ NS TUR, ktorým je „komplexné riešenie postavenia rómskej menšiny“.

7.2.6 Konceptia územného rozvoja SR

Jedným zo základných cieľov pre súčasnú územno-plánovaciú politiku je podpora rozvoja ekonomickej základne a posilnenie konkurencieschopnosti a efektívnosti. V oblasti školstva sa kladie dôraz na nasledovné priority:

- podporovať rovnomerný rozvoj škôl, vzdelávacích, školiacich a preškolovacích zariadení na území štátu
- znižovať regionálne rozdiely v úrovni vzdelania podporou vzdelávacích centier v prirodzených sídelných centrách a prispôbovať sieť stredných škôl trhu práce a podporovaným ekonomickým aktivitám
- diverzifikovať vysokoškolské štúdium predovšetkým do území, ktoré sú ekonomicky problémové a ktoré potrebujú nové rozvojové impulzy
- zriadiť vyššie odborné školy poskytujúce pomaturitné vzdelávanie v oblastiach vyžadujúcich podporu regionálneho rozvoja

V záujme trvalo udržateľného rozvoja a konkurencieschopnosti Slovenska, ako aj našej snahy stať sa rovnocenným partnerom v podmienkach európskeho trhu práce je nevyhnutné zamerať sa na prispôbenie pracovnej sily podmienkam znalostnej spoločnosti. Preto sa rozpracovanie globálneho cieľa zameriava predovšetkým na podporu reformy systému vzdelávania tak, aby reflektoval požiadavky znalostnej spoločnosti a aktuálne i perspektívne potreby trhu práce. Tieto všeobecne akcentované ciele sa odrážajú najmä v globálnom ciele prioritných osí operačného programu.

7.2.7 Ostatné národné, sektorové strategické materiály

Prioritné osi Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť a Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj vychádzajú z nasledovných sektorových strategických materiálov a pod ich prioritou je vyznačený súlad s opatreniami:

- Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 (Lisabonská stratégia pre Slovensko); 16.2. 2005; UV č.140/2005; Priorita: moderná vzdelávacia politika
- Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 - Akčné plány; 13.7. 2005; UV č. 557/2005; Priorita: AP úlohy 1.1 až 1.13;
- Národný program výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 až 20 rokov (Milénium); 19.12. 2001; UV č.1193/2001; Priorita: premena tradičnej školy na modernú; rozšírenie prístupu k vysokoškolskému vzdelávaniu a naplnenie Bolonského procesu;
- Konceptia ďalšieho rozvoja vysokého školstva na Slovensku pre 21. storočie; 30.8.2000; UV č. 685/2000; Priorita: zásadné zmeny v 12 oblastiach života vysokých škôl;
- Národná správa o CŽV za Slovenskú republiku - Konzultačný proces k Memorandu o celoživotnom vzdelávaní sa; jún 2001; Priorita: vytvorenie koherentnej stratégie CŽV (Nové základné zručnosti pre všetkých; Viac investícií do ľudských zdrojov; Inovácie vo vzdelávaní; Uznávanie výsledkov vzdelávania sa; Nový prístup k profesijnej orientácii a poradenstvu; Približovanie vzdelávania);
- Konceptia celoživotného vzdelávania v Slovenskej republike; 25.2. 2004; UV č. 157/2004; Priorita: vypracovať stratégiu CŽV pre Slovensko;
- Národný akčný plán pre deti; 7.8. 2002; UV č. 837/2002; Priorita: vytvárať podmienky pre rovnaké možnosti detí v prístupe ku vzdelávaniu so zvláštnym dôrazom na tie skupiny, ktoré sú z dôvodu sociálnych a kultúrnych špecifik jestvujúcim vzdelávacím systémom znevýhodňované
- Konceptia integrovaného vzdelávania rómskych detí a mládeže, vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania; 26.5. 2004; UV č. 498/2004; Priorita:

ľudský rozvoj s dôrazom na marginalizovanú rómsku komunitu v troch základných rovinách v rezorte školstva: príprava učiteľa, tvorby učebníc, kurikulárna transformácia;

- Národný akčný plán sociálnej inklúzie 2004-2006
- Národný akčný plán zamestnanosti 2004-2006
- Implementácia Európskeho paktu mládeže na podmienky Slovenskej republiky,
- Koncepcia štátnej politiky vo vzťahu k deťom a mládeži,

7.2.8 Regionálne strategické dokumenty (ak relevantné)

Prioritná os Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť

- Stratégia rozvoja ľudských zdrojov v Košickom samosprávnom kraji na roky 2006 – 2013
- Koncepcia rozvoja stredného školstva v Nitrianskom samosprávnom kraji s výhľadom do roku 2015
- Program rozvoja NSK 2003-2013
- Akčný plán Programu rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trnavského samosprávneho kraja
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja 2004-2006
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trenčianskeho samosprávneho kraja
- Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja BBSK
- Akčný plán rozvoja ľudských zdrojov: RLZ 1, Kľúčové zistenia prieskumu zamestnanosti – Žilinský samosprávny kraj

Prioritná os Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre bratislavský kraj vychádza z nasledovných strategických materiálov:

- Akčný plán zamestnanosti bratislavského kraja na roky 2005-2006,
- Súčasný stav a koncepcia dlhodobého rozvoja stredného školstva v zriaďovateľskej pôsobnosti Bratislavského samosprávneho kraja,
- Súčasný stav a dlhodobý zámer rozvoja stredného školstva,
- Strategický akčný plán zamestnanosti a budovanie partnerstva na regionálnej, sub-regionálnej a miestnej úrovni – Analýza bratislavského regiónu,
- Stratégia rozvoja Bratislavského samosprávneho kraja,
- Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí.

7.3 PREPOJENIE NA INÉ FINANČNÉ NÁSTROJE EÚ⁸⁸ (AK RELEVANTNÉ)

7.3.1 Synergia, komplementarita s komunitárnymi programami ES

Jednotlivé prioritné osi Operačného programu Vzdelávanie sa obsahovo alebo formálne prelínajú s aktivitami stanovenými v rámci komunitárnych programov ES. Tým sa budú môcť vzájomne kombinovať, čím vzrastie ich synergický efekt, a tým aj možný vplyv na systém vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj konkrétne využitie výsledkov v praxi.

V komunitárnych programoch ako významných nástrojoch európskej spolupráce je venovaná náležitá pozornosť zabezpečovaniu podpory horizontálnych politík Európskeho spoločenstva.

V oblasti vzdelávania a mládeže sa jedná najmä o

- zvyšovanie si uvedomenia významu jazykovej a kultúrnej rozmanitosti v Európe,
- boj proti xenofóbii a rasizmu,
- podporu začleňovania učiacich sa s osobitými potrebami do systému vzdelávania a odbornej prípravy,
- podporu boja proti všetkým formám diskriminácie.

V komunitárnych programoch v oblasti vzdelávania a mládeže je snaha Európskej komisie spolu s členskými štátmi zabezpečiť celkový súlad a komplementárnosť s programom Vzdelávanie a odborná príprava 2010, ako aj ďalšími politikami, nástrojmi a činnosťami ES, najmä tými, ktoré sa týkajú kultúry, výskumu a vývoja, zamestnanosti, uznávania kvalifikácií a informačno-komunikačných technológií.

---

⁸⁸ výdavky spolufinancované z fondov nemôžu získať pomoc z ďalšieho finančného nástroja Spoločenstva (čl. 53(.5) VN)

8 Finančný plán

8.1 Finančný plán OP – ročné záväzky podľa fondu (čl. 36 (1)(e)(i) VN)

(v mil. EUR, v stálych cenách r. 2004)

(v súlade s prílohou VIIIc návrhu implementačného nariadenia na roky 2007 - 2013)

	ESF (1) (prioritná os č.1)	Kohézny fond (2)	Celkom (3) = (1)+(2)
2007	16,16	-	16,16
2008	72,98	-	72,98
2009	135,00	-	135,00
2010	217,70	-	217,70
2011	196,46	-	196,46
2012	114,02	-	114,02
2013	78,18	-	78,18
Celkom 2007 - 2013	830,5		830,5

8.2 Finančný plán OP za celé programové obdobie podľa prioritných osí a zdrojov financovania

(v mil. EUR, v stálych cenách r. 2004)

(v súlade s prílohou VIIIc návrhu implementačného nariadenia na roky 2007 - 2013)

	EU zdroje (a)	SR verejné zdroje (b)	SR súkromné zdroje (c)	Celkom (d) = (a)+(b)+(c)	Miera kofinancovania (e)= (a)/(d)	EIB príspevok (informatívne e)	Iné zdroje (informatívne)
Prioritná os č.1 Fond: ESF	770,048	126,831	9,06	905,939	0,85		
Prioritná os č.2 Fond: ESF	29,359	4,836	0,345	34,54	0,85		
Prioritná os. č.3 Fond:ESF	31,093*	5,487	-	36,58	0,85		
Celkom	830,5	137,154	9,405	977,059	0,85		

Pozn.:

V prípade, že vo všetkých prioritných osiach OP je národné spolufinancovanie tvorené len verejnými zdrojmi, stĺpec „c“ bude z tabuľky vypustený.

Miera spolufinancovania môže byť zaokrúhľená. Presne stanovená bude v rozhodnutí EK o OP.

*% technickej pomoci predstavuje 3,74 % z príspevku ESF na operačný program. Nakoľko % technickej pomoci v rámci OP Infraštruktúra vzdelávania predstavuje 2,17 % z príspevku ERDF na operačný program, maximálny strop pre technickú pomoc 3,1 % z príspevku ES za oba operačné programy spolu bude dodržaný.

8.3 Rozdelenie príspevku z fondu/fondov do kategórií pomoci zo ŠF 2007 – 2013 na úrovni OP

Tabuľka 6: Informatívne rozdelenie príspevku z fondu/fondov do kategórií dimenzie „Prioritná téma“

Kód kategórie	Indikatívna suma prostriedkov (EUR) v rámci kategórie (prioritná os č. 1)	Indikatívna suma prostriedkov (EUR) v rámci kategórie (prioritná os č. 2)
03* Transfer technológií a a zlepšenie spolupráce sietí medzi MSP, univerzitami, vysokými školami, regionálnou samosprávou, výskumnými a vedeckými centrami a vedecko-technologickými parkami	24 000 000	1 350 000
62* Rozvoj systémov a stratégií CŽV v podnikoch; školenia a služby pre zamestnancov na zvýšenie ich adaptability k zmenám; podpora podnikateľstva a inovácií	24 000 000	1 350 000
64* Rozvoj špecifických služieb zamestnanosti a odbornej prípravy a podpora vzhľadom na reštrukturalizáciu sektorov a podnikov; a rozvoj systémov predvídajúcich ekonomické zmeny a budúce potreby trhu práce a potrebných zručností	24 000 000	1 350 000
67* Opatrenia na podporu aktívneho starnutia a predĺženia pracovného života	9 600 000	1 350 000
70 Špecifické aktivity na zvýšenie participácie migrantov na trhu práce a zvýšenie ich sociálnej integrácie	4 800 000	
71 Spôsoby integrácie a reintegrácie do zamestnania znevýhodnených osôb; boj proti diskriminácii pri prístupe na trh práce a podpora akceptovania diverzity v pracovnom prostredí	72 000 000	
72* Vývoj, zavedenie a implementácia reforiem systémov vzdelávania a odbornej prípravy za účelom rozvoja zamestnateľnosti, zlepšenia relevantnosti počiatočného vzdelávania a odbornej prípravy s potrebami trhu práce, rozvoja kompetencií učiteľov a lektorov s dôrazom na inovácie a potreby znalostnej spoločnosti	304 448 000	10 189 000
73* Opatrenia na podporu účasti na vzdelávaní a odbornej príprave počas celého života, vrátane aktivít na dosiahnutie zníženia predčasného opustenia vzdelávacieho systému a zvýšeného prístupu a kvalite počiatočného odborného a vysokoškolského vzdelávania a odbornej prípravy	211 200 000	8 370 000
74* Rozvoj ľudského potenciálu vo výskume a inováciách, predovšetkým prostredníctvom doktorandského štúdia a vzdelávania výskumníkov a podpora sieťovania univerzít, výskumných inštitúcií a podnikov	96 000 000	5 400 000
Spolu	770 048 000*	29 359 000*
OP Spolu *	693 248 000	29 359 000

* kategórie prispievajúce k uskutočňovaniu lisabonských cieľov v rámci cieľa Konvergenca a cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť (podľa prílohy 4 VN)

* uvedený údaj neobsahuje finančnú alokáciu pre technickú pomoc

Tabuľka 7: Informatívne rozdelenie príspevku z fondov do kategórií dimenzie „Forma finančného príspevku“

Kód kategórie	Indikatívna suma prostriedkov (EUR) v rámci kategórie
01 - NFP	830 500 000
Spolu	830 500 000

Tabuľka 8: Informatívne rozdelenie príspevku z fondov do kategórií dimenzie „Podporované územie“

Kód kategórie	Indikatívna suma prostriedkov (EUR) v rámci kategórie
00 - neaplikovateľné	830 500 000
Spolu	830 500 000

9 Systém implementácie

9.1 RIADENIE

9.1.1 Riadiaci orgán

Riadenie, implementácia a kontrola Operačného programu Vzdelávanie budú realizované v súlade s platnou legislatívou ES/EÚ a v súlade s platnými právnymi predpismi na území Slovenskej republiky.

Riadiaci orgán je národná, regionálna alebo lokálna verejná inštitúcia alebo organizácia určená členským štátom na riadenie operačného programu.

Riadiaci orgán pre Operačný program Vzdelávanie je **Ministerstvo školstva SR**.

Riadiaci orgán (ďalej len „RO“) je zodpovedný za účinnosť, správnosť riadenia a vykonávanie pomoci, v súlade s predpismi Európskej únie a v súlade s inštitucionálnymi, právnymi a finančnými systémami Slovenskej republiky.

RO v súlade s čl. 58 všeobecného nariadenia č..... zodpovedá predovšetkým za:

- a) zabezpečenie, že operácie určené pre financovanie sú vybrané v súlade s kritériami v operačnom programe a že sa budú počas celého obdobia implementácie dodržiavať pravidlá ES/EÚ a národná legislatíva;
- b) overenie, že dodávky spolufinancovaných produktov a služieb a vzniknuté výdavky deklarované prijímateľmi za aktivity boli realizované v súlade s pravidlami ES/EÚ a národnou legislatívou;
- c) zavedenie IT systému pre zaznamenávanie a uchovávanie účtovných záznamov o každej operácii v rámci operačného programu a zber dát o implementácii nevyhnutných pre finančný manažment, monitorovanie, verifikácie, audity a evalváciu;
- d) zabezpečenie, že prijímatelia a všetky ostatné orgány/inštitúcie zapojené do implementácie operácií vedú buď separátny účtovný systém alebo adekvátny účtovný poriadok pre všetky transakcie súvisiace s operáciami bez toho, že by bola dotknutá národná legislatíva v oblasti účtovníctva;
- e) zabezpečenie, že evalvácia operačného programu sa vykonáva v súlade s pravidlami ES/EÚ uvedenými v čl. 46 (3) a v čl. 45 všeobecného nariadenia;
- f) zavedenie procedúr zabezpečujúcich, že všetky dokumenty týkajúce sa výdavkov a auditov požadovaných na dodržanie adekvátneho auditu sú vykonávané v súlade s požiadavkami uvedenými v čl. 88;
- g) zabezpečenie, že certifikačný orgán obdrží pre účely certifikácie všetky potrebné informácie o postupoch a verifikáciách vykonaných v súvislosti s výdavkami;
- h) zabezpečovanie činnosti Monitorovacieho výboru a poskytovanie mu dokumentov potrebných pre umožnenie monitorovania kvality implementácie operačného programu

- i) vypracovanie a po schválení Monitorovacím výborom predloženie Komisii výročnej a záverečnej správy o implementácii;
- j) zabezpečenie dodržiavania ustanovení o publicite a informovanosti uvedených v čl. 68;
- k) poskytovanie informácií umožňujúcich zhodnotenie, posúdenie veľkých projektov Komisii

9.1.2 Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom

Členský štát alebo riadiaci orgán môže zveriť, delegovať riadenie a implementáciu časti operačného programu jednému alebo viacerým sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom. Podrobnosti sú v ustanovené v dohode uzavretej medzi riadiacim orgánom a sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom. Delegovanie právomocí na sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom nemá vplyv na finančnú zodpovednosť riadiaceho orgánu.

Dohoda uzavretá medzi riadiacim orgánom a sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom obsahuje:

- a) ktoré operácie deleguje riadiaci orgán na sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom (charakteristika tzv. globálneho grantu);
- b) kritéria výberu prijímateľov (tzv. hodnotiace kritéria);
- c) pomer pomoci z fondov, vrátane používania rastu úroku
- d) pravidlá riadenia pomoci;
- e) ustanovenia pre monitoring a evalváciu a pre zabezpečenie finančnej kontroly.

Sprostredkovateľskými orgánmi pod riadiacim orgánom (ďalej len „SORO“) pre Operačný program Vzdelávanie sú:

- Agentúra pre podporu regionálneho školstva
- Agentúra pre podporu vysokoškolského vzdelávania
- Agentúra pre podporu celoživotného vzdelávania.

Agentúra pre podporu regionálneho školstva ako SORO pre nasledovné opatrenia:

- Premena tradičnej školy na modernú;
- Premena tradičnej školy na modernú v bratislavskom kraji;
- Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity.

Agentúra pre podporu vysokoškolského vzdelávania ako SORO pre nasledovné opatrenia:

- Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti
- Zvyšovanie konkurencieschopnosti bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania.

Agentúra pre podporu celoživotného vzdelávania ako SORO pre nasledovné opatrenia:

- Vzdelávanie sa počas celého života pre všetkých ako základný princíp znalostnej spoločnosti;
- Zvyšovanie konkurencieschopnosti bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania.

**Štruktúra SORO v rámci
OP Vzdelávanie**

**Ministerstvo školstva SR
riadiaci orgán**

<p>Premena tradičnej školy na modernú + Premena tradičnej školy na modernú v bratislavskom kraji</p>	<p>Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti</p>	<p>Vzdelávanie sa počas celého života pre všetkých ako základný princíp znalostnej spoločnosti</p>	<p>Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity</p>	<p>Zvyšovanie konkurencieschopnosti bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a celoživotného vzdelávania</p>
<p>SORO</p> <ul style="list-style-type: none"> Agentúra pre podporu regionálneho školstva <p>Grantové schémy: KŠÚ/VÚC</p>	<p>SORO</p> <ul style="list-style-type: none"> Agentúra pre podporu vysokoškolského o vzdelávania 	<p>SORO</p> <ul style="list-style-type: none"> Agentúra pre podporu celoživotného vzdelávania 	<p>SORO</p> <ul style="list-style-type: none"> Agentúra pre podporu regionálneho školstva 	<p>SORO</p> <ul style="list-style-type: none"> Agentúra pre podporu vysokoškolského vzdelávania Agentúra pre podporu celoživotného vzdelávania

9.1.3 Úlohy riadiaceho orgánu – Ministerstva školstva SR

Riadiaci orgán – Ministerstvo školstva SR

- a) zodpovedá za systém riadenia, implementácie, finančného riadenia a kontroly realizácie pomoci z Európskeho sociálneho fondu v OP Vzdelávanie;
- b) riadi, usmerňuje a pravidelne informuje sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom o všetkých dôležitých otázkach a zmenách, súvisiacich s realizáciou OP Vzdelávanie;
- c) riadiaci orgán vykonáva nad činnosťou sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom kontrolu, ktorej účelom je presvedčiť sa a mať trvale presné a spoľahlivé informácie (podľa platnej legislatívy ES/EÚ a podľa národnej legislatívy) o tom, že
  1. existujú postupy na zabezpečenie toho, aby sa dokumenty, ktoré sú relevantné pre špecifické vzniknuté výdavky a platby vykonané v rámci pomoci, archivovali,
  2. sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom zabezpečuje delegované činnosti,
  3. sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom dodržiava ustanovenia zmluvy delegovaní právomocí.
- d) schvaľuje plán výziev na predkladanie projektov na príslušný kalendárny rok a schvaľuje výzvy na podávanie projektov vyhlasované sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom;
- e) rozhoduje s konečnou platnosťou o prijatí respektíve zamietnutí žiadosti o poskytnutí nenávratného finančného príspevku z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu;
- f) vyžaduje od sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom podávanie správ o plnení svojich úloh a o použitých prostriedkoch;
- g) metodicky usmerňuje sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom;
- h) schvaľuje materiály predkladané sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom;
- i) riadi a zodpovedá za činnosť Monitorovacieho výboru;
- j) nominuje členov do komisie na výber projektov;
- k) overuje existenciu, funkčnosť a dostatočnosť systému kontroly na sprostredkovateľskom orgáne pod riadiacim orgánom;
- l) vypracúva alebo poveruje vypracovaním národných projektov v oblastiach daných zákonom č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov organizácie vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti;
- m) schvaľuje, manažuje a zabezpečuje finančné riadenie národných projektov;
- n) vypracúva a vyhlasuje zadávacie podmienky pre grantové schémy;
- o) zabezpečuje uskutočňovanie kontroly na výberovej báze vzoriek minimálne v rozsahu 5% výdavkov projektov, ktoré sú hradené z rozpočtovej kapitoly Ministerstva školstva Slovenskej republiky a auditu kontrolného systému podľa legislatívy ES/EÚ a podľa národnej legislatívy;
- p) zabezpečuje úlohy vyplývajúce z finančného riadenia;
- q) realizuje a zodpovedá za realizáciu technickej pomoci;
- r) zabezpečuje informačnú kampaň.

9.1.4 Úlohy sprostredkovateľských orgánov pod riadiacim orgánom

SO/RO budú plniť nasledujúce úlohy, ktoré im budú delegované na základe zmluvy o plnomocenstve z MŠ SR ako RO v nasledujúcich oblastiach:

- a) v oblasti predkladania a schvaľovania projektov;
- b) v oblasti uzatvárania zmlúv s prijímateľmi a príjemcami pomoci
- c) v oblasti zabezpečenia informovanosti verejnosti;
- d) v oblasti žiadostí o platbu;
- e) v oblasti monitorovania pomoci;
- f) v oblasti hodnotenia pomoci;
- g) v oblasti tvorby rozpočtu a odhadov očakávaných výdavkov;
- h) v oblasti zistenia nezrovnalosti neoprávnene použitých finančných prostriedkov vo vzťahu k prijímateľovi ;
- i) v oblasti technickej pomoci;
- j) oblasť zabezpečenia uskutočňovania kontroly na výberovej báze vzoriek minimálne v rozsahu 5% výdavkov projektov, ktoré sú hradené z rozpočtovej kapitoly Ministerstva školstva Slovenskej republiky a auditu kontrolného systému podľa legislatívy ES/EÚ a podľa národnej legislatívy.

9.1.5 Typy projektov

- **Národné projekty** budú realizované buď formou priameho zadania alebo prostredníctvom uzavretej výzvy na predkladanie projektov. Metóda priameho zadania sa uplatní v prípadoch, keď prijímateľ pomoci je za poskytovanie daných služieb kompetenčne zodpovedný. Overenie kompletnosti spisu a súlad s podmienkami uzavretej výzvy budú vykonávané zamestnancami riadiaceho orgánu. Po obsahovej stránke ich hodnotí a monitoruje komisia pre národné projekty MŠ SR.
- **Grantové schémy** budú realizované krajskými školskými úradmi a/alebo vyššími územnými celkami. Rámcové zadania grantových schém budú vyhlásené a schvaľované riadiacim orgánom.
- **Dopytovo-orientované projekty** budú vybrané a realizované na základe výziev na predkladanie projektov. Overenie kompletnosti spisu a súlad s podmienkami výzvy budú vykonávané zamestnancami riadiaceho orgánu alebo sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom. Po obsahovej stránke ich bude hodnotiť komisia na výber projektov. Členovia komisie na výber projektov sú na základe svojej odbornosti navrhovaní rôznymi oslovenými inštitúciami vyvážené zastupujúcimi záujmy rezortu školstva, regiónov, sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti.

9.1.6 Monitorovací výbor

Pre každý operačný program musí byť vytvorený Monitorovací výbor do 3 mesiacov od rozhodnutia komisie o schválení operačného programu. Monitorovací výbor sleduje efektívnosť a kvalitu implementácie operačného programu.

Predsedom Monitorovacie výboru je zástupca Ministerstva školstva SR ako riadiaceho orgánu. Členmi Monitorovacieho výboru sú v súlade s princípom partnerstva zástupcovia štátnej správy, zástupcovia verejnej správy, zástupcovia regionálnej a miestnej samosprávy, zástupcovia tretieho sektora, zástupcovia SORO, zástupcovia vysokých škôl, zástupcovia SAV, zástupcovia základných a stredných škôl.

Členovia Monitorovacieho výboru sú menovaní ministrom školstva.

Pôsobnosť a činnosť Monitorovacieho výboru upravuje štatút a rokovací poriadok, ktorý schvaľuje minister školstva SR.

Monitorovací výbor predovšetkým:

- a) posudzuje a schvaľuje hodnotiace kritéria do 6 mesiacov od schválenia operačného programu a v prípade potreby schvaľuje revíziu, zmenu týchto kritérií;
- b) periodicky posudzuje pokrok v dosahovaní špecifických cieľov operačného programu na základe dokumentov predložených riadiacim orgánom;
- c) skúma výsledky implementácie, predovšetkým dosahovanie cieľov stanovených pre každú prioritnú os;
- d) posudzuje a schvaľuje výročné a záverečné správy o implementácii;
- e) môže navrhnúť riadiacemu orgánu zmeny alebo doplnenia operačného programu, ktoré umožnia lepšie dosahovanie cieľov operačného programu alebo zlepšia riadenie operačného programu, vrátane finančného riadenia;
- g) posudzuje a schvaľuje návrhy na doplnenie obsahu rozhodnutia Komisie o príspevku z fondov.

9.2 MONITOROVANIE

9.2.1 Systém monitorovania

Monitorovanie pozostáva z pravidelného kontrolovania uskutočňovania intervencie – implementácii operácií. Za zavedenie systému pre zhromažďovanie spoľahlivých finančných a štatistických informácií o vykonávaní pomoci a za výber ukazovateľov monitorovania zodpovedá riadiaci orgán.

Indikátory sa musia vzťahovať k špecifickým cieľom, musia zobrazovať stav dosiahnutý v zmysle fyzikálnych výstupov, výsledkov a dopadov a musia zobrazovať dosiahnutý vývoj vo vzťahu k finančnému plánu. Indikátory musia prihliadať na to, že rôzne regióny prijímajú rôzny stupeň podpory a v prípade potreby musí byť možné rozlíšiť indikátory podľa druhu alebo veľkosti konečných užívateľov.

Zber údajov o realizácii pomoci bude vykonávaný prostredníctvom elektronického zberu údajov, na čo bude vytvorený IT monitorovací systém pre štrukturálne fondy. Pôjde o ucelený informačný systém.

Monitorovanie sa bude riadiť plánom monitorovania operačného programu. Tento plán monitorovania vypracuje riadiaci orgán.

Plány monitorovania operačného programu budú zahŕňať predovšetkým nasledovné údaje:

- definíciu údajov, ktoré majú byť zhromažďované, aby poskytli potrebné informácie o vstupoch, výstupoch, výsledkoch, dopadoch a zodpovedajúcich ukazovateľoch na úrovni opatrení a priorit. Metódy použité na kvantifikáciu údajov alebo odhadov generovaných prieskumami musia byť špecifikované (vzorka, údaje z panelu, databázy,

kontrolné mechanizmy atď.) rovnako ako aj inštitúcie alebo orgány zodpovedné za ich zber;

- definície, ktoré majú byť poskytnuté monitorovaciemu výboru a frekvencia a načasovanie ich prenosu (časový harmonogram monitorovania), ako aj definícia metodiky prenosu dát pomocou monitorovacích správ;
- definíciu operačných prepojení s vyhodnocovacími aktivitami a definíciu spôsobu spojenia medzi riadiacim orgánom a Európskou komisiou;
- kompetenčné rozdelenie v oblasti monitorovania a zberu informácií.
- vzory monitorovacích tabuliek.

Monitorovanie a zber údajov na úrovni špecifických a opatrení bude vykonávané

RO. SORO budú vykonávať monitorovanie a zber údajov na úrovni projektov a na úrovni opatrení. Údaje sa budú zberať od prijímateľov smerom k SORO a RO. Prijímateľ bude predkladať štvrťročné monitorovacie správy, v ktorých popíše v súlade s časovým harmonogramom realizované aktivity a pokrok dosiahnutý na úrovni projektov v monitorovacích a finančných ukazovateľoch. SORO na základe monitorovacích správ od prijímateľov bude predkladať štvrťročné správy o implementácii na RO. Tieto monitorovacie správy budú obsahovať pokrok dosiahnutý na úrovni opatrení v monitorovacích a finančných ukazovateľoch.

9.2.2 Výročná a záverečná správa o implementácii

Od roku 2008 je riadiaci orgán povinný predkladať Komisii každoročne do 30. júna kalendárneho roku výročnú správu. Riadiaci orgán je povinný predložiť Komisii do 31. mája 2017 záverečnú správu o implementácii operačného programu.

Výročná správa a záverečná správa obsahuje najmä nasledovné informácie:

- a) pokrok dosiahnutý v implementácii operačného programu a jeho priorít vo vzťahu k jeho špecifickým cieľom, vrátane kvantifikácie indikátorov na úrovni prioritných osí;
- b) údaje o finančnej realizácii operačného programu podľa prioritných osí:
  - (i) náklady vyplatené prijímateľom, vrátane žiadostí o platbu zaslaných RO a korešpondujúcich s verejným financovaním;
  - (ii) platby obdržané od Komisie;
  - (iii) výdavky vyplatené orgánom zodpovedným za vyplácanie platieb prijímateľom;
- c) kroky vykonané RO alebo MV za účelom zabezpečenia kvality a efektívnosti implementácie:
  - i) údaje o monitorovaní a hodnotení;
  - ii) súhrn problémov v rámci implementácie operačného programu a vykonané opatrenia na ich odstránenie;
  - iii) využitie technickej pomoci;
- d) údaje o vykonaní a zabezpečení publicity;
- e) pre informačné účely indikatívne rozdelenie finančnej alokácie programu podľa kategorizácie

Každý rok po predložení výročnej správy Komisia a RO preskúmajú za účelom zlepšenia implementácie pokrok v implementácii operačného programu, základné výsledky dosiahnuté v predchádzajúcom roku, finančnú realizáciu a iné faktory.

Po tomto preskúmaní môže Komisia predložiť členskému štátu a RO námietky, o ktorých je informovaný aj Monitorovací výbor. Členský štát informuje Komisiu o opatreniach prijatých na odstránenie predložených pripomienok.

9.3 HODNOTENIE

9.3.1 Hodnotenie

Cieľom a úlohou hodnotenia je zlepšenie kvality, efektívnosti pomoci z fondov ako aj zlepšenie stratégie a implementácie operačného programu s ohľadom na špecifické problémy členského štátu, na ciele trvalo udržateľného rozvoja a s ohľadom na relevantnú legislatívu ES/EÚ.

Hodnotenie sa vykonáva pred, počas a po programovom období. Za hodnotenie zodpovedá členský štát alebo/v spolupráci s Komisiou. Hodnotenie môže byť vykonané internými alebo externými expertmi nezávislými od inštitúcií zapojených do riadenia pomoci z fondov. Náklady spojené s hodnotením sú financované z technickej pomoci.

Komisia vydá/poskytne usmernenie o metódach evalvácie a o štandardoch kvality. Podkladom pre hodnotenie sú údaje zhromaždené členským štátom v monitorovacom systéme.

9.3.2 Ex ante hodnotenie

Členské štáty EÚ musia vykonať **ex ante hodnotenie**, pričom v rámci jednotlivých cieľov regionálnej politiky EÚ si Ministerstvo školstva vybralo možnosť vykonať ex ante hodnotenie na celý operačný program Vzdelávanie pre obidva ciele (Konvergencia, Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť) financované z Európskeho sociálneho fondu. Za vykonanie ex ante hodnotenia zodpovedá orgán, ktorý je zodpovedný za prípravu programových dokumentov.

Ex ante hodnotenie musí identifikovať a ohodnotiť disparity, medzery a potenciál rozvoja, ciele, ktoré majú byť dosiahnuté, očakávané výsledky, kvantifikované ciele, koherenciu stratégie navrhnutú pre región (ak relevantné), pridanú hodnotu Spoločenstva, rozsah zohľadnenia priorít Spoločenstva, skúsenosti z predchádzajúceho programového obdobia, kvalitu procedúr implementácie, monitorovania, hodnotenia a finančného manažmentu.

9.3.3 Pribežné hodnotenie

Počas programového obdobia vykoná členský štát hodnotenie súvisiace s monitorovaním operačného programu (podstatný odklon od cieľov stanovených v operačnom programe alebo návrhy na revíziu operačného programu). Výsledky priebežného hodnotenia sa posielajú MV a Komisii.

9.3.4 Ex post hodnotenie

Ex post hodnotenie vykonáva pre každý cieľ Komisia v úzkej spolupráci s členským štátom a riadiacim orgánom. Cieľom je preskúmanie rozsahu využitia zdrojov, efektívnosti a efektivity programovania a socio-ekonomického dopadu.

Ex post hodnotenie identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie operačného programu a identifikuje „good practice“

Ex post hodnotenie musí byť ukončené do 31. decembra 2015.

9.4 ITMS

Zber údajov o realizácii pomoci bude vykonávaný prostredníctvom elektronického zberu údajov, na čo bude vytvorený IT monitorovací systém pre štrukturálne fondy. Pôjde o ucelený informačný systém.

IT monitorovací systém bude ucelený informačný systém, ktorý bude zahŕňať procesy:

- proces programovania;
- proces monitorovania účinnosti pomoci z fondov;
- proces finančného riadenia.

IT monitorovací systém bude v rámci **procesu programovania** zabezpečovať požadované výstupy, a to:

- alokácie a limity prostriedkov;
- informovanie verejnosti – informačné okienko
- evidencia o výsledkoch výberu a schvaľovania projektov.

IT monitorovací systém bude v rámci **procesu monitorovania** zabezpečovať požadované výstupy, a to:

- finančné a fyzické indikátory;
- prehľad realizácie projektov, finančné tabuľky;
- spravodajstvo;
- kontrola (fyzická kontrola, finančná kontrola, kontrola vzoriek, prehlásenie o ukončení pomoci);
- správy o nezrovnalostiach, kniha dlžníkov a vymáhanie prostriedkov.
- IT monitorovací systém bude v rámci **procesu finančného riadenia** zabezpečovať požadované výstupy, a to:
  - žiadosti o platbu;
  - certifikácia výdavkov;
  - platby;
  - odhad očakávaných výdavkov;
  - vrátenie finančných prostriedkov.

Informačný systém slúži najmä na:

- zabezpečenie zberu štatistických a finančných údajov o realizácii projektu;
- sledovanie monitorovacích ukazovateľov na úrovni jednotlivých opatrení a priorít programu;

- zabezpečenie komunikácie medzi jednotlivými riadiacimi orgánmi, sprostredkovateľskými orgánmi pod riadiacimi orgánmi a platobným orgánom;
- agregáciu výsledkov monitorovania za účelom vyhodnocovania pomoci z ESF v súlade s požiadavkami riadiaceho orgánu, monitorovacieho výboru, platobného orgánu a s požiadavkami Komisie v jednotlivých fázach plnenia programu;
- prepojenie s informačným systémom Štátnej pokladnice, Rozpočtovým informačným systémom a integrovaným informačným systémom účtovného, finančného a ekonomického riadenia prostriedkov zo štrukturálnych fondov Európskej únie;
- zabezpečenie ochrany a bezpečnosti počítačových systémov na všetkých hierarchických úrovniach.

9.5 PUBLICITA A INFORMOVANOSŤ

Riadiaci orgán zodpovedá za zabezpečenie informovanosti a publicity operačného programu.

Cieľom je zabezpečenie informovanosti prijímateľov o možnosti využívania finančných prostriedkov z fondov.

Hlavným cieľom informačných a publikačných aktivít je:

- poskytovanie informácií o dostupnosti štrukturálnych fondov EÚ pre prijímateľov a širokú verejnosť;
- vysvetľovanie úlohy Európskeho sociálneho fondu a pochopenie jeho úlohy.

Podrobnosti budú rozpracované v Komunikačnom akčnom pláne.

9.6 FINANČNÉ RIADENIE A KONTROLA

Certifikačný orgán zodpovedá za certifikáciu výdavkov a žiadostí o platbu pred ich poslaním Komisii. Certifikačný orgán prijíma platby od Komisie. Certifikačným orgánom je v SR Ministerstvo financií SR.

Orgán auditu, ktorý je funkčne nezávislý od riadiaceho orgánu a od certifikačného orgánu, zodpovedá za overenie efektívneho fungovania systému riadenia a systému kontroly pre každý operačný program.

Ostatné časti budú dopracované podľa pripravovanej Koncepcie systému finančného riadenia na roky 2007 - 2013.

10 Prílohy

Príloha 1: Zoznam skratiek

Príloha 2: Terminologický slovník

Príloha 3: Zoznam použitej literatúry

Príloha 4: Zoznam členov pracovnej skupiny pre prípravu operačného programu

Príloha 5: Zoznam ukazovateľov na úrovni programu a prioritných osí

Príloha 6: Zoznam schém ŠP

Príloha 7: Návrh odporúčania Európskeho parlamentu a Rady o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie - všeobecné smerovanie